

ALEX BERCA
ADEVĂR ȘI MINCIUNĂ
 — Pagini de istorie falsificată – Risoprint
 2014

Dr. ALEX BERCA – Analist în domeniul economic la nivel global, Formare profesională:

Academia de Științe Economice. În anul 1980, susține teza de doctorat în domeniul economic. În anul 1982 emigrează în Statele Unite integrându-se în viața economică din Boston, Massachusetts. Urmează cursuri în cadrul Universității Harvard și MIT, pentru a se adapta la concepțiile economiei libere, de piață.

Redactor la publicații de specialitate: Între anii 1955 - 1982 a colaborat la diverse publicații științifice și economice din România și totodată a fost redactor al unor publicații ale Centului de Documentare Științifică al Academiei Române.

Redactor coordonator al câtorva reviste economice printre care Revista de marketing (prima revistă de acest gen din România) și totodată redactor principal a unor cărți și documentare cu profil economic.

Participant la diverse simpozioane și conferințe cu caracter economic, și-a prezentat punctele de vedere economice referitoare la politica economică actuală și de perspectivă a Statelor Unite. Multe dintre punctele sale de vedere au fost discutate cu profesori și economiști americani și unii de origine română printre care Dr. Nicolas Georgescu Roegen, Anghel Rugină, Milton Friedman ș.a.

În cele mai multe dintre articolele și publicațiile sale se manifestă ca un critic sever al unor greșeli economice care au determinat criza economică actuală din SUA și din alte țări și cu efecte directe la nivel mondial.

Bun cunoscător al sistemului economic bazat pe planificarea centralizată din URSS, China și din fostele țări din spatele Cortinei de fier, a criticat aceste moduri de guvernare politico-economică punându-le în comparație cu cel al economiei bazată pe conceptul pieței libere.

Articolele publicate se bazează pe date, informații și analize statistice, demonstrând ineficiența economică a economiei centralizate, care în final a dus la colapsul

acestui sistem.

Multe din articolele și lucrările publicate, cuprind date despre România, evoluția ei politică și economică precum și poziția ei în relațiile internaționale și în contextul economiei mondiale.

Din 1985 devine un permanent colaborator al mai multor ziare și publicații din Statele Unite, Canada, Germania și România.

În ultimii 25 de ani a scris zeci de articole pe teme social-economice și politice ce au apărut în diverse publicații din diverse țări.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Tipărită în România - Editura Risoprint - Cluj Napoca
În amintirea părinților:

Emanoil și Fanny Berca

Emil și Elizabeta Țilenski

Laurei, Emmei și Jeff

Pro Memoria

Sumar

Prefață/

Cuvânt către cititor/

Introducere/

Partea I-a

Adevăruri necunoscute despre ideologia marxistă

1. Evenimente istorice privind locul Europei în lumea modernă și influența acestora asupra vieții și activității lui K. Marx și F. Engels/

2. Sinopticul evenimentelor socio-economice și politice ale secolului al 19-lea/

3. Karl Marx - Scurtă biografie (cu unele note inedite) /

3.1. Anii tinereții/

3.2. Anii universitari/

3.3. O viață plină de nevoi/

3.4. Pribeag prin Europa/

- 3.5. K. Marx și F. Engels – o prietenie pe viață/
- 3.6. Viața extraconjugală /
- 3.7. Mizeria socială/
- 4. Das Kapital/
- 4.1 K. Marx – cuvânt introductiv la prima ediție a Capitalului/
- 5. Fapte mai puțin cunoscute despre K. Marx și teoria sa/
- 6. Din Necrologul lui F. Engels la înmormântarea lui K. Marx/
- 7. Aspecte discutabile din teoria marxistă/
- 8. Comunismul – un punct de vedere/
- 8.1. Originile concepției marxiste/
- 8.2. De la milenarism la comunism/
- 8.3. Mitologia revoluționară/
- 8.4. Ce reprezintă comunismul? /
- 8.5. Periodizarea comunismului internațional (Cominternul) /
- 9 Modificarea unor concepții ale ideologiei marxiste/
- Anexe Partea I-a
- § Arborele genealogic al familiei Marx/
- § Scurte note cronologice/
- § Din albumul de fotografii al familiei Marx/
- Partea II-a
- Revoluția Socialistă din Octombrie 1917
- 1. Condițiile social-economice și politica din Rusia țaristă înainte de izbucnirea Revoluției bolșevice/
- 2. Pregătirea Revoluției din Octombrie 1917/
- 3. Lenin și lumea occidentală/
- 4. Desfășurarea așa-zisei Revoluții bolșevice/
- 4.1. Competiția dintre Germania și Statele Unite pentru câștigarea pieței rusești/
- 5. Neînțelegerile dintre colaboratorii lui Lenin: Troțki și Stalin/
- 6. Viața în ilegalitate/

7. Conspirația stalinistă/

8. Testamentul real al lui Lenin/

Anexe Partea II-a

§ Scurte note cronologice/

Adnotări

— Pentru Partea I-a/

— Pentru Partea II-a/

În locul unei concluzii obișnuite/

Bibliografi

— Pentru Partea I-a/

— Pentru Partea II-a/

Index de subiecte și persoane/

CONTENTS

Foreword/

Word to the reader /

Introduction /

Part one

Unknown Facts about Marxist Ideology

1. Historical context regarding Europe's place in the modern world and its influence on

K. Marx and F. Engels's life and work /

2. 19th century's review of social/economic and political events /

3. K. Marx – A Short Biography
(with some unpublished notes) /

3.1 His Youth /

3.2 His University years /

3.3. A Life of Poverty /

3.4 A Wanderer through Europe /

3.5. K. Marx and F. Engels-Friendship for life /

3.6. K. Marx extramarital affairs/

3.7. The misery of social life/

4. „The Kapital” /

4.1. Karl Marx's Introduction for „The Kapital” /

5. Facts less known about Marx and his theory /

6. From Friedrich Engels's eulogy at Karl Marx's funeral /

7. Questionable aspects of Marxist theory /

8. Communism - a point of view /

8.1 The Origins of Marxist theory

8.2 From Millenarianism to Communism

8.3 The Revolutionary Mythology

8.4 What is Communism?

8.5. Phases of The International Communism (The Comintern) /

9. Changes in some Marxist Ideology Conceptions /

Appendix Part one:

§ Marx's Family Tree /

§ A Brief chronology /

§ From Marx's family photo album /

Part two

October 1917 - Socialist Revolution

1. Social/economic and political facts in Russia before the outbreak of the Bolshevik Revolution /

2. In Preparation for the October 1917 Revolution /

3. Lenin vs. The West /

4. The Development of Bolshevik Revolution /

4.1. The Competition between Germany and

United States to gain the Russian market /

5. Disagreements between Trotsky and Stalin /

6. Life underground/

7. Stalinist conspiracy /

8. Lenin's Real Testament /

Appendix Part two:

— Short chronological notes /

End Notes

— For Part one /

— For Part two /

Instead of a traditional conclusion/

References

§ For Part one /

§ For Part two /

Index of Subjects and People /

De același autor:

Crizele economice și ciclicitatea lor, Institutul European, Iași, 2011

Început de secol, O privire socio-economică și politică în lume, Editura SEDCOM LIBRIS, Iași 2012

UCRAINA – Un punct de vedere geopolitic

Editura TopForm, Colecția GeoPolitica, București 2014

PREFATĂ

Cercetarea și analiza marxismului ca teorie, ideologie și doctrină politică, a partidelor politice care au ființat în baza ideilor marxiste dar și a contextului politic în care acestea au preluat și gestionat puterea au preocupat încă de la apariția lui Marx și Engels până la prăbușirea URSS și a regimurilor comuniste din Europa atât pe istorici dar și pe unii sociologi, psihosociologici, analiști politici, filosofi etc. A rezultat o impresionantă literatură de specialitate atât în occident cât și în societățile comuniste. Viziunea și perspectivele erau total diferite, în mare parte, datorită printre altele și luptei dintre cele două lumi apărute în secolul al XX-lea a democrației liberale și a totalitarismului de stânga.

Căderea comunismului în fosta URSS și în fostele state satelit ale Moscovei după cel de al Doilea Război Mondial, a schimbat radical peisajul istoriografic care are ca țintă studierea regimurilor totalitare de stânga și bazele lor ideologice.

Deschiderea arhivelor ruse și a celor din România, Ungaria, Bulgaria, Polonia și alte state fost socialiste a dus la creșterea preocupărilor pentru cercetarea și analiza partidelor comuniste, a regimurilor totalitare pe care le-au gestionat ca deținători a puterii politice absolute dar și a

bazelor ideologice care au legitimat/impus în Rusia și statele din centrul și sud estul continentului european asemenea regimuri politice. Aceste noi surse disponibile tuturor cercetătorilor și istoricilor dar și dispariția luptei ideologice dintre Est și Vest pot fi cheia unor răspunsuri la întrebări cheie care anterior erau bazate, în mare parte, pe presupuneri, dovezi limitate sau logica partizanatului.

Dezbaterea pe marginea marxismului și a revoluției bolșevice între diferite abordări istorice sau de altă natură continuă și astăzi. În timp ce punctul de vedere sovietic stalinist și istoriografiile oficiale din fostele state satelite Moscovei a fost în mare parte discreditat, interpretări marxiste sau antimarxiste continuă să fie publicate în toată lumea. În acest peisaj de dezbateri dr. economist Alex Berca propune un mod original de abordare a marxismului și a revoluției care a impus pe scena istoriei un nou regim politic. Domnia sa pornește de la o bază proprie de înțelegere cu privire la apariția marxismului în istoria Europei și interpretarea unui eveniment istoric considerat un crucial turning point al secolului XX dar fără să fie neglijată aducerea în prim planul discuției a diferitor Școli de gândire. Considerăm corectă poziția autorului deoarece, pe de o parte, înțelegerea noastră asupra istorie, în general, și asupra Revoluției bolșevice în special continuă să se modifice pe măsură ce se descoperă noi surse și dispar vechile perspective de interpretare. Pe de altă parte munca istoricilor în încercarea lor de a afla „ce s-a întâmplat cu adevărat”, sau ceea care este „răspunsul corect” pentru un fapt, eveniment sau proces istoric nu este una simplă și nu poate fi total neutră din punct de vedere axiologic.

Trăind în societatea americană domnul Alex Berca a înțeles mai mult decât noi cei „de acasă” că și astăzi răspunsul „corect” este foarte greu de găsit pentru ceea ce a însemnat marxismul și fondatorii lui, consecințele pe

termen lung asupra popoarelor a modului cum s-a exercitat puterea politică în societățile în care această ideologie a fost impusă. Domnia sa dorește să evite capcanele care apar într-un asemenea efort de cercetare și analiză interdisciplinară:

propriile noastre prejudecăți, psihofixațiile de ordin istoric, moda timpului etc. Credința domniei sale care a stat la baza acestei lucrări este că trebuie să continuăm a pune întrebări de genul: De ce cred oamenii asta despre marxism și revoluția bolșevică? Cum au fost ele afectate de trecerea timpului? Ce speră oamenii de astăzi să cunoască despre aceste evenimente? Percepția populară a revoluției ruse în lumea occidentală a fost diferită în epoci diferite. Cum s-a reflectat această revoluție în societatea rusă a timpului și mai ales cum a fost impusă de elita comunistă a țărilor aliniate regimului de dictatură de la Kremlin. Aceste întrebări apar și cu rezolvare în lucrarea domnului Alex Berca deoarece așa cum domnia sa subliniază în prefața lucrării *„Istoria, este cel mai interesant și fascinant complex de evenimente, personalități, și forțe care au apărut și s-au confruntat în diferite perioade”*.

O noutate în cercetarea domniei sale este analiza personalității celor care au impus pe scena politică marxismul ca ideologie și dictatura proletariatului ca practică politică. A înțelege personalitatea lui Marx, Engels, Lenin și altor lideri politici care au urmat în fosta URSS și statele fost comuniste este o sarcină dificilă. Alex Berca se raliază celor care afirmă că „în funcție de interesele (mai mult sau mai puțin fătuse) propagandistice din diversele perioade istorice, unii autori (mă refer în special la adepții concepției marxiste) i-au aclamat, au ascuns, sau nu au știut nici ei multe dintre faptele reale subestimând, neglijând sau mistificând unele fapte – poate mai puțin interesante, dar reale, din viața acestor doi oameni, iar alții dimpotrivă au încercat să evidențieze

numai deficiențele, să caute în tot ceea ce au spus și au scris numai despre utopiile gândirii lor și să-i eticheteze ca pe niște „profeți mincinoși”.

Lucrarea evidențiază și contextul socio-politic și economic în care au trăit Marx și Engels. Autorul ei consideră că „numai printr-o analiză a evoluției socio-economice și politice ce a avut loc în special în țările mai dezvoltate din Europa occidentală pe parcursul întregului secol al 19-lea putem înțelege și să clarificăm evenimentele și tendințele istorice precum și condițiile în care Marx și Engels și-au dezvoltat întreaga lor concepție socio-economică și politică”. Revoluția bolșevică poate fi înțeleasă dacă sunt analizate marile doctrine ale secolului XIX și a celui care a urmat dar și contextele sociale și politice în care acestea au ființat și au influențat mintea și comportamentul oamenilor.

Analiza marxismului prin raportare la marile doctrine politice este una interdisciplinară și comparativă. În ceea ce privește analiza revoluției bolșevice Alex Berca pleacă de la ideea că aceasta nu poate fi înțeleasă dacă nu „sunt cunoscute mișcările politice și tot felul de sfori trase în culisele diplomatice ale marilor puteri, a Marii Britanii, Franței, Germaniei, Austro-Ungariei, Rusiei și Italiei pentru a înțelege de ce și cum au ajuns aceste țări la asemenea momente ale dezvoltării și care a fost de fapt impactul unora asupra celorlalte și față de cele mai semnificative momente ale dezvoltării istorice a Europei ca un tot”.

Lucrarea aduce în atenția opiniei publice un punct de vedere privind modul cum a fost receptat în epocă atât marxismul cât și revoluția bolșevică.

În istoriografia românească a ultimilor ani consacrată analizei acestor probleme au apărut lucrări valoroase însă nu avem și punctul de vedere al unui om care observă fenomenele dintr-o perspectivă interdisciplinară și

comparativă. Autorul este „convins că încă se găsesc nenumărate aspecte – pro și contra, care pot și mai mult ca sigur vor fi evidențiate de către cei ce vor studia și își vor putea asuma responsabilitatea în viitor a unor observații cât mai obiective despre Marx și Engels ca și despre Revoluția din Octombrie 1917, care pe baza unor documenta istorice nu poate fi socotită ca o revoluție ci *ca o lovitură de stat, pregătită și realizată cu fonduri din exterior...*”

Sunt câteva dintre considerentele care mă determină să cred că apariția unei asemenea lucrări în peisajul publicistic românesc este mai mult decât salutară.

Prof. univ. dr. Constantin Hlihor

București

Cuvânt către cititor

Preocuparea oricărui analist din domeniul literar, al științelor sociale sau din alte domenii, de a aprecia relația dintre omul și opera în discuție, înseamnă de fapt a recunoaște în ce măsură procesul subiectiv ideativ reflectă personalitatea autorului respectiv, în cazul de față, autorilor: Karl Marx și Friederick Engels.

Prin operele lor „Capitalul” și „Manifestul Partidului Comunist” acești autori au declanșat mari dezbateri pe plan filosofic, dar mai ales în domeniul social revoluționar.

Ca urmare a apariției acestor lucrări, s-a produs o polarizare a opiniei maselor angajate în contradicțiile de clasă pe care cei doi le-au definit ideologic dându-le dimensiuni istorice.

Așa după cum afirmă unii istorici, în timp ce Marx și Engels au fost canonizați în Rusia și în țările din spatele cortinei de fier, au fost și încă sunt răstigniți în cea mai mare parte a lumii. Ei nu merită un tratament special, întrucât nu erau nici sfinți, nici diavoli.

Activitatea și ideologia lor în domeniul propagandei comuniste au aparținut unei anumite perioade istorice, iar

o mare parte a punctelor lor de vedere au fost preluate, analizate și reinterpretate din punctele de vedere ale multor predecesori filosofi și economiști.

Diversle afirmații verbale și scrise, cum era de așteptat, au produs o gamă largă de reacții de la o aderență totală până la respingerea lor completă, considerându-le ca fiind cea mai periculoasă utopie politică și filosofică.

În acest context, efortul lucrării de față este marcat de preocuparea de a păstra, pe cât posibil, un echilibru între cele două opinii contrastante. Aceasta a fost posibil numai pe calea unei minuțioase cercetări și prezentări ale documentelor originale, care îl pun pe cititor la adăpostul unora dintre exprimările propagandistice ce voit au falsificat realitățile. În același timp se va putea înțelege mai bine relația dintre personalitățile autorilor și opera lor.

Intenția autorului acestei lucrări este aceea de a nu-i transforma în idoli, așa cum au făcut-o zeci de ani cei ce au condus destinele unor populații de sute de milioane de oameni, dar nici de a-i subestima și a le ignora valoarea lucrărilor elaborate.

Marx a fost creația unei perfecte îmbinări a culturii, educației și dorinței de afirmare alături de cea a unui spirit de revoltă împotriva nedreptății sociale.

Într-o asemenea analiză nu trebuie neglijat mediului și condițiile social politice și economice în care au trăit și care le-a alimentat multiplele lor idei.

În sprijinul nostru vine istoria cu prezentarea diverselor evenimente și fapte pe care a trebuie să le luăm așa cum sunt prezentate, dar analizate, pe cât posibil, în lumina unor aprecieri cât mai obiective și totodată corelate între ele.

Numai așa credem că poate și trebuie analizat Karl Marx – ca om și autor, care a dus la revoluționarea unei concepții economice și filosofice, ceea ce a rămas ca bază

a nenumărate dezbateri chiar și în prezent după 200 de ani.

De la început intenția autorului a fost de a prezenta într-un mod cât mai simplu portretul lui Karl Marx și a prietenului său Friederich Engels precum și a familiilor acestora, pentru a-i înțelege în complexul vieții lor sociale și a împrejurărilor în care și-au dezvoltat ideile cu caracter revoluționar.

Ideea centrală a acestei lucrări este de a-i plasa în condițiile specifice ale secolului al 19-lea recunoscut ca fiind plin de frământări social-economice și politice încercând să determin mobilurile concepțiilor lor filosofice, ideologice și economice.

Ceea ce mi-am propus și cred că am realizat ar putea fi considerată ca fiind o cronică a timpului vieții acestor doi gânditori mai mult deci decât o biografie romanțată, așa cum au făcut-o zeci de ani diverșii biografi.

Chiar dacă unele porțiuni ale acestei lucrări se referă la aspecte ale vieții lor particulare, am folosit acestea tocmai pentru a-i prezenta într-o lumină cât mai autentică a vieții lor integrată în mediul social și al familiei în care au trăit. Acestea vin să confirme realitățile existențiale care i-au integrat pe cei doi, ca filosofi, care nu s-au rupt de relațiile cu viața socială a Europei secolului al 19-lea.

Istoria Europei în general și a existenței ei în condițiile secolului al 19-lea oferă o asemenea complexitate de evenimente printre care Revoluția franceză, Revoluția Industrială și multiplele modificări socio-economice și politice care au dus în final la izbucnirea Revoluției Ruse din 1905, la Primul Război Mondial și la Revoluția bolșevică din 1917.

Analizate cauzal le-am putea considera ca fiind evenimentele care au stat la baza făuririi lumii moderne.

Principala întrebare pe care și-au pus-o și continuă să frământă spiritele multor intelectuali este cea care se

referă la ce au însemnat și ce au oferit multiplele mutații socio-economice și politice care au avut loc pe continental european, pentru țărani, muncitori, mica burghezie, ca și pentru rolul și poziția în societate a femeilor și a diverselor minorități?

Ce a determinat ca Europa unul dintre continentele în care s-au creat cele mai multe dintre invențiile lumii să fie cea în care idealismul revoluției franceze a demarat o puternică influență a științei și tehnicii care au culminat cu Revoluția Industrială, și cu haosul mondial creat de Primul Război Mondial, considerat de către majoritatea istoricilor ca fiind cea mai mare tragedie din istoria Europei de până la acea data?

Ceea ce cred că este esențial în cunoașterea și înțelegerea faptelor care au dus la făurirea lumii modern, la nașterea capitalismului și a imperialismului au fost factorii economici inevitabili care au determinat această evoluție într-o asemenea direcție. În același timp trebuie cunoscuți și analizați și alți factori implicați în această evoluție cum au fost de exemplu: rolul unor personalități care au determinat crearea unor ideologii ce au dus la modificările geopolitice precum și a balanței de puteri a diferitelor țări.

Opinia autorului este legată de impactul ideilor revoluției franceze precum și a diverselor descoperiri și inovații care au dus la Revoluția industrială, în perioada 1789 - 1848, precum și „unificările” ce au avut loc în Italia și Germania în anii 1850 și 1860, urmate de răspândirea industrialismului și naționalismului în diferitele țări din Europa, spre sfârșitul secolului. Aceștia au fost factori esențiali în determinarea multiplelor și profundelor schimbări ce au avut loc în Europa.

Istoria, după opinia multor specialiști din acest domeniu, este cel mai interesant și fascinant complex de evenimente, personalități, și forțe care au apărut și s-au

confruntat în diferite perioade.

— În Europa, pozițiile dominante ale Marii Britanii și Franței au fost eclipsate la un anumit moment dat de cele dintr-o Germanie care se moderniza foarte rapid.

— Austro-Ungaria lupta pentru a supraviețui ca un imperiu multinațional.

— Rusia se confrunta cu tensiunile specifice unei modernizări care datorită unei concepții inadecvate ca și a altor națiuni a progresat mult mai lent.

— Statele Unite și Japonia au început să-și manifeste rivalitatea printr-un conflict de echilibru al unor puteri mondiale în curs de dezvoltare.

— Aproape toate țările din Africa și o mare parte din țările Asiei au fost înglobate într-un efort, în special din exterior, de extindere a imperialismului.

Mai mult, marile puteri europene, organizate în alianțe și implicate într-o cursă a înarmării, au devenit până la urmă victimele unei crize cu multiple implicații internaționale.

O analiză chiar superficială a acestei perioade confirmă opinia după care Europa devenise (la un anumit moment dat) un loc mai mult decât ne sigur de a trăi, devenind o scenă pe care în orice moment se putea desfășura (așa cum s-a și întâmplat), un conflict militar între niște puteri care nu posedau atât de multe arme dar mobilizaseră milioane de oameni care au murit, mulți dintre ei fără să știe măcar care a fost scopul real al acestui conflict.

Analiza evoluției socio-economice și politice ce a avut loc în special în țările mai dezvoltate din Europa occidentală pe parcursul întregului secol al 19-lea oferă posibilitatea de înțelegere și clarificare a evenimentelor și tendințelor istorice precum și condițiile în care Marx și Engels și-au dezvoltat întreaga lor concepție filosofică, socio-economică și politică.

Este interesant de urmărit modul în care au avut loc mișcările politice și luptele din culisele diplomatice ale marilor puteri, ale Marii Britanii, Franței, Germaniei, Austro-Ungariei, Rusiei și Italiei.

De asemeni o serie de personalități ale secolului al 19-lea au avut un rol (mai mult sau mai puțin) important dar prin poziția lor de conducători au influențat evoluția națională a diverselor puteri.¹

De exemplu:

— *Napoleon Bonaparte*, a dus o politică de răspândire pretutindeni a ideilor Revoluției Franceze, și a egalității tuturor în fața legii – *Napoleon III*, al cărui plan era (ca un personaj „unic printre dictatori”), de aș încheia cariera cu un guvern care să asigure țării, mai multă libertate decât atunci când și-a început cariera.

— *Klemens von Metternich*, ministrul de externe austriac considerat de către toți diplomații lumii ca un personaj politic deosebit de abil și care susținea concepția conservatoare, cu monarhii în Europa.

— *Otto von Bismarck*, cancelarul german, arhitectul, unificării Germaniei printr-un sistem de alianțe.

— *Kaiser Wilhelm al II-lea*², unul dintre liderii – care

¹ Vezi Adnotări despre Istoria Franței înainte și în timpul secolului al 19-lea.

² Wilhelm al II-lea (1859-1941) - ultimul împărat german (Kaiser) și rege al Prusiei, conduce Imperiului German și Regatului Prusiei din 1888 până în 1918. A fost un nepot al reginei Victoria a Marii Britanii și cu legături de sânge cu mulți monarhi și prinți din Europa.

Încoronat în 1888, a lansat Germania, într-un așa numit "nou curs" în afacerile externe, care a culminat, în criza din iulie 1914 care a dus la Primul Război Mondial; Istoricii l-au considerat ca fiind un personaj bombastic și impetuos, care a făcut o mulțime de declarații, pe teme deosebit de sensibile pentru politica externă a Germaniei, fără consultarea miniștrilor săi. Expertii militari l-au considerat ca fiind unul dintre conducătorii cei mai ineficienți, În timpul războiului din 1914, fapt pentru care și-a pierdut sprijinul armatei și a fost nevoit să abdice în noiembrie 1918, și să fugă în exil în Olanda.

asa cum l-au descris diversi autori avea un „talent deosebit” de a face mereu gafe politice și diplomatice.

— *Alfred Dreyfus*³, un căpitan evreu din armata franceză, învinuit pe nedrept de spionaj și care au inspirat sionismul modern.

— *Karl Marx*, ale cărui idei despre o nouă filosofie radicală a găsit un teren deosebit de fertil pe un continent unde modernizarea industrială a fost cauza creării unor multiple perturbări.

Unii autori afirmau:

„... așa cum Iisus găsisese explicații despre cum se putea ajunge în rai, Marx considera că a găsit soluția pentru a-i ajuta pe oameni să scape de foame, mizerie și exploatare”.

Cât de utopică a fost această idee s-a văzut pe parcursul mai multor decenii, până la colapsul comunismului într-o marpartă a lumii.

— *William Gladstone*, ministrul moralist, umanitar care a contribuit la democratizarea Marea Britanie.

— Conte Camillo di Cavour, primul ministru al Italiei, care a ajutat la crearea Italiei unificate.

*

³ Așa după cum afirmă Maurice Baumont în lucrarea „Au coeur de L'affaire Dreyfus”, pg.5 și urm.: „Este cât se poate de evident că tenebrele ce au învăluit dureroasa dramă care a fost afacerea Dreyfus nu pot fi risipite proiectându-se asupra lor o lumină provenită doar dintr-o sursă franceză. În anul 1903, într-un articol apărut în Le Gaulois, pe care, de altfel, în amintirile sale Alfred Dreyfus îl califica drept veninos și stupid, generalul Zurlinden, fost ministru de război, afirma: „cheia misterului se află la Berlin”. Tot astfel, Maurice Paléologue (scriitor și om politic francez de origine română (1859-1944. -n.t.) își încheia Jurnalul său cu note personale „Journal de L'affaire Dreyfus”, prin următoarele cuvinte: „Adevăratele vinovății din 1894 rămân înconjurată de mister și așa vor rămâne, atâta timp cât arhivele din Berlin nu-și vor fi dezvăluit taina”. [Ca și multe alte fapte petrecute în istorie, au rămas necunoscute pentru zeci sau chiar sute de ani închise în dosarele secrete din diverse capitale ale lumii]

Opinia multor istorici care au analizat și au făcut o periodizare a secolului al 19-lea prin etapele sale mai importante mi-a permis stabilirea unui punct de vedere mai clar în privința evoluției social-economice și politice a Europei.

Astfel:

- - Perioada 1789 - 1848, considerată ca fiind Epoca Revoluțiilor.

- De la 1848 până la unificarea Germaniei, în 1870 - 1871 - perioada de reprimare a revoluțiilor.

- - Momentul de putere al Europei ajunsă la apogeu, considerat ca fiind între 1870 și 1914. Această putere a fost resimțită de întreaga lume, în special în domeniul economic, militar, politic și diplomatic.

- - Primul război mondial, precum și impactul războiului asupra diferitelor țări, socotit de către toți istoricii - așa cum am amintit, ca fiind cel mai dramatic moment al Europei până la acea dată.

Acest război mondial a fost marcat de o serie de lupte, și de o masivă sacrificare industrială. Peste noua milioane de combatanți au pierit; iar conform unor informații din literature franceză, mai mult de jumătate dintre bărbații francezi, între vârstele de 20 și 32 de ani au murit în acest război.

*

Istoriografii consideră că Europa secolului 19 a fost leagănul în care au apărut și s-au dezvoltat cele mai multe dintre ideile și proiectele ce au reușit să zdrobească închistarea seculară a unor orânduiuri deja perimate și totodată și-au făurit drumul noi concepții bazate pe evoluția gândirii și a tehnologiei specifice a timpului respectiv.

După opinia celor mai mulți dintre autori, secolul 19 poate fi considerat ca un secol al revoluțiilor sociale și naționale, industriale sau culturale care în final au dus la

modernizarea Europei.

Faptele și mărturiile istoriei prezentate în diverse lucrări cu caracter politic, social sau beletristic confirmă că în timp ce portughezii, spaniolii și Sfântul Imperiu Roman se prăbușeau, Imperiul Britanic, cel German și America au cunoscut o dezvoltare deosebită.

Conflictele militare au distrus multe dintre edificiile Europei, dar au și încurajat cercetarea științifică și în aceeași măsură și explorarea.

După războaiele napoleniene, Marea Britanie a devenit cea mai importantă putere mondială, controlând un sfert din populația globului și o treime din suprafața teritoriilor de pe uscat.

„Pax Britanica”⁴ a condus la un comerț mai eficient și a diminuat pirateria.

Secolul al 19-lea a fost o perioadă a inovației și a descoperirilor, cu rezultate deosebite în diverse științe cum au fost: matematica, fizica, chimia, biologia, în domeniul electricității și metalurgiei; toate acestea au dus la evoluția tehnologică din următorul secol și chiar din actualul secol.

În acest secol a început Revoluția Tehnologică în Europa și totodată „*Era Victoriană*”, care a devenit cunoscută printre altele prin extinderea politicii de angajare a copiilor în fabrici și mine.

Multiple cercetări în domeniul medicinei, al unei cunoașterii mai în detaliu a organismului uman și descoperirea unor metode de vindecare a diverselor boli, a dus la creșterea populației în special în orașele mai mari.

Populația Europei a crescut de la 200 milioane la aproape 400 milioane⁵.

⁴ Vezi Adnotări despre Pax Britanica

⁵ Sursa:

http://search.yahoo.com/search;_ylt=A0oG7t8lhetPqRsAJKVXNyoA?p=Popula%C8%9Bia+Europei+%C3%AEn+secolul+19&fr2=sb-

Secolul 19 a fost în același timp cel al cristalizării unor noi ideologii ce au contribuit în mod deosebit la schimbările majore din viața socială a Europei și cu o directă reflectare și în următorul secol.

Cei mai mulți dintre istorici, filosofi, sociologi, politologi și economiști au remarcat și au definit ideologiile semnificative ale secolului 19 prin următoarele curente:

— *Conservatorismul* - născut ca o critică vehementă a violenței manifestate în Revoluția Franceză, a raționalismului exacerbat care susținea necesitatea creării unei societăți bazată pe o ideologie a moderației ce nu ignora experiența trecută în domenii cum erau cultura sau politica.

Din acest punct de vedere mă raliez celor care au făcut o distincție între concepția conservatorismului și cea a tradiționalismului care se opunea cu îndârjire la tot ceea ce era nou.

Concepția tradițională a fost deosebit de bine caracterizată prin afirmația - marchizului de FALKLAND (martor al războiului civil din Anglia secolului al 17-lea) care spunea:

„Când nu este necesar să schimbi ceva, este obligatoriu să nu schimbi acel ceva” (sau, într-o formulare populară: „dacă ceva nu este stricat, nu-l repara!”

— *Liberalismul* - o concepție care s-a manifestat încă de la început într-un mod diametral opus conservatorismului, cu influență directă asupra vieții politice și economice proclamând aplicarea principiilor libertății oricărei persoane.

Această concepție a devenit baza ideologiei liberale care susținea ideea după care: economia se poate dezvolta numai atunci când este asigurată libertatea deplină a individului care determină manifestarea competiției și în felul acesta reglementarea raporturilor economice pe baza

tezei clasice a raportului dintre cerere și ofertă.

În fine, apariția *Socialismului*, care a apărut și s-a manifestat ca un produs al evoluției moderne și în special al dezvoltării capitalismului industrial și ca o replică cu o puternică notă protestatară la adresa concepției liberalismului susținută de burghezia în ascensiune.

În acest context trebuie înțeleasă întreaga concepție a gândirii filosofice a lui Marx și Engels și ale căror lucrări au constituit baza așa numitului „socialism științific” și totodată adevăratele forme de manifestare ale unor confruntări ideologice specifice perioadei care a avut loc sub influența primei și a celei de a doua Revoluții industriale, demarată în primul rând în Anglia și apoi extinsă în întreaga Europă occidentală.

Din studiile efectuate de numeroși sociologi, filosofi și economiști rezultă că în diversele lucrări ale lui Marx și Engels se evidențiază interacțiunea diverselor fapte sociale care s-au manifestat în secolul al 19-lea și corelația lor cu condițiile specifice care le-au determinat. Ei au aplicat în întreaga lor gândire filosofică și economică un punct de vedere sistematic, urmărindu-le în evoluția și corelația dialectică și istorică.

În acest context și în multitudinea de fapte, evenimente și date, am încercat să-i regăsească pe Marx și pe Engels și de fapt în aceasta constă diferența dintre marea majoritate a biografiilor care s-au referit la acești doi gânditori și lucrarea prezentă.

În funcție de interesele propagandistice (mai mult sau mai puțin fățișe) ale diverselor perioade istorice, unii autori (mă refer în special la adepții concepției marxiste) i-au aclamat, și în același timp au ascuns, nu au știut sau pur și simplu au mistificat (mințit!) despre multe dintre faptele reale poate mai puțin interesante, dar reale, din viața acestor doi oameni, iar alții, după cum afirmă și Profesorul Gh. Popescu, dimpotrivă au încercat să

evidențieze numai deficiențele, să caute în tot ceea ce au spus și au scris numai utopiile gândirii lor și să-i eticheteze ca pe niște „profeți mincinoși”.

Din opinia unor autori, printre care și a Dr. Gh. Popescu⁶, în studiul despre Karl Marx, rezultă că:

„... marea majoritate a celor care au studiat și au scris despre opera și creația marxistă au împins într-un mod inevitabil demersul lor spre zona politicului și aici s-au exprimat cele mai pătimase aprecieri și poziții. Extrem de puțini sunt intelectualii și exegeții operei marxiste care își circumscriu demersul cercetării în limitele neutre ale teoriei generale a valorii, ale axiologiei”.

Folosind unele documente mai recente scoase la lumină din dosarele închise, zeci de ani, ale securității sovietice și din fostele țări socialiste satelite, lucrarea de față și-a propus să-i plasează pe Marx și Engels în contextul luptei lor sociale și personale cu marile probleme care au existat în întreaga epocă în care au trăit și în mod firesc multiplele aspect ale vieții lor personale în mijlocul acestor confruntări.

Multe dintre aceste aspect privind viața lor personală, nu au fost cunoscute marelui public sau unele chiar dacă se cunoșteau nu erau lăsate să fie larg popularizate.

Folosindu-mă de diverse surse informaționale am avut ocazia să întâlnesc diverse documente care de multe ori se contraziceau. Pe parcursul lucrării cititorul va putea găsi aceste diferențe informaționale și sursa lor.

La toate aceste aspecte se referă lucrarea de față căutând să dea răspuns la unele dintre întrebările ce încă se mențin sub vălul necunoscutului sau al multor mistificări.

Prin acest context cred că lucrarea prezentă poate fi

⁶ Gh. Popescu – Karl Marx economistul, Lucrarea citată în bibliografie, pg. 9

considerată ca o adăugare a unei noi pagini de istorie la zecile și chiar sutele de studii prezentate până acum de către diverși autori.

Intenția autorului este de a deschide o poartă largă pe drumul plin de colbul propagandei și pe baza unei analize reale a diverselor utopii create și prezentate de Marx, Engels și de către continuatorii concepțiilor lor, să lase oportunitatea specialiștilor în domeniul istoriei doctrinelor, filosofiei și economiștilor care studiind lucrările acestor gânditori ai marxism-leninismului, să-și aducă contribuția prin asfaltarea acestui drum, combătând falsitatea unora dintre teoriile acestora.

Așa după cum afirmă și Profesorul Vasile Boarii de la Universitatea Babeș-Bolyai (Cluj-Napoca), *„ideologia pe care au susținut-o (acești gânditori - n.n.) s-a dovedit nu doar greșită, ci extreme de periculoasă, așa cum s-a dovedit pretutindeni unde aceasta a fost aplicată”* (Referat asupra lucrării).

Acest volum poate devenii util unui cerc larg de cititori nu numai din domeniul științelor sociale dar și oricărei persoane interesate de istoria evoluției social-politice și economice a secolului 19 și cu extindere în secolul 20 și chiar în cel prezent.

Lucrarea se adresează de asemeni tineretului universitar și școlar dornic să afle mai multe aspecte dintr-o perioadă istorică plină de evenimente și care au influențat prin vigoarea și extinderea lor viața oamenilor de atunci și până în prezent.

Prin diverse fapte și exemple am căutat să arăt că distrugerea proprietății particulare (prin confiscare sau naționalizare), cu ajutorul forțelor armate conduse de regimurile totalitare, s-a dovedit ca fiind total incompatibilă cu asigurarea unor condiții mai bune de viață a populației, după cum era prezentată de întreaga concepție și propagandă marxist-leninistă.

Ceea ce a realizat capitalismul în evoluția sa a fost și este în continuare o preocupare continuă de creștere a producției diverselor bunuri și servicii menite să asigure cerințele oamenilor la nivelul diverselor standarde de venituri.

Ceea ce nu a reușit să realizeze sistemul socialist în cei peste 70 de ani de existență a fost asigurarea la nivel național a unor nevoi minime, dar în schimb a reușit prin aplicarea unor măsuri coercitive să limiteze drepturile și libertățile de exprimare și de manifestare a personalității umane.

Prin această lucrare am încercat să ofer cititorului informații cât mai exacte asupra faptelor care au avut loc în secolul 19 și în viața lui Karl Marx și Friedrich Engels îmbinând unele aspecte din viața personală a acestor gânditori cu diversele aspecte generale din secolul în care au trăit și cu influența pe care au avut-o din partea unor predecesori.

În partea a doua a cărții, care se referă la „Revoluția din 1917”, am încercat să avansez anumite puncte de vedere pătrunzând „prin ceața groasă” în care s-a desfășurat acest eveniment considerat de către unii autori ca fiind o revoluție care a schimbat sensul vieții unei mari părți a lumii pentru o lungă perioadă de timp.

Multe dintre faptele reale care au fost ținute sub cheie zeci de ani au trebuit să fie puse la dispoziția lumii care a fost total dezinformată sau i s-au oferit numai anumite frânturi ale faptelor care s-au petrecut în anii dinaintea sau din timpul acestui eveniment politic și cu multiple implicații social-economice.

Exemplele cele mai convingătoare se referă la Marea Revoluție din Octombrie 1917, care ar trebui considerată mai degrabă drept o lovitură de stat înfăptuită cu forțe financiare din exterior decât o adevărată revoluție de tip socialist cum a fost și continuă să fie prezentată de către

literatura promarxistă.

Tot în această parte (a doua) sunt prezentate și diversele aspect ale crimelor efectuate la indicația conducătorilor societăți socialiste ce se consolidase după 1917.

În dorința de a oferi cititorului un volum cât mai bogat de informații, am adăugat o parte însemnată de Adnotări referitoare atât la persoanele cu care au avut contact și locurile pe care le-au vizitat, unde au trăit și au lucrat atât Marx cât și Engeles cât și diverse personalități ce au avut o participare activă la Revoluția din 1917.

O altă parte a lucrării include o cronologie a vieții lui Marx precum și arborele genealogic al familiei Marx, despre care s-a scris și s-a comentat foarte puțin în literatura de până în prezent.

Sunt convins că încă se găsesc nenumărate aspecte – pro și contra, care pot și mai mult ca sigur vor fi evidențiate de către cei ce îl vor studia și își vor putea asuma responsabilitatea în viitor a unor observații cât mai obiective despre Marx și Engels ca și despre evenimentul din Octombrie 1917.

Asemenea lucrări vor adauga noi pagini cât mai apropiate de faptele reale petrecute eliminând mistificările intenționate sau omisiunile ce au fost făcute până în prezent și care ar putea contribui la rescrierea unora dintre paginile istoriei.

Trebuie ca întreaga lume și în special tineretul zilelor noastre și cel în viitor să cunoască adevărul.

Înainte de a încheia acest cuvânt introductiv, vreau în mod special să aduc mulțumiri unui număr mare de persoane care m-au sprijinit și încurajat în scrierea acestei lucrări, acordându-mi sugestii, și ajutându-mă să găsesc și să consult un volum foarte mare de documente și cărți referitoare la subiectele tratate.

Țin să mulțumesc Profesorului Dr. Petre Mălcomete și

D-nei Conferențiar Dr. Brândușa Tudose de la Universitatea Gh. Zane din Iași, Colectivului de bibliografi din cadrul Bibliotecii Ann Arundel din Annapolis. MD (USA), care mi-au procurat documentele și cărțile necesare și pe care mi le-au adus de la diverse centre de informare și documentare de pe întregul teritoriu al Statelor Unite, precum și oferirea unor numeroase referințe. D-nei Geta Vodistav, Directoarea Librăriei Mihail Eminescu, București, prin bunăvoința căreia am primit lucrări de ultimă apariție din România, Prof. univ. dr. Constantin Hlihor, de la Academia de înalte Studii Militare și Prof. Dr. Vasile Boari din cadrul Departamentului de Științe Politice al Universității Babeș-Bolyai, amândoi profesori citind întregul manuscris mi-au făcut o serie de observații, recomandări și m-au încurajat în continuarea și extinderea subiectelor tratate în acest volum.

Mulțumesc Domnului. Dr. Martin Frei din Frankfurt/Main care citiindu-mi lucrarea mi-a sugerat unele modificări și idei care mi-au folosit în finalizarea lucrării. Mulțumesc D-nei Cornelia Tocilescubibliograf specialist din Berlin (Germania), care citind manuscrisul mi-a sugerat unele aspect tehnice privind editarea lucrării.

Țin să mulțumesc tuturor prietenilor și colegilor care m-au ajutat și îndemnat să nu renunț la enormul efort pe care mi l-a solicitat munca de colectare, documentare și triere a informațiilor folosite în scrierea acestei lucrări.

Rămân profund recunoscător colectivului editurii Risoprint din Cluj-Napoca și în special Domnului. Director Gheorghe Pop și Domnului. Mircea Drăgan care m-au ajutat să-mi văd efortul scrierii acestei lucrări în forma finalizată a cărții de față.

În mod special îi mulțumesc soției mele, Laura, care mi-a fost un permanent suport, cu o răbdare deosebită și o permanentă încurajare, preluând cele mai multe dintre eforturile grijilor zilnice mi-a creat maximum de confort,

condiții și liniștea necesară pentru a scrie această lucrare.

Fără sprijinul ei nu aş fi putut termina nici primul capitol al manuscrisului și nici nu aş fi ajuns la finalizarea celui din urmă.

Annapolis

Dr. Alex Berca 2014

Introducere

Istoria confirmă prin date și fapte că fiecare secol s-a deosebit de cele precedente prin diverse aspecte ale vieții economice, politice, social-cultural și științifice.

În mod special secolul 19 s-a evidențiat printr-o profundă evoluție a gândirii social-economice, politice și istorice.

Unii dintre gânditorii acestui secol care au influențat în mod deosebit viața oamenilor din acel secol și din secolele care au urmat au fost Karl Marx și Friederich Engels.

Omenirea secolului 20 și în continuare cea din actualul secol a fost și continuă să fie influențată de lunga umbră intelectuală pe care au lăsat-o în urma lor acești doi filosofi, sociologi, istorici și economiști.

Revoluțiile care au avut loc în secolul 19 și care au continuat în secolul 20 au avut la bază unele dintre concepțiile filosofiei marxiste.

Revoluția Bolșevică din 1917 condusa de Lenin, Troțki, Zinoviev și Kamenev, Revoluția Germană din 1918 - 1919 condusă de Karl Liebknecht și Rosa Luxemburg, Revoluția ungară din 1919 condusă de Béla Kun precum și revoluția Comunistă din China desfășurată sub conducerea lui Maoâze Dun, s-au desfășurat pe baza principiilor marxiste și au creat speranța pentru sute de milioane de oameni, pentru o lungă perioadă de timp, de împlinire a unora dintre dezideratele omenirii pentru o viață mai bună, îmbelșugată, fără exploatare în care egalitatea și

libertățile umane să fie îndeplinite pe baza principiilor marxiste.

Evenimentele secolului al 20-lea au confirmat că aplicarea concepției marxiste s-a dovedit incapabilă să rezolve multiplele dificultăți, în special cele economice și sociale, cu care se confruntau populațiile acelor țări cărora li se impusese prin forță aplicarea principiilor politicii marxiste.

Până în ziua de astăzi aproape jumătate din populația lumii consideră că principiile marxiste ar putea fi încă valabile și eventual și-ar putea găsi diverse forme de aplicabilitate.

Ceea ce este de reținut este faptul că impactul concepției filosofiei și politicii marxiste a ținut seama de aspectele trecute și de cele prezente din timpul secolului al 19-lea dar nu a și de perspectiva evoluției social-economice a lumii.

Inspirați de gândirea unora dintre predecesorii lor: filosofi, sociologi, economiști și alți intelectuali din Germania, Franța, Anglia și Rusia, Karl Marx și Friederich Engels și-au formulat ideile destinate creării unui sistem social care urma să înlăture exploatarea omului de către om și să realizeze o deplină egalitate între toți membrii societății.

Dacă din punct de vedere pur teoretic asemenea idei referitoare la crearea unui sistem de tip socialist deveniseră destul de atractive pentru masa largă a țăranilor și a muncitorilor din atelierele meșteșugărești și din micile întreprinderi care începuseră să ia ființă la începutul capitalismului industrial „de tip Manchester”, și apoi din alte țări, precum și pentru unii tineri intelectuali înflăcărați de ideile revoluționare destinate schimbării sociale a lumii, nu același lucru se poate spune despre aplicarea lor practică.

Din punct de vedere practic, aplicarea acestor

concepții și idei marxiste nu aveau și nu și-au găsit o unanimitate de aplicare liberă, ci numai printr-o politică de forță și de înlăturare a oricăror opozanți, tocmai datorită faptului că nu au avut o bază reală și nu au ținut seama de factorii fundamentali ai dezvoltării științei, tehnicii și în special de factorul uman care era total diferit de la o țară la alta, cu dorinți, nevoi și interese diferite și care în mod firesc au reacționat în moduri total diferite în funcție de cauzele și condițiile în care trăiau.

Nici Marx și Engels și nici alți utopiști din acea vreme sau chiar de mai târziu, nu au reușit să explice unele corelațiile dintre factorii determinanți ai Revoluției franceze care se bazau pe dorința de emancipare socială, cu cei ai Revoluției industriale engleze și apoi din alte țări, fapt pentru care întreaga filosofie marxistă rămăsese la un nivel teoretic cu un caracter mai mult academic decât practic revoluționar.

Majoritatea previziunilor științifice ale lui Marx și Engels precum și unele dintre propunerile de aplicabilitate, care au fost preluate ulterior de către conducătorii unora dintre țările comuniste, s-au dovedit în final nu numai fără viabilitate, pe termen lung dar până la urmă s-au dovedit ca fiind total distrugătoare pentru sistemele economice din țările unde și-au găsit în mod forțat aplicabilitatea.

Tocmai asemenea fapte și evoluția lor istorică m-au îndemnat la încercarea de a vedea care au fost condițiile social-economice și politice în care a fost creată o asemenea filosofie și cine au fost acești gânditori care și-au sacrificat viața pe altarul unei idei, care au ars ca niște torțe, care s-au manifestat ca niște vulcani incandescenti și explozivi, lăsând în urma lor efectul unei masive distrugerii a sute de milioane de vieți din zeci de țări.

Eforturile de descoperire a diverselor fapte reale din viața personală a acestor gânditori și prezentarea lor, nu a

fost ușoară și nu s-a putut înfăptui peste noapte.

Au trebuit să treacă zeci de ani pentru a fi scoase din arhivele ținute sub cheie de către cele mai rigide și mai terorizante sisteme de securitate începând cu KGB⁷ și terminând cu cele din țările din sistemului sateliților politici.

Viața însă a dovedit că diversele fapte și evenimente istorice nu pot fi ascunse și nici nu pot fi ținute sub lacăt pentru totdeauna, nici chiar de către cei mai aprigi și duri dictatori. Până la urmă ele ies la lumină, printr-un concurs de împrejurări care nu mai poate fi controlat de nicio putere dictatorială.

Ca urmare a unor evenimente social-politice cu efecte directe asupra întregii vieți sociale mondiale, asemenea informații au fost scoase din arhivele secrete dovedind adevărul despre fapte și oameni despre care se fabricaseră diverse povestiri incomplete și chiar mistificate.

Așa s-a întâmplat și cu istoria personalității lui Karl Marx și a prietenului său Friederich Engels.

Ceea ce se știa și se transmitea prin tot felul de mijloace de propagandă era una, iar ceea ce nu se spunea, și erau ținute în secret, erau realități ne știute sau ne difuzate datorită unei politici bazate pe anumite interese „de partid”.

Au trecut aproape 200 de ani de la nașterea lui Karl Marx și aproape 130 de ani de la moartea lui, 100 de ani

⁷ KGB - acronimul frecvent utilizat pentru Rusia: Comitetul pentru Securitatea de Stat. Acesta a fost Agenția Națională de Securitate a Uniunii Sovietice din 1954 până în 1991, incluzând activitățile de: securitate internă, inteligență, și organizarea poliției secrete. A fost considerat ca fiind un serviciu militar și a fost bazat pe legi și regulamente militare, similare cu armata sovietică sau a Trupele de Interne. Cea mai mare parte din arhivele KGB sunt încă considerate ca fiind secrete; două departamente ale KGB-ului oferă în prezent unele informații disponibile, on-line.

de la Revoluția Bolșevică și aproape 90 de ani de la moartea altui corifeu politic, fidel continuator al concepției marxiste, Vladimir Ilici Lenin.

Au trecut aproape 60 de ani de la moartea lui Stalin și aproape 25 de ani de la căderea comunismului ca să apară posibilitatea deschiderii unui drum liber pentru vehicularea unora dintre informațiile adevărate, dar mai puțin cunoscute despre acești „titani” ai gândirii comuniste.

Unele documente mai recente confirmă că în urmă cu mulți ani, un oarecare David Ryazanov, (născut David Borisovich Goldendach) ⁸, fost revoluționar marxist și teoretician al PCUS, (ce a avut ulterior de suferit de pe urma marelui terori din anii 1920), a vrut să scoată din arhivele KGB, unele documente considerate ca informații clasificate drept secrete referitoare la viața intimă a lui Karl Marx și Friederich Engels, însă la timpul acela, asemenea acțiuni nu puteau fi făcute fără aprobarea directă a lui Stalin și acesta a decis:

Lasă-le îngropate cât mai adânc în arhive!

Acolo au rămas până după căderea comunismului când unii cercetători ruși și din alte țări au obținut dreptul de a avea acces la documentele secrete din arhivele KGB și a celor din alte țări foste comuniste și au scos la lumină pe cele „îngropate adânc în arhive”!

Deocamdată, puține dintre aceste documente ce au constituit și continuă să fie lecturate, analizate și publicate sunt izvorul de informații al unora dintre recente biografii despre viața și personalitatea lui Karl Marx și a lui Friederich Engels precum și despre așa-zisa Revoluție din Octombrie.

Ele continuă să prezinte întregii lumi faptele și evenimentele zilnice reale ale acestor creatori ai unei ideologii care chiar dacă în prezent poate fi socotită ca una

⁸ Vezi Adnotări despre David Ryazanov și activitatea sa

dintre cele mai mari utopii, nu a putut fi oprită din drumul ei ambițios dar total incert, zeci de ani.

Prezenta lucrare se bazează pe unele informații mai puțin cunoscute sau chiar necunoscute pentru majoritatea cititorilor din fosta lume comunistă, cărora li se prezentau sub formă de „pastile” numai unele aspecte din viața și opera acestor personalități considerate ca fiind „cu totul ieșite din comun”.

Autorul Partea I-a Adevăruri necunoscute despre ideologia marxistă 1.

Evenimente istorice privind locul Europei în lumea modernă și influența acestora asupra vieții și activității lui Karl Marx și Friederich Engels Fiind economist și nu istoric, sunt numai un îndrăgostit de evenimentele petrecute în istorie, mă voi folosi în afirmațiile mele de sprijinul oferit de una din lucrările Profesorului Ion Ciupercă din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” - Iași, Centrul de Studii Europene privind Istoria Europei.

Ceea ce este deosebit de important și totodată direct legat de concepția marilor gânditori de la sfârșitul de secol al 18 și din următorul secol era dorința acestora de a semnală tendințele evoluției puternice a Europei, precum și lansarea la un anumit moment dat chiar a ideii unei uniuni care să asigure o forță capabilă de a rezista împotriva oricăror agresiuni externe ca a un tot, format din multitudinea țărilor europene.

Referindu-mă în lucrarea de față numai la perioada de activitate a celor doi clasici ai literaturii social-politice și economice K. Marx și F. Engels am făcut uz numai de unele aspecte din notele de susținere a cursului de istorie amintit.

La aceasta se adaugă și observația personală a lui Marx care nu se sfiște să arate modul în care s-a apropiat și și-a însușit știința economică care i-a permis în final să creeze lucrarea fundamentală *Capitalul*.

Punctul său de vedere se regăsește în Prefața lucrării *Contribuții la critica economiei politice* și în care afirma că principala lui calificare inițială a fost cea juridică, filosofică și istorică și ulterior a devenit un cunoscător al problemelor economice.

Iată afirmația lui Marx:

„Obiectul meu de specialitate a fost dreptul, pe care însă l-am studiat numai ca o disciplină secundară pe lângă filosofie și istorie. În 1842 – 1843, în calitate de redactor la „*Rheinische Zeitung*” a trebuit să mă pronunț pentru întâia oară asupra unor așa-numite interese materiale, și aceasta m-a pus într-o situație dificilă. Dezbaterile din Landtagul Renaniei cu privire la furturile de lemne și la fărâmițarea proprietății funciare, polemica oficială pe care dl. von Shaper, pe atunci Oberpräsident al provinciei renane, o angajase cu „*Rheinische Zeitung*” în problema situației țăranilor din valea Moselei și, în sfârșit, dezbaterile în jurul liberului schimb și al protecționismului vamal au dat primele imbolduri studiilor mele economice. Pe de altă parte pe vremea aceea, când dorința sinceră de „a merge înainte” depășea considerabil cunoașterea problemelor, în coloanele lui „*Rheinische Zeitung*” se făceau auzite ecouri ale socialismului și comunismului francez, cu o slabă coloratură filosofică. M-am pronunțat împotriva acestui diletantism, dar în același timp, într-o controversă avută cu „*Allgemeine Zeitung* din Augsburg, am mărturisit sincer că cunoștințele mele de atunci nu-mi îngăduiau să mă încumet a emite vreo părere asupra conținutului propriu-zis al curentelor franceze. Cu atât mai bucuros am profitat de iluzia garanților lui „*Rheinische Zeitung*”, care sperau că printr-o atitudine mai moderată vor putea obține revocarea sentinței de moarte care fusese pronunțată împotriva ei, pentru a părăsi arena publică și a mă retrage în cabinetul de studiu”.

Și în continuare Marx afirmă:

„Editarea lui „Neue Rheinische Zeitung” în 1848 - 1849 și evenimentele care au urmat după aceea au întrerupt studiile mele economice pe care le-am putut relua abia în 1850, la Londra (la vârsta de 37 ani - n.n.). Imensul material cu privire la istoria economiei politice adunat la British Museum, faptul că Londra oferă un bun centru de observație pentru studierea societății burgheze și, în sfârșit, noua etapă de dezvoltare în care aceasta din urmă părea să intre odată cu descoperirea aurului californian și australian, toate acestea m-au determinat să reiau de la capăt studierea acestui obiect și să prelucrez în mod critic noul material. Aceste studii duceau, în parte de la sine, la probleme în aparență complet străine de subiect, dar asupra cărora a trebuit să mă opresc vreme mai mult sau mai puțin îndelungată. Dar timpul de care dispuneam mi-a fost scurtat în special de nevoia imperioasă de a-mi agonisi pâinea.

Colaborarea mea de 8 ani la „New York Daily Tribune” primul ziar anglo-american, a făcut să fie necesare întreruperi frecvente în studiile mele (dat fiind că corespondențe de ziar propriu-zise nu le scriu decât în mod excepțional). Articolele în legătură cu evenimentele economice mai însemnate din Anglia și de pe continent au alcătuit însă o parte atât de considerabilă a muncii mele pentru ziar, încât am fost nevoit să mă familiarizez cu amănunte practice care se află în afara științei economiei politice propriu-zise”.

Ceea ce merită de reținut este modul în care Marx și Engels urmăreau și se preocupau de analiza și prezentarea prin diverse articole și studii a problemelor cotidiene ale vieții sociale europene în contextul multiplelor frământări politice ce aveau loc în Europa și pe întregul glob, în acea perioadă, printre care și ideea unei Europe unite.

O asemenea idee despre care au existat lungi

dezbateri în ultimele decade⁹ are o istorie mult mai veche de zeci sau chiar sute de ani, dar niciodată nu și-a găsit susținerea necesară din punct de vedere socio-economic și în special religios care să permită înfăptuirea unui asemenea act de mare extindere și deosebit de greu de înțeles și de acceptat de către conducătorii diferitelor puteri Europe.

Mulți dintre gânditorii secolului 18 și 19 manifestau aspirația spre o ordine federală și aceasta marca într-un mod deosebit de clar distincția față de conceperea unei asemenea unități, care se discuta încă din Evul Mediu.

În timp ce în Evul Mediu ideea de unitate politică a Europei era concepută doar sub conducerea imperiului, secolul al XVII-lea o concepea sub forma unei republicii creștine. Realizarea unității sub hegemonia vreunei puteri, fie a Habsburgilor sau a Bourbonilor, era de neconceput. Aceasta era apreciată ca fiind total incompatibilă cu menținerea calităților esențiale ale societății europene. Cei mai apreciați europeni erau cei, care combăteau planurile de dominație ale unei singure puteri (printre care se număra și Wilhelm de Orania¹⁰.

9 Uniunea Europeană (UE) - uniune economică și politică, dezvoltată în Europa, compusă din 27 state. Originile Uniunii Europene provin de la Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO) și din Comunitatea Economică Europeană (CEE), formată din șase state în 1958. În anii următori Uniunea Europeană s-a lărgit prin aderarea unor noi state membre și și-a crescut puterea prin adăugarea de activități economice, sociale și politice. Prin Tratatul de la Maastricht s-a înființat Uniunea Europeană sub prezenta denumire în 1993. Ultima amendare a bazelor constituționale ale UE a fost Tratatul de la Lisabona, care a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009.

10 Wilhem de Orania sau cunoscut sub numele de Wilhem Taciturnul (1533-1584) s-a născut la Dillenburg făcând parte din Casa de Nassau, ca și conte de Nassau. A devenit prinț de Orange (Orania) în 1544. A fost principalul conducător al Revoltei olandeze împotriva Spaniei, revoltă care a dus la izbucnirea Războiului de optzeci de ani și apoi a independenței formale a Provinciilor Unite.

Unele dintre articolele publicate de Marx în Rheinische Zeitung și în Neue Rheinische Zeitung, se refereau la mișcările naționale din prima jumătate a secolului al 19.

În zona Balcanilor, de exemplu, se dezvoltaseră (între 1815 - 1820-n.n.) o serie de mișcări naționale care au ajuns până la crearea Actului final al Congresului de pace de la Viena.

Istoricii confirmă că zona Balcanilor de exemplu, ajunsese să formeze un „veritabil mozaic etnic dar între provinciile din zona respectivă exista o anumită unitate dată de existența religiei ortodoxe”.

În 1821 grecii începuseră lupta de eliberare națională prin răscoala antiotomană condusă de Alexandru Ipsilanti și sprijinită de Rusia.

În ianuarie 1822 Grecia și-a proclamat independența la care turcii au răspuns cu masacrarea a peste 22.000 de greci din insula Chios¹¹.

Mișcarea națională s-a extins în perioada următoare și a dus la apariția unui număr mare de societăți secrete printre care: „carbonarii” în Italia, „comuneros” în Spania, „Burschenschaften” în statele germane, „Frăția” în Țara Românească, organizații care au reușit să impulsioneze mișcările liberale și naționaliste.

În 1830 în Belgia a izbucnit o revoluție burgheză și națională împotriva hotărârii marilor puteri din 1815, de unire cu Olanda. Congresul belgian a proclamat independența Belgiei la 4 octombrie 1830, independență recunoscută de Olanda de abia în 1839.

Printre preocupările lui Marx și Engels cu caracter social-economic se găsesc și unele note despre România.

¹¹ Masacrul de la Chios a determinat intervenția puterilor Europei. Imperiul Otoman a fost nevoit să recunoască statul grec prin tratatul de la Adrianopol din 1829. La 3 februarie 1830 a luat naștere statul național grec.

Asemenea note devin deosebit de importante nu numai prin problematica lor și prin faptul că acești doi gânditori urmăreau situația diverselor țări indiferent de mărimea și importanța lor în lume, reflectând totodată punctul de vedere despre relațiile diferitelor țări și condamnând încercarea de folosire a forței militare pentru atingerea scopurilor economice, precum și lupta pentru unitatea și independența națională, care se încadrau în contextul mișcărilor europene de emancipare a popoarelor oprite și în problemele generale ale revoluției europene.

Notele amintite se referă de exemplu la relația dintre România și Rusia.

Iată ce afirma Marx în lucrarea „*Însemnări despre Români*”:

— „Limba română e un fel de italiană orientală.

K. M A R X

ÎNSEMNAȚI DESPRE ROMÂNI

(MANUSCRISE INEDITE)

Publicate de acad. A. OȚETEȚA și S. SCHWANN

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

București, 1964

Băștinașii din Moldo-Valahia (adică actualii basarabeni din Republica Moldova și românii de peste Prut din România) se numesc ei înșiși români; vecinii lor îi numesc vlahi sau valahi”.

— „A fi suspectat de a nutri sentimente patriotice era

egal cu a fi exclus din funcțiuni publice.

Servilitatea față de interesele Rusiei era un titlu de promovare...". [Notă care apare ca însemnare după 1837].

— „Principatele Moldovei și Țării Românești „s-au veștejit la umbra protecției ruse”.

— „Țăranul român nutrește pentru „muscal” (moscovit) numai ură”.

Asemenea note și însemnări au fost publicate cu o oarecare greutate și într-un tiraj destul de limitat în România în 1964 și apoi ținute în fondul secret al Bibliotecii Academiei, întrucât nici guvernul comunist de la București și cu atât mai puțin cel de la Moscova nu erau interesate în popularizarea unor asemenea informații scrise de către creatorul comunismului științific și cel care îndemna la unire proletarii din toate țările.

Printr-o întâmplare fericită un exemplar al acestor note care reproduce patru manuscrise¹² ale lui Marx, s-a găsit în arhiva Marx-Engels a Institutului de Istorie Socială din Amsterdam (Olanda, putând fi regăsite prin cotele: B63 și B91).

Din acest punct de vedere consider că a fost un fapt deosebit de meritoriu și în același timp de mare curaj al Academicianului Andrei Oțetea și al Domnului Schwann, care în 1964 au reușit să publice sub auspiciile Editurii Academiei Republicii Populare Române; aceste documente intitulate „*Însemnările inedite*” (ale lui Karl Marx - n.n.) despre România și care includ unele dintre problemele cheia ale Moldovei și Țării Românești printre care:

— Politica expansionistă și de cotropire a marilor puteri, în special politica externă a țarismului și rolul său contra revoluționar - Decăderea Imperiului Otoman - Drepturile principatelor Române în raport cu Rusia Țaristă

12 Prelucrat după blogul Dnei Stela Popa; Două note poartă titlul „Rușii în Moldova și țara Românească, iar celelalte două nu au titlu, dar se referă tot la teritoriul actual al României

și Turcia - Asuprirea românilor din Transilvania de către magnații maghiari. Din manuscrisul lui Marx nu lipsește nici evenimentul de la 1812.

Iată ce consemna Marx despre tratatul de la București din 1812

„Rusia a obținut pentru ea însăși cedarea a aproape ½ din Moldova, provincia Basarabiei. Convenția de la Akkerman (în 1826) și tratatul de la Adrianopol n-a conferit Rusiei niciun drept de suveranitate.

În Art. 5 al tratatului de la Adrianopol se prevede:

„Principatele Moldovei și Țării Românești, plasându-se prin capitulație sub suzeranitatea înaltei Porți, și Rusia garantând prosperitatea lor, își vor păstra toate privilegiile și imunitățile...”

Tot din însemnările lui Marx rezultă că „... în 1848, Rusia menținea în Basarabia o armată de 30.000 de soldați, iar la 1 august a aceluiași an, când o puternică armată rusă a trecut Prutul, în marș spre București, turcii au trimis o armată în frunte cu Suleiman Pașa, iar locuitorii Țării Românești, nu au adresat Rusiei nicio cerere de protecție la intrarea trupelor turcești”.

Ideea după care țăranul român nutrea sentimente de ură la adresa muscalilor, (moscoviților) avea - după cele consemnate de Marx, următoarea explicație:

„La 7 mai 1828, 150.000 ruși se revărsară în Moldo-Valahia. În protestele sale din 1826, împotriva ocupației turcești, Rusia se înduioșa față de nenorocirile țării; acum rușii se dedau la groaznice excese [sună oare cunoscută această situație cu cea petrecută în 1945-46 când trupele staționate în România jefuiau populația română spunând „davai ceas, davai palton”! - n.n.].

Niciodată - spune Saint-Mare Girardin (în *Souvenirs des voyages*) n-a avut loc o mai mare și mai înspăimântătoare distrugere de vieți.

Un jaf enorm, hoții de ale ofițerilor, barbaria

soldatului rus etc. (...).

Ocupația rusă avea să se prelungească (avea să dureze 10 ani), până ce turcii vor fi plătit 125 mil. despăgubiri de război. (Țarul Nicolae voia să cumpere Principatele, prețuite la 36 mil. franci [nu se știe nici cine și nici pe ce bază s-a realizat această apreciere care era total nefondată; - paranteza dreaptă - n.n.]”.

În afara consemnărilor propriu-zise se remarcă minuțiozitatea cu care Marx își făcea notele și care îi permiteau ulterior analiza diverselor fenomene socio-economice și corelarea lor cu cele politice.

De exemplu Marx își înscrie datele statistice privind recensământul populației din România cuprinse în Regulamentul Organic (realizat în 1830 - n.n.) și din care rezultă:

- Românii din Țara Românească: 2.500.000
- Moldova: 1.500.000
- Transilvania: 1.486.000
- Banatul/Timișoara: 1.085.000
- Bucovina: 300.000
- Basarabia: 896.000
- TOTAL: 7.676.000

Asemenea evenimente constituie cheia înțelegerii condițiilor sociale-politice și economice care existau în Principatele românești și cu care s-a confruntat Europa și întreaga lume.

Ideea Unirii Moldovei și a Țării Românești, avansată încă din secolul al 18-lea a devenit după războiul Crimeii (1853 - 1856) o temă de prim plan a dezbatărilor politice, atât în cele două Principate, cât și pe plan internațional.

Situația externă se arăta destul de favorabilă; înfrângerea Rusiei și hegemonia politică a Franței ofereau un context prielnic punerii în practică a proiectului, cu atât mai mult cu cât Napoleon al III-lea, împărat al francezilor, dorea un bastion răsăritean favorabil politicii sale, care să

contrabalanseze expansiunea rusească și să contribuie, alături de Italia, la subminarea sau chiar destrămarea monarhiei austro-ungare.

În acest context, un rol important l-a jucat propaganda unionistă, întreprinsă de către liderii partidei naționale, în cele două țări și în străinătate.

Activitatea desfășurată în emigrație, îndeosebi în Franța, s-a manifestat prin diverse forme:

- Apeluri către opinia publică europeană;
- Afirmarea programului politic în diverse publicații¹³;

- Afierea la „Comitetul Central Democratic European” (care avea sediul la Londra și care urmărea declanșarea unei noi revoluții europene);

- Memorii către Napoleon al III-lea, și către Palmerston, premierul britanic;

- Constituirea la Paris a unui Comitet cu deviza „Dreptate! Fraternitate! Unitate!”;

- Obținerea sprijinului unor personalități marcante ale timpului printre care: Paul Bataillard¹⁴, Edgar Quinet¹⁵, Hippolyte Desprez¹⁶, care erau susținători ai ideii de independență și unire a Principatelor românești.

În studiile întreprinse de Marx și Engels asupra

13 România viitoare (1850, Paris), Junimea română (1851), Republica română (Paris, 1851, Bruxelles, 1853)

14 Nicolae Iorga a prezentat un punct de vedere referitor la personalitatea lui Paul Bataillard, intitulat: „Un colaborator francez al Unirii Principatelor-Paul Bataillard- publicat în Revista Academiei, **Memoriile Secțiunii Istorice** Seria III, Tomul I, Mem. 7, Editura Națională, București 1923 , pg. 311-324

15 Istoric și scriitor francez (1803-1875), filoromân. Căsătorit cu fata poetului Gheorghe Asachi

16 Critic literar francez. Una din lucrările sale se referă la România: *La Moldo-Valachie et le mouvement roumain*, publicată în Revista: *Revue des Deux Mondes* Nr. 22, 1848 (revistă editată la Paris, încă din **August** 1829)

diverselor aspect ale producției plusvalorii absolute și a zilei de muncă, ei se referă la rolul și poziția provinciilor românești:

Referindu-se la ziua de muncă, Marx nu a omis să amintească *munca de clacă* dând ca exemplu: „În principatele dunărene claca era legată de rente în natură și de alte accesorii ale șerbiei¹⁷.

Și mai departe Marx se referea la *Regulamentul organic*,¹⁸: „cum era intitulat acel codice al muncii de clacă, și prin care, fiecare țăran Valah datorează pretinsului proprietar a pământului, afară de o mulțime de prestațiuni în natură bine specificate, următoarele:

1. douăsprezece zile de muncă în general;
 2. O zi de muncă la camp și
 3. O zi la căratul lemnelor.
- În total 14 zile pe an”.

2.

Sinopticul unora dintre evenimentele socio-economice și politice ale secolului al 19-lea Așa cum am afirmat, secolul 19 a fost perioada din istoria omenirii caracterizată prin multiple și importante fenomene politice, ideologice și culturale.

Introducerea căilor ferate a însemnat o schimbare majoră în modul în care oameni trăiau și obțineau bunuri, favorizând mișcări majore de urbanizare în diferite locuri de pe glob.

Londra a devenit cel mai populat oraș din lume, mărindu-și populația de la 1 milion, în 1800, până la 6.7 milioane, un secol mai târziu.

Ultimele teritorii din centrul Africii și Asiei au fost descoperite, iar cu excepția zonelor extreme: artice și antarctice, au fost realizate cartografieri detaliate și exacte ale globului.

17 K.Marx, Capitalul, Vol. I, Cartea I-a, pag.232

18 Ibidem pg.233

În același timp, liberalismul a devenit principala mișcare de reformă în Europa.

Sclavia a fost redusă considerabil pe glob: Urmând o revoltă încheiată cu succes a sclavilor din Haiti.

Marea Britanie a obligat pirații conduși de Barbarossa să oprească răpirile și transformarea europenilor în sclavi, punând astfel capăt comerțului global cu oameni. Marea Britanie a abolit sclavia în 1843.

Cel de-al 13-lea amendament al Americii ce a urmat războiului civil a pus capăt sclaviei în 1865 pe întregul teritoriu American; dar după cum se știe aceasta nu a însemnat și dispariția discriminării rasiale, fapt despre care se discută și în prezent.

În Brazilia sclavia a fost abolită în 1888. Similar, iobăgia a luat sfârșit în Rusia.

Secolul 19 s-a remarcat de asemeni printr-o largă răspândire și formarea a unor noi așezări create în America de Nord și Australia. În această perioadă circa 70 de milioane de europeni au părăsit continentul european plecând spre America de Nord, Canada și Australia.

Numai urmărind evenimentele social-politice și economice ce se desfășurau sub impulsul unei gândiri pline de inițiative, putem înțelege care au fost factorii coordonatori ai concepției marxiste.

Renunțând la concepțiile hegeliene pe care și le însușise în primii ani la universitate, Marx și-a reformulat concepția filosofică și a ajuns la unele concluzii după care *„omul își demonstrează puterea și realitatea în conviețuirea cu alții;*

și existența socială este cea care determină conștiința umană și nu invers. (de unde reiese concepția sa materialist-dialectică).

și societatea nu înseamnă în primul rând conștiință colectivă, ci muncă colectivă, și omul fiind mai înainte de toate un animal economic își dezvoltă gândirea pe baza

forțelor de producție și a relațiilor economice”.

Asemenea postulate au fost acceptate de mai mulți filosofi ai timpului său și de mai târziu, iar Marx, așa cum remarcă Irina Manea într-un studiu intitulat K. Marx, geniu și demon¹⁹, *nu a vrut numai să schimbe o stare socială sau un regim, ci politica însăși, să schimbe temeliile lumii din care trebuia să dispară religia, statul, clasele, omul depinzând doar de el însuși și de legile sociale pe care le va conștientiza.*

O asemenea concepție – ce a rămas în timpul vieții lui, la nivel de pură teorie și apoi încercându-se implementarea forțată în anumite țări (cu un anumit grad de dezvoltare economică, destul de slabă), a dus în final la crearea unui imens handicap ce s-a soldat printr-un imens eșec internațional cu efecte pe termen lung în privința evoluției economice a acestor țări.

În aceasta a constatat una dintre cele mai mari utopii ale secolului al 19-lea și a continuat până aproape de sfârșitul secolului 20, iar în unele țări încă se mai menține și în prezent.

*

Unele dintre evenimente secolului al 19-lea 1804: Francisc al II-lea fondează Imperiul Austria^c 1806: Sfântul Imperiu Roman este dizolvat ca o consecință a Tratatului de la Lunéville²⁰

1808 - 09: Rusia cucerește Finlanda de la Suedia^a 1810: Este fondată Universitatea din Berlinⁿ 1813: Se naște Karl Marx^x 1812 - 15: Războiul din 1812 dintre Statele Unite și Marea Britanie^e 1815: Congresul de la Viena

19 Irina Manea - KARL MARX, GENIU ȘI DEMON, În: Historia.ro vezi informația completă în bibliografie.

Sursa: http://www.historia.ro/exclusiv_web/portret/articol/karl-marx-geniu-demon

20 Lunéville - oraș în nord-estul Franței, sub-prefectură a departamentului Meurthe-et-Moselle, în regiunea Lorena, pe cursul râului Meurthe.

redesenează harta Europei Napoleon cucerește o mare parte a Europei, dar este în cele din urmă înfrânt (1814). Mai exact la 18 iunie 1815, în bătălia de la Waterloo.

1816: Anul 1816 este cunoscut drept „Anul fără vară”.

1819: Simón Bolívar proclamă, la congresul de la Angostura, republica Marea Columbie, alcătuită din Columbia și Venezuela, la care se va adăuga Ecuador în 1821.

1821: Mișcarea revoluționară din Țara Românească condusă de Tudor Vladimirescu 1821 - 27: Grecia devine independentă față de Imperiul Otoman după Războiul de Independență 1825: Răscoala decembriștilor. Un grup de ofițeri din armata țarului încearcă să-l îndeparteze pe țarul Nicolae I 1834: Sfârșitul Inchiziției Spaniole 1848: Revoluții în Europa 1854 - 56: Războiul Crimeii dintre Marea Britanie, Franța, Imperiul Otoman pe de o parte și Rusia pe de altă parte 1856: Prima rafinărie de petrol din lume se deschide în România 1859: Cele două principate române, Moldova și Țara Românească se unesc sub același domnitor. Unirea este strâns legată de personalitatea lui Alexandru Ioan Cuza și de alegerea sa ca domnitor al ambelor principate la 5 ianuarie 1859 în Moldova și la 24 ianuarie 1859 în Țara Românească.

1859: Charles Darwin revoluționează biologia cu teoria evoluției 1861: Italia a devenit republică 1861 - 65: Războiul Civil American 1870 - 71: Războiul franco-prusac 1871: Otto von Bismarck a format Imperiul German și a devenit primul cancelar al Germaniei 1877: Principatele române își proclamă independența 1878: Tratatul de la San Stefano²¹ a confirmat independența României, Serbiei

21 Tratatul preliminar de la San Stefano a fost semnat de către Imperiul Rus și cel Otoman la 3 martie 1878, Prin acest tratat s-au confirmat o serie de schimbări politice în Balcani, printre care: recunoașterea independenței mai multor state, inclusiv a României.

și Muntenegrului 1879 - 84: Războiul din Pacific dintre Perú, Bolivia și Chile 1885: Are loc procesul de unificare al

Bulgariei

(aprox. 1882)

Oamenii își fac propria istorie, dar ei nu o fac așa cum le-ar place; nu o fac în condițiile pe care și le aleg singuri, ci în condițiile direct create și transmise din trecut.²²

(K. Marx)

3.

Karl Marx - Scurtă biografie (cu note inedite)

În mijlocul nopții de 5 mai 1818, întreaga familie Marx din orașul Trier, Germania (fostul Imperiu Prusac), a fost trezită din somn de țipetele doamnei Marx care intrase în durerile nașterii.

Doctorul familiei care nu locuia departe a trecut imediat la asistare D-nei Henriette Marx în vederea nașterii a încă unui copil al familiei.

Între 1815 și 1826, în unsprezece ani, Dna Henriette născuse nouă copii.

Primul copil a murit imediat după naștere, alți patru, o fată și alți trei băieți au murit la vârste fragede din diferite cauze printre care și de tuberculoză.

Noul născut din noaptea de 5 mai, al treilea în ordinea nașterii a fost numit Karl Heinrich Marx și mai târziu datorită culorii pielii care era mai smeadă și îl apropia mai mult de asemănarea cu un maur, toți din familie și în școală îl strigau *Mohr*.

Tatăl lui Karl, Herschel Mordechai (1777 - 1838), de profesie avocat era un om respectabil în Trier și fusese ales în Consiliul de conducere al orașului.

22 K.Marx and F. Engels, Collected Works, vol 11, (Correspondența cu Engels) pg. 103-104

El provenea dintr-o familie cu o lungă tradiție de rabini²³.

Străbunicii și ambii bunicii ai tatălui lui Karl fuseseră rabini. Bunicul patern al lui Karl Heinrich Marx, Levy Halevi (1743 – 1804), era și el rabin cunoscut în Trier sub numele de Levy Mordechai.

Când a fost numit rabin al orașului Trier bunicul și-a schimbat numele în Marx și așa a ajuns familia lui Karl să fie numită Marx.

Fratele mai mare al avocatului Herschel Mordechai, pe care îl chema Herschel Mordechai, Samuel (n.1827), era tot rabin iar după moartea tatălui lor, el a devenit rabinul comunității evreiești din Trier.

Când tânărul avocat Herschel Mordechai numit apoi Marx, a decis să se căsătorească, un cunoscut al familiei Mordechai/Marx, care făcea parte din comunitatea orașului și avea și cunoștințe în Olanda, i-a spus rabinului Levy Halevi – tatăl avocatului Marx, că știa o familie a rabinului Chaïm Issak Presbork, (sau fără accentul olandez: Pressburg), în Olanda și care aveau o fată de 26 de ani, (vârstă apropiată de cea a tânărului avocat), care ar fi fost „o partidă foarte bună” dacă voia să se căsătorească; și a mai adăugat un fapt care nu era deloc lipsit de importanță și anume că familia rabinului care locuia în orașul Nijmegen din Olanda, avea o situație financiară deosebit de bună și îi dădea fetei lor ca zestre o casă în Olanda sau bani pentru cumpărarea unei case în Trier.

Cel care juca rolul de intermediar între cele două familii îi mai spusese rabinului Halevi/Marx, ca domnul rabin Chaïm Issak Pressburg se trăgea și el dintr-o familie cu un lung trecut istoric de rabini iar tatăl său (bunicul

23 Conform unui arbore genealogic cu multe trepte în urmă, informațiile se referă la Jehuda ben(fiul lui) Eliesar ha-Levi Minz (n.1408) care a fost rabinul șef al orașului Padova (Italia).

viitoarei mirese) fusese rabinul șef al Ungariei.

În general tradiția familiilor de rit mozaic era ca atunci când copii ajungeau la vârsta matură a căsătoriei, aceasta să se facă de regulă numai între familii de aceeași religie și cu atât mai mult când exista o istorie și o tradiție de rabini.

Căsătoria a avut loc, tinerii și-au primit binecuvântarea din partea părinților și tânăra familie a avocatului Herschel Mordechai/Marx, s-a stabilit în Trier.

Avocatul, nu a vrut să cumpere o casă cu banii primiți drept zestre, ci au închiriat o locuință frumoasă și bine situată în centrul orașului Trier, iar banii primiți i-a investit în acțiuni care i-au adus beneficiile scontate.

Cu trei ani înainte, în 1815, în urma înfrângerii lui Napoleon de către armata imperială Prusacă, guvernul prusac introdusese unele legi prin care se interzicea celor de origine mozaică să dețină funcții publice așa încât

treptat

I-a eliminat pe toți evreii din funcțiile publice.

După alte câteva zile s-a mai dat o ordonață guveramentală care spunea că celor de origine mozaică li se interzice să-și practice profesiunile.

Casa în care s-a născut Karl Marx (Trier).

Condițiile antisemite impuse de guvern în mod firesc îl afectau și pe avocatul Herschel Mordechai/Marx.

Când Rhinelandul (care fusese sub conducere

franceză) a fost din nou atașat la teritoriile coroanei prusace, tatăl lui Karl, avocatul Herschel Mordechai/ Marx, a trimis un memoriu Guvernatorului General și într-un mod deosebit de respectuos i-a cerut ca legea ce se aplicase exclusiv populației evreiești, să fie anulată.

În memoriu el vorbea despre el și despre toți credincioșii de origine mozaică din comunitatea cu care el însuși se identifica, cerând anularea tuturor regulamentelor ce fuseseră date împotriva populației evreiești.

Președintele Curții Supreme a landului, stând de vorbă cu avocatul Mordechai/ Marx și cu alți doi membri ai comunității evreiești (ce făceau și ei parte dintre oficialitățile orașului), le-a spus că ei vor putea eventual să-și păstreze posturile, iar regele Prusiei ar intenționa să-i considere ca excepții de la regula generală care se aplică prin legislația Prusiei întregului teritoriu Rhineland.

Ministrul de Justiție al Prusiei a refuzat să aplice asemenea excepții și atunci avocatul Herschel, făcând parte și din Consiliul orașului Trier, a fost chemat de Președintele Consiliului care i-a spus că singura soluție prin care ar fi putut să-și continue profesia și totodată să rămână în Consiliul orașului era să se boteze.

Discuțiile avocatului cu soția lui au devenit destul de agravante pentru amândoi, cu atât mai mult cu cât și doamna Henriette, așa cum am amintit, provenea și ea dintr-o familie de rabini.

Din respect față de părinții și bunicii ei, nici ea și nici tatăl ei nu ar fi admis o asemenea faptă considerată ca un blestem asupra familiei și ca atare nu putea să accepte ideea de a se boteza.

Mentținerea profesiei și asigurarea unor condiții confortabile de viață în paralel cu tot felul de manifestări cu caracter atisemit, l-au determinat pe avocatul Herschel Mordechai/ Marx să ia decizia de a se boteza.

În toamna anului 1816 Herschel Mordechai, care avea vârsta de 35 de ani, a primit botezul în religia evanghelică în cadrul bisericii evanghelice din Trier care era în directă legătură cu întreaga conducere a guvernului prusac.

Cu această ocazie și-a schimbat și numele din Herschel în Heinrich și astfel a devenit avocatul *Heinrich Marx*.

Soția lui, *Henriette*, nu s-a botezat și a refuzat chiar să meargă la biserică să asiste la botezul soțului ei.

După unele date prezentate de către unii biografi, ea a trecut la evangheliism mult mai târziu, după ce i-au murit bunicii și părinții.

Același lucru s-a petrecut și cu copiii ei care au fost botezați mai târziu.

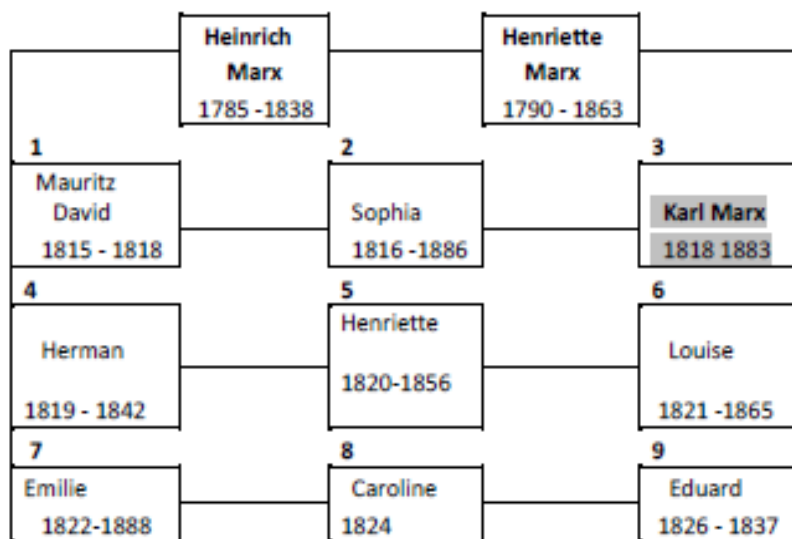
Trecerea de la religia mozaică la cea evanghelică nu a fost considerată în familia Marx decât ca un act cu caracter practic, întrucât în familie se respectau toate tradițiile iudaice.

Istoricul Jonathan Sperber, în lucrarea biografică despre viața lui Karl Marx, amintește despre succesul activității avocatului Heinrich care avea la un anumit moment dat un venit de circa 1500 de taleri anual, făcând parte din grupul celor 5% dintre locuitori înstăriți ai Trierului.

Ulterior el a cumpărat o casă și o vie.

Situația financiară a avocatului Heinrich Marx a continuat să fie bună și astfel a putut asigura o viață cu toate cele necesare soției și copiilor lor.

Cercetările biografice ale vieții familiei avocatului Heinrich Marx confirmă existența unui arbore genealogic cu 9 copii; Karl Marx (fusesse cel de al 3-lea copil al familiei).

Cei 9 copiii s-au născut în mai puțin de 11 ani.

3.1. Anii tinereții Încă de mic copil Karl ca și ceilalți frați și surori, au fost îndrumați (după tradiția iudaică) spre educație și literatură; tatăl lor le procura cărțile de literatură care includeau scriitori francezi, englezi, nemți etc. printre care: Voltaire, Rousseau, Heine, Goethe, Shakespeare, Balzac, Defoe, Cervantes.

Cu toate că tânărul Karl a fost botezat în credința evanghelică, toată viața a simțit reproșul multor colegi și apoi al unora dintre adversarii politici care afirmau că este un creștin făcut și nu născut, cum erau toți ceilalți.

Chiar și după moartea sa, mulți dintre autorii ce i-au scris biografia au omis în mod voit să prezinte originea lui iudaică și au preferat să se refere numai la faptul că era luteran.

Înscrierea lui Karl la școală a fost un nou prilej de discuții îndelungate în familia Marx.

Singura școală recunoscută pentru calitatea învățământului nu era una mozaică ci era cea sub egida

bisericii protestante fapt care l-a convins pe avocatul Heinrich Marx să-l înscrie pe Karl la această școală.

Încă din primele clase de liceu colegii de clasă au fost profund impresionati de multitudinea de cunoștințe pe care le avea Karl și de felul în care gândea și răspundea profesorilor la întrebări.

Prin felul său de a fi și prin comportamentul arogant, nu și-a găsit mulți prieteni ci mai mult admiratori pentru inteligența și disciplina pe care o avea.

Printre colegii de clasă și de școală erau și copii unuia dintre vecinii familiei Marx, cu care avocatul Marx avea relații în cadrul Consiliului de conducere al orașului – familia baronului Ludwig von Westphalen.

Karl era coleg de clasă cu Edgar Westphalen iar una din surorile lui, era colegă de clasă cu Jenny (Johanne Bertha Julia (Jenny) Westphalen), care mai târziu a devenit soția lui Karl Marx.

Între obiceiurile de viață ale celor două familii existau mari diferențe.

În timp ce familia Marx prefera să-și petreacă timpul numai cu membrii familiei, în casa baronului Westphalen erau tot timpul mosafiri și colegi de clasă iar copii avocatului Marx erau în totdeauna bine primiți.

Cauza principală pentru care în casa avocatului Marx nu prea veneau mosafiri era și faptul ca Henriette vorbea foarte puțin germană și atunci când vorbea avea un puternic accent olandez de care ea însăși se jena.

Uneori Marx povestea colegilor săi că accentual olandez al mamei lui era atât de puternic încât chiar numele lui îl schimba din Karl în Karrell, ceea ce îl făcea să se simtă foarte jenat în fața colegilor și prietenilor lui.

De foarte multe ori când Karl se ducea acasă la colegul lui Edgar, îl întâlnea pe baronul von Westphalen, un om de mare cultură, cu o solidă educație liberal aristocratică și căruia – după opinia unor biografi, îi plăcea

să recite din poeziile și textele pieselor de teatru ale lui Shakespeare, Homer și alți autori clasici precum și dintr-o mulțime de poeți și scriitori nemți și francezi printre care se număra și Saint-Simon.

Baronul von Westphalen, la rândul său, era impresionat de politețea lui Karl și îi făcea o plăcere deosebită să poarte conversații cu el pe teme filosofice și literare.

Opinia baronului era că prietenia fiului său Edgar cu Karl era un mare avantaj pentru Edgar, care era leneș și nu îi plăcea să citească.

Încă de la 16 ani, Karl era impresionat de modul în care societatea prusacă în general și politica guvernului făcea discriminări între diversele categorii sociale și între cei de diferite religii.

De multe ori, serile, la masă, discuțiile între Karl și tatăl lui, erau foarte aprinse și controversate.

Cu toate că îl respecta în mod deosebit pe tatăl său, discuțiile de multe ori alunecau pe o pantă a neînțelegerilor și cu unele supărări minore.

Discuțiile erau susținute de nenumărate exemple pe care Karl le citise din diverse pamflete și articole scrise de susținătorii unor concepții socialiste și care condamnau politica guvernului prusac.

Un fapt relevant prezentat de unii biografi, era că multe dintre ideile susținute de tânărul Marx erau acceptate și de copiii baronului Westphalen, și în special de Edgar și de sora lui, Jenny.

Comunitatea de idei a acestei tinere generații i-a apropiat și mai mult pe copiii baronului de Karl și chiar dacă Jenny era cu patru ani mai mare decât Karl, ea a început să-i dovedească sentimente mai speciale decât prietenia obișnuită între copii.

La modul inteligent și serios în care el purta discuții pe diverse probleme și la modul de comportament elegant

pe care îl învățase în familie se adauga și prezența lui atrăgătoare.

Pielea obrazului puțin smeadă (de la străbunii lui), ochii negri pătrunzători și un păr bogat ondulat îi dădeau imaginea unui prinț, care îl făcea și mai atrăgător în ochii lui Jenny.

3.2. Anii universitari În 1835, Karl avea 17 ani. Absolvise liceul la unul dintre cele mai bune licee din Trier (o fostă fundație Iezuită: Friderich - Wilhem), recunoscută printr-o conducere bazată pe principiile severe ale kantienismului.

Absolvirea liceului cu note foarte bune la limba greacă, latină și germană dar cu rezultate slabe la matematică, franceză și istorie, îl convinsese pe avocatul Marx că ar fi fost mai bine pentru Karl să urmeze cariera juridică, în acest fel era sigur că și-ar fi putut asigura o existența corespunzătoare din punct de vedere financiar.

La insistența tatălui său, tânărul Karl, s-a înscris la Universitatea din Bonn urmând să ia cursuri în domeniul științelor juridice.

Înainte de a pleca la universitate, împreună cu Jenny, au hotărât ca după ce Karl va termina universitatea să se căsătorească.

Aceste sentimente i-au însoțit pe amândoi pe tot parcursul vieții iar Jenny a acceptat să aștepte până ce Karl va termina facultatea, cu toate că în casa baronului von Westphalen se perindau diverși tineri pretendenți, interesați într-o eventuală căsătorie cu Jenny.

Primul an de studii la Universitatea din Bonn (Karl avea 17 ani), a fost pentru Karl o adevărată catastrofă.

Găsindu-și un grup de prieteni simpatizanți ai ideilor sale, preferau să-și petreacă timpul în diferite localuri unde dând de gustul băuturii, nu mai păraseau localurile decât atunci când amețiți de băutură, începeau să facă scandal și erau dați afară de către proprietarul localului.

În această perioadă Karl își dezvoltase o anumită personalitate care îl deosebea de cei mai mulți dintre colegii de aceeași vârstă.

În viața intimă era deosebit de cald, iubitor și era o companie deosebit de plăcută, în special când era odihnit și sănătos, dar în viața socială era agresiv în argumentele pe care le susținea, era arogant și foarte nerăbdător cu oricine care nu era de acord cu ideile lui.

Problema băuturii l-a însoțit în viața adultă și i-a creat multe neplăceri.

Irascibilitatea sa se manifesta prin erupții vulcanice de temperament și folosirea de cuvinte dure.

Temperamentul său dovedea caracterul unui introvertit. Cu tot efortul pe care îl făcea de a fi agreabil cu cei din jur, devenea dintr-odată fără să vrea agresiv; ceea ce dovedea de fapt o lipsă totală de încredere.

Tot comportamentul lui se desfășura prin impulsuri de moment.

Prietenii cu care îi plăcea să meargă la băut, l-au convins de multe ori să-și amâne cursurile și examenele, pentru a continua să scrie poezii sau critici ale diverselor piese de teatru în loc să învețe pentru cursurile la care se înscrisese.

Poeziile scrise le trimitea tatălui său cerându-i opinia. De fiecare dată când tatăl primea asemenea versuri răspunsul lui era:

„Nu înțeleg nimic din aceste poezii și cred că ar fi mai bine să-ți urmezi cursurile la care te-ai înscris”.

Atât tatăl cât și mama lui îi trimiteau mereu scrisori cerându-i să se îndepărteze de grupul de tineri care îl influențau într-un mod negativ și căutând să-l convingă că trebuia să aprobe facultatea pe care o începuse.

Argumentele părinților se refereau la degradarea sănătății, la reputația familiei și la enormele sume de bani pe care le trimiteau pentru mâncare și taxele universitare.

Nimic din toate aceste aspecte ale vieții tânărului Marx și nici faptul că la un anumit moment dat datorită unei neînțelegeri cu un coleg s-a angajat într-un duel cu săbii din care a fost rănit încât era aproape să-și piardă un ochi, nu au fost prezentate niciodată publicului din țările comuniste. Desigur acest fapt este unul minor dar în spatele lui se ascundea un temperament irascibil despre care niciodată nu s-a spus niciun cuvânt.

Literatura comunistă a prezentat întotdeauna numai aspecte frumoase și meritorii, de cele mai multe ori exagerate.

Auzind despre accidentul făcut în urma duelului, părinții au insistat ca Marx să plece imediat de la universitatea din Bonn și să se transfere la o universitate mai serioasă și cu o bună reputație, sugerându-i Universitatea din Berlin.

Realitatea rezultată dintr-o serie de documente mai recente care confirmă că Universitatea din Bonn a fost de acord imediat ca tânărul student Karl Marx să părăsească universitatea.

Atât conducerea universității cât și corpul profesoral erau bucuroși de a scăpa de un element turbulent iar la plecare i-au dat o referință care nu era deloc meritorie, (referindu-se la nerespectarea cursurilor, pedepsele repetate, nopțile de beție care tulburau liniștea universității și faptul că poseda arme intersize).

Mutarea lui Karl la Universitatea din Berlin (în toamna anului 1836) a fost pentru tânărul Marx, o experiență deosebită, fiind pentru prima dată în situația de a trăi într-un oraș mare.

Totodată Universitatea din Berlin era bazată pe o eminentă concepție prusacă.

Viața în Berlin i-a oferit o enormă gamă de contacte cu diverse aspect culturale: a vizitat muzee, a fost la diverse spectacole de teatru, a ascultat concerte susținute

de mari artiști printre care se număra și virtuosul pianist Franz Liszt.

Viața culturală berlineză era mult mai apropiată de preocupările, dorințele și plăcerile sale intelectuale.

Avocatul Marx a fost convins că mutarea lui Karl de la Universitatea din Bonn și ruperea unora dintre relațiile cu colegii „de pahar” îi vor permite fiului său să se concentreze pe studiul universitar pe care el îl dorea în speranța unei cariere în domeniul juridic.

Karl, scriindu-i lui Jenny despre această mutare i-a propus totodată căsătoria lor în secret; de această căsătorie au știut numai părinții lui Karl.

Unii biografi afirmă că avocatul Heinrich a fost de acord și chiar a sprijinit această idee a lui Karl, dar mama lui Karl nu a vrut să le spună părinților și rudelor ei despre această legătură cu o persoană de altă religie.

De asemeni Jenny fiind sigură că familia ei se va opune acestei legături, a ținut secret intențiile și oficierea căsătoriei lor.

Obiecțiile familiei baronului ar fi început cu diferența de vârstă, și ar fi continuat cu faptul că tânărul Karl nu avea nicio meserie și deci nu avea niciun viitor sau bani cu care să-i asigure soției și eventualei familii o existență normală, confortabilă, etc.

În plus în psihologia clasei nobiliare din imperiul prusac era considerată ca o adevărată crimă căsătoria cu cineva din afara aristocrației și cu atât mai mult cu cât existau o serie de pretendenți de același rang social și aceeași religie nu deveniți creștini numai din anumite interese.

În general în Trier ca și în alte colțuri ale imperiului Prusac o căsătorie între un protestant și un catolic era un subiect de mare controversă, iar între un evreu și o persoană de altă religie era ceva cu totul de neconceput.

O asemenea căsătorie îl pune pe Karl în postura de

„oaia neagră a familiei”.

și era considerată ca o adevărată rușine față de toți membrii comunității mozaice din Trier.

Cu toată conversiunea la luteranism, Karl Marx a fost considerat întotdeauna de toată lumea ca fiind un filosof evreu.

Mutarea lui Karl la Universitatea din Berlin a fost bine venită și l-a ajutat să-și termine cursurile.

La această Universitate, Karl a fost atras de concepția ateist-filozofică a unuia dintre lectori Bruno Bauer²⁴ ale cărui concepții erau apropiate de cele ale tinerilor Hegelieni.

Bruno Bauer i-a oferit suport și la îndrumat să citească unele dintre lucrările lui G.W.F. Hegel (care era profesor la Universitatea din Berlin).

Marx a fost impresionat de logica hegeliană deosebit de simplă și concret explicată.

De exemplu, *„sclavul – spunea Heghel, nu ar fi putut exista fără existența stăpânului de sclavi, și nici vice-versa” sau „Tot ceea ce există este rațional”*.

Asemenea teorii susținute de Hegel privind procesului de evoluție al istoriei, precum și diversele aspect ale criticii lui Hegel la adresa predecesorului său filosoful german Immanuel Kant l-au influențat pe tânărul Marx în întreaga sa gândire filosofică și economică folosindu-le în multe dintre lucrările sale.

În anii de studenție la Berlin, Marx a studiat legislația criminalistică, cea civilă și toate legile ce se adaptau condițiilor vieții populației berlineze.

În timpul liber a tradus în limba germană primele două cărți care se refereau la legile civile din antichitate.

Ulterior a tradus din limba greacă o parte din *Retorica* lui Aristotel.

Eforturile deosebite, nopți nedormite și o hrană

24 vezi Adnotări despre Bruno Bauer

destul de modestă împreună cu consumul de alcool i-au adus degradarea sănătății.

Continuarea eforturilor intelectuale și starea sănătății șubrezită datorită vieții dezorganizate încă din timpul cât a fost student la Bonn i-au produs o gravă cădere fizică și o puternică depresie psihică care nu i-au permis continuarea studiilor pentru o lungă perioadă de timp.

La sugestia unor doctori solicitați și plătiți de părinți, Karl a părăsit Berlinul și s-a stabilit pentru un timp într-un sat, Stralau, pe râul Spree.

În acest timp a scris trei volume de poezii pentru Jenny pe care i le-a trimis de Crăciun în 1836 prin intermediul surorii lui care fusese colegă cu Jenny, scriindu-i dedicația:

„Pentru draga mea, veșnică iubire, Jenny von Westphalen”²⁵

pe care Karl o considera că era *„cea mai frumoasă fată din Trier, „regina balului” și „o prințesă încântătoare”²⁶*

În anul care a urmat starea sănătății lui Karl nu s-a îmbunătățit iar corespondența cu părinții săi a devenit din ce în ce mai rară.

După aproape doi ani, sănătatea i-a permis să-și reia studiile.

Părinții lui fiind îngrijorați de ceea ce se întâmpla cu fiul lor i-au trimis câteva scrisori în care îl întrebau de ce nu mai vine pe acasă și de ce nu se interesează și el de

25 Sursa: McLellan, Karl Marx: A Biography, în: K.Marx and F. Engels, Collected Works, vol.I , pg.666-671

26 După opinia unor biografi, (Jonathan Sperber) publicată în lucrarea: Karl Marx – a Nineteenth – Century Life, (pg.45), toate aceste complimente au fost făcute 30 de ani după căsătoria lor când Jenny s-a îmbolnăvit grav de variolă și era aproape să moară, fapt ce a speriat-o într-un mod deosebit iar Karl o mîngăia și îi adresa aceste cuvinte. Vezi lucrarea indicată în bibliografie.

starea sănătății fratelui lui mai mic Eduard.

Ei nu înțelegeau ce se întâmpla cu Karl care nu trimisese nicio scrisoare nici după ce îl anunțaseră că fratele lui Eduard a murit.

La un anumit moment dat, tatăl său i-a trimis a scrisoare în care îl întreba ce se întâmplă cu el, de ce nu mai vine acasă și cum se explică că aflând de fratele lui mai mic Eduard, în vârstă de 11 ani, care se îmbolnăvisese grav, nu a trimis nicio scrisoare nici atunci și nici după câteva luni, când aflase că Eduard murise.

Tatăl său supărat de comportamentul egoist, și de viața dezorganizată pe care Karl o ducea și pentru nopțile pierdute scriind versuri monstruoase, îl condamna și îi atrăgea atenția pentru risipa de bani pe care o făcea de parcă ar fi fost un fiu de omeni ultra bogați.

După afirmația unora dintre biografi, pe când era student la Berlin, Marx primea de la tatăl său anual 700 de taleri, drept bani „de buzunar”.

Aceasta era o sumă enormă ținând cont de faptul că la timpul acela numai 5% din populația Germaniei dispunea de un venit mai mare de 300 de taleri anual.

În scrisorile trimise, tatăl îi reproșa că a cheltuit în câteva luni la Berlin cât câștiga el ca avocat și cu o bună clientelă, într-un an de zile.

Unele documente mai recente confirmă existența unei scrisori a avocatului Heinrich Marx către fiul său (Karl) în care îi spunea:

*Conturile tale, dragă Karl, sunt parcă aruncate într-un coș, ne clare și fără vreun rezultat. Pe scurt și în consecință, încearcă să pui cifrele într-un mod regulat pe coloane, iar rezultatul total că se poate vedea foarte simplu. Una este necesitatea pentru un student și alta este pentru un jurist practicant.*²⁷

27 Karl Marx & Friedrich Engels - Gesamtausgabe (Ediția completă - n.t.), indicată în diverse surse biografice drept: MEGA. Volumele au

Și mai departe îi spunea:

Familia noastră are unele speranțe de la tine: într-o zi speră să devii un suport pentru frații și surorile tale.

Acest fapt, această speranță a tatălui său nu s-a realizat niciodată, el ne reușind să fie un sprijin financiar nici măcar pentru propria sa familie pe care și-o crease.

Dintr-o altă scrisoare ce a fost de asemeni recent găsită reiese un dialog în care tatăl său care îl iubea în mod deosebit încearcă să-l aducă pe o linie normală cu efectuarea unor economii pe care ar trebui să le facă, un om care nu este „niciun pierde vară și niciun risipitor” (ne vrând să-l jignească - **n.n.**)

și în încheiere îi comunica că o sumă similară de bani v-a pleca spre el.

Tatălui îi spunea:

Ca și cum am fi oameni ce fabrică aur, împotriva tuturor acordurilor, împotriva tuturor nevoilor personale, dispui de 700 de taleri într-un an, în timp ce cei mai bogați nici nu cheltuiesc mai mult de 500 de taleri.

Și de ce?

Voi fi corect, fiul meu nu e un pierde-vară, nu este un risipitor.

Dar cum poate un om care în fiecare săptămână sau două inventează noi sisteme [filosofice], și își distruge vechile lucrări create în mod laborios, să se coboare la unele probleme mărunte? Cum poate el să se subordoneze micilor dorinți?

Și încheie spunându-i:

...un nou ordin de plată cu o sumă similară este din

apărut între 1975 și 1990, fiind editate de către Institutul de **M**arxism-Leninism din Moscova și Berlinul răsăritean și publicate de către Dietz Verlag , Berlinul de Est.

MEGA 3/1:293 și urm. 296-297

Notă: După 35 de ani de cercetare, informațiile culese sunt încă incomplete.

*nou în curând scris.*²⁸

Starea sănătății tatălui său începuse să se deterioreze rapid.

La insistența mamei sale și a unei scrisori trimisă de tatăl său care îi spunea ca în vacanța de Paște să vină acasă, Karl s-a întors la Trier în aprilie 1838 și a plecat înapoi la Berlin pe 7 mai 1838 iar tatăl său a murit după 3 zile.

Karl nu s-a întors când a avut loc înmormântarea.

După opinia unor biografi a reieșit că Marx nu a venise la înmormântare „având alte treburi de rezolvat”.

Alții autori explicau ne participarea lui Karl la înmormântarea tatălui său prin faptul că distanța de la Berlin la Trier era prea mare ca să ajungă în timp la înmormântare, folosindu-se de transportul cu o diligență care dura cel puțin 4 zile pe traseul între Berlin și Trier²⁹.

Chiar dacă în tinerețe aveau tot felul de discuții în contradictoriu, chiar dacă niciodată nu l-a făcut pe tatăl său să fie mândru de unicul său fiu, dragostea lui Karl pentru acest om era atât de mare încât în sinea lui – după cum îi povestea de multe ori lui Engels, a suferit în mod deosebit.

Din acel moment el a purtat în totdeauna în buzunarul de la piept fotografia tatălui lui³⁰.

După moartea tatălui (în 1838), Karl, a abandonat ideea carierii în domeniul juridic și și-a îndreptat atenția spre filosofie.

După modul de aplicare al Codului lui Napoleon care era activ în secolul 19 în toate țările ocupate de către

28 Ibidem Jonathan Sperber, Marx Lucrarea citată în bibliografie. pg. 54

29 Introducerea transportului cu trenul pe acest traseu s-a făcut de abea la sfârșitul anilor 1840.

30 Gabriel, Mary, Love and Capital, Lucrarea citată în bibliografie, pg.31

francezi (inclusive vestul Germaniei, landul Renaniei care includea și Trierul), Karl era socotit ca fiind minor când a murit tatăl său și ca atare el a primit în mod legal să fie sub protecția unui tutor (întrucât femeilor și deci nici mamei lui nu i se aprobase dreptul de a fi tutorul propriilor ei copii.)

Tutorul lui Karl a devenit avocatul Johan Heinrich Schlink, un fost coleg al tatălui său și care încerca să medieze cu familia lui Karl pentru acoperirea diverselor cheltuieli pentru învățare, inclusive acoperirea cheltuielilor legate de obținerea titlului de Doctor în științe.

În timp ce mama lui Karl, Henriette, primea o sumă destul de mare de pe urma averii soțului ei, și care se ridica la 1200 taleri pe an, Karl a primit pentru acoperirea cheltuielilor cu doctoratul 160 de taleri (în anul 1838), iar din ceea ce îi rămăsese din averea tatălui îi revenea circa 950 de taleri care se întindea până la sfârșitul vieții lui.

Asemenea sume nu însemnau prea mult în special în momentul în care Karl își formase o familie și avea și copii.

Numai așa se poate înțelege de ce tot timpul până când a murit mama lui au exista permanente solicitări de bani, refuzuri de bani și diverse controverse cu mama lui și cu ceilalți membri ai familiei mamei lui care erau custozii averii familiei Marx.

El spera ca după obținerea titlului de doctor, Bruno Bauer îl va putea ajuta în obținerea unui post de lector, pentru a preda filosofie.

Între 1839 și 1941, Marx a lucrat la teza de doctorat cu o temă despre:

„Deosebirea dintre filosofia naturii la Democrit și la Epicur”.

La terminare teza a fost trimisă pentru aprobare și pentru acordarea titlului de doctor la Universitatea din Jena.

Obținerea titlului de doctor a fost însoțită și de o

cerere pentru postul de lector.

La 15 aprilie 1841 Karl a obținut titlul de doctor dedicând teza de doctorat baronului von Westphalen ca mulțumire pentru tot ceea ce învățase de la el și ca semn de apropiere față de familia acestuia.

Dragă prietene patern, Ludwig von Westphalen.

Această dedicație conține o serie de pasaje măgulitoare: „pentru a vă oferi [Westphalen] o mică dovadă despre dragostea mea”, „pentru a admira un om în vârstă, care posedă puterea tinereții”. „o viață ce este un argument în plus că idealismul nu este o iluzie, ci un adevăr”.

Este greu să știi că aceste remarci au avut drept scop consolidarea consimțământului lui Westphalen de a-l lăsa pe Marx să se căsătorească cu fiica lui, ceea ce reflectă admirația puternică a lui Marx față de mentorul său din copilărie – deși nu există niciun motiv să cred că cele două motive au fost în conflict. (n.t.)

Din păcate pentru Marx și pentru întreaga sa carieră, politica reacționară a guvernului prusac – care în 1832 îi retrăsese lui Ludwig Feurbach catedra de profesor și în 1836 refuzase reprimirea lui la universitate, iar în 1841 îi interzisese tânărului docent Bruno Bauer, să țină prelegeri la Bonn datorită concepțiilor sale politice radicale și a celor ateiste și ulterior a fost scos din rândurile cadrelor didactice ale universității, l-a împiedicat pe Marx să obțină o catedră universitară la Berlin.

Marx, fiind și el cunoscut ca un critic al monarhiei, al religiei și cu concepții socialiste, cererea de admitere pentru postul de lector i-a fost respinsă.

La toate acestea se mai adauga și faptul că în condițiile de manifestare ale curentului antisemit, conducerea universității știa foarte bine că Marx era evreu și că în scopuri pur practice, părinții lui se botezară protestanți.

Ne putând obține catedra universitară Marx și-a îndreptat atenția spre activitatea jurnalistică.

În acest domeniu, marea majoritate a redactorilor de ziare citind articolele pe care le trimitea spre publicare le respingeau datorită notei lor politice mult prea radicale.

În această perioadă întreaga concepție hegeliană de stânga câștiga din ce în ce mai mult teren și își găsisese o mulțime de adepți.

Ludwig Feuerbach după 1836, după ce i se refuzase catedra de la Universitate, își continua concepția sa de criticare a teologiei și se orientase spre concepția materialistă la care a aderat în mod definitive în 1841 când și-a publicat lucrarea *Das Wesen des Christentums* (Esența creștinismului) și ulterior o nouă lucrare (în 1843) *Grundsätze der Philosophie der Zukunft* (Principii ale filozofiei viitorului).

Referindu-se la filosofia lui Feuerbach expusă în lucrările amintite, Engels scria:

„Trebuie să fi trăit singur efectul eliberator al acestor cărți. Noi (adică hegelienii de stânga, între care și Marx), am devenit dintr-odată feuerbachieni”.

Singura soluție pentru Marx, era mutarea la Köln, unde spera să-și susțină mai ușor ideile sale revoluționare. Fără să stea prea mult pe gânduri s-a mutat la Köln unde se simțea un suflu al unei mișcări revoluționare în întregul oraș.

Cunoscut sub numele de *Cercul Köln* (un grup de tineri cu idei socialiste), și-au creat propriul ziar, *„Rheinische Zeitung”* unde Marx a publicat câteva articole în care apăra libertatea presei și interesele muncitorilor germani.

Kurze Nachrichten.
Am 10. d. M. ist in der Rheinischen Zeitung eine Anzeige erschienen, in welcher die Redaktion erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden. Die Redaction der Rheinischen Zeitung erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden.

Politische Nachrichten.
Am 10. d. M. ist in der Rheinischen Zeitung eine Anzeige erschienen, in welcher die Redaktion erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden.

Wissenschaft.
Am 10. d. M. ist in der Rheinischen Zeitung eine Anzeige erschienen, in welcher die Redaktion erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden.

Mittheilung.
Am 10. d. M. ist in der Rheinischen Zeitung eine Anzeige erschienen, in welcher die Redaktion erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden.

Am 10. d. M. ist in der Rheinischen Zeitung eine Anzeige erschienen, in welcher die Redaktion erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden.

Am 10. d. M. ist in der Rheinischen Zeitung eine Anzeige erschienen, in welcher die Redaktion erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden.

Am 10. d. M. ist in der Rheinischen Zeitung eine Anzeige erschienen, in welcher die Redaktion erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden.

Am 10. d. M. ist in der Rheinischen Zeitung eine Anzeige erschienen, in welcher die Redaktion erklärt, dass sie die Redaction der Rheinischen Zeitung nicht für die Meinungen der Redaction verantwortlich zu machen, sondern nur für die Meinungen der Redaction selbst. Diese Erklärung ist in der Rheinischen Zeitung vom 10. d. M. veröffentlicht worden.

Editorul ziarului a fost impresionat de ideile și tonul articolelor și în octombrie, 1842, Marx a devenit unul dintre editorii ziarului.

Aici, Marx l-a întâlnit pe Moses Hess³¹, care era și subdirector al ziarului, un radical care se autodenumea socialist. Marx a început să frecventeze reuniunile socialiste, organizate de către Hess. Membrii grupului de socialiști condus de Hess discutau despre suferințele îndurate de clasa muncitoare germană și considerau că ideile socialismului în care ei credeau ar trebui aplicate cât mai curând pentru a ușura viața și situația economică în general.

Bazat pe ceea ce se discuta la aceste reuniuni, Marx a scris un articol despre „Sărăcia viticultorilor din bazinul

31 Vezi Adnotări despre Moses Hess

Mosel”.

Articolul prezenta critici la adresa guvernului prusac și a sistemului lui de control a vieții economice din întreaga Germanie.

În discuțiile sale cu Mosses Hess, Karl îi spunea că ziarul ar trebui să-și modifice conținutul trecând de la simpla prezentare a unora dintre problemele abstracte ale zilei la prezentarea unor soluții radicale cu privire la problemele de zi cu zi cu care se confrunta populația din Köln și a celei germane în general.

Lui Hess i-a plăcut ideea și întrucât voia să-l scoată pe Redactorul șef al ziarului, Adolf Rutenberg, care era un bețiv și intrase în conflict cu autoritățile, i-a oferit lui Marx poziția de redactor șef al ziarului.

În octombrie 1842 Marx a devenit Redactorul șef al ziarului *Rheinische Zeitung*. Experiența pe care o avea în domeniul gazetăriei i-a permis să ridice tirajul ziarului în 1843 la peste 3300 exemplare și prin valoarea informațiilor prezentate; a ridicat veniturile ziarului și totodată a atras noi gazetari pe care îi considera capabili să contribuie la succesul acestei publicații.

Printre cei atrași drept colaboratori a fost și Bruno Bauer, care a scris la acest ziar cunoscuta dispută despre „Problema evreiască”, despre care vom discuta mai târziu.

Cu toate aceste succese, tipografii, corpul de corectori și chiar gazetarii fiind întrebați care era părerea lor despre noul Redactor șef, toți au răspuns că se purta ca un dictator. Nimic nu se putea publica fără avizul lui; nimeni nu putea avea alte opinii și orice se întâmpla trebuia imediat să i se comunice.

Vorbea într-un mod arogant cu toți subalternii și dădea impresia că era tot timpul nemulțumit de mersul activității ziarului.

Pasiunea cu care lucra, și ne vrând să lipsească niciun moment din redacție l-a împiedicat să se ducă la

înmormântarea fratelui său, Herman, care murise la 14 octombrie, în vârstă de 23 de ani.

Nicio scrisoare de condoleanțe și niciun suport pentru familia îndurerată de pierderea acestui fiu nu au venit din partea lui Karl.

Pentru prima oară de peste un an de zile Marx, avea o funcție care îi asigura un venit lunar relativ bun cu care se putea descurca destul de bine în viața sa de burlac.

Fiind mulțumit de ceea ce făcea și având un venit sigur, i-a scris lui Jenny că are de gând să vină și să petreacă sărbătorile Crăciunului împreună cu ea și cu mama ei.

În răspunsul ei Jenny îi propunea oficializarea relațiilor lor și căsătoria în luna iunie.

După Crăciun întorcându-se la lucru a aflat că ziarul pe care îl conducea, prin articolele publicate ajunsese să deranjeze întreaga politică a guvernului prusac și ca atare guvernul decisese interzicerea publicării ziarului.

Nota de interzicere a apariției menționa: „ziarul își va înceta apariția în luna martie 1843 interval de timp în care ziarul va fi pus sub controlul a două persoane care să cenzureze ziarul înainte de tipărire și difuzare”.

O asemenea constrângere și un asemenea control erau în totală opoziție cu principiile lui Marx și în special cu spiritul lui revoluționar și al ideilor pe care voia să le difuzeze prin acest ziar, fapt pentru care la 17 martie 1843

Marx și-a dat demisia.

Într-o scrisoare pe care i-a trimis-o prietenului său Arnold Ruge îi spunea:

„... am început să fiu sufocat în această atmosferă, ceea ce este un lucru greu de suportat atunci când vrei să-ți desfășori atribuțiile dezonorante de dragul libertății pentru a lupta cu vârfuri de lăncii în loc cu „bastoane de golf”.

Sunt obosit de ipocrizia, prostia, brutalitatea

arbitrajului și de răstălmăcirea cuvintelor.

Guvernul mi-a redat libertatea”.

Plecând de la ziar, Marx s-a întors la cărțile care îl pasionaseră încă din tinerețe începând să citească lucrări cu caracter economic, care l-au inspirat în scrierea mai târziu a lucrării lui fundamentale „*Capitalul*”.

Răspunzându-i la scrisoarea trimisă, Ruge i-a spus:

„... dacă vrei să-ți propagi liber opiniile revoluționare, printr-un ziar...

un asemenea ziar există numai într-un singur loc, la Paris”.

3.3. O viață plină de nevoi În niciuna din biografiile scrise de autorii devotați ideologiei marxiste nu s-a vorbit vreodată despre marile dificultăți financiare în care s-a zbatut Karl cu Jenny împreună cu cei șase copii legitimi și unul nelegitim.

Dificultățile financiare ale tinerei familii Marx se datorau pe de o parte faptului că Marx nu știa să chibzuiască banii, cu toate că era economist, iar pe de altă parte pentru o perioadă destul de scurtă reușise să aibă un venit permanent pe care să conteze în întreținerea familiei în fiecare lună și cu care să-și plătească chiria.

Pe de altă parte mama lui nu mai era atât de darnică cu el cum fusese tatăl său.

În afara suportului financiar pe care îl primea din partea lui Engels veniturile lui Marx nu au fost niciodată sigure, iar cea ce reușea să câștige uneori de pe urma vreunui articol sau din alte surse, se cheltuiau imediat pentru plata datoriilor, pe țigările de foi pe care le consuma zilnic și de multe ori pe cumpărarea de băutură.

Ferdinand Westphalen, fratele vitreg, mai mare a lui Jenny, fiind numit Ministru de Interne în guvernul prusac, a început o verificare amplă a activității lui Karl și a descoperit că era un adept și susținător al concepției filosofice a ateismului, liberalismului, democrației și

socialismului.

Ferdinand, informându-l pe tatăl său (baronul Westphalen care la data aceea încă trăia), despre cele aflate, acesta, fiind deja bătrân și bolnav i-a spus:

„Lasă-l în pace dar să veghezi discret asupra vieții surorii tale”.

De altfel, în decembrie 1841, Ludwig von Westphalen s-a îmbolnăvit foarte grav. Între timp, Marx venind la Trier a avut o discuție contradictorie foarte aprinsă și dură cu mama lui cu privire la problema banilor și a viitorului lui financiar.

Neprimind bani din partea mamei, care i-a imputat lipsa de grijă față de familie, Marx care și așa era întotdeauna un răzvrătit și nici nu se înțelegea niciodată cu mama lui, s-a supărat și a plecat din casa părintească mutându-se în camera de oaspeți a familiei Westphalen explicând că vrea astfel să aibă grijă de Ludwig și pentru a fi mai aproape de Jenny³².

După o lună de zile baronul Westphalen a murit.

Marx a rămas în Trier câteva săptămâni pentru a fi prezent la căsătoria surorii lui care fusese colegă cu Jenny la școală.

La 19 iunie 1843, conform promisiunii și înțelegerii Karl și Jenny s-au căsătorit la Kreuznach³³ unde Jenny trăia cu mama ei după moartea baronului von Westphalen.

Nemaiputând să lucreze în Germania și fiind obligat de autoritățile prusace să se exileze, la sugestia lui Ruge, după căsătorie Marx și Jenny s-au stabilit la Paris, unde au închiriat un apartament și apoi au plecat în voiaj de nuntă în Elveția.

Jenny a luat cu ea la Paris toate cadourile de nuntă pe care i le-a dat mama ei (un serviciu de masă, deosebit

32 Mary, Gabriel, ibidem, pg 37

33 Bad Kreuznach - oraș în landul Renania-Palatinat, Germania, situat pe malul râului Nahe. Este o stațiune balneară.

de valoros din argint cu sigla familiei baronului, așternuturi brodate cu emblema familiei și bani pentru voiajul de nuntă).

Cu toate că Jenny îi spusese lui Karl să nu cumpere nimic pentru nuntă, nici chiar buchetul de flori sau rochia de mireasă ci să economisească banii pe care îi avea, Karl vrând să-i dovedească cât de generos era, și-a cheltuit toți banii pentru toate dorințele pe care presupunea că le-ar fi avut Jenny.

În voiajul de nuntă, Karl a luat cu el un geamantan plin cu cărți crezând că va putea să citească și să continue lucrul la manuscrisul Capitalului.

De citit nu avut nici timp și nici chef dar timpul petrecut în Elveția a fost pentru amândoi o adevărată revelație, de care își aminteau totdeauna cu mare plăcere.

Când s-au întors din voiajul de nuntă au constatat că modestele economii din „cutia cu bani” se terminaseră.

Ei au decis să se reîntoarcă la Kreuznach și să trăiască împreună cu mama lui Jenny și cu Edgar fratele lui Jenny, până la mijlocul lui Octombrie când au plecat la Paris.

În acest timp, Marx a pregătit un eseu pentru Anuarul Franco-German, prezentând o critică a lucrării lui Hegel „Filosofia dreptului” care era o lucrare influențată de concepția filosofică a lui Ludwig Feuerbach.

Întreaga concepție filosofică a lui Marx se baza pe o combinație a ideilor lui Jean-Jacques Rousseau, Ludwig Feurbach și a socialistul francez Victor Prosper Considérant, (cel ce scrisese Manifestul Democrației cu cinci ani înaintea lui Marx și Engels și care a fost un document de inspirație deosebit de important pentru ei, 3.4. Pribeag prin Europa Lucrul la manuscrisul Capitalului a fost oprit pentru un timp când Ruge la chemat pe Marx să colaboreze la publicarea lucrării *Deutsch-Französischen Jahrbüchern*, iar în vara anului 1844 a început să

colaboreze la ziarul *Vorwärts*, ziar al Partidului Social-Democrat și al Ligii Comuniștilor, ce apărea la Paris. Acesta era singurul ziar necenzurat al opoziției germane și unde mai colaborau Henrich Heine, Arnold Ruge și Mikhail Bakunin³⁴.

La 1 mai 1844 tânăra familie Marx au avut bucuria nașterii primului copil, o fată pe care au numit-o Jenny Caroline³⁵.

În 1844 Marx a terminat de scris lucrarea „*Manuscrise economice și filosofice*”, în care a dezvoltat ideile cu privire la conceptul de alienare.

După opinia lui Marx în societatea capitalistă existau trei tipuri de alienări:

— În primul rând, cea în care lucrătorul era înstrăinat de ceea ce produce – în al doilea rând, cea în care lucrătorul era înstrăinat de el însuși (după opinia lui Marx, lucrătorul numai atunci când nu era la lucru se simțea cu adevărat el însuși), și — În cele din urmă, oamenii dintr-o societate capitalistă erau înstrăinați unii de alții (societatea capitalistă fiind o societate competitivă în care oamenii ajung să fie unii împotriva altora).

Marx considera că soluția la această problemă poate fi numai o nouă societate de tip comunist, deoarece aceasta ar permite realizarea „potențialul fiecăruia ca om”.

Din punct de vedere teoretic teza lui Marx avea o oarecare notă de realism; ceea ce era însă neverosimil era faptul că el se referea la o asemenea situație a alienării specifică numai pentru o economie de tip capitalist, ignorând că un asemenea fenomen se putea regăsi și în

34 Vezi Adnotări despre Mikhail Bakunin

35 Obiceiul german era ca la nașterea unei fete, la numele ei să se adauge numele mamei și la nașterea unui băiat, se adauga numele tatălui. Singura excepție era în cazul băieților al cărui tată era necunoscut și atunci luau numele de familie al mamei (în cazul lui Freddy, fiul nelegitim a lui Marx; acesta luase numele de Friederich, după Engels și numele de familie al mamei)

condițiile unei societăți de tip socialist.

Concluzia referitoare la realizarea potențialului fiecărui om, în condițiile unei societăți comuniste, s-a dovedit pe parcursul a zeci de ani că era numai o lozincă, sau pur și simplu un balon de săpun, o adevărată utopie, întrucât această oportunitate în cadrul economiei socialiste era posibilă numai prin afilierea la partidul conducător și numai intrând în corul celor ce susțineau teoria marxistă și nicidecum prin calitățile, educația și dorința de manifestare a potențialului fiecărei persoane.

*

Fiind la Paris, a avut prilejul să se reîntâlnească cu Engels care și el fusese exilat din Imperiul prusac și așa s-au apropiat și au devenit prieteni pentru tot restul vieții lor.

Pentru majoritatea refugiaților politici, Parisul ajunsese la un anumit moment un loc dificil pentru manifestarea unor opinii radicale, ceea ce i-a determinat pe Marx și Engels să plece în Belgia. Aici a fost locul temporar (pentru circa trei ani), unde în baza legilor stabilite de regele Belgiei după obținerea independenței de sub ocupația Olandei, se acorda maximum de securitate a libertăților civile pentru oricare locuitor.

Din Bruxelles, în 1845 Marx și Engels au plecat în Anglia, la Londra unde Engels l-a introdus pe Marx la diferiți exilați din Germania care erau sprijinitori ai ideilor radicale. La Londra se organizase în 1840 una dintre cele mai numeroase și mai active organizații revoluționare.

Câțiva ani mai târziu, în 1846, Marx și Engels au creat un *Comitet al corespondenților comuniști* de unde se trimiteau în diverse țări din Europa diverse informații cu caracter teoretic și practic privind organizarea mișcării muncitorești internaționale.

3.5 Friederich Engels - un prieten pe viață În 1820, la o distanță de peste 170 km. de Trier, unde se născuse

Marx, într-un orășel numit Barmen (din Prusia, actualmente Wupertal, Germania), s-a născut în casa unui industriaș bogat care era co-proprietarul unei mari fabrici de prelucrare a bumbacului, primul copil, un băiat care a primit numele de Friederich.

Evoluția acestui tânăr a fost asemănătoare în anumite privințe cu cea a lui Marx.

La vârsta de 15 ani, Friederich avea un temperament recalcitrant, neascultător și se manifesta ca un răzvrătit.

Părinții erau nemulțumiți de comportamentul fiului lor. Nenumărate discuții, de cele mai multe ori contradictorii și cu o notă de scandal aveau loc între Friederich și tatăl său.

Ca elev de liceu își neglija de cele mai multe ori lecțiile pentru a scrie versuri și spunea tuturor prietenilor lui și ai familiei că el vrea să se facă scriitor.

Dacă pentru prietenii lui acest lucru era o mândrie, pentru familie și pentru cunoscuții părinților nu era deloc plăcut, cu atât mai mult cu cât tatăl lui voia să-l formeze ca om de afaceri care să-l înlocuiască la un anumit moment dat la conducerea fabricii.

La 18 ani Engels a scris un poem intitulat *Beduinul*, care s-a publicat și i-a întărit convingerea că va fi un mare scriitor; tot acest succes i-a determinat și ideea de a renunța la școală.

În același timp asociindu-se cu tineri care începuseră să aibă idei revoluționare, începuse să participe la ședințele secrete ale acestora și chiar la unele demonstrații de stradă.

Poliția din orașul, unde locuia familia Engels, urmărind activitatea acestor tineri cu idei revoluționare și cunoscându-l pe tatăl lui Friederich, l-a atenționat de activitatea fiului lui pe care îl socoteau drept un „*comunist turbat*”.

Părinții lui Friederich se temeau ca fiul lor să nu fie

arestat ceea ce ar fi compromis reputația tatălui și a întregii familii în oraș.

Vrând să-l îndepărteze de relațiile pe care și le făcuse cu tinerii din oraș, a decis să-l trimită să lucreze (fără bani) la o casă de comerț din Bremen.

După orele de lucru, tânărul Engels se retrăgea în camera unde locuia și începuse să citească cărțile scrise de Heghel și Ludwig Feuerbach, care erau cărțile la modă pentru întregul tineret german și care îi inspira spiritul revoluționar.

După puțin timp cât a lucrat la casa comercială i-a spus tatălui său că ar vrea să lucreze în fabrica sa din Bremen.

Ideile revoluționare și dorința de a se afilia cu tinerii de vârsta lui cu aceleași idei, l-au atras în grupul tinerilor hegelieni în care și-a continuat toate manifestările și începuse să scrie articole fulminante pline cu idei socialiste.

Părinții au aflat cu ceea ce se ocupa fiul lor și mama lui, (Elizabeth Engels), i-a scris o scrisoare în care îi spunea:

„... cred că mergi prea departe cu aceste acțiuni ale tinerilor revoluționari și te implor să nu mai continui. Încearcă să ții mai mult seama de familie, decât de ceea ce spun și fac niște străini.

Numai Dumnezeu știe ce am simțit și cât am suferit, când am luat ziarul și am văzut că s-a emis un ordin de arestare pentru fiul nostru”.

Tatăl lui Engels a acționat imediat și l-a trimis să lucreze la fabrica lui din Manchester (Anglia).

În această fabrică a văzut Engels care erau condițiile de muncă ale muncitorilor și umblând prin cartiere unde locuiau muncitorii a văzut care erau condițiile lor de viață.

Tot aici a întâlnit-o pe Mary Burns, cea care a fost partenera lui de viață peste 20 de ani (și cu care și-a

oficializat relația prin căsătorie, cu puțin timp înainte de moartea ei).

După moartea lui Mary, Engels a continuat să trăiască în concubinaj cu sora lui Mary, Marianne-Lizzie Burn iar când îi scria scrisori lui Marx unele informații despre noua lui companie - Marianne-Lizzie, îi spunea cât de mult ținea la ea...

Trăind în Manchester și lucrând în fabrica tatălui său a văzut mai în detaliu viața muncitorilor englezi și aici a început să scrie lucrarea *Situația clasei muncitoare din Anglia* (1844 - 1845).

La 21 de ani, Friederich, a fost încorporat în armata prusacă, la un regiment de artilerie.

Această școală militară i-a format o anumită disciplină, maturitate și un spirit organizat.

Asemenea calități i-au folosit în tot restul vieții și în special în colaborarea pe care a avut-o ani de zile mai târziu cu Karl Marx.

Fiind în armată la un moment dat a fost trimis cu regimentul în care era la Berlin. În afara instrucției și exercițiilor militare avea timp să citească și să scrie iar observațiile sale din viața militară și ceea ce remarcă din viața cotidiană, le aduna și scria articole.

La un anumit moment dat s-a dus la redacția ziarului Rheinische Zeitung cu un articol pentru publicare. Aici l-a întâlnit prima oară pe Karl Marx, care era Redactorul Șef al ziarului.

Unii biografii relatează faptul că la această primă întâlnire niciunul dintre ei nu a fost impresionat de celălalt. De acest lucru își aminteau amândoi mult mai târziu după ce deveniseră buni prieteni și formând un cuplu perfect intelectual se amuzau de amintirea primei lor întâlniri.

După ce amândoi se găseau la Paris ca exilați din imperiul Prusac, relațiile lor s-au consolidat și-au început

colaborarea și prietenia care a durat pentru tot restul vieții lor.

Stabilindu-se la Manchester, Engels, terminase de scris lucrarea despre *viața muncitorilor industriali din Anglia* și i-a trimis-o și lui Marx s-o citească și să-și spună opinia, ca specialist în domeniul social.

Conceptiile lui Engels și cele ale lui Marx cu privire la societatea capitalistă în dezvoltare și la perspectivele ei, erau foarte apropiate, și Engels i-a scris lui Marx că el consideră că între ei există, *un „acord complet în toate domeniile teoretice și practice”*.

Marx și Engels au decis să lucreze împreună; în timp ce Marx se ocupă de analiza și prezentarea unor concepte abstracte ceva mai dificile, Engels avea capacitatea de a scrie simplu și clar, pentru a fi înțelese de marea masă a cititorilor.

De asemeni, în timp ce Marx dovedea o personalitate foarte puternică și un nivel intelectual deosebit, dar era deosebit de neglijent, Engels, prin educația militară pe care o căpătase în școala militară, era deosebit de disciplinat, își articula cu mulă atenție conversațiile, vorbea scurt și direct la subiect.

Aceste asemănări și deosebiri i-a apropiat din ce în ce mai mult și Engels a înțeles că ajutându-l, Marx va fi cel care v-a putea să creeze o concepție care va duce la schimbarea condițiilor de viață ale muncitorimii de pe întregul glob, în lupta împotriva exploatării.

Marx, a continuat pentru tot restul vieții sale să fie prieten cu Engels de la care aștepta tot timpul un suport material.

În 1853, discutând cu membrii partidului său Marx afirma că Engels era „singurul de la care considera că poate aștepta un real support... un om care era ca un lexicon universal, capabil să lucreze ore întregi, zile și nopți, fiind beat sau treaz”.

Iar în 1866, vrând să-și arate gratitudinea pentru ceea ce făcea Engels pentru el și familia lui, Marx i-a scris:

„Dragă băiatule” (era o formă de exprimare a marei prietenii și faptul că Marx era mai în vârstă decât Engels - **n.n.**)... *în orice circumstanță, mă simt deosebit de norocos că există această prietenie dintre noi.*

Fără tine nu aș fi putut niciodată să-mi duc lucrarea până la sfârșit.

Biografii³⁶ lui Marx și Engels au găsit pe parcursul anilor de cercetare diverse fapte care îi apropia și mai

36 Sperber - Marx, Lucrarea citată în bibliografie, pg 479

mult:

* atunci când se întâlneau și stăteau de vorbă, aveau o plăcere deosebită să-i denigreze amândoi nu numai pe dușmanii și adversarii politici dar chiar și pe cei care la un anumit moment dat îi considerau că sunt prieteni, colaboratori sau simpatizanți ai ideilor lor (cum au fost de exemplu:

Karl Grün, Moses Hess, August Willich, Ferdinand Lasalle, Liebknecht și mulți alții);

* aveau o grijă deosebită unul față de celălalt nu numai legată de activitatea intelectuală, ci și atunci când unul dintre ei era bolnav, celălalt îi sugera diverse soluții medicale sau ce să facă imediat.

Engels îi sugerase la un anumit moment dat lui Marx cum să-și trateze dezordinea sistemului imun de care suferea.

La rândul lui Marx se ocupa de boala persistentă de care suferea Engels (Mononucleosis).³⁷

Într-o zi în 1857, Marx a lăsat totul la o parte și a fugit la British Museum pentru a studia ce era de făcut în cazul acestei boli, care erau ultimele tratamente ce se aplicau și care era opinia doctorilor.

Documente recente confirmă că Engels i s-ar fi confesat odată lui Marx și i-a explicat sacrificiul pe care l-a făcut acceptând să lucreze în fabrica tatălui său pentru a primi banii necesari din care să se întrețină și să-l poată ajuta și pe Marx pentru a putea supraviețui împreună cu familia sa și totodată să-și continue lupta ideologică și social-politică împotriva burgheziei.

*

După câteva luni după ce se aranjaseră într-un modest apartament la Paris și din puținii bani care îi mai rămăseseră din cadoul mamei, Jenny a cumpărat ceva

³⁷ Mononucleoza - o infecție virală care cauzează febră, dureri în gât, și umflarea glandelor limfatice.

mobilă, iar din modestele retribuții ale lui Karl încercau să se descurce, cu cheltuielile necesare zilnice.

La 11 ianuarie 1845, Ministrul de Interne al Franței, a primit o notă Informativă despre activitatea politică ce se desfășura în jurul publicației Vorwärts, și a dispus interzicerea ziarului și expulzarea tuturor colaboratorilor ziarului.

În același timp guvernul Prusiei exercita tot felul de presiuni asupra guvernului francez de expulzare în mod specific a lui Marx, din Franța.

La data de 25 ianuarie 1845, Marx a primit ordinul de a părăsi imediat Franța.

Marx și Engels tocmai lucrau la prima variantă a lucrării *Sfânta familie*.

Pentru continuarea colaborării au decis să se mute amândoi în Belgia, țara care încă permitea o mai mare libertate de expresie decât oricare alt stat european.

Marx și Engels au plecat la Bruxelles, unde spre bucuria lor au găsit o comunitate importantă de exilați politici, printre care era și Moses Hess, cel care îl convertise pe Marx și apoi pe Enges la ideile socialismului.

Cu câteva zile înainte de a pleca definitiv din Paris, Marx și Engels au plecat la Bruxelles să caute locuințe.

La sugestia lui Jenny, trebuia găsită o locuință cu patru camere și bucătărie, plus o cameră debara pentru toate geamantanele și alte obiecte.

Trei camere trebuiau să fie încălzite iar locuința trebuia să aibă un minimum de mobilier.

Între timp, în câteva zile, Jenny a trebuit să vândă la prețuri derizorii toate mobilele ce le cumpăraseră.

Pe un frig deosebit de aspru Jenny a plecat împreună cu Caroline, spre Bruxelles.

Pentru a se stabili în Belgia, Marx a trebuit să se conformeze uneia din procedurile acestei țări, trimițând o scrisoare regelui Leopold și cerându-i dreptul de ședere în

Belgia.

Dorința lui Marx nu era să rămână definitiv în Belgia, dar voia în acest fel să scape de sub observația și urmărirea poliției prusace și a celei franceze.

Regele Leopold i-a acceptat cererea, dar poliția franceză informase deja pe cea belgiană de pericolul pe care îl reprezenta agitatorul prusian și riscurile pe care le putea provoca.

Jenny și copilul ajungând la Bruxelles, a constatat că nimic din ceea ce vorbise cu Karl nu se realizase. Karl nu găsisese o locuință unde să locuiască permanent.

După câteva zile, au găsit o locuință în apropierea catedralei St. Michel.

Între timp mama lui Jenny, a trimis-o pe Helen Demuth (o fată de la țară și ca un obicei al timpului, pentru a ușura viața familiei din care provenea, era triumisă la oraș să lucreze în casa unor oameni mai înstăriți drept menajeră;

Helen a lucrat și a crescut în casa baronului Westphalen de la 12 ani), s-o ajute pe Jenny la creșterea copilului și să aibă grijă de casă.

Când Helen a venit la Bruxelles, avea 25 de ani fiind cu șase ani mai tânără decât Jenny și cu doi ani mai mare decât Karl.

Engels a închiriat și el un apartament în apropiere, de familia Marx, unde locuia cu Mary Burns, (partenera lui de viață), dar practic, tot timpul și-l petrecea în casa familiei Marx.

Cu toate că Engels era cel care ajuta mereu familia Marx cu bani, Jenny era nemulțumită și chiar supărată de această relație pe care o avea Engels și îi spunea mereu că ar trebui să-și găsească ca parteneră de viață o doamnă din societatea lor și la nivelul lui de pregătire intelectuală.

Unii autori confirmau că în iulie 1845 Marx și Engels au plecat să viziteze Anglia. În realitate vizitarea Angliei

nu avea un caracter touristic; Engels dorea să-l întâlnească pe tatăl lui la Manchester, pentru a-i cere bani.

După întrevvedereea cu tatăl lui, cei doi tineri și-au petrecut câteva zile în biblioteca din Manchester, vrând să vadă în ce măsură această bibliotecă le era putea satisface nevoile viitoarelor lor lecturi.

Apoi au plecat împreună la Londra unde Marx a avut ocazia să vadă pentru prima oară care era adevărata viață a muncitorilor englezi³⁸.

Reîntorși din Anglia la Bruxelles, Marx și Engels s-au concentrat pe terminarea lucrării *Ideologia germană*, în care și-au dezvoltat teza materialistă a istoriei, teorie în care activitatea umană, o considerau ca având rolul crucial în dezvoltarea societății.

Marx nu a putut să găsească un editor pentru această carte, și ca alte multe dintre lucrările sale, nu a fost publicată în timpul vieții.

Începând din ianuarie 1846 Marx s-a ocupat în mod special de crearea unui *Comitet al socialiștilor* prin care intenționa să creeze o legătură între liderii socialiști care trăiau în diferite țări din Europa.

Influențați de ideile lui Marx, socialiștii din Anglia au organizat o conferință la Londra, unde au decis formarea unei noi organizații și care l-a propunerea lui Marx a fost numită *Liga Comunistă*.

Apoi Marx a format o sucursală a acestei Ligi, în Bruxelles iar în decembrie 1847 a participat la o reuniune a Comitetului Central al Ligii Comuniștilor, care s-a ținut la Londra.

În cadrul reuniunii, se decisese ca obiectivele acestei organizații să fie:

- Răsturnarea burgheziei - dominația proletariatului
- eliminarea societății burgheze vechi bazată pe antagonisme de clasă - înființarea unei societăți noi, fără

³⁸ Vezi Adnotări despre Condițiile de viață ale muncitorilor englezi

clase — Lichidarea proprietății particulare”.

Liga Comuniștilor, se constituise ca o asociație muncitorească internațională, care în condițiile specifice ale politicii din Europa nu putea decât să aibă un caracter secret.

În introducerea la Manifestul Partidului Comunist, Marx și Engels scriau:

„Liga Comuniștilor ne-a însărcinat pe subsemnații (Karl Marx și Friedrich Engels - n. n) la Congresul ținut la Londra în noiembrie 1847, să alcătuim un program amănunțit de partid, teoretic și practic, destinat publicității”.

Așa s-a născut „Manifestul” (Partidului Comunist.n.).

După cum era și firesc o asemenea activitate politică nu îi aducea lui Marx, niciun avantaj financiar așa că el era permanent în așteptarea ajutorului financiar din partea lui Engels.

Pentru un timp acești bani au fost relativ suficienți pentru nevoile familiei dar la un moment dat, Engels i-a spus lui Marx, că banii pe care el îi primea de la tatăl lui, nu îi mai ajungeau nici lui, fapt pentru care i-a scris cumnatului său să-l ajute.

Neavând bani pentru plata chiriei la casa pe care o luaseră când au venit la Bruxelles, familia Marx a fost nevoită să se mute în altă suburbie a orașului.

De asemeni ei nu aveau suficienți bani pentru întreținerea familiei și a menajerei pe care mama lui Jenny le-o trimisese.

Unele documente biografice confirmă că Marx a plecat în Olanda să discute cu unchiul lui, Leon Philips, despre moștenirea ce o avea de primit, dar nu s-a întors cu bani ci numai cu ceva promisiuni.

Banii care încă îi primea Jenny de la mama ei nu le ajungeau așa că întreaga familie Marx trebuiau să trăiască

la limitele cele mai de jos ale sărăciei.

Pentru a face rost de ceva bani Karl i-a trimis o scrisoare unuia dintre prietenii lui, Pavel Vasilevici Annenkov³⁹ care trăia la Paris și în care i-a scris:

„... situația mea economică actuală este deosebit de critică, iar soția mea este de-a dreptul hărțuită de către creditorii fiind în prezent într-una dintre cele mai nenorocite strâmtoreli financiare.

În această situație de care nu mă rușinez să ți-o dezvălui, într-adevăr m-ai putea salva de la ceva mai rău, dacă ai putea aranja ca soția mea să primească o sumă de bani între 100 și 200 de franci francezi.

Desigur îmi va fi imposibil să-ți rambursez acești bani până în momentul în care problemele financiare cu familia mea vor fi soluționate”.

*

Niciun document nu confirmă dacă Pavel Annenkov i-ar fi trimis banii solicitați, dar în schimb i-a trimis cele două volume ale lucrării lui Proudhon *„Filosofia mizeriei”*, cerându-i opinia despre această lucrare.

Nu există niciun document din care să rezulte dacă trimiterea celor două volume era o aluzie, referitoare la situația financiară a lui Marx, și la filosofia pe care ar fi trebuit s-o îmbrățișeze, sau într-adevăr era interesat de punctul de vedere a lui Marx.

Primind cele două volume în decembrie 1846, i-a răspuns lui Annenkov:

„... impresia mea despre lucrarea lui Proudhon este destul de slabă sau chiar foarte slabă, și se evidențiază faptul că Proudhon nu înțelege aspectele istorice relevante sau ale dezvoltării economice”.

De asemeni Marx l-a criticat pe Proudhon că nu înțelegea noțiunea de categorii economice, printre care, de exemplu sclavia.

³⁹ Vezi Adnotări despre Pavel Vasilevici Annenkov

Și Marx i-a scris:

„... sclavia este pivotul prin care în prezent industrialismul se transformă în mașinism, credit, etc.

Fără sclavie nu ar fi bumbac și fără bumbac nu ar fi posibilă industria modernă.

Existența sclaviei a ridicat valoarea coloniilor, care au dus la dezvoltarea comerțului mondial și care este o condiție necesară a dezvoltării industriei constructoare de mașini, pe scară largă”.

De fapt, după ce citise cele două volume ale lui Proudhon, și după ce le comentase și cu Engels care avea experiența muncii într-o întreprindere de prelucrare a bumbacului, Marx l-a atacat pe Proudhon așa cum își ataca de fapt toți adversarii intelectuali și pe cei politici, prezenți sau trecuți, într-un mod deosebit de dur, spre a scădea valoarea lucrării lui Proudhon și a celorlalți autori.

Pentru a demonstra că ideile lui Proudhon erau fără valoare și că el nu putea conta nici ca socialist și nici ca un critic al economiei politice, Marx îi scrisese lui Annenkov că:

„Domnul Proudhon, are ghinionul de a fi deosebit de neînțeleș în Europa.

În Franța, el este considerat ca fiind un economist slab, dar este recunoscut ca un bun filosof german.

În Germania, este considerat ca un filosof slab pentru că este recunoscut a fi unul dintre cei mai capabili economiștii francezi.

De aici decurge dubla eroare”.

În continuare, fără a aduce nicio dovadă, Marx îl acuza pe Proudhon că ar fi plagiat ideile economistului englez Bray scriind că:

„În cartea lui Bray cred că am descoperit cheia pentru toate lucrările trecute, prezente și viitoare ale Domnului Proudhon”.

Ca replică la lucrarea lui Proudhon, Marx a scris

lucrarea *Mizeria filosofiei* în care și-a expus teoria sa istorică, economică și revoluționară, după care s-a auto considerat - economist.

Cu toate că a vrut să anihileze valoarea lucrării lui Proudhon, considerând-o ca fiind „o lucrare slabă sau foarte slabă”, cartea a avut succes, a fost primită cu entuziasm de către întreaga intelectualitate franceză și imediat a fost tradusă și în germană.

Când a fost gata de publicare lucrarea lui Marx, *Mizeria filosofiei*, a întâmpinat mari dificultăți în găsirea unui editor.

Un editor german, Carl Vogler, care trăia și el în exil și făcea parte din cercul revoluționarilor, a fost de acord să-i publice cartea dar înainte de a începe să publice lucrarea, a fost arestat. Niciun alt editor nu a fost interesat în publicarea acestei lucrări, considerând că nu își va găsi numărul de cititori care să cumpere cartea și astfel să acopere cheltuielile de tipărire. Pentru a fi publicată, Marx a plătit din modestele lui rezerve financiare, obținute de la Engels, suma necesară pentru un tiraj de 800 de exemplare, care s-au trimis spre difuzare la Paris și la Bruxelles.

Lucrarea lui Marx nu a fost considerată în general ca un succes al acelei perioade, dar pentru el a reprezentat un element esențial, incluzându-l în rândurile marilor gânditori ai acelor vremuri.

*

Unii economiști confirmau că anul 1848 a fost un an care dădea impresia că ar avea toate șansele să fie un an ceva mai bun decât mulți alții dinainte.

Uniunea muncitorilor germani care trăiau în Belgia organizaseră celebrarea Noului An la restaurantul «Café aut Cygne», și Jenny s-a oferit să facă parte din comitetul de organizare⁴⁰.

40 Gabriel, Mary, ibidem, pg.114

Situația financiară dădea unele semne de îmbunătățire, în special după ce Henriette (mama lui Karl) se decisese să-i trimită o parte din banii de moștenire.

După foarte mulți ani, această celebrare, era primul bal dansant la care mergea familia Marx.

În timpul pregătirilor doamnele din comitetul de organizare (care în majoritate proveneau dintre emigranții exilați), stând de vorbă între ele discutau despre diversele aspecte ale vieții lor, iar Jenny spunea:

„... mă simt ca o regină a marei mizerii trăind, între o viață boemă și un viitor nesigur...”

Toate soțiile celor invitați veniseră îmbrăcate special pentru o astfel de festivitate și cu tot felul de bijuterii...

Singura persoană care făcea o mare diferență între toți invitații fiind foarte modest îmbrăcată, era Mary Burns, partenera lui Engels.

În următoarele zile după Anul nou, ziarele socialiste menționau că sărbătoarea de la Café aut Cygne a excelat prin eleganța doamnelor și a discursurilor ținute, inclusiv al lui Marx care fusese viu aplaudat.

Unele dintre biografiile romanțate despre viața lui Karl Marx⁴¹ scriu despre faptul că la această petrecere, muzica îi antrenase pe toți participanții la dans.

Pentru mulți dintre cunoscuții invitați a fost o surpriză deosebită văzându-l pe Marx dansând cu Jenny într-un mod deosebit de elegant vals și alte dansuri.

La această celebrare s-a iscat și un mic conflict între Jenny și Engels, deoarece Jenny nu voia să vorbească cu Mary Burns și Engels era foarte supărat de faptul că Jenny ignora o persoană din „rândurile proletariatului”.

Luna februarie a anului 1848, a fost și mai plăcută pentru întreaga familie Marx, întrucât Karl primise 6.000 de franci de la mama lui.

Autoritățile din Trier aflând de transferul unei sume

41 Gabriel, Mary, Ibidem pg.115, 127

atât de mari îi ceruse doamnei Henriette să completeze o formă prin care confirma că banii trimiși erau destinați întreținerii familiei fiului ei, Karl.

Acești bani au venit la momentul oportun pentru a putea acoperi cea mai mare parte a datoriilor față de diverși creditori.

Jenny știa că nu putea conta pe Karl care nu avea niciun control asupra banilor iar lipsa lor însemna din nou: creditori, insecuritatea viitorului și decepții.

Marx încercând să mai procure ceva bani, juca la bursă, dar pierdea întruna neștiind ce acțiuni să cumpere, ca să-i aducă un profit; cumpăra la întâmplare acțiuni ale unor companii fără să le cunoască nici evoluția și nici perspectivele de dezvoltare. În speranța unor câștiguri rapide, (de care avea nevoie - **n.n.**) vindea acțiunile după câteva zile și acest lucru se producea când valoarea lor era în scădere, nemaivând răbdare și nici timpul necesar de a urmări evoluția acțiunilor respective și a le vinde când acestea ajungeau să aibă valori mai ridicate.

Din cele cunoscute de către unii dintre biografii lui, nici din această activitate cu caracter economic nu a reușit vreodată să asigure un venit din care să poată asigura un mod de viață cât de cât onorabil pentru familia sa.

Diferite documente confirmau că în 1850, la vârsta de 37 ani, Marx nu era cunoscut în mod deosebit în Europa, cu excepția cercurilor opoziționiste, iar în afara Europei nimeni nu auzise de el, sau era considerat ca un filosof și un gazetar obscur.

Cei care îl știau cel mai bine erau cei de la poliția prusacă și franceză care îl catalogaseră drept un agitator care crease multe dificultăți cumnatului lui, Ferdinand (fratele mai mare a lui Jenny), la data când acesta urma să fie numit Ministru de Interne.

Emigrând permanent⁴² din Germania în Franța, în

42 Numai între 1835 și 1849 Marx s-a mutat din Trier la Bonn (de 2

Belgia și Anglia, polițiile din aceste țări îl aveau în fișele lor de evidență și urmărire, ca pe un individ creator de probleme iar numele lui era legat direct de mișcarea comunistă.

Chiar și în multe cercuri revoluționare, era recunoscut ca o persoană cu un temperament exacerbat, agresiv și arogant.

Paul Lafargue⁴³ în amintirile sale despre Marx spune:

„El, nu ajunsese la comunism din considerente sentimentale, deși era sensibil la suferințele clasei muncitoare, ci prin studiul istoriei și al economiei politice. El afirma că orice spirit imparțial care nu era influențat de interese particulare sau care nu era orbit de prejudecățile de clasă, trebuia să ajungă în mod necesar la aceleași concluzii ca el”.

și în continuare Lafargue spunea:

„Marx nu își limita activitatea la țara în care se născuse:

„Sunt un cetățean al lumii” - afirma Marx, și lucrez acolo unde mă aflu”.

și într-adevăr el trăia și acționa acolo unde îl duceau evenimentele, urmărirea poliției și persecuțiile politice.

Opiniile biografiilor au fost și continuă să fie foarte controversate. Unii susțin că avea o bogată educație acumulată încă din anii tinereții când tatăl său își influențase toți copiii să citească și să învețe cât mai mult, și în același timp o puternică personalitate, alții susțineau că Marx avea un intelect deosebit dar manifesta o personalitate foarte slabă, influențabilă, orgolios și în același timp deosebit de egoist.

Chiar aceste contradicții de opinii, confirmă că acest

ori), la Berlin și Köln (de 2 ori), Paris și Bruxelles (de 3 ori); mutarea la Londra a fost ultima, unde a trăit până la sfârșitul vieții sale - Jonathan Sperber, ibidem, pg 245

43 Paul Lafargue - Amintiri despre Marx, lucrarea citată în bibliografie
„p.10-17, 37-42

om era și avea ceva special în modul de a gândi, în comportamentul său intim și când era în colectivitate.

Unul dintre exemplele caracteristice ale felului de a se comporta a avut loc în 1846 în Bruxelles.

În anii dinainte mijlocului secolului al 19-lea trăia în Germania un muncitor cu concepții socialiste; numele lui era Wilhelm Witling⁴⁴. El a fost considerat chiar de către Engels ca fiind primul om care a introdus ideea comunismului în Germania. Era un ucenic croitor care s-a propriat de organizațiile secrete radicale și a dezvoltat treptat ideea unui socialism bazat pe o concepție creștină.

Scriind câteva cărți (*Garantarea Libertății și Armonia și Evanghelia unui biet păcătos*), devenise cunoscut printre toți exilații politici. Trăind pentru un timp în Elveția, poliția l-a aresta pentru răspândirea ideilor socialiste și astfel a ajuns să fie considerat ca un adevărat martir al socialismului.

Marx și Engels aflând de Witling când ei erau la Bruxelles, au început să scrie unele articole despre acest muncitor.

Când Wilhelm Witling a fost eliberat din închisoare, având legături cu diverse organizații muncitorești, a ajuns și el la Bruxelles și s-a întâlnit cu Marx.

Pavel Annenkov care la acea data se găsea și el la Bruxelles și a fost de față la această întâlnire, a consemnat-o în memoriile sale.

Întâlnirea a avut loc la sediul unde Marx organizase Comitetul corespondenților comuniști.

Marx stătea la capul masei și la invitat pe Wilhelm Witling să vină în sala pe care o considerau că era sala de sedințe.

Când Witling a intrat în sală, Marx a început să-i pună tot felul de întrebări printre care:

„Cum își explică și își susține Wilhelm Witling ideile

44 Vezi Adnotări despre Wilhelm Witling

sale socialiste?"

Witling a început să-și exprime punctul de vedere spunând: „*mișcarea socialistă oferă muncitorilor speranța scăpării de mizerie și exploatare*”.

Marx, cu un aer de absolută superioritate l-a oprit și i-a spus lui Witling: „*cu asemenea idei creezi și răspândești mai multă confuzie și speranțe dubioase în rândurile muncitorilor.*

Promovând asemenea concepții lipsite de fundamentarea științifică este ca ceva fără conținut și este de neconceput să te joci cu asemenea discursuri lipsite de consistență;

de profunzime...”

Cei doi au început să argumenteze pe ideile pe care le susținuseră.

Marx, ca de obicei și-a pierdut răbdarea, a început să ridice vocea, să dea cu pumnul în masă și ridicându-se, intenționând să iasă din sală a spus:

„Ignoranța nu a fost niciodată de folos cuiva!”

Unele dintre lucrările biografice despre personalitatea lui Marx, confirmă că prin temperamental său și prin gândirea sa deosebit de dinamică, putând trece de la un subiect la altul fără nicio dificultate și putând emite nenumărate exemple care să-i convingă pe cei ce îl ascultau, reușea de cele mai multe ori să-i apropie și să-și formeze mulți aliați dar în același timp căuta să-i transforme în niște subordonați. dovedind o puternică tendință dictatorială⁴⁵

În loc să-l atragă pe acest muncitor, care nu avea o bază științifică în ceea ce făcea și spunea dar era un om onest și fusese arestat pentru ideile sale socialiste și cu toate că înainte de conversația lor scrisese cuvinte de laudă despre Witling, în loc să-l transforme, să-l ajute și să-l îndrume ce să citească pentru aș extinde nivelul

45 Sperber -Marx, ibidem, pg 177 și urm.

cunoștințelor sale, transformându-l într-un onest și curajos propagandist, a căutat să-l îndepărteze de mișcarea socialistă muncitorească.

O asemenea opinie se regăsește și în scrisoarea pe care Witling i-a trimis-o lui Hess și în care își explica poziția și diferența între el și Marx.

Mai târziu, la intervenția lui Engels și a lui Pavel Annenkov care știau de confruntarea dintre Marx și Witling, Marx a încercat o reconciliere a poziției sale față de acest om.

Din acest punct de vedere precum și din alte exemple pe care le vom discuta mai departe, cred că este foarte greu să-l înțelegi și să-l judeci dacă nu îl privești pe Marx omul, savantul și revoluționarul, în contextual și atmosfera anilor în care a trăit și și-a creat filosofia.

Cu toate că ar fi vrut să fie un cadru didactic universitar și să-și prezinte punctele de vedere cu caracter politic explicate în mod științific, temperamentul său irascibil și aroganța de care dădea de multe ori dovadă nu l-ar fi ajutat să fie un profesor prea agreabil și îndrăgit de studenții săi.

Marx a profitat de faptul că știa de la Engels și de la Annenkov că Witling nu avea nicio sursă de venit și ar fi trebuit să obțină bani (de la cei din conducerea Asociației muncitorești), pentru hrană și pentru plata chiriei unei încăperi deosebit de modeste.

După confruntarea cu Marx și după reconcilierea sugerată de Engels și Annenkov, Witling a rămas în Bruxelles și a încercat să activeze pe lângă Marx și Engels.

După un timp dându-și seama că nu poate coopera cu Marx, a renunțat și a obținut banii de care avea nevoie, de la Moses Hess, pentru a pleca înapoi în Germania.

Incidente de acest fel nu au fost izolate; ele se repetau cu oricare dintre activiștii politici care aveau

șansa să fie recunoscuți și apreciați ca personalități politice.

Un exemplu similar a fost conflictul creat de Marx împotriva socialistului Karl Grün⁴⁶ socotindu-l pe Gr un drept un diletant politic, un scribălău și un autor lipsit total de seriozitate.

Fiind deosebit de orgolios și ne vrând să arate celor din jurul său că este tot timpul în situația unui pauper care cerea de la oricine bani, când a fost vorba de căsătoria Laurei cu Paul Lafargue a încercat în toate felurile să-i ascundă lui Lafargue și părinților acestuia situația lui financiară și că nu putea să-i asigure Laurei zestrea care în mod firesc se acorda fetelor din clasa micilor sau a marii burghezii la timpul acela.

Marx a găsit o explicație mai mult de natură politică decât economică, explicându-l lui Lafargue că aceasta era o mentalitate burgheză, lipsită de demnitatea omului onest care trebuie să-și asigure singur cele necesare vieții lui și a familiei pe care voia să și-o formeze și să nu aștepte de la rude, prieteni sau de la asistența publică niciun fel de ajutor financiar.

3.6. Viața extraconjugală (și unele fapte mai puțin cunoscute)

46 Karl Grün (1817 - 1887), cunoscut sub numele de Ernst von der Haide, - jurnalist german, politolog și politician socialist. A jucat un rol important în mișcările politice radicale care au dus la revoluția de la 1848 și a participat la revoluție. A fost un asociat al lui Heinrich Heine, Ludwig Feuerbach, Pierre-Joseph Proudhon, Mihail Bakunin și alte figuri politice radicale ale epoci. Personalitatea lui Karl Grün a fost pentru o lungă perioadă de timp un risc pentru afirmarea lui Marx pe plan politic, în special după ce Marx îi citise lucrările referitoare la mișcarea socialistă și direcțiile ei de dezvoltare, Lucrările lui Karl Grün erau destinate publicului larg al cititorilor de limbă germană și aveau scopul educării acestora. Cei mai mulți dintre biografi de stînga care îl prezentau pe Marx ca pe un idol, l-au neglijat total pe Grün. Pentru informații suplimentare despre Karl Grün, sugerez consultarea și a site-ului online despre acest om politic.

Ideea publicării unei cărți de economie scrisă într-un limbaj simplu era pentru Marx un punct de mare încercare; intenția lui era de a scrie o carte care ar fi trebuit să folosească pentru educarea proletariatului, pregătindu-l în vederea declanșării unei revoluții.

Jenny fiind o ființă mai rațională, și mai realistă și-a dat seama că din tot ceea ce scria Marx și din toate acțiunile lui cu caracter propagandistic puse în slujba unei idei, nu se putea asigura viața familiei și în special în situația în care încă un copil era pe cale să se nască.

Cu toată situația ei Jenny s-a hotărât să se ducă în Olanda și să discute cu unchiul lui Karl, Lion Philips, rugându-l să-i ajute cu bani.

Fiind în Olanda i-a trimis o scrisoare lui Marx și i-a explicat că unchiul și vărul lui (fiul unchiului) care aveau o avere substanțială din afaceri cu produse de tutun, nu îi putea ajuta deoarece după spusele unchiului, pierduseră și ei sume foarte mari de bani încă din preajma Revoluției de la 1848.

În încheierea scrisorii Jenny îi spunea:

„... mă întorc cât de curând acasă fără niciun rezultat favorabil, terorizată și înfricoșată de viitorul nostru”.

În timp ce Jenny era în Olanda și ajunsese într-o poziție total nedemnă pentru vârsta și trecutul ei aristocratic, umilindu-se în cel mai înalt grad, cerșind bani pentru familie, Marx la Londra se încurcase cu menajera Helen Demuth (Lenchen pe numele mic), trădând obligațiile față de familie, față de iubitoarea sa soție care își sacrificase viața alături de el.

Marx, fără o meserie stabilă, un cerceșor permanent de bani de la toți prietenii și cunoscuții, fără un serviciu constant și permanent din care să asigure o viață liniștită și confortabilă pentru întreaga familie, avea o mare pasiune sexuală care i-a adus șapte copii.

Din momentul în care menajera a avut relații sexuale

cu Karl, ea a ajuns cea care dicta în casă și era persoana care reușea să-l înfrunte pe Karl când el exploda și dădea semne de nervozitate, readucându-l pe linia normală⁴⁷.

Jenny nu putea crede că ea ducându-se să cerșească bani de la unchiul lui Marx, acasă s-ar fi putut întâmpla așa ceva.

Ceea ce nu se știe și niciunul dintre biografi încă nu

47 Lafargue, care venise în casa Marx mai târziu și necunoscând toate evenimentele trecute, o apreciat-o în mod deosebit pe Helen Demuth spunând că dragostea ei pentru familia Marx era oarbă: tot ceea ce ei făceau era bine și nu putea fi decât bine. Cine îl critica pe Marx avea de-a face cu ea. Lua sub

protecția sa pe oricine care era admis în intimitatea familiei. Helen se consacraseră familiei Marx cu atâta

devotament, încât uita de ea însăși. A însoțit-o pe Jenny și toată familia în toate călătoriile lor de-a lungul

Europei, urmându-i când erau expulzați.

Helen, era geniul bun al casei, știind să se descurce în situațiile cele mai dificile. Datorită spiritului ei de

ordine (ceea ce era în contrast cu afirmația polițistului care controla casa familiei Marx mereu și care

făcuse nota depre ce văzuse în casa Marx), de economie și ingeniozității sale, familiei nu-i lipsea niciodată

strictul necesar (afirmație total în contradicție cu realitatea! -n.n.). Se pricepea la orice: gătea, se ocupa

de gospodărie, îmbrăca copiii, croia veșmintele pe care apoi le cosea. Era în același timp administratorul și

majordomul casei pe care o conducea. Copii o iubeau ca pe o mamă, iar ea exercita asupra lor o

autoritate materă, pentru că avea pentru ei o afecțiune cu totul maternală. Jenny o considera pe Helen

ca pe o prietenă foarte apropiată, iar Marx îi dădea dovadă de o prietenie cu totul particulară..

.(Sursa: P. Lafargue, lucrarea citată în bibliografie, p.10-17, 37-42).

au prezentat vreo informație, este dacă această relație a fost o continuare a unor relații mai vechi și dacă și cât a mai continuat.

La 28 martie 1851, Jenny a născut încă o fată pe care au numit-o Franziska.

Helen era deja gravidă în 6 luni iar Jenny având bănuieli a încercat să afle cine era tatăl copilului.

Spunându-i lui Karl că Helen era gravidă în 6 luni, Karl s-a făcut că nu știe despre ce era vorba și a căutat în continuare să evite să discute un asemenea subiect, dar a început să se frământa cum să rezolve această situație dificilă pentru familie.

Inițial a vrut să-i trimită o scrisoare lui Engels în care să-i explice că el era tatăl copilului lui Helen, dar s-a gândit că o scrisoare era un document compromițător așa că i-a scris la 2 aprilie lui Engels:

„Indiferent cât ar costa drumul trebuie să vin la Manchester să vorbesc cu tine. Trebuie să vin cel puțin pentru o săptămână, cu toate că sunt cam înghesuit cu lucrul la bibliotecă.

Sunt deocamdată destul de avansat cu lucrarea și o voi finaliza cu toată documentația economică în circa cinci săptămâni”.

Marx și-a dat seama că nu era nici momentul și nici condițiile ca el care ajunsese un lider al muncitorilor englezi să fie implicat într-un asemenea scandal public.

Inamicii lui politici de abia așteptau un prilej să vorbească și să-l atace cu tot felul de idei despre moralitate.

Unii biografi⁴⁸ afirmă că Marx trăind în casă cu două femei care amândouă erau mamele copiilor lui, constituia un element de mare discreditare a celui care cu deosebită aroganță critica concepția maltusianistă despre decăderea morală a sărăcimii și se situa pe poziția unui campion al

48 Mary Gabriel, Ibidem, pg.135 și urm.

comunismului prin care susținea că ideologia sa nu avea nimic comun cu dragostea liberă și aprecia sfințenia căsătoriei.

Ajungând la Manchester, Marx l-a convins pe Engels să afirme că el era tatăl copilului lui Helen.

Engels a înțeles această situație și neavând nimic de pierdut și vrând să-și ajute prietenul i-a promis că atâta timp cât va trăi va păstra secretul lor.

După nouă luni de la data când Jenny fusese plecată de acasă Helen a născut un copil, un băiat, căruia i s-a dat numele de Henry Frederick Demuth (toată lumea strigându-l Freddy).

Freddy a luat numele mamei pentru a nu compromite reputația familiei Marx.

Dacă Jenny când trăia ar fi aflat adevărul, întreaga relație familială ar fost distrusă.

La înapoierea din Manchester, Karl discutând cu Jenny și-au pus problema ca s-o lase pe Helen să plece cu copilul și să-l crească singură.

Jenny, nu a fost de acord cu o asemenea propunere; dându-și seama că Helen, ne vorbind engleză, nu se va putea înțelege cu nimeni și nici nu avea o sursă de bani care să-i permită să trăiască și să crească un copil.

Cu un spirit mult mai practic, Jenny i-a spus lui Karl că Helen va rămâne la ei, s-o ajute mai departe în gospodărie și la creșterea copiilor lor, iar copilul lui Helen să fie dat să fie crescut de altcineva, iar Engels să fie cel care să suporte această cheltuială.

Prin niște cunoștințe, au aflat de o familie cu numele de Lewy, care a fost dispusă contra unei sume de bani, să-l preia pe băiat să-l crească iar Helen meargea mereu să-l vadă.

Jenny nu îi pretinsese lui Karl, nimic din ceea ce un bărbat trebuia să-i ofere soției și familiei lui în afară de loialitate iar ea îi oferise în schimb toată dragostea și

sacrificiul total al vieții ei alături de el.

De fapt printr-un asemenea mod de a rezolva problema relației sale extraconjugale, dovedea încă odată caracterul personalității lui Marx.

În problemele social-politice se dovedea de neînduplecat, era hotărât și chiar dictatorial, dar când era vorba de viața familială se ascundea de faptele sale și fugea de răspunderea pe care și-o luase când s-a căsătorit.

În ultima zi a vieții sale, Engels fiind grav bolnav de cancer la gât, nu putea vorbi și pe patul de moarte a cerut o foaie de hârtie și a scris că nu poate lua cu el un asemenea coșmar care a planat asupra lui permanent:

„Nu eu sunt tatăl copilului lui Helen, Freddy.

Adevăratul tată a fost Karl Marx”.

Freddy a devenit mecanic, era un om moderat, nu a fost căsătorit niciodată și a fost unul dintre cei mai buni prieteni ale lui Jenny Eleanor (fiica cea mai mică a lui Marx).

Freddy a murit în 1929, la vârsta de 78 de ani.

*

Jenny întorcându-se din Olanda unde se dusesese să ceară bani de la unchiul Leon, la întâlnit în casa lor pe un cunoscut a lui Marx, un ofițer cu numele August Willich⁴⁹.

Acesta se născuse într-o familie de aristocrați germani (familia Hohenzollern care adusesse în Europa o întreagă ierarhie de regi prusieni - printre care și în România, pe Carol I)⁵⁰.

Willich, și-a abandonat titlul de noblețe când a decis că vrea să devină comunist.

Engels îl cunoscuse mai înainte și îl recomandase lui Marx drept un brav ofițer din armata prusacă, un om cu idei socialiste.

Întâlnind-o pe Jenny, vizitele lui Willich deveniseră

49 vezi Adnotări despre August Willich

50 Vezi Adnotări despre Regele Carol I al României

mai dese și la un moment dat – Jenny povestea⁵¹:

„Willich plin de exuberanță a venit într-o dimineață în dormitorul nostru, foarte devreme spunând că era un „Don Quijote”.

Era îmbrăcat într-un costum ca de bal mascat, cam grizonant și cu un râs plin de veselie unui soldat prusac beat, spunându-i lui Marx că vrea să discute despre comunism”.

Marx l-a dat afară și i-a interzis să mai aibă asemenea intimități cu ei.

În glumă, Jenny afirma că „El venise la o „soră” din aristocrație, și ar fi intenționat să aducă „căldură” în viața familiei lor”.

O asemenea afirmație nu i-a plăcut lui Karl care devenise gelos pe Willich.

La un moment dat, ideile lui Marx și ale lui Willich în privința concepției comunismului nu mai corespundeau.

În timp ce Marx susținea ideea victoriei definitive a proletariatului pe calea unei revoluții, Willich căutând permanent motive de discordie cu Marx, afirma că nu era necesară violența, iar în diverse discuții cu alți membri ai cercului revoluționar spunea despre Marx că în multe privințe era mai mult un evoluționist social decât un revoluționar; ideile lui, spunea Willich, erau revoluționare, dar *metodele preconizate erau evoluționiste*.

Willich a continuat să-și dezvolte ideile comuniste și și-a format un grup propriu de preținși socialiști din care făcea parte și Emmanuel Barthélemy⁵², care tocmai fusese eliberat din pușcărie și fusese obligat să plece în exil.

El frecventa un centru de antrenament pentru scrimă și era cunoscut printre emigranți pentru diverse acte anti-sociale.

După un timp Barthélemy a început să-l viziteze pe

⁵¹ Gabriel, Mary, ibidem. pg. 196

⁵² vezi Adnotări despre Emmanuel Barthélemy

Marx care aflate despre unele dintre acțiunile sale și nu dorea să se asocieze cu el.

Marx afirma că Barthélemy, era un tip violent și folosea politica și relațiile cu liderii politici pentru a justifica unele acțiuni criminale și unele crime comise chiar de el.

Într-o convorbire cu Engels, Marx îi spusese că a aflat de la un prieten al lui Barthélemy că acesta purta permanent un pistol la el cu care intenționa să-l omoare pe Marx.

Willich, Barthélemy și câțiva dintre asociații lor au început un complot împotriva lui Marx și Engels susținând că Marx era un trădător care trebuia omorât, iar despre Engels, afirma că era „burghez democrat”.

Ideile lui Willich au fost respinse de Liga Comuniștilor creată de Marx și Engels și ca răspuns, Willich a demisionat din Ligă.

Înainte de a demisiona la una din ședințele Ligii a început să-l insulte pe Marx iar în final l-a provocat la duel.

După provocarea la duel și pentru faptul că la diverse ședințe ale revoluționarilor îl contrazicea mereu pe Marx și aducea tot felul de argumente împotriva lui, Engels îi sugerase lui Marx să rupă definitive relațiile cu acest om.

După opinia unora dintre biografii lui Marx, (printre care și a lui Mary Gabriel, n.n.), Willich căuta să explice întreaga sa poziție din punct de vedere politic, dar în realitate intenția lui era de a-l omorî pe Marx și de a se apropia de Jenny.

Marx a respins ideea duelului care oricum era ilegală în Anglia⁵³.

Un tânăr plin de entuziasm și susținător al ideilor lui Marx, pe nume Conrad Bernhard Schramm⁵⁴ (1822 – 1858) dorind să-i vină în ajutor lui Marx și familiei sale a hotărât

⁵³ Gabriel, Mary, ibidem. pg 196

⁵⁴ Vezi Adnotări despre Conrad Bernhard Schramm

să-l înlocuiască pe Marx. Într-o discuție pe care a avut-o cu Willich, pur și simplu l-a insultat pe acesta și apoi l-a provocat la duel.

Aflând despre acest incident și știind care era de fapt substratul lui, Marx a insistat ca Schramm să anuleze cererea de duel, dar tînărul a refuzat să dea curs cererii lui Marx; Conrad s-a prezentat la duelul cu pistoale care a avut loc într-o zi, foarte devreme dimineața, pe un câmp în Belgia.

Încă nu apucase Conrad Schramm să ia poziția de tragere că Willich a declanșat arma de foc și l-a rănit la cap. Schramm a supraviețuit acestui duel.

Marx aflând ce s-a întâmplat a hotărât să rupă orice relația cu Willich pentru totdeauna.

Ceea ce este interesant este faptul că nici Paul Lafargue (care fusese secretarul lui Marx și apoi a devenit ginerele lui) și care cunoștea toate întâmplările din viața lui Marx, nu spune niciun cuvânt despre acest incident în cartea sa *Souvenirs personnels sur Karl Marx*⁵⁵.

La prima ședință a Ligii Comuniștilor, Marx a propus ca Liga să fie mutată de la Londra la Köln și să se despartă în două grupe, sub conducerea celei din Köln.

Această acțiune, susținea Marx, era necesară pentru supraviețuirea și evitarea unui scandal public compromițător pentru Ligă. Marx explica că ideea ca grupul din Londra să se dizolve provenea dintr-un motiv personal.

În calitate de conducător al acestui grup, Marx i-a chemat pe toți membrii săi la o ședință în casa lui Engels și le-a propus anularea vechiului regulament de funcționare al grupului din Londra, lichidând astfel orice posibilitate de legătură a lui Willich cu Liga Comuniștilor.

În același timp August Willich, împreună cu câțiva dintre susținătorii ideilor sale (printre care reușise să-l

55 Paul Lafargue, lucrarea citată în bibliografie, p.10-17, 37-42

coopteze și pe Karl Schapper⁵⁶) a creat o nouă Ligă a comuniștilor și în prima ședință de constituire a anunțat că Liga Comunistă create în ziua respectivă v-a interzice întotdeauna prezența și activitatea lui Marx și Engels în această Ligă.

Ulterior, după opinia unor biografi, (printre care și a lui Sperber⁵⁷ - n.n.), a reieșit că în rândurile membrilor Ligii comuniste din Londra, condusă de Marx, se aflaseră o serie de informații compromițătoare la adresa lui Willich:

În primul rând că Willich era homosexual (cât de reală este această informație este încă sub semn de întrebare cu atât mai mult cu cât întregul conflict dintre Marx și Willich pornise de la o intenție a lui Willich de a se apropia de Jenny Marx, și care îl făcuse pe Marx să fie gelos; viitorii biografi, dacă vor putea găsi o documentație mai completă și mai sigură despre o asemenea afirmație, sunt bine-veniți s-o prezinte tuturor cititorilor - n.n.).

Ceea ce merită atenție a fost conflictul dintre cele două Ligi Comuniste (cea condusă de Marx și Engels și cea condusă de August Willich) care aveau la bază nu conflicte de natură politică (de opinii sau interese contrarii - n.n.) ci aveau la bază pur și simplu conflicte personale.

În al doilea rând poliția engleză aflând despre asemenea moravuri sexuale ale lui Willich (considerate la data respective și încă mulți zeci de ani mai târziu ca imorale), în loc să-l aresteze, l-au lăsat liber cu condiția de a deveni spionul poliției, să se infiltreze în mijlocul Ligii comuniste, să afle de acțiunile acestei organizații secrete și despre membrii ei.

Nu întâmplător la un anumit moment dat Marx a comunicat prin presa cotidiană oficială că renunță la orice legătură cu orice partid și orice acțiune politică (despre care vom vorbi mai departe - n.n.) iar în scrisorile trimise

⁵⁶ Vezi Adnotări despre Karl Schapper

⁵⁷ Sperber - Marx, ibidem, pg 265

lui Engels, se plângea că cei care îl ajutaseră în citirea diverselor documentații engleze pentru studiile lui și pentru articolele ce le scria, fuseseră arestați.

Până la urmă Liga Comuniștilor condusă de Willich s-a autodizolvat iar Willich a plecat în America și s-a înrolat în Armata americană participând la Războiul de Independență al Statelor Unite.

Toate acestea s-au petrecut în același timp cu apariția în limba engleză a Manifestului Comunist, care se publicase pentru prima dată în ziarul Red Republican, cu autori: Charles Marx și Friederich Engels.

Marx prins cu toate problemele organizatorice ale Ligii Comuniștilor nu a avut timp să se bucure de acest triumf.

Literatura comunistă nu dezvăluise niciodată faptul că Marx și Engels se inspiraseră pentru scrierea acestui Manifest Comunist dintr-o lucrare scrisă de un revoluționar francez: *Victor Prosper Considérant*⁵⁸.

care a scris înainte de Marx și Engels «*Manifestul Democrației*», foarte asemănător cu Manifestul Comunist (lansat cinci ani mai târziu).

Victor Prosper Considérant, a fost cel care definise noțiunea de „drept de muncă”, care a fost una din ideile principale ale socialiștilor francezi în timpul Revoluției de la 1848.

Unele fapte similar referitoare la modalitatea de folosire a unora dintre ideile predecesorilor lui sunt confirmate și de următorul fapt:

Ca student, Marx a participat la cursurile ținute de profesorul Eduard Gans și în care profesorul se referea la aspectele juridice, legale ale drepturilor muncitorilor.

În momentul în care Marx și Engels au scris Manifestul Comunist, multe dintre ideile din Manifestul Comunist au fost preluate din lucrările publicate ale lui

58 Vezi Adnotări despre Victor Prosper Considérant

Eduard Gans.⁵⁹

În asemenea condiții se poate oare vorbi despre caracterul „pur” original al acestui document?

Mă raliez opinie multor analiști biografi, sociologi, filosofi și economiști care au pus de multe ori sub un mare semn de întrebare aspectele originale ale lucrărilor celor doi gânditori ai secolului al 19-lea și care cu orice prilej îi combăteau pe alți autori de plagiarism.

De asemeni literatura socialistă nu a vorbit niciodată despre cauzele care au dus la diversele modificări ale organizării Ligii Comuniștilor și despre acțiunile lui Willich în relația cu Marx.

Dacă ar fi fost numai unele aspecte strict personale din viața lui Marx, încă ar fi existat o explicație, dar când relațiile lui cu Willich au afectat organizarea mișcării comuniste; asemenea fapte ar fi meritat să fie cunoscute, analizate și explicate, în lumina comportamentului unui „reprezentant al burgheziei”.

prusace, care ulterior devenise o personalitate în Războiul de Independență al Statelor Unite și Karl Marx – ideologul proletariatului internațional.

3.7. Mizeria socială În luna octombrie 1850, după o decizie comună a soților Marx, Karl l-a rugat pe Joseph Weydemeyer (care primise în amanet serviciul de masă din argint primit de Jenny drept cadou de nuntă), să-l vândă și să trimită imediat banii pentru ca întreaga familie să poată supraviețui.

Singurele obiecte de care Jenny nu voia să se despartă erau o cană mică din argint, o farfurioară și un set (cuțit și furculiță) din argint pe care le primise de la mama ei pentru Caroline.

Jenny s-a dovedit întotdeauna ca fiind de o modestie și de o sensibilitate deosebită, o mamă perfectă pentru copiii ei și de o grijă și atenție excepțională pentru Karl.

59 Vezi Adnotări despre viața și activitatea lui Eduard Gans

În ciuda multiplelor traume pe care le suferise din cauza permanentelor mutări dintr-un oraș în altul și dintr-o țară în alta, din cauza lipsei permanente de bani pentru mâncare și pentru hainele cele mai modeste, pentru copii și pentru ea, cu toate hărțuielile permanente din partea creditorilor și a poliției din diverse țări precum și datorită imposibilității copiilor ei de a comunica cu alți copii sau persoane, datorită necunoașterii limbilor străine, Jenny a reușit de cele mai multe ori să-și mențină un spirit optimist.

Alți biografi, printre care și Sperber, amintește de multiplele certuri ce se iscau între ea și Karl din cauza banilor (vezi *Adnotarea* numărul 74)

Așa cum descriu unii dintre biografi, printre care și Gabriel Mary, în corespondențele pe care le purta cu fostele colege de școală cu care rămăsese în legătură, cu mama și fratele ei precum și cu mama lui Karl, Jenny își descria viața și a copiilor ca fiind înfloritoare și cu un spirit deosebit de bun; despre micul Edgar care avea trei ani și jumătate, spunea că este realmente un exemplu de umor și plin de tot felul de idei deosebite.

Singura durere pe care a avut-o a fost atunci când fiul lor Heinrich Guido, care se născuse la Londra a murit la un an de zile după naștere din cauza unei pneumonii severe cu complicații⁶⁰.

Niciodată însă ea nu s-a plâns în fața străinilor de lipsa de bani și de faptul că banii pe care îi primeau de la Engels nu le ajungeau pentru mâncare și pentru plata întreținerii și a chiriei apartamentului unde locuiau.

De cele mai multe ori când nu le ajungeau banii începeau să se uite prin casă ce se mai puteau duce la amanetare pentru supraviețuire în următoarele zile.

Pentru Marx și un mic grup de susținători ai ideilor sale, viața era relativ mai ușoară; în loc să stea acasă unde

60 Gabriel, Mary, *ibidem* pg. 199

era frig, se duceau cu toții la British Museum, unde stăteau zile întregi; acolo era cald, aveau scaune confortabile și nimeni nu îi deranja cu absolut nimic.

Marx citea diverse lucrări iar ceilalți îl ajutau la transcrierea și traducerea textelor englezești.

Marx începuse din nou să se concentreze asupra lucrării - Capitalul, pe care o considera ca fiind fundamentală în analiza sistemului capitalist, și pe care din multiple motive o tot amânase.

Intenția lui era să termine cât mai repede această lucrare sperând că va putea obține o sumă de bani avantajoasă, întrucât datoriile lor față de diverși creditori ajunseseră atât de mari încât nici Engels cu tot sprijinul lui nu le putea lichida.

Disperat de situația financiară în care se îneca din ce în ce mai mult, i-a scris o scrisoare mamei lui în care îi spunea:

„... dacă nu îmi poți trimite bani de ajuns ca să-mi pot acoperi toate datoriile, voi veni înapoi în Prusia și mă voi preda singur poliției pentru a mă băga în pușcărie”.

Mama lui nu s-a impresionat de această scrisoare și nu a avut niciun fel de remușcare la ideea ca fiul ei să intre în pușcărie, și ca atare nu i-a trimis niciun ban.

Marx i-a scris lui Engels:

„... nu pot aduce niciun ban în casă așa că toți creditorii vin zilnic:

măcelarul, brutarul și alții mă țin dator și nu vor să-i mai dea lui Jenny nimic pe credit. Am ajuns să fiu ca un pește fiert și mă simt înecat până la gât într-un rahat burghez”.

În mijlocul acestor frământări, Marx a primit o scrisoare de la New York Daily Tribune în care era întrebat dacă nu ar vrea să devină unul din cei 18 corespondenți pentru Europa.

Marx s-a întâlnit cu Redactorul Șef al ziarului care

tocmai venise în Europa și pe care îl cunoștea încă de când lucrase la Neue Rheinische Zeitung.

După ce s-au înțeles asupra problemelor care îi interesau pe cei de la ziar și de care trebuia să se ocupe Marx precum și despre remunerarea ce urma să fie plătită pentru articolele ce le trimitea, a apărut o problemă deosebit de importantă: Marx nu știa atât de bine engleza ca să poată scrie articolele ce urmau să fie publicate la New York; el a încercat să învețe engleză, memorând porțiuni din piesele lui Shakespeare, dar asta nu l-a ajutat în scrierea articolelor în engleză.

Ca de obicei, i-a scris lui Engels explicându-i că este prea ocupat cu scrierea cărții și i-a cerut ca el să traducă textele articolelor (pe care urma să le scrie pentru ziar) în engleză și să i le trimită înapoi cât se poate de repede după ce le termina.

Referindu-se la cunoștințele lui Marx de limbi străine, Paul Lafargue, afirma:

„Marx citea curgător toate limbile Europe și scria în trei limbi:

germană, franceză și engleză, atât de bine, încât cei care erau experți în aceste limbi erau uimiți”.

Și Lafargue își amintește opinia lui Marx, care spunea:

„O limbă străină este o armă în luptele vieții”⁶¹.

61 Din însemnările lui Lafargue, rezultă că la 50 de ani, Marx a început să învețe limba rusă și, cu toate că

această limbă nu avea nici o legătură etimologică cu limbile vechi și moderne pe care le cunoștea, în

șase luni o știa suficient de bine pentru a găsi plăcerea lecturilor unor poeți și scriitori ruși pe care îi iubea

cel mai mult, cum erau: Pulkin, Gogol și Șcendrin.

Marx studia limba rusă pentru a putea citi documentele redactate de comisiile oficiale de anchetă, a căror

Controversa dintre opiniile celor care l-au cunoscut și au lucrat cu Marx sunt destul de convingătoare în privința cunoștințelor de limbi străine.

Mai mult ca sigur că el putea citi în diverse limbi străine, dar ca să scrie într-o limbă străină și în special în engleză mai mult ca sigur că nu îi era chiar atât de ușor.

Acest aspect nu îi scade cu nimic din valoarea gândirii sale filosofice și economice. Fapt este că Marx era total izolat și avea probleme legate de folosirea documentației în limba engleză.

Din păcate el – îi scria lui Engels:

„... cei care mă ajutau (în activitatea de documentare: căutarea surselor și traducerea lor – n.n.), erau arestați, pentru activitățile revoluționare la care participau (după cum amintisem înainte aceste arestări se bazau pe informațiile date poliției engleze către August Willich – n.n.)

și ca atare munca mea suferă amânări sau chiar trebuie să fie oprită”.

Cât de autentică poate fi opinia lui Lafargue, în comparație cu cea a altor biografi, este discutabilă și ca atare voi continua cercetările sau voi lăsa altor biografi și analiști să eluciteze aceasta enigmă.

*

Întrucât suma câștigată de pe urma corespondențelor trimise ziarului american nu era suficientă pentru întreținerea familiei, Engels i-a sugerat să lase

divulgare era împiedecată de guvernul țarului datorită revelațiilor lor teribile. Prieteni devotați îi trimeteau

asemenea documente și el a fost printre puținii economiști din Europa Occidentală care a putut să le

cunoască. (Sursa: Paul Lafargue, Souvenirs personnels sur Karl Marx, 1890, publicată în Die Neue Zeit, IX

Jhrg., 1890-91, p.10-17, 37-42 (Traducere și editare: Liviu Iacob, octombrie 2008)

corespondența pe planul al doilea și să se concentreze pe terminarea în timpul cel mai scurt posibil a lucrării sale cu caracter istorico-economic.

*

La sfârșitul anului 1851, Engels a venit din nou la Londra pentru sărbătorirea Crăciunului și a Anului Nou, aducând cu el bani pentru cumpărarea tuturor celor necesare precum și cadouri pentru fiecare din familie.

Sărbătorirea Crăciunului și a Anului Nou, excesul de băutură și mâncărurile condimentate i-au afectat sănătatea⁶² (lui Marx - n.n.) împiedicându-l să lucreze câteva săptămâni.

Iarna grea din acel an și frigul din casa i-au afectat în mod deosebit sănătatea atât lui Marx cât și micuței Franziska care s-a îmbolnăvit de bronșită. Ea nu împlinise încă un an și făcând complicații, a murit.

Neavând banii de care aveau nevoie pentru înmormântarea copilului, Jenny a mutat toate lucrurile dintr-o cameră și a pus trupul micuței Franziska în camera goală pe jos.

Jenny și Karl au început să ceară bani de la toți prietenii pe care îi cunoșteau.

Fiecare dădea câte o liră sau două și strângerea banilor de care aveau nevoie mergea destul de greu, iar Engels a trimis o scrisoare în care le explica că este într-o mare dificultate financiară și nu avea de unde să le dea bani.

În final, Jenny a obținut ceva bani de la un prieten de al lor, un emigrant francez și au putut cumpăra un coșciug

62 Lafargue afirma că Marx nu mânca mult și încerca să-și remedieze lipsa de poftă de mâncare folosind

preparate puternic condimentate, cum ar fi jambon, pește afumat, icre și murături. Toate aceste produse alimentare îi deschideau însăși pofta de băutură, care era una din marile lui plăceri. (Lafargue, P., lucr.cit.)

mic pentru copil și au plătit toate cheltuielile pentru înmormântare.

*

Din primele zile ale anului 1853, guvernul prusac începuse urmărirea celor ce își manifestau diverse idei revoluționare iar poliția prusacă în colaborare cu polițiile din alte țări europene porniseră o ofensivă masivă căutându-i pe revoluționari chiar și peste granițele țării.

Pentru a nu intra din nou în urmărirea poliției prusace și a celei engleze, și la insistențele lui Jenny, Marx a decis să declare oficial că nu mai avea nimic de-a face cu vreun partid politic.

Arestările se înmulțeau de la zi la zi, iar Liga Comuniștilor a decis să strângă bani pentru ajutorarea familiilor membrilor arestați.

Situația economică generală devenea din ce în ce mai grea.

La ședințele grupului comuniștilor din Anglia, la care participau reprezentanți din diverse orașe, Engels le sugera participanților să-și restrângă cât mai mult cheltuielile pentru a rezista la perioada grea care urma.

Vrând să dea un exemplu în acest sens el s-a mutat într-un apartament mai modest și a început să consume băuturi alcoolice dintre cele mai ieftine.⁶³

Pentru Marx și familia lui nu era nevoie de nicio schimbare întrucât ei oricum trăiau într-un apartament deosebit de modest, iar băuturile pe care le consuma Marx erau dintre cele mai proaste și mai ieftine.

63 Toate afirmațiile lui Engels erau pur și simplu formule politice, propagandistice, deoarece el întreținea două

apartamente: unul pentru el și cel de al doilea pentru partenera lui de viață Mary și sora ei Marianne-Lizzie

Burns, și de care nu știa nimeni, ne vrând să se afle că trăia în concubinaj cu o muncitoare din fabrica tatălui

său și unde el devenise mai târziu co-proprietar.

Marx, reluând legătura cu ziarul *New York Daily Tribune*, pe care mulți cititori îl apreciau pentru știrile din Europa precum și pentru tonul pe care Marx îl folosea în prezentarea evenimentelor referitoare la politica guvernelor europene și situația inegalității sociale, redactorul ziarului i-a acceptat propunerea de colaborare și i-a oferit să-i plătească echivalentul a 2 lire sterline pentru fiecare articol.

Venind acasă cu această veste și spunând-o lui Jenny se gândea că săptămânal va putea scrie două articole, iar Jenny făcând rapid o socoteală i-a spus că astfel vor putea acoperi o mare parte din cheltuielile zilnice pentru mâncare.

Locuința lor din cartierul Soho (care era unul dintre cele mai proaste cartiere londoneze și care nu-i plăcuse lui Jenny de la început) ⁶⁴, au început amândoi s-o considere ca fiind cât de cât acceptabilă.

Pentru copii tot cartierul era foarte periculos să circule singuri fără însoțitor și ca atare Jenny și Karl au decis să-și organizeze viața în așa fel încât să se acomodeze la condițiile existente.

Mutarea într-un cartier mai bun, cum ar fi fost de exemplu Oxford, era mult prea scump pentru bugetul lor financiar.

Cu toate că Marx în mod oficial anunțase că nu mai desfășura niciun fel de activitate politică, poliția londoneză totuși îl urmărea zilnic.

Dintr-un raport al unui polițist englez care primise misiunea de a se ocupa de familia Marx, urmărind tot timpul viața lor și chiar vizitându-i acasă, reieșea că viața acestei familii se desfășura în condițiuni deosebit de modeste, chiar de-a dreptul sărace.

El scria într-un raport pe care îl înainta superiorilor

64 Soho - în prezent este zona unde locuiesc în majoritate homosexualii

lui din Londra:

„... în tot apartamentul pe care îl ocupau nu era nicio piesă de mobilier întreagă.

Fiecare piesă de mobilier era ruptă și cu câțiva centimetri de praf peste tot; o mare dezordine se vedea peste tot.

În mijlocul livingroom-ului este o masă largă acoperită cu o mușama pe care se găseau manuscrisele lui Karl, cărți, ziare și jucării de copii.

Covoarele erau toate rupte.

Într-un coș de lucru al doamnei Jenny, erau aruncate jartiere, foarfeci, cuțite, furculițe, o călimară și câteva pahare. Tot pe masă era o pipă, tutun și scrum peste tot.

Să stai jos era ceva riscant. Era un scaun numai cu trei picioare, iar pe un alt scaun se jucau copiii, pretinzând că gâteau.

Acel scaun se întâmplase că avea patru picioare.

Acesta era scaunul care se oferea vizitatorilor, dar jucăriile copiilor nu se strângeau așa că vrând să stai pe acel scaun, riscai să stai pe niște jucării sau pe haine de copil. ⁶⁵ „

Ceea ce era de neînțeles pentru oricare dintre biografi, ca și pentru oricare dintre cititori, nu era dimensiunea modestului apartament în care locuiau, ci mizeria în care se complăceau să trăiască cu atât mai mult cu cât Jenny cât și Karl, proveneau din familii cu un grad de cultură și civilizație germană unde în casele părinților exista o preocupare deosebită pentru curățenie. De asemeni, Jenny, avea ajutorul lui Helen care venise în casa Marx tocmai pentru a ajuta la creșterea copiilor și la îngrijirea casei.

Nici despre aceste condiții mizere în care trăia familia Marx nu scrisese niciodată literature comunistă cum nu scrisese nici despre afirmațiile lui jignitoare la

adresa evreilor în general și a evreilor polonezi, în special, despre care vom vorbi mai departe.

*

Mai trecuse un an din viața familiei Marx și nimic nu se schimbase în bine;

din contra, copiii au fost bolnavi cu tot felul de boli. Marx, a fost incapabil să lucreze peste trei săptămâni din cauza unei crize puternice de reumatism și apoi din cauza unei afecțiuni de ficat care îl deranjase pentru prima oară în primăvara anului precedent și de care apoi a suferit tot restul vieții.

Îmbolnăvirea din nou a lui Jenny a venit după ce Karl se refăcuse puțin și apoi când a venit doctorul s-o consulte și să-i prescrie medicația necesară i-a spus că era din nou gravidă.

De abia se obișnuiseră să trăiască mai mult decât modest, dar cu speranța că vor putea supraviețui când au început să sosească notele de plată pentru doctor. Această obligație de plată și grija pentru copilul care urma să se nască în condițiile de sărăcie în care trăiau la Londra, le umplea inima de durere.

Disperat, Marx a început să caute să lucreze în plus față de articolele pe care le trimitea ziarului New York Daily Tribune.

Cu sprijinul cumnatului său (soțului surorii lui) a obținut oferta colaborării la un ziar din Africa de Sud care se publica în engleză și olandeză.

Toată oferta a căzut în momentul în care au ajuns să discute despre remunerarea pentru articolele ce urma să le trimită și când directorul ziarului i-a spus că nu îi poate oferi suma de bani pe care Karl o cerea.

Continuând să caute de lucru a început să negocieze cu un ziar elvețian ce prezenta note scurte. Marx nu era de acord cu politica ziarului dar i-a scris lui Engels că ar accepta colaborarea la acest ziar numai pentru simplul

motiv ca să-i asigure o liniște cât de câtă lui Jenny.

În același timp Marx era speriat de faptul că începuse o puternică epidemie de holeră și centrul acestei epidemii era cartierul Soho, care prin condițiile total insalubre ale apei de băut și mizeria în care trăiau locuitorii acestei arii ajunseseră purtătorii de microbi ai acestei epidemii.

Cauza principală a acestei grave infecții era determinată de scurgerile din sistemul de canalizare care erau foarte primitiv și care se infiltrau în puțurile de unde se lua apa de băut.

Doctorul care o îngrijea pe Jenny le-a sugerat părăsirea Londrei cât mai repede posibil până nu erau și ei contaminați.

Marx a aranjat cu niște cunoscuți ca Jenny și copiii să stea în casa lor de la țară pentru un timp.

Apoi Jenny și copiii au plecat la Trier.

Toate aceste drumuri costau o mulțime de bani, iar în plus doctorul îi trimisese o notă de plată pentru 26 de lire, dar îi oferise posibilitatea să-i plătească în rate regulate, sau în ipoteza în care nu plătea înceta să mai aibă grijă de Jenny.

Marx i-a scris lui Engels:

„Am ajuns ca un câine obosit”.

și îl întreba dacă prietenii lor îi pot da un împrumut sau și ei se găseau în dificultăți financiare?

De fapt toți cunoscuții și prietenii lui Marx și Engels ajunseseră să trăiască la periferia societății în condițiuni deosebit de mizere.

Conrad Schramm (cel care se duclase cu Willich în locul lui Marx), murise când Witechapel (unde locuia într-o cameră cu încă 6 refugiați) a luat foc și a ars până la temelie.

Wilhelm Piper care mai tot timpul stătea pe lângă familia Marx, se îmbolnăvisese de sifilis și a fost dat afară din

camera unde locuia pentru că nu reușea să-și plătească chiria săptămânală.

Wilhelm Liebknecht după ce decisese să se căsătorească cu o prietenă pe care o avea din Germania, și-a pierdut locul de muncă și ajunsese să cerșească bani de la diverși cunoscuți ca să poată trăi.

Wilhelm Friederich Wolff (pe numele scurt *Lupus*), ajunsese o victimă a beției. După o noapte petrecută cu Engels într-o bodegă, a plecat singur și a intrat în alt local să continue să bea.

Acolo s-a întâlnit cu șase vagabonzi și două prostituate, au băutu până au fost complet beți. Vagabonzii l-au bătut, i-au furat toți banii pe care îi mai avea la el și l-au lăsat plin de sânge la marginea unui trotuar.

*

La 16 ianuarie 1855, familia Marx a avut bucuria nașterii încă a unei fete pe care au numit-o Jenny Eleanor și câteva luni mai târziu, la 6 aprilie, băiatul lor Edgar, de 8 ani, a murit.

Jenny și Marx au fost total distruși și i-au trimis o scrisoare lui Engels că vor să vină să stea la Manchester un timp pentru a se reface din punct de vedere psihologic.

Activitatea de colaborare la ziarul *Tribune* nu îi mai aducea venitul pe care contase inițial; articolele care se refereau la unele aspect de mare actualitate din Europa, ar fi trebuit să ajungă la redacție cât mai rapid pentru ca ziarul să ajungă pe piață cu știri „bombă” de ultimă oră în competiție cu alte ziare.

Din păcate, cei de la redacție nu știau că articolele scrise trebuiau întâi să plece de la Londra la Manchester, pentru a fi traduse și corectate și apoi trimise în America; în felul acesta se pierdea nota de mare actualitate și de aici apăreau unele neînțelegeri cu conducerea ziarului pe care Marx le considera că erau de ordin politic. Jenny și Marx au stat la Manchester aproape trei săptămâni.

Întorși la Londra, Jenny a intrat într-o puternică criză de depresie și mai mult stătea în pat și plângea.

Fetele și Helen erau și ele traumatizate de moartea lui Edgar.

În toată această situație deosebit de dificilă a apărut o rază de lumină când au aflat că unchiul lui Jenny era pe patul de moarte și ca atare se puteau aștepta să primească o moștenire de câteva sute de lire, ceea ce le-ar fi acoperit nevoile de mâncare cel puțin pe un an de zile.

În așteptarea banilor, Marx i-a scris lui Engels:

„... când vor venii banii din moștenirea de la unchiul lui Jenny, voi lua familia și vom pleca din Londra”.

Nu a fost nevoie să aștepte primirea moștenirii ci s-a întâmplat ca un prieten a lui Marx din Köln, cu numele Peter Imandt, se pregătea să plece în Scoția pentru o lună de zile și era dispus să-i lase să locuiască în cabana lui din Camberwell (un district din sudul Londrei).

Cu toate că plecarea lor din Londra era determinată - aparent, de nevoia de refacere psihologică, realitatea era determinată de dorința lor de a fugi din fața creditorilor care ajunseseră să-i urmărească zilnic pentru datoriile pe care le aveau.

După o lună de zile cât au stat la Camberwell, Jenny s-a întors la Londra, iar Marx a plecat la Manchester, și a stat cu Engels până în decembrie, când s-a întors pe ascuns la Londra pentru a nu da cu ochii de doctorul lor căruia îi datora bani precum și cu alți creditori.

Această situație a durat până în momentul în care Jenny a primit 150 de lire ca parte din moștenirea de la unchiul ei, cu care și-au achitat o mare parte a datoriilor și le-au rămas și ceva bani cu care au putut trăi până la sfârșitul anului.

În primăvara anului următor (1856), Jenny i-a scris fratelui ei Ferdinand (care era Ministrul de Interne al Prusiei) cerându-i un pașaport cu care să poată ajunge la

Trier împreună cu copiii și cu menajera Helen.

Plecarea la Trier era pe de o parte determinată de dorința de a fi cu mama ei care era grav bolnavă și în al doilea rând copiii voiau să scape de atmosfera vieții din Soho care era de-a dreptul mizerabilă și periculoasă.

Intenția lui Jenny era de asemeni să lipsească cel puțin trei sau patru luni, timp în care voia să-l lase pe Marx să lucreze liniștit și nestingherit de copiii.

Din păcate planurile lui Jenny privind activitatea lui Karl nu s-au împlinit, întrucât el nu și-a continuat lucrul la cartea lui fundamentală...

La 23 iulie, mama lui Jenny a murit.

Pierderea mamei ei de care era deosebit de atașată și care venise după pierderea copilului lor, Edgar, au afectat-o într-un mod deosebit.

Cu toate că și lui Jenny și copiilor le era dor de Karl, au decis să plece la Paris, unde pentru ei era mult mai plăcut și mai sigur decât să se întoarcă la Londra în cartierul Saho.

Totodată Jenny l-a anunțat pe Marx că sora lui Helen (Marianne), care și ea crescuse în casa familiei Westphalen, va veni cu ei acasă și va sta cu ei fapt pentru care îl ruga pe Karl să caute un apartament mai mare.

Primind scrisoarea Marx a început să caute un nou apartament și i-a scris lui Engels că a găsit un apartament mai confortabil în partea de nord a Londrei.

Noul apartament avea opt camere și chiria era numai de două ori mai mare decât plățiseră în Saho.

Marx se gândea că prin moștenirea pe care o va primi după moartea mamei lui Jenny, vor putea plăti chiria acestui nou apartament.

Al doilea fratele a lui Jenny (Edgar), care trăia în America lucrând la o fermă din New York State, aflând despre moartea mamei lor, i-a scris o scrisoare lui Ferdinand (fratele lor mai mare), că el renunță la

moștenirea ce i s-ar cuvenii din vânzarea lucrurilor care au rămas de la mama lor, în favoarea surorii lor Jenny.

În octombrie, Jenny a primit partea ei de moștenire, la care se adăugase și cea a fratelui ei Edgar, și care se ridica la o sumă destul de mică.

După unii autori suma era de circa 97 lire și șase mărci, iar după alții era de 120 de lire.

Cu ceea ce mai obținuse Marx pentru articolele scrise și cu ceva bani de la Engels, s-au putut muta din nou într-o casă ceva mai mare, în Grafton Terrace*), pe care Jenny comparând-o cu ceea ce au avut în Saho, spunea că era ca un adevărat palat.

Nu mult timp înainte de sfârșitul anului, aproape toți banii primiți de Jenny se terminaseră, după ce întreaga casă fusese mobilată și „palatul” lor era ...

*) Locuința familiei Marx era la numărul 9 (în prezent numărul 46, în districtul NW5 și au locuit în acest apartament între Octombrie 1856 și Martie 1864 deja aranjat.

Cu toate că întreaga atmosferă a casei era pe placul lui Jenny, ea se simțea singură. Parcă începuse să-i lipsească drumurile pe care le făcea pe diferitele străzi din Soho și mulți dintre prietenii care obișnuiau să vină la ei nu mai veneau sau muriseră.

O puternică depresie a cuprins-o și ea stătea mai mult în casă și începuse să consume o mulțime de medicamente inclusiv opium.

Înainte de Crăciun, Marx i-a scris din nou lui Engels și îi spunea:

„... socoteala banilor nu a fost cea mai corectă și acum sunt iar în lipsă de bani.

Îți cer din nou bani pentru că dacă voi fi în întârziere față de proprietar cu plata chiriei, voi fi total discreditat”.

Engels începuse să primească dobânzi din profiturile firmei unde tatăl său era partener și tatăl lui îl considera

pe Friederich, ca fiind un om de afaceri foarte competent.

Într-o discuție cu câțiva prieteni din cercul lor de oameni de afaceri le spunea:

„Nu mă mai îngrijorează vederile politice comuniste ale fiului meu, atâta timp cât performanțele lui ca un bun capitalist sunt înfloritoare”.

Engels i-a răspuns la scrisoare lui Marx și i-a spus că îi va trimite lunar 5 lire, iar Marx i-a răspuns că ar avea nevoie de mult mai mult.

În același timp se confrunta din nou cu suferința din cauza ficatului, în timp ce Jenny era din nou bolnavă și doctorul îi spusese că din nou era gravidă.

Cele două fete, Caroline de 13 ani și Laura de 10 ani își începură activitatea ca asistente ale lui Karl, ajutându-i la cititul diverselor articole din engleză.

Marx îi scria lui Engels despre această nouă situație și îi explica ce fac fetele lui în timp ce Jenny care ajunsese la vârsta de 43 de ani era din nou gravidă și așteptau un nou copil.

În 1857, redactorul șef al ziarului Tribune i-a oferit lui Marx o nouă oportunitate, de a deveni contributor la textul volumului *New American Encyclopedia*.

Marx era atras de această ofertă prin care i se oferise un venit generos și îi solicita o muncă mult mai ușoară decât să scrie săptămânal unul sau două articole pentru ziar.

La primirea scrisorii în care Marx îi povestea despre această nouă ofertă, Engels i-a sugerat să-i comunice redactorului că el ar putea scrie singur întreaga enciclopedie, iar în spatele acestei contra oferte stătea ideea ca Marx, Engels, și cei doi prieteni: Lupus și Piper să lucreze la această mare lucrare.

Optimismul lui Engels și încrederea deosebită în Marx stăteau la baza acestei propuneri care ar fi însemnat salvarea financiară a acestor utopiști socialiști și în special

al familiei lui Marx.

Chiar de a doua zi Marx s-a dus la British Museum împreună cu fetele lui au început să cerceteze și să culeagă informații pentru enciclopedie.

La 6 iulie Jenny a născut un băiat care datorită unor probleme medicale speciale, și a unor complicații, a murit la o oră după ce s-a născut^{t*}

Cei mai mulți dintre economiști apreciază că anul 1857 a fost un an greu în general pentru toată lumea fiind marcat de declanșarea crizei economice considerată ca fiind prima criză economică mondială⁶⁶.

Criza a fost determinată de o recesiune generală ce a avut loc la sfârșitul anului 1856 și care s-a manifestat prin falimentul unui număr mare de bănci și a altor instituții oficiale.

Criza s-a declanșat la 24 august 1857, în New York, la o bancă care deținea fondurile unei mari companii de asigurări de viață (cu sediul central în Cincinnati, statul Ohio) și care era implicată în diverse investiții.

Efectul mondial al acestei crize a fost deosebit de puternic și deosebit de rapid; ea s-a răspândit în multe dintre țările Europei și în toate statele din America.

Ziarul Tribune din New York, a dat afară pe toți corespondenții europeni cu excepția lui Marx și a încă unui corespondent, dar lui Marx i s-au redus la jumătate remunerările pe care le avea de primit.

Această situație financiară a fost un nou imbold pentru Marx de a relua lucrarea sa cu tematică științifică-economică și care nu putea provoca nicio dificultate din partea cenzurii și a editurii.

În 1858, Ferdinand Lassalle⁶⁷, un prieten a lui Marx, cu care discuta diverse aspecte privind viața economică

⁶⁶ Alex Berca - Crizele economice și ciclicitatea lor, lucrarea citată în bibliografie, pag.187-189

⁶⁷ Vezi Adnotări despre Ferdinand Lassalle

europăeană, cunoscând preocupările lui Marx i-a spus că a găsit un editor pentru cartea lui; acesta era Franz Gustav Dunker (1822 - 1888), din Berlin și care agrease să-i tipărească lucrarea lui Marx în etape și fără să-i impună autorului limite de timp pentru editare.

Din păcate după ce s-a semnat contractul de editare, vechea boală de ficat, care îi crea multiple probleme din cauza durerilor insuportabile, l-a pus din nou pe Marx în totală imposibilitate de a scrie și de aș prezenta prima parte a lucrării pentru publicare.

Cu mari eforturi, la terminarea acestei prime părți, a cărții, înainte de a trimite-o la editor, Marx i-a trimis-o lui Engels să o citească și să-și spună opinia.

Engels a citit-o și a găsit că „este mult prea abstractă”; și-a cerut scuze spunând că nu înțelegea ce voia Marx să spună în multe din pasagiile cărții.

În încheiere, Engels i-a scris:

„Îți plătesc eu biletul pentru clasa I-a la tren dar trebuie să vi imediat la Manchester”.

În același timp i-a trimis lui Jenny banii care să acopere toate cheltuielile casei pentru perioada cât lipsea Marx din Londra.

În câteva zile Marx a ajuns la Manchester și a rămas acolo până în luna mai, lucrând cu Engels, ca să finalizeze prima parte a cărții pentru publicare.

Reîntors de la Manchester, Marx a încercat să obțină un împrumut de la o societate de credit, de circa 200 de lire.

Din păcate, după ce a cheltuit o mulțime de bani pentru acoperirea tuturor taxelor de prelucrare a cererii și care nu erau rambursabile, datorită proastei reputații financiare pe care o avea, cererea de împrumut i s-a respins.

Scriindu-i lui Engels ce i s-a întâmplat îi spunea:

„Iată o listă a cheltuielilor și datoriilor ce le am. Cum

pot ieși din această încurcătură financiară?

După opinia mea, dacă aș reduce cheltuielile în mod drastic prin: - scoaterea fetelor de la școală - mutându-ne din nou într-o casă mult mai ieftină de nivel muncitoresc - trimitând servanta și pe sora ei afară din casă și hrănindu-ne numai cu cartofi, și nici atunci nu cred că voi putea să-mi acopăr toate datoriile față de creditori”.

Engels analizând situația financiară a familiei Marx a ajuns la concluzia că ar avea nevoie imediat de circa 60 de lire și i-a scris lui Marx:

„Îți voi trimite urgent 40 de lire; cred că ar fi cazul să discuți din nou cu mama și cu unchiul tău”.

Marx i-a trimis o scrisoare mamei lui și i-a atașat și o fotografie a micuței Eleanor, ca o scuză pentru faptul că nu mai corespundase cu ea mai mulți ani, și apoi a început să i se plângă de nevoia lor de bani.

În prima parte a răspunsului mamei sale, ea a fost destul de compătimitoare la adresa lor, dar după câteva rânduri a devenit foarte rece.

Realitatea este prea bine cunoscută de către toți cei care au învățat sau au citit despre viața particulară a lui Marx; poate nu este cunoscut chiar în amănunțime dar în mare se cunoaște că Engels a fost stălpul financiar al familiei lui Marx; dacă nu erau banii de suport veninți tot timpul din partea lui Engels, familia Marx era realmente muritoare de foame.

După unele surse documentare, printre care și unele informații mai recente obținute din partea Institutului Marx-Engels, (care chiar dacă nu pot fi verificate pentru totala lor autenticitate), se confirmă că de-a lungul vieții sale, familia Marx ar fi primit de la Engels circa 6 milioane franci francezi.

*

Lucrarea lui Marx a întârziat (ca și alte lucrări și articole), să fie trimisă la editor. Marx căuta tot felul de

explicații pentru această întârziere.

Cu toate că Marx îi comunicase editorului că cel mai târziu manuscrisul va ajunge la el la 22 decembrie, de abia după ce făcuse toate corecturile, la 29 noiembrie Jenny a început să-i copieze lucrarea întrucât scrisul lui Marx nu putea fi citit de niciun editor și cu atât mai puțin nu putea fi citit de vreun tipograf.

La 21 ianuarie manuscrisul era gata având 192 de pagini și purta titlul:

Capitalul în general, dar atunci Marx nu avea bani pentru timbre și pentru asigurarea manuscrisului.

În sfârșit la 26 ianuarie 1859, Marx i-a trimis o scrisoare lui Engels și i-a spus:

„*Manuscrisul căruia i-am modificat titlul în:*

O contribuție la critica economiei politice, a plecat astăzi spre editorul Dunker”.

*

În luna iulie 1859, Jenny a trebuit să se prezinte la Curte, unde a fost chemată de către creditorii putru a răspunde la întrebările unui judecător privind data când se vor putea achita datoriile ce le aveau.

A fost din nou un moment de enormă umilință dar a făcut-o pentru a salva aparențele și pentru a proteja reputația soțului ei și a întregii familii.

Marx dădea semne din nou de boală. Începuse să aibă migrene puternice și vomitări continue.

Situația financiară se menținea sub aceeași umbră neagră ca de obicei.

Literatuta comunistă nu a făcut niciodată vreo referire la această situație în care ajunsese Marx. Cu tot efortul de a se înconjura de prieteni și de cei care îi susțineau ideile și îl sprijineau în activitatea politică, Marx se simțea din ce în ce mai izolat și chiar într-un permanent pericol din partea unor inamici ai concepțiilor comuniste.

Într-una din zile a primit o scrisoare de la Engels

care îi povestea de un incident ce îl avusese într-o cârciumă cu un individ care l-a insultat și pe care ca răzbunare l-a lovit cu umbrela peste obraz, rănindu-l la ochi.

Cel lovit nu și-a pierdut ochiul dar Engels era speriat că va trebui să plătească daune.

Într-adevăr victima lui a cerut să i se dea daune în valoare de 200 de lire.

Citind scrisoarea lui Engels, Marx și-a dat seama că din acest conflict al lui Engels cu individul necunoscut, el era cel mai afectat întrucât nu mai putea primi bani de la Engels până la rezolvarea definitivă a acestei situații.

Fiind în continuare într-o mare lipsă de bani Jenny și-a călcat din nou pe mândria ei și i s-a adresat fratelui ei Ferdinand, ca să o ajute cu un împrumut de bani.

Marx nu a știu de această scrisoare pe care nu ar fi acceptat în mod categoric să fie trimisă.

Dintr-un anumit punct de vedere se poate spune că Jenny a avut puțin noroc.

Ferdinand fiind dat afară din postul de Ministru de Interne, era lipsit de banii pe care Jenny îi ceruse, așa că situația banilor nu se rezolvase, dar în felul acesta se evitase un dialog mai aprins între ea și Karl⁶⁸, și cu tot

68 Căsătoria lui Marx cu Jenny a început cu ziua nuntii lor în Kreuznach în 1843 și sa încheiat cu moartea

lui Jenny în 1881. Ca în orice cuplu care a avut o lungă căsătorie între ei au apărut argumente și

dezacorduri despre care Jenny scrisese în cartea ei Scurtă schiță a unei vieți plină de evenimente,

(publicată în 1866).

Cele mai multe dintre aceste dispute se refereau la problema banilor și ele deveneau mai frecvente

în timpul crizelor financiare (care de fapt erau aproape tot timpul - n.n.).

felul de justificări și explicații, neplăcute pentru amândoi, din cauza acestei scrisori secrete pe care o scrisese Jenny, fratelui ei.

Marx nu numai că era un filosof utopist dar era lipsit de cel mai elementar simț al realității când era vorba de anumite date privind diversele plăți către creditori precum și pentru trimiterea spre edituri a articolelor și manuscrisele cărților lui.

Marx spera că partea a doua a lucrării putea fi mai simplă de rezolvat și putea fi trimisă într-un timp scurt la editorul Dunker, pentru a fi publicată și pentru a primi ceva bani.

Ajungând la mijlocul lunii decembrie și sărbătorile de Crăciun fiind aproape, Marx i-a scris o scrisoare lui Engels, invitându-l să vină la Londra pentru ca să fie împreună de sărbători.

Ca de obicei venirea lui Engels însemna aducerea de bani și cadouri pentru copii.

După sărbători, Engels plecând înapoi la Manchester a primit o scrisoare prin care i se comunica decesul tatălui său din cauza îmbolnăviri de tifos.

Engels a făcut o cerere guvernului prusac să i se permită să vină în Germania pentru a fi la înmormântarea tatălui său.

Uneori certurile lor erau deosebit de severe, iar Marx uneori regreta că se căsătoriseră.

În unele dintre scrisorile trimise lui Engels el îi scria despre nemulțumirile lui și ale lui Jenny.

Într-o scrisoare din 1858, el spunea:, "Nu există o prostie mai mare pentru o persoană cu aspirații

internaționale decât să se căsătorească. (Sursa: Prelucrat după Sperber - Marx, pg.466).

Aceleași opinii i le sugerase și lui Lafargue înainte de a se căsători cu Laura (despre care vom vorbi mai departe).

Era pentru prima oară când se întorcea în Germania după ce fusese expulzat în 1849 din Köln.

În 1861, Marx a plecat spre Berlin și apoi intenționa să plece în Olanda.

Cu toate că în general ori de câte ori pleca de acasă întreținea corespondență cu Jenny și cu Engels, de data aceasta nu i-a trimis timp în de două săptămâni decât o singură scrisoare lui Jenny și niciun rând lui Engels (cu toate că între ei se purta o corespondență zilnică).

Jenny intrase în panică, întrucât se gândea că trecând prin Germania, Karl putea fi urmărit și arestat de poliția prusacă.

Din unele informații reieșite din corespondența ulterioară dintre Marx și Engels și prezentată de unii biografi în Berlin, unde Marx se opriese pentru o scurtă perioadă de timp, a întâlnit-o Nanette Philips (o nepoată a unvhiului lui Lion Philips, în vârstă de 25 de ani, care era verișoară lui).

Întâlnind-o Marx a început să-i facă complimente și să-i descrie viața lui în asemenea culori încât reușise s-o impresioneze pe tânăra Nanette într-un mod deosebit; ea vedea în Karl un filosof elegant și un scriitor de talent și nicidecum un pauper cu multe și enorme obligații față de propria familie.

Reîntors din Olanda i-a trimis lui Nanette câteva scrisori cu note deosebit de intime.

Nu se știe dacă Marx (la data aceea având aproape dublul vârstei lui Nanette), a avut unele fantezii sentimentale față de această tânără verișoară sau pur și simplu știind că este nepoata lui Lion Philips, urmărea să mai obțină ceva bani ca „împrumut „și de la ea.

În drum spre Olanda, a primit o veste de la mama lui, care la data aceea avea 74 de ani și era tare bolnavă și îl chema să vină la Trier pentru că nu o mai văzuse de peste 13 ani.

După o vizită scurtă la Trier, Marx și-a continuat drumul spre Olanda, unde voia să-l convingă pe unchiul Lion, să-i mai dea ceva bani.

Vorbindu-i de viitoarele lui planuri și succese, Lion s-a impresionat și la plecare i-a dat 160 de lire.

Banii primiți au ajuns familiei Marx de abia până în iunie după care creditorii au început din nou să le bată zilnic la ușă pentru a obține banii pentru tot ce cumpăraseră din nou pe datorie.

Anul 1862, fiind în continuare un an cu dificultăți economice, situația financiară și a lui Engels era discutabilă, întrucât la fabrica pe care o conducea, nu se mai primiseră noi contracte și ca atare se urmărea reducerea substanțială a tuturor cheltuielilor.

Luni de zile Marx nu câștigase niciun ban și astfel familia Marx ajunsese la momentul când toate lucrurile din casă erau duse pentru amanetare, inclusiv lucrurile personale ale fetelor și ale menajerei Helen și a surori ei.

Ca să-și asigure un venit cât de cât acceptabil, Marx i-a scris vărului lui (fiul lui Lion), care avea relații cu cei de la gara din Londra (transportându-le produsele de tutun) și care i-a facilitat o legătură cu șeful gării din Londra, unde Marx ar fi vrut să obțină un loc de lucru într-un birou, începând cu luna ianuarie 1863.

Viitorul lui șef, l-a chemat pentru un test și l-a pus să scrie într-un registru diversele mișcări de trenuri.

După jumătate de oră i-a explicat că nu îl poate angaja întrucât scrisul lui era total neinteligibil și nu putea risca nicio greșeală în registrele gării.

Scriindu-i lui Engels și despre acest eșec, Engels i-a comunicat că din modestele rezerve pe care le mai avea i-a mai trimis 60 de lire.

În ianuarie 1863, Engels i-a scris lui Marx, că Mary Burns, care a fost compania lui timp de 20 de ani (și pe care el o considera ca pe o soție), a murit.

Marx i-a trimis o scrisoare în care în primele două rânduri își exprima mirarea și îi transmitea condoleanțe din partea familiei, iar apoi pe parcursul unei lungi scrisori îi spunea în continuare despre dificultățile lui financiare în care se zbătea.

Engels s-a simțit profund jignit întrucât aștepta mai multă atenție din partea prietenului lui Marx, pentru pierderea lui Mary Burnes.

Într-o scrisoare care i-a trimis-o imediat îi spunea:

*„Singurul mod ca familia ta să poată supraviețui ar fi:
— Să aplici pentru obținerea dreptului de faliment
(prin care să ți se anuleze toate datoriile) - să te înscrii
pentru a obține ajutorul social (acordat pauperilor) -
trimite cele două fete mai mari să devină guvernante -
trimiteți cele două menajere care le ai în casă să lucreze
pentru altcineva - mută-te cu Jenii într-o casă într-un
cartier mai sărac și unde casele costă mai puțin”.*

Mai târziu Engels și-a dat seama că prin cele scrise l-a jignit pe Marx și nu ar fi vrut ca după ce și-a pierdut partenera de viață să-și piardă și pe cel mai bun prieten, așa că ia trimis 100 de lire, ca familia Marx să poată rămâne în casa unde locuiau și fetele să meargă din nou la școală (pe care nu o mai frecventaseră din lipsa banilor pentru taxe).

În primăvara anului 1863, familia Marx a fost din nou bolnavă.

Jenny a fost afectată de variolă, Caroline a fost și ea bolnavă iar Marx a avut din nou o criză gravă de ficat, combinată cu o puternică furunculoză.

Doctorii considerau că asemenea afecțiuni se datorau lipsei de igienă și unui organism slăbit, dar Jenny atribuia toate acestea, marelui efort pe care îl făcea Marx, fumatului și multiplelor medicamente pe care le lua.

După opinia lui Lafargue (din memoriile lui despre Marx) „Marx era un mare fumător”.

Lafargue își amintea ce-i spunea Marx:

„Capitalul – nu-mi va aduce niciodată ceea ce m-au costat țigările de foi pe care le-am fumat în timp ce-l scriam”.

și în continuare (Lafargue – n.n.) povestește:

Marx, era și un mare risipitor de chibrituri: își uita atât de des pipa sau țigara sa de foi și trebuia atât de des să le reaprindă, încât golea cutiile de chibrituri cu o rapiditate incredibilă.

Fără nicio discuție că între opinia doctorului și părerea lui Jenny, sau chiar amintirile lui Paul Lafargue, trebuie luată în considerația cea a doctorului cu atât mai mult cu cât introducerea obiectelor sanitare și în special a căzilor de baie era apanajul numai a unui număr foarte restrâns de oameni foarte bogați și asta în special după mijlocul secolului al 19-lea, iar lipsa de căldură, în special iarna era o problemă deosebit de dificilă pentru încălzirea camerei de baie și a apei pentru baie. Nici în noua casă și cu atât mai puțin în cartierul Saho nu se putea pune problema existenței unor căzi de baie.

Doctorul îi prescrisese să i se pună comprese fierbinți pe corp la fiecare două ore și să-l forțeze să mănânce și să bea cât se poate de mult.

Marx nu era prea interesat de mâncare, dar în schimb era bucuros că avea dreptul să bea.

Pentru a nu fi contaminată Jenny a ales să doarmă pe jos, iar Marx dormea în pat, iar Helen venea la fiecare două ore și îi punea comprese fierbinți.

La un moment dat și Helen a dat semne de îmbolnăvire și atunci Marianne (sora ei), o îngrijea și pe ea și pe Marx.

După circa o lună de zile, Marx a început să se simtă ceva mai bine și putea să umble prin casă circa ½ oră pe zi.

La sfârșitul lui noiembrie, Marx a primit o scrisoare

prin care i se comunica că mama lui a murit.

Înștiințându-l pe Engels despre pierderea mamei, Engels i-a trimis bani pentru a pleca la Trier la înmormântare.

Așa bolnav cum era a făcut un maximum de efort și a plecat la Trier, unde a aflat că testamentul mamei se găsea în Olanda la unchiul Lion, care era și cel care trebuia să ducă la bun sfârșit indicațiile testamentare.

După înmormântare, Marx a plecat în Olanda.

Unele surse biografice confirmă că din cauza durerilor de ficat și a ulcerățiilor provocate de furunculoză, Marx a trebuit să rămână în casa unchiului Lion până în ianuarie, iar tânăra verișoară Nanette (ajunsă la 27 de ani) avea grijă de „Pacha” (așa îl chema ea pe Karl) în condițiuni deosebite.

Marx a moștenit peste 1.000 de lire. Cu 300 de lire se puteau acoperi toate datoriile și cu altă parte din bani a decis împreună cu Jenny să se mute într-o altă casă mai mare.

În noua casă care se găsea într-unul din cartierele mai bune din Londra⁶⁹ erau camere mari și fiecare avea șemineu.

Fiecare dintre fete avea camera ei separată și fata cea mai mică, Eleanor, avea loc pentru toate animalele ei (2 câini, 3 pisici și 2 păsări).

După unii biografi, Marx își aleses o cameră la parterul casei unde și-a făcut biroul, și a reînceput să scrie la lucrarea sa de bază, Capitalul.

Alți biografi afirmău că biroul lui Marx se găsea la etaj și avea una din ferestre care dădea spre parc.

Pe cele două laturi ale șemineului și față în față cu fereastră se aflau rafturi încărcate cu cele peste 1.000 de volume, pe care le agonisise Marx în toți anii de studii și de muncă, cărându-le cu el ori de câte ori se muta dintr-un

69 1 Moidena Villas în Maitland Park Road (Nordul Londrei)

loc în altul.

Față în față cu șemineul și pe una din laturile ferestrei erau două mese acoperite cu tot felul de hârtii, cărți, și ziare.

În mijlocul încăperii, în locul cel mai bine luminat, după opinia unora dintre biografi, se găsea o măsuță de lucru foarte simplă, lungă de trei picioare și largă de două⁷⁰, cu un scaun din lemn.

O canapea din piele era plasată între fotoliu și rafturile de cărți, cu fața spre fereastră. Pe șemineu, alte cărți se amestecau cu țigări de foi, chibrituri, cutii cu tabac pentru pipa pe care o folosea mai tot timpul (când i se terminau țigările de foi), o balanță pentru scrisori și câteva fotografii ale ficelor sale, ale lui Jenny, ale prietenului Wilhelm Wolff și a lui Engels.

Acest interior îi asigura lui Marx tot confortul și liniștea de care avea nevoie ca să-și poată aduna gândurile când scria articole și scria la lucrarea lui de bază, sau când avea întâlniri cu muza care îi inspira imaginația pentru a scrie poezi.

În această camera, spun unii biografi, printre care și Lafargue: *„se adunau din toate colțurile lumii diverșii prieteni și tovarăși veniți să-i pună întrebări celui care era maestrul gândirii socialiste”*.

[Această clădire și camera de lucru a lui Marx a devenit istorică și cine are posibilitatea de a vizita Londra ar merita să-și înscrie în planul excursiei și vizitarea acestei case putând astfel să intre, să vadă și să înțeleagă mai bine atmosfera vieții personale a lui Marx - n.n.]

Pentru a nu mai avea probleme cu proprietarul, Marx a plătit chiria pe trei ani înainte, câte 65 de lire pe an.

În această nouă casă familia Marx l-a invitat pe Engels să vină la ei și pentru prima oară de când se cunoscuseră și deveniseră prieteni, Marx a avut grijă de Engels și nu invers cum s-a întâmplat în tot restul timpului.

Într-o clipă amiază de toamnă, Jenny stând de vorbă cu fetele ei le povestea despre viața ei când era de vârsta lor. Cum se distrau, cum se făceau baluri la ei acasă, cu muzicanți și cum se dansa și încă multe dintre obiceiurile casei lor.

Fetele ascultând poveștile lui Jenny, i-au spus:

„Ce ar fi dacă și noi acum am avea un bal în casa asta frumoasă”.

Când Marx a venit acasă, Jenny i-a spus despre dorința fetelor și el a fost de acord imediat.

Jenny a început să se ocupe de organizarea acestui

prim bal pentru fetele ei și a invitat peste 50 de persoane în care erau incluși toți tinerii nemți, francezi și englezi din familiile revoluționarilor, prieteni cu Marx și Engels.

Pregătirile casei cele necesare pentru servitul mosafirilor, rochiile fetelor și orchestra, au costat destui de mulți bani, dar nimic nu mai conta, peste bucuria de a oferi fetelor plăcerea de a avea un bal în casa lor, așa cum se obișnuia în casele multor cunoscuți (din burghezia europeană - n.n.).

Invitația la bal⁷¹ pe care o trimiseseră la toți cunoscuții, arăta astfel:

Dr. Karl Marx și Dna Jenny Marx (von Westtphalen)

Au plăcerea de a vă invita la balul organizat la rezidenta lor 1 Modena Villas, Maitland Park, Haverstock Hill, London NW La 12 Octombrie 1864

Balul, a fost una dintre cele mai plăcute seri pe care le trăise Jenny de la căsătoria ei cu Karl.

De fapt acest eveniment avea și o altă misiune, nu numai de amuzament al familiei. Cele două fete mai mari ale lui Karl și Jenny (Caroline și Laura)

ajunseseră la vârsta când în mod normal pentru acea perioadă trebuiau să se căsătorească și asemenea baluri erau un mijloc de atragere a unor tineri care să le cunoască pe cele două tinere și să înceapă relații mai apropiate.

Era unul din mijloacele cele mai obișnuite în societatea burgheză din majoritatea țărilor europene și din Rusia țaristă.

Din păcate balul nu și-a atins acest scop și fetele s-au căsătorit cu bărbații care veneau în contact cu Marx ca membrii ai mișcării comuniste internaționale. (Caroline s-a căsătorit cu Charles Lonquet și Laura s-a căsătorit cu Paul Lafargue - n.n.).

71 Giroud, Francoise - Jenny Marx, ou la femme du diable, Lucr. cit. în bibliog. pg.177

Grija lui Marx, de tată și totodată manifestarea unora dintre obiceiurile burgheze în care crescuse și fusese educat le aplica cu multă seriozitate și stictete atunci când Jenny îi spunea de vreun băiat sau un bărbat care i-a atras atenția într-un mod mai special uneia dintre fete.

Cu toate că pe Paul Lafargue, de exemplu, îl adusese Marx în casă și îl prezentase familiei, ca pe un tânăr student (la medicină.n.) cu concepții radicale, și pe care îl ajutase să ajungă unul din membrii de conducere ai Consiliului General Internațional al Asociației Generale a Muncitorilor și îl folosea drept secretar, considerându-l un om de încredere, când a fost vorba de căsătoria Laurei, Marx a stat de vorbă cu Paul și i-a spus că el este preocupat de securitatea viitorului lui financiar care era mai importantă decât relațiile, înțelegerile și atracțiile emoționale.

Marx i-a scris o scrisoare foarte oficială din care rezulta opinia sa despre această relație:

„Dacă doriți să continuați relația cu fiica mea, va trebui să renunți la obiceiurile de o intimitate mult prea mare care ar fi cu atât mai nepotrivită când cei doi iubiți au locuințe în aceeași zonă.

În opinia mea, iubirea adevărată trebuie să fie exprimată prin diverse rezerve, modestie și chiar în anumite rezerve ale iubitei față de idolul său, dar cu siguranță fără a-i permite pasiuni libere și demonstrații de familiaritate premature.

Dacă vă oferă vreo justificare temperamentul Dvs. Creol, am datoria să intervin între temperament Dvs și al fiicei mele.

Dacă nu știi cum să vă exprimați dragostea față de ea într-o formă bazată pe standardele latitudinii Londoneze, atunci va trebui să vă mulțumiți cu o iubire de la distanță”.

După aceea Marx a vrut să fie foarte clar în relația familiei Marx cu Lafargue despre situația circumstanțelor

economice ale lui Lafargue:

După cum ști mi-am sacrificat întreaga viață în lupta revoluționară. Eu nu regret. Din contra. Dacă ar fi să-mi încep din nou cariera aș face la fel; doar că nu m-aș căsători.

(sublinierea noastră).

La fel de mult cum îmi este în putere ași dori să-i păstrez ficei mele viața nu așa cum i-am spulberat-o mamei ei.

Grija paternă arătată ficelor lui și trimiterea Laurei la o școală la distanță pentru a îngreuna relația ei cu Paul Lafargue, nu și-a avut efectul scontat.

Atât Caroline cât și Laura s-au căsătorit și au rămas cu soții lor mulți ani.

Eleanor după ce a rămas acasă până târziu în viața ei a început să ducă o viață deosebit de emancipată față de cum fusese instruită de mama ei.

*

La câteva luni după bal, a avut loc odată o dramă familiar: moartea lui Edgar.

Doctorii nu au știut ce diagnostic să-i stabilească, întrucât Edgar se plângea de mari dureri de stomac, avea febră foarte mare, din când în când avea impresia unei ameliorări a durerilor în special când stătea liniștit în pat iar când se mișca puțin începeau iar dureri și doctorii au considerat că era vorba de o ruptură a apendicului.

Edgar a murit la 6 aprilie 1855. Întreaga familie a fost complet distrusă.

Marx a fost deosebit de îndurerat și afectat de pierderea fiului lui și nu și-a mai putut revenii din această mare durere timp de peste doi ani de zile.

La înmormântare au venit cei mai apropiați prieteni ai familiei și unii dintre prietenii și cunoscuții lui Marx, simpatizanți politici.

Wilhelm Liebknecht⁷², care în ultimii ani devenise un foarte apropiat prieten, a lui Marx și al familiei își amintește în unele dintre memoriile sale, că apropiindu-se de Marx (la înmormântarea lui Edgar – n.n.) a încercat să-l consoleze și i-a spus că trebuie să fie tare și că are datoria să aibă grijă în continuare de soția și fetele lui.

Era de înțeles, spunea Liebknecht, că pierderea unicului său fiu era o mare durere pentru Marx, și l-a iertat pentru cuvintele dure cu care i-a răspuns la dorința lui de consolare:

„... prin cuvintele voastre nu îmi puteți da copilul înapoi”.

Consolarea cât de cât a familiei a venit odată cu creșterea fetei a treia, Eleanor. Cu toate că acest copil era plin de energie și în momentele de tristețe îi făcea să zâmbească cu tot felul de gesturi și cuvinte pe care le spunea, nu reușea să compenseze pierderea unicului băiat și frate.

A trecut ceva timp și treptat durerea pierderii lui Edgar s-a mai aplanat.

Un ajutor important psihologic a fost dat și de faptul că locuiau după foarte mulți ani într-o casă mare și frumoasă situată într-unul din cartierele bune și frumoase ale Londrei.

Jenny, simțindu-se mai bine în noua casă iar copiii fiind în îngrijirea celor două menajere, inspirată de preocupările lui Marx și Engels, a început să lucreze din

72 Wilhelm Martin Philipp Christian Ludwig Liebknecht (1826-1900) - social-democrat german și unul dintre

fondatorii principali ai partidului SPD. Cariera sa politică a fost un proiect de pionierat combinând teorie

revoluționară marxistă cu activitatea politică practică, juridică. Sub conducerea sa, SPD a crescut de la o

organizație mică devenind cel mai mare și mai puternic partid politic din Germania.

nou la o carte pe care o începuse mai de mult și pe care o pusese deoparte pentru a se ocupa de copii. Carte în final se intitulase:

Scurtă schiță a unei vieți pline de evenimente.

Au mai trecut numai câțiva ani și Jenny a început să se simtă rău.

Intrase din nou într-o stare depresivă.

Treptat a început să fie din ce în ce mai tristă, să nu-și găsească liniștea și locul în noua casă.

Parcă simțea nevoia să fie din nou în vechiul cartier unde locuise și pe unde umbla zilnic.

Aici în noul cartier unde locuiau nu cunoștea pe nimeni, nu se vedea cu nimeni.

Mulți dintre prieteni lui Marx, care înainte veneau cu regularitate în casa lor când erau săraci, nu mai îndrăzneau să vină la ei, considerând că familia Marx a intrat într-o altă categorie socială de oameni și se simțeau parcă jenați să-i deranjeze.

Jenny devenise din ce în ce mai singură, fetele crescuseră și fiecare dintre ele aveau acum viața lor proprie, numai erau așa de apropiate cum erau atunci când erau mai mici și aveau nevoie tot timpul de ea.

Atunci ea își găsisese un rost și un suport psihologic având grijă de creșterea și educația fetelor.

Nici starea sănătății fizice care se înrăutățea mereu, nu o mai ajuta să iasă din anxietatea și depresia care o copleșise. Începuse să ia din ce în ce mai multe medicamente și chiar opium care îi crea o stare de permanentă somnolență și calm și apoi parcă îi dădea o senzație de euforie.

Marx a remarcat acest lucru și stând de vorbă cu doctorul familiei, acesta îi sugerase să o lase să fie liniștită și îi spunea că la un moment dat își va reveni.

Unul dintre prietenii lui Marx, și care era un vizitator permanent al familiei, un om pe care Jenny îl aprecia și îi

plăcea să stea de vorbă cu el, Wilhelm Wolff (numit și Lupus), a murit la 9 mai (avea 55 de ani).

Erau prieteni de aproape 20 de ani și ajunseseră să se simtă ca unul dintre membrii familiei.

Lupus i-a lăsat lui Marx prin testament, o moștenire de 800 de lire.

La înmormântarea lui Marx a spus:

„A fost un membru loial al partidului nostru. În el am pierdut unul dintre cei mai buni prieteni, un continuator al ideilor noastre, un luptător. A fost un om în sensul cel mai corect al acestui cuvânt”.

*

Laura, cea de a doua fată a lui Marx, s-a apropiat într-un mod deosebit de tatăl ei și îl ajuta la tot ceea ce el făcea. Era tot timpul cu el în special când mergea la British Museum pentru a se documenta și citi lucrările fundamentale de economie politică, ce îi foloseau la explicarea și compararea unor aspecte economice din societatea capitalistă a secolului al 19-lea.

În 1864, după o lungă perioadă cât a stat deoparte de activitatea politică, Marx, a reînceput să fie activ participând la viața politică din Londra.

În 1865, a participat la prima conferință a Asociației Internaționale Muncitorești care s-a ținut la Londra.

Aici, Paul Lafargue (care avea atunci 24 de ani) l-a întâlnit prima oară pe Marx. Paul venise de la Paris cu o recomandare din partea lui Tolain (senator al Republicii burgheze și unul dintre reprezentanții la conferința de la Berlin). Paul urma să informeze Internaționala, despre progresele făcute de gruparea franceză.

La terminarea ședinței, Marx la invitat pe Lafargue acasă pentru a discuta mai mult cu el.

Lafargue își amintea că Marx, era suferind și continua totuși să lucreze la scrierea Capitalului.

Marx îi primea cu mare plăcere pe tinerii socialiști și

spunea: „*trebuie să-i pregătesc pe cei care, după mine, vor continua propaganda comunistă*”.

Între Marx și Lafargue se consolidase o adevărată prietenie și Lafargue a acceptat să devină secretarul lui Marx și să scrie tot ce Marx îi dicta. Ulterior deveniuse ginerele lui Marx.

După ore lungi de lucru, seara, în zilele mai răcoroase, se plimbau amândoi în Hampstead Heath Park și unde – povestește Lafargue, el și-a început educația economică.

Lucrând cu Marx, am avut prilejul să observ maniera sa de a gândi și de a scrie.

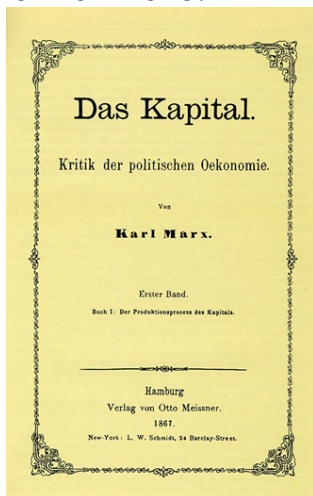
„Munca îi era în același timp facilă și dificilă: facilă pentru că avea dintr-odată o multitudine de fapte și idei privind subiectul tratat și care i se adunau în minte; dificilă tocmai din cauza acestei abundențe care complica extinderea și explorarea completă a ideilor lui”.

Referindu-se la activitatea publicistică a lui Marx, cei mai mulți dintre biografi afirmă că mai mult de un sfert dintre articolele pe care le trimitea la diverse ziare din America, Anglia sau din alte țări, erau scrise de Engels.

Afirmația este susținută de faptul că din cele peste 480 de articole trimise de exemplu ziarului New York Tribune și semnate K.M. tematicile se refereau la problemele militare de actualitate ale acelor timpuri și pe care Engels le înțelegea și știa să le prezinte într-un mod mult mai convingător.

Pe baza unei înțelegeri cu conducerea ziarului Tribune, Marx în calitate de corespondent din Europa, urma să câștige circa 200 de lire annual, ceea ce îi asigura o viață relativ confortabilă. Dificultățile pe care le avea de întâmpinat în activitatea sa jurnalistică se refereau pe de o parte la costul ridicat al poștei ce se transfera peste ocean și la încasarea cecurilor ce se trimiteau din America și care întârziiau destul de mult pentru că erau sume mici și se

aștepta să se acumuleze mai mult pentru a se trimite odată o sumă mai mare.

Coperta primei ediții a Capitalului publicată în 1867

la Hamburg

Prima ediție a lucrării „Capitalul” tipărită în 1948 în România de către Editura Partidului Muncitoresc Român pe baza unei traduceri întocmită sub îngrijirea unei comisiuni a C.C. PCR 4.

Das Kapital Ani de zile Marx a lucrat și s-a oprit din diverse motive de sănătate sau prins cu diverse acțiuni politice, de la scrierea lucrării care l-a consacrat în lumea economiștilor: *Capitalul* Sute de note, tot felul de însemnări în diverse caiete și pe foi volante, ce trebuiau

strânse, de multe ori în grabă atunci când se mutau dintr-o țară în alta sau dintr-un oraș în altul sau chiar în același oraș dintr-o casă în alta.

Sute de pagini scrise în nopți de insomnie pe tot felul de coli de hârtie, unele dintre ele ne numerotate și altele poate pierdute, au fost până la urmă adunate și au format primul volum al acestei lucrări.

Cu toate că inițial când Marx a discutat cu editorul despre publicarea primului volum al Capitalul, i-a promis editorului că îi va preda manuscrisul în luna mai, iar acesta îi promisese că îl va tipări până în octombrie 1866, dar Marx nu a putut fi gata la data promisă.

Pe de o parte starea sănătății nu îi permitea să scrie când voia și totodată găsisse o mulțime de informații despre dezvoltarea agriculturii în Germania și Franța precum și unele date despre Japonia pe care neapărat voia să le includă în lucrare.

Așa fiind finalizarea lucrării a fost amânată de foarte multe ori.

În a doua săptămână a lunii noiembrie 1866, Marx a reușit să finalizeze textul primului volum și la trimis la Hamburg, editorului Otto Meissner, pentru publicare.

Otto Meissner după ce a văzut conținutul lucrării, i-a trimis lui Marx o scrisoare și i-a spus că nu îi va publica volumul întâi al Capitalului dacă nu va primii și volumul al doilea și pentru acest al doilea volum va aștepta până în martie 1867.

În decembrie 1866, Marx reușise să-și adune unele dintre notele pe care și le făcuse, își regăsisse unele dintre paginile scrise și nenumerate și punându-le într-o oarecare ordine, avea în față un prim set de schițe a trei volume ale Capitalului.

economică.

Volumul I al Capitalului a fost singurul volum publicat la 2 septembrie 1867, în timpul vieții lui Marx, într-un tiraj de 1.000 de exemplare.

Marx a primit primul set al lucrării pentru acordarea bunului de tipar al volumului I al Capitalului la a 49-a aniversare a nașterii lui și i l-a trimis imediat lui Engels pe care îl considera cel mai important și totodată cel mai sever critic al lui. Recunoștea în el pe omul care prin cunoștințele lui îi putea fi un adevărat colaborator. Engels devenise pentru el „expresia unui întreg public”.

După ce Engels a citit lucrarea i-a trimis lui Marx o scrisoare în care i-a spus: *„remarc o îmbunătățire simțitoare a dialecticii tale față de volumul – Contribuții la critica economiei politice, și totodată menționez că sunt unele porțiuni care mi-au făcut plăcere în mod deosebit să le citească, fiind deosebit de clare”*.

Capitalul – dovedea erudiția lui Marx, spiritul de analiză și puterea sa de discernământ a diferitelor sensuri, a diferitelor idei, de explicare a rădăcinilor diverselor aspecte și chiar unele dintre concluziile și soluțiile propuse.

Marx a făcut unele schimbări și completări în textul lucrării Capitalul, în vederea pregătirii celei de a doua ediții (în limba germană – **n.n.**), ce a fost publicată în 1873 și pentru ediția în limba franceză, editată în 1875.

Alte ediții ale Capitalului au apărut după moartea lui Marx.

Pentru Engels, întregul volum al Capitalului era destul de clar din două motive:

— Pe de o parte Engels era și el un erudit al timpului său și foarte familiarizat cu problematica economică, prin practica pe care o avea, lucrând în întreprinderea tatălui său – pe de altă parte era familiarizat cu ideile lui Marx pe care le discutaseră ani de zile, înainte ca acestea să fie

scrise.

Specialiști în domeniul doctrinelor economice cunoscând lucrările lui Marx le-au comparat cu ale unor autori ai aceleași perioade sau ale unor perioade precedente, ajungând la concluzia că Marx preluase multe dintre exemplificările istorice de la Feuerbach, (problema luptei de clasă), de la Saint Simon, (cea a rolului conducător al proletariatului), de la Babeuf și de la Adam Smith (teoria muncii) iar (cea a plusvalorii) de la Bray⁷³, Thompson⁷⁴ și Hegel.

Nimeni nu poate să condamne folosirea unora dintre ideile predecesorilor ca surse de documentare, inspirație și folosirea acestora în analiza socioeconomică, după cum nimeni nu poate spune că tot ceea ce a scris Marx în Capitalul și în alte lucrări sunt absolut toate originale.

Ceea ce era și este meritoriu este faptul că a putut să folosească aceste surse ca documente pe care le-a analizat, le-a comparat și a desprins unele concluzii similare cu cele ale predecesorilor sau din contra le-a combătut prin diverse argumente.

Unii sociologi, politicieni și economiști revoluționari, după ce au citit Manifestul Comunist și l-au apreciat ca fiind un document ce îndemna proletariatul la luptă, deci era exact ceea ce avea nevoie clasa muncitoare la timpul respectiv și sute de ani după aceea, citind Capitalul au găsit nu o lucrare scrisă de un revoluționar (așa cum se voia să fie după opinia lui Marx), ci au găsit așa cum afirmă și Henry Hyndman,⁷⁵ lucrarea unui profesor și nu a unui luptător.

⁷³ Bray, John Francis (1809-1895) socialist utopist englez, chartist.

⁷⁴ Thompson, William (apr.1785-1833) economist englez, adept al lui Robert Owen

⁷⁵ Henry Mayers Hyndman (1842-1921) scriitor englez și politician; fondatorul Federației Social Democrată și a Partidului National Socialist.

Opinia lui Marx privind conducerea clasei muncitoare spre revoluția socialistă, se putea realiza numai prin educarea mai întâi a acestei clase asupra a ceea ce reprezintă sistemul capitalist și pe ce se baza acest sistem.

De fapt prin această lucrare, care era destul de greu de înțeles chiar și de către unii intelectuali ai vremii respective, crease mai multă confuzie decât devenise o armă în mâna proletariatului „revoluționar” în lupta împotriva exploatării capitaliste, așa cum intenționase Marx să o realizeze.

Transformarea poziției clasei muncitoare din clasă exploatăată în clasă conducătoare nu se vedea că se poate rezolva prin citirea sau studierea acestei lucrări și cu atât mai puțin prin înțelegerea ideilor prezentate.

Pornind analiza societății capitaliste cu *analiza mărfii*, era un element deosebit de interesant pentru studenții care studiau științele economice, sau pentru intelectualii care făceau polemică pe diverse idei filosofice sau economice, dar nu și pentru proletariatul acelei perioade (format din foști țărani veniți la oraș să caute de lucru în întreprinderile manufacturiere) de evoluție a sistemului economic capitalist din Anglia și din celelalte țări ce se dezvoltau pe drumul capitalismului.

La apariția acestei lucrări, în afara câtorva note scrise de Engels și publicate în câteva dintre publicațiile ce susțineau concepțiile socialiste cum era de exemplu ziarul *Saturday Review* cu unele aprecieri pozitive (cum altfel ar fi fost posibil!?) la adresa autorului, Engels scria:

„Opiniile autorului fără nicio îndoială au o logică plauzibilă, dovedind vigoarea retorică a autorului și farmecul cu care prezintă unele dintre cele mai aride aspecte ale economiei politice”.

Cu toate aceste eforturi, Capitalul, nu își găsis o audiență deosebită.

Mai mult decât atâta, unii autori interesați de

lucrarea lui Marx au ajuns la concluzia că această lucrare, era plină de paradoxuri și de ipoteze, explicații obscure, narațiuni fracturate și multe curiozități.

Cum altfel, se îndreabă și astăzi unii dintre cititorii interesați, a încercat Marx să ajungă la unele concluzii atâta timp cât se baza pe o logică mai mult misterioasă și, adesea, realmente talmeș-balmeș a societății capitaliste?

Este interesant de urmărit și opinia lui Marx ca autor al acestei lucrări, și care se referă la aspectul „pur teoretic” al acesteia și la faptul că prima parte (oare numai această parte?!), este mai greu de înțeles pentru un novice.

În asemenea condiții poate apare întrebarea: cui i se adresa de fapt Marx prin această lucrare cu o profundă notă științifico-economică? sau cum vedea el că această lucrare ar fi putut avea scopul unei educații revoluționare?

Se adresa el numai intelectualității engleze și din alte țări dezvoltate?

În același timp referindu-se la lucrarea „Mizeria filosofiei” pe care Marx a scris-o ca o replică de combatere a lucrării lui Proudhon „Filosofia mizeriei”, Lenin într-un articol publicat în 1914⁷⁶ și în care se referă la activitatea lui Marx și Engels spune:

„... luptând cu îndârjire împotriva feluritelor doctrine ale socialismului mic-burghez, ei elaborară teoria și tactica socialismului proletar revoluționar sau a comunismului (marxismului)”.

A fost oare și Capitalul scris în același scop ca și lucrarea *Mizeria filosofiei* și s-a adresat aceluiași proletari revoluționari în vederea stabilirii tacticii lor revoluționare?

Oare au înțeles acești proletari sensul teoriei marxiste pe care urmau s-o aplice în lupta lor împotriva exploatării „omului de către om”? sau el se lupta cu

⁷⁶ Articolul despre Karl Marx (traducerea românească) apărută în Karl Marx, Scrieri alese vol.I, Editura PCR, 1945

teoreticienii „burghezi”, iar teoria marxistă era o teorie pur academică? și nu un instrument de educare a *maselor revoluționare*.

Într-un moment de sinceritate, Marx recunoaște că prima parte a lucrării „Capitalul”, este mai dificilă în înțelegere, dar așa cum spune chiar el:

„Orice început e greu - acest adevăr e valabil pentru oricare știință.

Înțelegerea primului capitol, îndeosebi înțelegerea secțiunii care cuprinde analiza mărfii, va prezenta deci cele mai multe dificultăți”.

Au oare celelalte capitole ale primului volum al Capitalului [Producția plusvalorii absolute și a celei relative, sau Procesul de acumulare a capitalului], o notă mai ușoară de înțelegere pentru proletari?

Dacă ar fi să luăm afirmația lui Marx drept un „tabu”, atunci am putea aprecia într-un mod deosebit această reală afirmație:

„Știința nu trebuie să fie o plăcer egoistă... cei ce au șansa de a putea să se dedice studiilor științifice trebuie să fie primii care să-și pună cunoștințele lor în serviciul umanității”.

Dar să-l lăsăm pe Marx să-și expună singur punctul de vedere.

4.1. Karl Marx cuvânt introductiv la prima ediție a Capitalului. Lucrarea al cărui prim volum îl predau astăzi publicului cititor este continuarea lucrării mele: „Zur Kritik der politischen Oekonomie”.

(„Contribuții la critica economiei politice” nota trad.), publicată în 1859.

Lungul interval de timp dintre această lucrare și continuarea ei se datorează unei boli îndelungate din cauza căreia a trebuit să-mi întrerup mereu munca.

Conținutul lucrării mele anterioare, amintite mai sus, este rezumat în *primul capitol* al acestui volum. Am

procedat astfel pentru ca expunerea să fie nu numai mai încheată și completă, dar și îmbunătățită. În măsura în care obiectul studiului a permis acest lucru, numeroase puncte care înainte fuseseră doar menționate aici sunt tratate mai dezvoltat, dimpotrivă, unele puncte care acolo fuseseră mai dezvoltate, aici sunt doar menționate. Firește, secțiunile privitoare la istoria teoriei valorii și a monedei nu au fost incluse aici.

Cu toate acestea, cititorul „Contribuțiilor la critica economiei politice”.

găsește în notele la primul capitol al lucrării de față noi izvoare cu privire la istoria acestor teorii.

Dictonul: orice început e greu - acest adevăr e valabil pentru oricare știință. Înțelegerea *primului capitol*, îndeosebi înțelegerea secțiunii care cuprinde *analiza mărfii*, va prezenta deci cele mai multe dificultăți. În ceea ce privește analiza substanței valorii și a mărimii valorii m-am străduit să fac o expunere cât mai clară și mai accesibilă⁷⁷.

Forma valoare desăvârșită în *forma bani* este cât se

⁷⁷ Lucrul mi s-a părut cu atât mai necesar, cu cât chiar acea parte a lucrării lui F. Lassalle împotriva lui

Schulze-Delitzsch, în care el afirmă că ar reda ”chintesența spirituală” a expunerilor mele asupra acestor

subiecte, cuprinde confuzii importante. En passant. Dacă F. Lassalle a împrumutat din scrierile mele,

aproape cuvânt cu cuvânt, până la terminologia creată de mine, toate principiile teoretice de ordin general

ale lucrărilor sale economice, de exemplu acela privind caracterul istoric al capitalului, legătura dintre

raporturile de producție și modul de producție etc. etc., și aceasta fără indicarea sursei, procedeul acesta

a fost probabil dictat de considerațiuni propagandistice. Nu vorbesc, bine înțeles, de expunerile și de

aplicările sale de amănunt, cu care nu am nimic de-a-face.

poate lipsită de conținut și cât se poate de simplă. Totuși, mintea omenească a încercat zadarnic de mai bine de 2000 de ani încoace să pătrundă sensul ei, în timp ce, pe de altă parte, analiza altor forme, mult mai bogate în conținut și mult mai complicate, a reușit cel puțin într-o măsură aproximativă. De ce? Deoarece corpul în ansamblu este mai ușor de studiat decât o celulă a corpului.

În plus, la analiza formelor economice nu se pot folosi nici microscopuri și nici reactivii chimici.

Pe acestea trebuie să le suplinească capacitatea de abstractizare. Dar, pentru societatea burgheză *forma marfă* a produsului muncii, sau forma valoare a mărfii constituie *forma celulei economice*.

Unui profan analiza acestei forme îi apare ca o simplă despicare a firului în patru. Aici este într-adevăr vorba de amănunte, dar numai de amănunte de genul celor despre care este vorba în anatomia micrologică.

Cu excepția secțiunii care tratează despre forma valoare, despre această carte nu se va putea spune, așadar, că ar fi greu de înțeles.

Am în vedere, bineînțeles, pe cititorii care doresc să învețe ceva nou și care vor, prin urmare, să gândească ei înșiși.

Fizicianul, ori observă procesele care au loc în natură, acolo unde ele se manifestă în forma cea mai pregnantă și sunt cel mai puțin modificate de influențe străine, ori, dacă este posibil, face experiențe în condițiuni care asigură desfășurarea într-o formă pură a procesului. În această lucrare îmi propun să *analizez modul de producție capitalist și relațiile de producție și de circulație* care îi corespund. Până în prezent, țara clasică a acestui mod de producție este *Anglia*. Iată de ce mai ales ea servește drept ilustrare a studiului meu teoretic.

Dacă însă citind despre situația muncitorilor industriali și agricoli englezi, cititorul german va ridica

fariseic din umeri, sau dacă el se va legăna în iluzia că în Germania lucrurile nu stau nici pe departe atât de prost, mă voi simți obligat să-i spun: *De te fabula narratur!* (Despre tine e vorba!)

Aici nu este vorba, de fapt, de gradul mai mult sau mai puțin înalt de dezvoltare a antagonismelor sociale care decurg din legile naturale ale producției capitaliste. Este vorba *de înseși aceste legi, de aceste tendințe*, care acționează și se impun cu o necesitate implacabilă.

Țara mai dezvoltată din punct de vedere industrial arată țării mai puțin dezvoltate doar imaginea propriului ei viitor.

Dar să trecem peste asta. Acolo unde producția capitalistă s-a instaurat pe deplin, la noi de pildă, în fabricile propriu-zise, situația este *cu mult mai proastă* decât în Anglia, deoarece ne lipsește contraponderea legilor cu privire la reglementarea muncii în fabrici.

În toate celelalte domenii, noi, ca și celelalte țări continentale ale Europei occidentale, avem de suferit nu numai de pe urma dezvoltării producției capitaliste, ci și de pe urma insuficienței ei dezvoltări.

Pe lângă calamitățile epocii contemporane, avem de suportat un întreg șir de calamități moștenite, generate de faptul că la noi continuă să vegeteze moduri de producție învechite și perimate cu tot cortegiul lor de relații sociale și politice anacronice.

Noi suferim nu numai din cauza celor vii, ci și din cauza celor morți.

Le mort saisit le vif!

În comparație cu statistica socială din Anglia, statistica socială din Germania și din restul țărilor continentale ale Europei occidentale se află realmente într-o stare jalnică. Cu toate acestea, ea ridică un colț al vălului, atât cât este necesar pentru a întrezări îndărătul lui un cap de meduză.

Starea de lucruri de la noi ne-ar îngrozi, dacă guvernele și parlamentele noastre ar institui, după exemplul Angliei, comisii periodice de cercetare a condițiilor economice, dacă aceste comisii ar fi investite, așa cum sunt în Anglia, cu puteri depline pentru cercetarea adevărului și dacă s-ar reuși să se găsească în acest scop oameni tot atât de competenți, de imparțiali și de intransigenți ca inspectorii de fabrici din Anglia, ca medicii englezi care întocmesc rapoarte asupra „Public Health” (sănătății publice - n.t.), ca membrii comisiilor engleze care au sarcina de a cerceta condițiile de exploatare a femeilor și copiilor, starea locuințelor și a alimentației etc. Pentru a-i urmări pe monștri Perseu se învăluia într-un nor. Pentru a putea nega existența monștrilor noi închidem ochii și ne astupăm urechile. Nu trebuie să ne facem iluzii în această privință. Așa cum războiul american de independență din secolul al 18-lea a constituit semnalul de alarmă pentru clasa de mijloc din Europa, tot așa războiul civil din America din secolul al 19-lea a constituit semnalul de alarma pentru clasa muncitoare din Europa.

În Anglia, procesul revoluționar este evident. Când va atinge un anumit nivel, el se va răsfărânge asupra continentului unde se va desfășura în forme mai brutale sau mai umane, în funcție de gradul de dezvoltare a clasei muncitoare însăși.

Așadar, abstracție făcând de orice considerente mai înalte, actualele clase dominante sunt interesate în înlăturarea tuturor piedicilor care frânează dezvoltarea clasei muncitoare și care pot fi controlate prin lege. Iată ce m-a determinat printre altele, să acord în acest volum un loc atât de important istoricului, conținutului și rezultatelor legislației engleze cu privire la reglementarea muncii în fabrici.

O națiune trebuie și poate să învețe de la altă

națiune. Chiar dacă o societate a descoperit *legea naturală a dezvoltării sale* – iar *scopul final al operei mele este de a dezvălui legea economică a dezvoltării societății moderne* – ea nu poate nici să sară peste fazele naturale ale dezvoltării, nici să le desființeze prin decrete. Dar ea poate să scurteze și să atenueze durerile facerii.

Câteva cuvinte pentru a evita eventualele interpretări greșite. Eu nu prezint nicidecum în culori trandafirii pe capitalist și pe proprietarul funciar.

Aici însă este vorba de persoane numai în măsura în care ele *sunt personificarea unor categorii economice, exponenții unor anumite relații și interese de clasă. Eu concep dezvoltarea formațiunii social-economice a societății ca un process istoric natural*, de aceea, din punctul meu de vedere, mai puțin decât din oricare altul, individul ar putea fi făcut răspunzător pentru raporturile a căror creațiune socială este, oricât s-ar ridica deasupra lor din punct de vedere subiectiv.

În domeniul economiei politice, *cercetarea științifică liberă* are dușmani mai mulți decât în oricare alt domeniu. Caracterul specific al materialului de care se ocupă economia politică ridică împotriva ei, pe câmpul de luptă, patimile cele mai violente, mai meschine și mai detestabile ale omului: furiile interesului particular.

Biserica anglicană, de pildă, iartă mai curând un atac împotriva a 38 din cele 39 de dogme ale ei decât un atac împotriva a 1/39 din veniturile ei bănești.

Astăzi până și ateismul este culpa levis (o culpă ușoară – **n.t.**), în comparație cu criticarea relațiilor de proprietate tradiționale.

Totuși un progres este evident în această privință. Mă refer, de pildă, la *Cartea Albastră* publicată în ultimele săptămâni sub titlul: *Correspondence with Her Majesty's Missions Abroad, regarding Industrial Questions and*

Trades Unions”⁷⁸.

Reprezentanții din străinătate ai coroanei engleze, afirmă Marx, declară aici în mod categoric că în Germania, în Franța, într-un cuvânt în toate statele civilizate ale continentului european, o schimbare radicală a relațiilor existente între capital și muncă este la fel de evidentă și de inevitabilă ca în Anglia⁷⁹.

Reprezentanții din străinătate ai coroanei engleze relatează în cuvinte seci că în Germania, în Franța, cu un cuvânt în toate statele civilizate ale continentului European, o transformare a raporturilor existente între capital și muncă se face la fel de resimțită și este la fel de inevitabilă ca și în Anglia.

În același timp, de partea cealaltă a Oceanului Atlantic, domnul Wade, vicepreședintele Statelor Unite ale Americii de Nord, a declarat în întruniri publice că după abolirea sclaviei la ordinea zilei urmează schimbarea radicală a relațiilor generate de capital și de proprietatea funciară!

78 Paul Lafargue, afirma în memoriile sale despre Marx: ”Metoda sa de lucru îi impunea sarcini pe care cititorii săi puteau cu dificultate să și le imagineze. Pentru a scrie cele aproximativ douăzeci de pagini din *Capitalul* despre legislația engleză referitoare la protecția muncii, a trebuit să citească o întreagă bibliotecă de Cărți Albastre (conținând rapoartele comisiilor de anchetă și a inspectorilor de fabrici din Anglia și Scoția).

79 Marx strângea o documentație considerabilă din Cărțile Albastre, pe care, după afirmațiile unor biografi, printre care și ale lui Lafargue, membrii Camerei Comunelor și ai Camerei Lorzilor, cărora le erau trimise în mod gratuit, le vindeau la greutate. Aceștia l-au favorizat pe Marx pentru că el le cumpăra ieftin de la un negustor de acte vechi din Long Acre. Un profesor universitar, Beesly, (Professor, emeritus, Sierra Community Library, Rocklin, CA), afirma: Marx era omul care a utilizat cel mai mult anchetele oficiale și le-a făcut cunoscute lumii. Acest profesor ignora fără îndoială că înainte de 1845, Engels deja folosisese aceste Cărți albastre când a scris despre situația clasei muncitoare din Anglia. De fapt Engels a fost cel care i-a sugerat lui Marx folosirea acestei surse informaționale.

Acestea sunt semne ale timpului, care nu pot fi ascunse nici sub mantii de purpură și nici sub sutane negre. Aceasta nu înseamnă că mâine se vor întâmpla minuni. Aceasta înseamnă că până și clasele dominante au senzația vagă ca societatea actuală, departe de a fi un cristal solid, este un organism susceptibil de schimbări, un organism aflat într-un permanent proces de transformare.

Volumul al doilea al acestei lucrări va trata despre *procesul de circulație a capitalului (cartea a II-a) și despre formele procesului capitalist în ansamblu (cartea a III-a), (iar volumul al treilea și ultimul – cartea a IV-a)*, despre istoria teoriilor economice.

Orice apreciere din partea criticii științifice este bine veniți pentru mine. Față de prejudecățile așa-zisei *opinii publice*, căreia nu i-am făcut niciodată concesiuni deviza mea este, acum ca și înainte, cuvântul marelui florentin:

Segui il tuo corso, e lascia dir le genti!

(Urmează-ți calea și lasă lumea să vorbească! n.t.)

Londra, Karl Marx 25 iulie 1867, *

Referindu-ne la unele obiceiuri din viața personală a lui Marx, biografia afirmă și faptul după care Marx nu permitea nimănui să-i facă ordine, sau mai degrabă dezordine, în cărțile și hârtiile lui.

După opinia lui (nu și a lui Engels! – n.n.), dezordinea lor era aparentă.

Marx afirma:

„... totul este la locul lui și pot găsi întotdeauna fără nicio problemă, cartea sau caietul sau notele de care am nevoie...”

Engels avea cu totul altă părere;

Lui Engels i-au trebuit aproape doi ani după moartea lui Karl Marx (1885), ca să regăsească manuscrisele textelor lui Marx, să le pună într-o oarecare ordine, să le descifreze și să le aranjeze într-o formă „citibilă” în vederea pregătirii textului volumul II al Capitalului pentru

trimiterea la editură. Nimeni în afară de el nu ar fi fost capabil să descifreze toate notele și însemnările sporadice pe care le găsisese în diverse dosare, caiete sau pe foi volante, cele mai multe dintre ele ne-numerotate.

Publicarea volumului al doilea (la 5 mai 1885), dedicat lui Jenny, a avut mari probleme întrucât, după cum afirma Engels:

„Marx s-a băgat în probleme de aritmetică comercială pentru care nu avea niciun fel de experiență”.

Marx prezentase unele calcule⁸⁰ dar nu știa să interpreteze datele din formularele care se refereau la balanțele tranzacțiilor comerciale și care de fapt erau cheia acestui al doilea volum, referitor la circulația capitalului în afaceri și la nivelul întregii societăți.

Mai târziu împreună cu Eleanor, Engels a găsit hârtiile care cuprindeau două manuscrise, de note, calcule și însemnări destinate volumului al III-lea al Capitalului.

Manuscrisul acestui al treilea volum era deosebit de dezordonat (după afirmația lui Engels - **n.n.**).

Ei au găsit sute de pagini care erau într-o formă foarte superficială și care după părerea lui Engels ar fi fost destinate eventual volumului al IV-lea al Capitalului.

Engels spunea că „acest al patrulea volum era atât de departe de a se spune că era cât de cât gata pentru

80 Cu toate că în școală Marx nu obținuse rezultata deosebită la matematică, a căpătat pentru această știință

o pasiune mai târzie. La un anumit moment dat, unii dintre biografi, printre care și Paul Lafargue, afirmă

că Marx a scris o lucrare despre calculul infinitesimal, considerată de către unii matematicieni ca o lucrare

de mare valoare. Unii biografi afirmă că Marx regăsea în matematica superioară expresia dialectică sub

forma ei cea mai logică și cea mai simplă. O știință, spunea Marx, nu este cu adevărat dezvoltată decât

atunci când poate folosi matematica.

editură încât s-ar fi simțit că *un cal înhămat la o căruță grea care ar fi trebuit s-o tragă*", pentru ca să finiseze acest text și de abia ar fi rămas multe „aspecte” **nerezolvate**.

*

Anul 1881, a fost încă un an greu pentru familia Marx. Mai întâi s-a îmbolnăvit grav Jenny, apoi s-a îmbolnăvit Eleanor și apoi Marx.

În noiembrie, a apărut o notă în London's West End referitoare la Capitalul volumul I.

Citind această notă, Marx s-a dus lângă patul lui Jenny și i-a citit-o.

Era scrisă de un tânăr ziarist Ernest Belfort Bax⁸¹ care spunea:

„... Lucrarea întruchipează elaborarea unei doctrine economice comparabilă prin caracterul ei revoluționar și importanță cu sistemul Copernician în astronomie sau cu descoperirea legii gravitației în domeniul mecanicii”.

Jenny, după ce a ascultat ce i-a citit Marx, i-a luat mina și i-a pus-o lângă inima ei; a fost deosebit de încântată de ceea ce auzise și i-a spus:

„Dacă și dușmanii tăi recunosc valoarea lucrării tale, soțul meu este un geniu”.

Cel ce scrisese aceste rânduri nu făcea parte dintre dușmanii lui Marx; din contra era un susținător al ideilor socialismului și se împrietenise cu Laura Marx, dar cuvintele lui Jenny la adresa lui Karl au fost întotdeauna pline de dragoste și deosebit de încurajatoare.

Numai așa a putut Marx să-și desfășoare activitatea profesională și revoluționară și uneori să uite de existența familiei.

În ultimii ani, Jenny suferea de puternice dureri interne și a fost diagnosticată de ciroză.

Fața îi era palidă și nu avea niciun pic de poftă de

81 Vezi Adnotări despre Ernest Belfort Bax

mâncare.

Slăbise foarte mult și stătea mai mult în pat.

Două zile mai târziu, pe 2 decembrie, după ce Marx îi citise ce scrisese tânărul ziarist, Jenny a murit (avea 67 ani - n.n.).

Marx nu a putut să meargă la înmormântare pentru că și el era grav bolnav și niciunul din membrii familiei nu au vrut să-l lase să iasă din casă în frig.

Engels, a fost cel care s-a ocupat de toate cheltuielile și cele necesare înmormântării.

La înmormântare nu veniseră decât câțiva dintre prietenii cei mai intimi ai familiei Marx, iar Engels a ținut un scurt necrolog.

La începutul anului următor, în 1883 Caroline (fata cea mai mare a lui Marx)

În vârstă de 38 de ani, căsătorită cu Longuet⁸² și care locuiau la Paris, a murit.

La primirea acestei vești Marx a fost deosebit de deprimat.

Engels venea la el în fiecare zi și își petreceau timpul discutând tot felul de probleme ale organizării vieții muncitorești. Își făceau tot felul de planuri de viitor și spuneau că în momentul în care Marx își va reveni din boală, vor începe să lucreze amândoi la terminarea tuturor volumelor Capitalului.

Starea gravă a sănătății lui Marx a continuat până spre sfârșitul lunii februarie, fără să dea semne de

82 Charles Longuet (1839 - 1903) jurnalist și o personalitate importantă în mișcarea muncitorească franceză (inclusiv în 1871 în Comuna din Paris); membru al Consiliului general al primei Internaționale comuniste. A lucrat ca secretar corespondent pentru Belgia (1866), delegat la Conferința de la Londra (1871) și (1872). A emigrat în Anglia ca un refugiat după înfrângerea Comunei. Sa căsătorit cu prima fiică a lui Karl Marx, Jenny la 2 octombrie 1872 și au avut șase copii, dintre care cinci au fost băieți (inclusiv Jean Longuet). A fost unul dintre vorbitorii de la înmormântarea lui Marx

ameliorare.

În după amiaza zilei de 14 martie 1883, Engels venind la Marx, a văzut din stradă că geamul de la dormitorul lui Marx, avea perdelele trase, ceea ce nu se întâmpla în mod obișnuit.

Sunând la sonerie, a venit Helen să-i deschidă și amândoi s-au dus la etaj unde era dormitorul lui Marx. Intrând în cameră l-au găsit pe Marx stând în fotoliul de lângă șemineul unde ardea focul, așa cum îi plăcea întotdeauna să se odihnească (Lafargue afirma că Marx a murit stând la biroul lui).

Engels s-a apropiat de el și a văzut că Marx nu se odihnea; murise.

Marx avea 65 de ani.

La înmormântarea lui Marx la cimitirul Highgate, (la 17 martie 1883) au fost de față numai 11 persoane.

A fost îngropat lângă Jenny.

La înmormântare, familia și Engels au găsit în buzunarul cămășii lui Marx, fotografia tatălui său și Engels i-a pus-o în coșciug, înainte de a se închide.

Ulterior Engels a scris o scrisoare unuia dintre conducătorii proletariatului american în care spunea:

«Mișcarea proletariatului își va continua drumul ei, dar a pierdut punctul ei central.»

Se stinsese din viață, ca un cărbune umed, cel care arsese ani de zile ca o adevărată torță

Monumentul peste mormântul lui Karl Marx din cimitirul Highgate - Londra, cu inscripția pe frontispiciu:
„PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ”.

5.

Fapte mai puțin cunoscute despre K. Marx și teoria

sa Majoritatea celor care au scris despre Karl Marx sau cei care i-au studiat opera și i-au devenit susținători ai ideilor sale, nu îl vedeau decât în postura savantului-revoluționar, al omului de acțiune în lupta pentru constituirea unirii proletarilor din diverse țări în lupta împotriva exploatării și un permanent propagandist al ideilor comuniste. Pentru a-l înțelege pe Marx și opera lui trebuie să afli și să vrei să vezi și cealaltă față a omului Marx; a celui lăsându-și treburile în laboratorul creației, venind în mijlocul familiei și al prietenilor unde își umplea inima de bucuria și plăcerea de a fi un om ca toți ceilalți, cu bucurii și necazuri așa cum le are fiecare om.

Paul Lafargue fiind mai apropiat de familie împreună cu Laura au avut multe amintiri despre cel care a fost Karl Marx – omul, tatăl, prietenul copiilor și prietenul apropiat al tuturor prietenilor lui.

În mijlocul familiei se simțea cel mai în largul lui, era vesel, spunea glume și râdea cu o plăcere deosebită când auzea o glumă bună sau un cuvânt de spirit.

Era un tată indulgent, tandru și deosebit de blând. Îi plăcea să-și trateze copiii cu multă prietenie și cu enormă răbdare, niciodată cu vorbe aspre sau cu o autoritate paternală.

Când voia ceva de la copiii lui nu „*le cerea*” să facă ce voia el, îi întreba dacă puteau să-i facă favoarea de a face ce dorea de la ei. Când voia să nu facă ceva, le explica cu calm și cu diverse exemple de ce nu era bine cum gândeau sau ce făceau.

Asemenea relații l-au apropiat în mod deosebit de copiii lui și ei l-au respectat și l-au iubit până în ultima lui zi.

Ideea generală a lui Marx era ca să lase copii să fie tot timpul în imediata apropiere a adulților și nu să fie izolați de conversațiile dintre adulți, deoarece spunea el nu copii au ce învăța de la adulți ci adulții au ce învăța de la

copii.

Preluând din povestirile lui Jenny, impresii despre cum era tatăl lor când era tânăr și cum Jenny îl numea „Maur”, pentru că semăna cu un prinț arab, așa îl numeau și copiii și așa îi plăcea și lui să fie chemat.

Ore întregi se juca cu copiii lui inventând tot felul de jocuri cu care îi atrăgea și care le făcea plăcere.

Duminicile era ziua fetelor. De dimineață Marx nu se mai așeza la masa de lucru și toată duminica era destinată familiei.

În zilele frumoase și răcoroase toată familia pleca la plimbare în afara Londrei și umblau de-a lungul câmpurilor.

Marx își amintea de anii tinereții universitare când se mutase într-un sat unde a stat mai mult timp pentru aș reface sănătatea.

Apoi se opreau la câte un han unde mâncau. Copii beau limonada făcută de hangiu și Jenny și Marx beau bere de ghimbir⁸³, care era o specialitate a hangiiilor din acele timpuri.

La întoarcere pentru copii drumul părea mai lung decât dimineața iar Marx ca să le facă să li se pară drumul mai ușor, inventa tot felul de povești care țineau până ajungeau acasă și nici unuia dintre copii nu li se mai părea drumul lung și obositor.

Marx poseda o imaginație deosebită, fapt remarcat prin multitudinea de povești spuse copiilor.

Realmente iubea copii; nu numai ai lui, oricare copil și întotdeauna îi făcea prin glume și jocuri să se simtă bine în prezența lui.

Avea o plăcer deosebită să se joace cu copiii și în acele momente era parcă „un copil printre copii”.

83 Ghimbirul este cunoscut de peste 3000 de ani în India de Nord și în Est. Este o planta de cultură. Se crește la tropice și subtropice. Partea utilizata este rădăcina proaspătă sau uscată.

Wilhelm Liebknecht în amintirile despre Marx, spunea că era „tatăl cel mai solicitat din lume”.

Dacă însă îl întrebai de alți părinți, imediat îl dădea ca exemplu pe ginerele lui Charles Languet care își neglija copiii.

Cu toate că își iubea în mod deosebit fetele, nu ascundea dorul pe care îl avea pentru fiul său Edgar, care îi murise în brațe.

Într-o scrisoare pe care i-a trimis-o lui Engels când Jenny a născut-o pe Franziska (în 1851) îi spusese:

„Soția mea, a născut din nou o fetiță, nu un băiat”.

După ce situația lui financiară se restabilise cât de cât, a început să se ocupe în mod special de educația fetelor: le instruia pentru învățarea limbilor străine, în special franceza și italiana, să picteze, să cânte la pian și să cânte din voce.

Dacă cu primele două fete eforturile au fost mai mici, ele fiind mai mari și mai înțeleghătoare, nu același lucru a putut face cu cea mică: Eleanor.

Este adevărat că și timpurile se modificaseră, apărură tot felul de curente feministe și Eleanor devenise una dintre susținătoarele unui asemenea current.

Lui Eleanor îi plăcea să intre în restaurant și în baruri singură și să-și comande băuturi, începuse să fumeze și alte obiceiuri de frondă la adresa obiceiurilor clasice burgheze.

Începuse să citească zilnic presa și să-și expună punctele de vedere despre diversele problem social-politice.

Dintr-un anumit punct de vedere lui Marx nu îi plăcea atitudinea lui Eleanor, dar faptul că se preocupa de problemele social politice la ordinea zilei îi dădea o notă mândrie și spunea tuturor:

„... de mică, Tussy”⁸⁴

semăna cu mine”.

În rest familia își continua viața fără probleme deosebite.

Jenny avea și ea talent la scris și fiecare scrisoare sau textele unor articole de critică teatrală pe care le publicase erau niște mici perle literare.

Marx aprecia talentul literar al lui Jenny și întotdeauna îi dădea ei primul manuscris al textelor scrise, așteptând prima ei impresie.

De altfel, tot ceea ce el scria și care era destul de greu de descifrat, ea le retranscria ca să poată fi trimise la vreun ziar sau la un editor.

Henry Heine, care era unul dintre prietenii familiei și care era primit cu o deosebită plăcere în casa Marx, încă de când aceștia se mutaseră la Paris, povestea în cercul lui de prieteni că de multe ori, cu tot talentul său satiric, se temea de ironia și inspirația lui Marx.

Despre băiatul, Freddy, nu s-a spus niciun cuvânt și nici literatura socialistă nu a pomenit niciodată un cuvânt, cu toate că se aflase despre acest copil în momentul în care Engels fiind pe patul de moarte dezvăluise acest mister tuturor celor care îl înconjurau în acele momente, inclusiv lui Freddy, că tatăl bun al lui fusese Karl Marx.

Acesta a fost unul din faptele pe care Stalin a ținut să fie păstrat „cât mai la fund în arhivele KGB”.

De asemeni nimeni nu a spus vreodată că verii lui Kark Marx, fiii lui Lion Philips au fost fondatorii companiei olandeze electronice Filips electronics.

care își menține activitatea și în prezent, de circa 200 de ani.

Nu s-a vorbit niciodată de relația de familie a lui Karl Marx cu cei din familia Rothschild cea mai bogată și influentă familie pe plan mondial fondatoarea celei mai mari bănci din lume:

ce aparținea familiei Rothschild din Anglia.

Și nici faptul că străbunicii lui Karl Marx au fost descendenți ai familia lui Nathan Mayer (1777 - 1836).

Familia Marx și Rothschild făceau parte din același arbore genealogic care proveneau din Barents Cohen (născut la 1511) și cei doi fii ai acestuia, Levi Barents Cohen (devenind Marx) și Salomon David Cohen Barents (devenind Rothschild):

Prin Levi Barents Cohen s-a format familia Marx iar prin celălalt fiu, Salomon David Barents Cohen, s-a format familia Rothschild.

BARENT COHEN !

LEVI BARENT COHEN SALOMON DAVID BARENT COHEN I I Familia Marx Familia Rothschild Din această familie unul dintre copiii lui Salomon David Barent-Cohen și a lui Sara Brandes, a devenit fondatorul celei mai mari bănci: Rothschild banking De asemenea, nu s-a vorbit despre unul dintre copii acestei familii, Mayer Amschel (1818 - 1874) care cu toate că era de aceeași vârstă cu Karl Marx, și locuia tot la Londra, nu s-a cunoscut și nu s-a întâlnit niciodată cu Marx.

— Vă puteți imagina ce s-ar fi întâmplat dacă Marx ar fi menținut relații de familie cu rudele ce făceau parte din familia Rothschild și ar fi putut eventual lucra cu ei sau ar fi obținut ceva bani de la aceștia?

— Poate ar fi devenit unul dintre marii economiști ai lumii, dar nu ar fi devenit unul dintre creatorii ideilor comuniste!

Cunoștințele religioase ale lui K. Marx Autorul Richard Wurmbrand⁸⁵ în lucrarea *Marx și satan*, în

85 Richard Wurmbrand (1909-2001) - preot creștin de origine română (născut în București); a scris peste 18 cărți despre personalitatea lui Marx considerându-l că avea ceva satanic în el. A fost arestat și a stat în închisoare timp de 5 ani, fiind îndelung torturat pentru convingerile sale. La ieșirea din închisoare a plecat în străinătate împreună cu soția lui (Sabina). S-au stabilit inițial în Norvegia și Anglia, și apoi au emigrat în SUA unde și-a dedicat restul vieții ajutându-i pe creștinii

Capitolul I scrie:

„La început, Marx a avut convingeri creștine. Când a terminat liceul, în certificatul său de absolvire, în dreptul rubricii «Cunoștințe de religie»

erau scrise următoarele cuvinte:

„Cunoștințele sale despre credința și morala creștină sunt destul de clare și bine asimilate. El cunoaște într-o oarecare măsură și istoria Bisericii creștine”.

În lucrarea de absolvire a liceului a cărui titlu era: *„Gândurile unui tânăr la alegerea carierei sale”* Marx scria:

„Religia însăși ne învață că idealul către care năzuim cu toții, s-a jertfit pe Sine însuși pentru omenire. Cine ar îndrăzni să tăgăduiască această învățătură?

Dacă am ales postura în care putem înfăptui maximum pentru El nu vom fi niciodată copleșiți de greutatea poverilor, deoarece acestea nu sunt decât sacrificii făcute pentru binele tuturor”.

Din punct de vedere religios, Marx a început ca un creștin fidel, iar idealul comunist l-a îmbrățișat tot în calitate de creștin, devenind membru al *Ligii celor Drepti*, o organizație *comunist-creștină*.

Mai târziu devenind ateu a creat Liga celor Drepti menită să apostazieze credința creștină, rebotezând-o drept Liga Comuniștilor.

În fața tuturor simpatizanților socialiști, Marx combătea religia și o considera ca *„un opiu al omenirii”*⁸⁶,

care erau persecutați pentru credința lor. Dintre cărțile scrise cea mai cunoscută a fost: *„Torturat pentru Hristos”*. Lucrările sale au fost traduse în mai mult de 60 de limbi. A fondat organizația internațională Vocea Martirilor, care își continuă și în prezent activitatea ajutând creștinii din întreaga lume care sunt persecutați pentru credința lor.

86 Ideie pe care o preluează de la Proudhon, alt mare gânditor socialist, la un anumit moment dat prieten cu Marx și care susținea în lucrarea: *De la justice dans la révolution et dans*, 1858: *„Dumnezeu este o prostie și lașitate; Dumnezeu este ipocrizie și minciună;*

dar când era vorba de familia lui, uita de toate negările bisericii și ale credinței iar sărbătoarea Crăciunului, cu tradiționalul pom și cântecele de crăciun erau cântate de către toți membrii familiei, inclusiv de Engels, care venea special de la Manchester să sărbătorească cu toții acest eveniment creștin tradițional.

Când copiii îl întrebau pe Marx să le povestească despre Iisus, el le povestea despre un dulgher sărac omorât de oamenii bogați și adauga:

„... îi iertăm pe creștini pentru că ne-au învățat să adorăm un copil”!

Succesul muncii lui Marx în lansarea ideilor revoluționare s-a împletit pe parcursul vieții cu multiple drame ale familiei sale: sinuciderea a doua fete și a ginerelui său. Trei copii, i-au murit din lipsă de hrană și complicații medicale. Laura Marx, căsătorită cu Paul Lafargue și-a înmormântat trei copii și apoi ea și soțul ei s-au sinucis. Eleanor, cealaltă fiică, pe care Marx o iubea într-un mod deosebit (și de mica o chema Tussy), spunea despre ea:

„Tussy este ca mine!”

Când a aflat că Eleanor s-a sinucis (din cauza infidelității bărbatului cu care trăia în concubinaj și pe care îl iubea), Marx a fost total distrus.

Friederich Engels (aproximativ 1890)

6.

Din Necrologul lui Frederick Engels la

Dumnezeu este tiranie și sărăcie; Dumnezeu este ce poate fi mai rău”

*) Pentru informații suplimentare privind relația dintre Marxism și religie, sugerez consultarea lucrărilor: Catherine R. Harris, Karl Marx: Socialism as Secular Theology, Warren H. Green Co., St. Louis, Missouri, 1988 precum și: Giulio Girardi, Marxism & Christianity (Traducere de Kevin Traynor), McMilan Co., New York, 1968

înmormântarea lui Karl Marx (Prezentat în limba engleză)

Pe data de 14 Martie 1883, la orele 2: 45 PM, cel mai mare gânditor a încetat din viață.

A fost lăsat singur pentru două minute, iar când ne-am întors l-am găsit în fotoliul său, dormind liniștit, pentru totdeauna.

O pierdere incomensurabilă pentru întreaga armată a proletariatului din Europa și America și pentru știința istorică s-a petrecut prin moartea acestui om.

Golul care a rămas după plecarea acestui puternic spirit se va face curând simțit.

Așa cum Darwin a descoperit legea dezvoltării naturale, tot la fel Marx a descoperit legea dezvoltării istoriei umane.

Marx de asemeni a descoperit legea specifică care conduce mișcarea de astăzi a modului de producție capitalist și societatea burgheză care a creat acest mod de producție. Două descoperiri ca acestea au fost de ajuns pentru o viață.

Dar în fiecare domeniu pe care Marx l-a analizat și el a analizat foarte multe domenii, niciunul într-un mod superficial – în fiecare dintre ele, chiar în matematică, el a făcut descoperiri independente.

A fost într-adevăr un om de știință.

Marx a fost înainte de toate un revoluționist.

Misiunea lui reală în viață a fost să contribuie într-un mod sau altul la răsturnarea societății capitaliste și a instituțiilor pe care această societate le-a înființat, contribuind astfel la eliberarea proletariatului, conștientizarea lui despre poziția și nevoile lui, în vedere emancipării lui.

Lupta a fost elementul lui.

Și el a luptat cu pasiune, cu tenacitate și succes cum numai puțini au putut rivaliza cu el.

Activitatea lui mai întâi la Rheinische Zeitung (1842),

în Paris la Vorwärts (1844), la Deutsche Brüsseler Zeitung (1847), la Neue Rheinische Zeitung (1848 - 49), la New York Tribune (1852 - 1861) și în plus lucrând în organizațiile (muncitorești - n.n.) din Paris, Bruxelles și Londra și în final încoronând toate acestea prin formarea marelui Asociații Internaționale a Muncitorilor, a fost într-adevăr o realizare de care fondatorul ei ar fi fost mândru chiar dacă nu ar fi realizat nimic altceva.

Marx a fost cel mai bun și totodată cel mai calomniat om al timpului său.

Guvernele absolutiste și republicane, l-au expulzat din teritoriile lor.

A murit iubit, menționat și plâns de milioane de muncitori revoluționari care l-au urmat, de la minele din Siberia până în California, din toate colțurile Europei și ale Americii.

Numele și munca lui vor dăinui de-a lungul timpului.

Notă:

Așa cum se spune, despre morți se vorbește numai de bine.

La înmormântarea lui Marx, în necrologul ținut de Engels, el nu putea face afirmații negative la adresa celui mai bun prieten al său.

Exagerările afirmațiilor lui Engels însă despre personalitatea lui Marx și a milioane de oameni „... de la minele din Siberia și până în California, din toate colțurile Europei și Americii...” nu pot fi considerate mai mult decât având o valoare propagandistică și în speranța (probabil - n.n.) că și despre el se va putea spune același lucru.

7.

Aspecte discutabile din teoria marxistă Unele dintre aspectele discutabile din teoria marxistă nu se bazează pe faptul că autorii acestei concepții filosofice, economice, sociale și politice au făcut uz de prea multe metode și

exemple abstracte, așa cum au afirmat mulți critici ai lucrărilor lui Marx și Engels ci faptul că au luat prea des aceste abstracțiuni și unele ipoteze, considerându-le ca fiind realități.

Înțelegerea diverselor evenimente ce au avut loc în secolul al 19-lea și prezentate de către K. Marx și F. Engels în unele dintre lucrările și articolele publicate, alături de o apreciere obiectivă a meritelor științifice ale acestor doi gânditori trebuie să aibă la bază studierea, analizarea și aprecierea obiectivă, la justa lor valoare, ca puncte de plecare și de deschidere a unei ideologii specifice unei anumite perioade, așa cum s-a întâmplat și cu alte curente și ideologii ce au existat de-a lungul istoriei.

Concepția filosofiei marxiste și a gândirii economice a lui K. Marx și F. Engels nu trebuie preluată ca o dogma, așa cum au făcut-o zeci de ani marxiști - de profesie, unii dintre ei considerând că tot ceea ce au afirmat acești gânditori nu poate fi discutabil, afirmațiile lor având valoarea unor adevăruri imuabile.

După aprecierea multor filosofi și economiști, numai după ce economia politică a căpătat un caracter științific, școala și curentul filosofic socialist s-au putut manifesta prin afirmarea unor antagonisme.

Curentele socialiste își afirmă punctul de vedere după care cauza esențială a așa numitei „dezordini” sociale este determinată de concentrarea „bunurilor”.

În mâinile unui număr redus de oameni, ce pot fi socotiți ca „paraziții”.

societății și care au puterea de exploatare a masei a celor ce muncesc în societate (proletarii) și care sunt creatorii bunurilor material.

Unii dintre teoreticienii acestor școli și a curentelor filosofice printre care s-au numărat Robert Owen, Charles Fourier, Henri Saint-Simon, Karl Marx, Friederich Engels și urmașii acestora, au susținut necesitatea desființării

(sau cel puțin limitarea - n.n.) rolului capitalismului și a diverselor lui forme de manifestare printre care:

— Proprietatea privată asupra mijloacelor de producție (din industrie și agricultură) - exploatarea omului, precum și — Inegalitatea distribuirii bunurilor material între membrii societății.

Modalitatea de îndeplinire a acestor prerogative o vedeau numai pe calea unirii tuturor muncitorilor și țăranilor (a proletariatului) și printr-o revoluție de tip socialist.

Acești așa numiți „noii socialiști” care își bazau întreaga concepție pe principiile materialismului - devenit la un moment dat - istoric, se deosebeau în mod fundamental de cei „vechi”, considerându-i utopiști, întrucât afirmau că un regim social putea fi schimbat după voie.

În lumina celor de mai sus, concepția filosofică marxistă a fost de la început destinată combaterii unora dintre aspectele cu care se confrunta noul sistem economic englez în ascensiune și care puneau bazele unei noi ere a societății industriale.

În mod firesc asemenea eforturi nu s-au îndeplinit numai prin succese ci prin multiplele dezavantaje pentru cei (în special pentru marea masă a foștilor țărani, veniți la oraș în căutarea locurilor de muncă) care nu cunoșteau și nu înțelegeau care era mersul firesc al evoluției social-economice.

Un exemplu concludent în acest sens îl oferise înlocuirea muncii manuale cu cea a mașinilor.

Revoluția industrială care se declanșase încă de la sfârșitul secolului al 18-lea și în primele decade ale secolului 19, adusese Angliei prestigiul celei mai mari forțe economice din lume și totodată multiple dezbateri între intelectualii vremii privind unele dintre avantajele și dezavantajele pentru masa mare a muncitorilor.

O serie de invenții create în secolul 19⁸⁷ au propulsat succesele diverselor activități economice.

În domeniul muncii s-a trecut la schimbarea rolului muncitorului în procesul de producție, de la rolul de „simplă unealtă vorbitoare”, care era însoțit de un mare efort fizic, un grad ridicat de exploatare și utilizare a unui mare număr de brațe de muncă, la o activitate de supraveghere, reglare și alimentare a mașinilor cu materia primă necesară.

Acesta a fost momentul în care a început să se pună problema unei anumite calificări a forței de muncă corespunzătoare tipului de mașini care trebuiau mânuite; de asemeni începuse preocuparea pentru asigurarea și verificarea creșterii productivității muncii și reducerea treptată a numărului de muncitori folosiți în procesul de producție.

Asemenea noi cerințe nu au fost acceptate cu prea mare ușurință și înțelegere de către cei antrenați în munca din atelierele meșteșugărești și din micile întreprinderi industriale.

Adaptarea la noile cerințe și condiții de muncă industrială (indiferent că era vorba despre industria textilă unde se introduseseră primele invenții⁸⁸ sau alte ramuri industriale), a fost însoțită de multiple nemulțumiri care au ajuns până la distrugerea mașinilor.

Muncitorii industriali, foști țărani care părăsiseră satele unde munciseră înainte în diverse ferme s-au găsit din nou eliminați din muncă și cu un minimum de mijloace de subzistență.

Lipsa celor mai simple elemente ale infrastructurii și

87 Vezi Adnotări despre principalele invenții ale secolului al 19-lea

88 În 1733 James Kay inventase suveica zburătoare care permitea realizarea unor țesături mult mai late și în 1765 James Hargreaves inventase mașina de tors iar în 1789 Eduard Cartwigh inventase războiul de țesut. În acest moment Anglia devenise “atelierul lumii”.

a mijloacelor sanitare s-au reflectat în creșterea procentuală a îmbolnăvirilor și deceselor în special în rândul copiilor⁸⁹.

Încă de la începutul secolului al 19-lea și mai ales după primele câteva decenii muncitorimea engleză începuse să-și manifeste punctele de vedere prin care își cereau dreptul la muncă și o remunerare corespunzătoare condițiilor de muncă și de viață în care trăiau. În felul acesta s-au format breslele și uniunile sindicale care susțineau cererile muncitorilor.

Nemulțumirile și revolta muncitorilor era susținută și de unii dintre intelectualii vremii care considerau că aceste nemulțumiri și viața grea a muncitorilor erau determinate de condițiile create de sistemul capitalist în formare.

În 1832, în Anglia s-a adoptat legea privind acordarea dreptului de vot, numai bărbaților din clasa mijlocie a societății nu și bărbaților din rândurile muncitorilor.

Intelectualii cu idei socialiste începură manifestarea și agitația în rândurile muncitorimii prin discursuri și prin diverse articole și pamflete privitoare la nedreptatea socială la care era supusă muncitorimea și la faptul că pe această cale muncitorii nu își puteau revendica drepturile ce le solicitau și la care în mod firesc aveau dreptul.

Articolele publicate în presa socialistă se refereau la marea trădare și la marile greșeli comise de guvernul englez și din alte țări cum erau cele din Germania, Franța și Belgia.

Asemenea condiții și conflicte social-economice au fost cele care au dus la așa numita *„explozie socio-economică al cărui șoc a străbătut* – după afirmația lui Alvin Toffler *(prezentată în cartea șocul viitorului)*,

⁸⁹ vezi Adnotări: Adnotarea Nr.41-despre Condițiile de viață ale muncitorilor englezi

întregul pământ distrugând societățile vechi și creând o civilizație pe de-a-ntregul nouă”.

Din punct de vedere economic acest proces care a dus la transformarea capitalistă a producției a fost posibilă și totodată susținută numai prin înlăturarea vechilor structuri politice și economice și astfel a putut să apară și să se mențină noua clasă a burgheziei care la rândul ei a sprijinit politica de dezvoltare a statului englez prin introducerea și aplicarea unor măsuri protecționiste (acordarea anumitor privilegii și a unor monopoluri), precum și prin expansiunea politicii comerciale și a colonialismului.

Asemenea procese social-economice au stat la baza analizei lui Karl Marx și Friederich Engels atunci când au urmărit fenomenul social al situației clasei muncitoare engleze, creșterea populației urbane, fenomenul dezvoltării producției manufacturiere (prin angajarea forței de muncă cu un minimum de retribuție și fără niciun alt beneficiu social) și al creării pe această cale a acumulării primitive a capitalului (în sectorul manufacturier și commercial)

Asemenea aspecte ale vieții i-au determinat să ajungă la ideea necesității unirii proletariatului (din întreaga lume) și lupta lor împotriva exploatării capitaliste și crearea unei societăți bazată pe drepturile egale ale tuturor celor ce muncesc.

Ceea ce au ocolit să spună cei doi gânditori socialiști ai secolului al 19-lea, Marx și Engels în lucrările lor: Situația clasei muncitoare din Anglia, Manifestul Partidului Comunist, Capitalul și altele, a fost ideea de continuă dezvoltare economică și de aici a celei de a doua Revoluții industriale⁹⁰

90 A doua Revoluție Industrială ce a avut loc la sfârșitul secolului 19 prin descoperirea de noi surse de energie care a dus la crearea de noi ramuri industriale cum au fost: industria electrotehnică, chimică și mai

cu toată trena de efecte socio-economice, și tot ceea ce s-a realizat în următoarele secole.

Mă refer în mod special la evoluția economică în condițiile nu NUMAI a unui capitalist, proprietarul NUMAI a unei întreprinderi manufacturiere (deci fără o competiție a unui alt capitalist din aceeași ramură), și care angajează (sau cumpără forța de muncă – ca să folosesc terminologia lui Marx), și asigură totodată: mijloacele de producție și materia primă necesară specifică unui anumit process de producție din întreprinderea respectivă.

În sistemul economic gândit de K. Marx și F. Engels, și prezentat în Capitalul, [Secțiunea a patra privind Producția Plusvalorii relative subcapitolul privind Caracterul capitalist al manufacturii]⁹¹, este vorba despre un capitalist care „... în goana sa acerbă după profit ajunge să-l „schilodească”.

și să-l transforme pe muncitorul care îl angajează „într-o ființă monstruoasă”, dezvoltându-i în mod artificial dexteritatea sa particulară prin înăbușirea unui univers întreg de instincte și de înclinațiuni productive”.

Și mai departe K. Marx afirmă:

„Diferitele munci specializate nu sunt numai repartizarea între diferiți indivizi, dar individul însuși este divizat și transformat în mecanism automat al unei munci parțiale [citată din Dugald Stewart – care îi numește pe muncitorii din manufacturi niște automate vii... utilizate pentru munci parțiale].

Acesta este un punct de vedere destul de limitat, și cu o notă relativă de valabilitate pentru perioada de dezvoltare a capitalismului englez când se discută despre statutul unui muncitor manufacturier.

Pe parcursul dezvoltării economice, în condițiile de

târziu industria automobilelor și apoi cea electronică care a influențat apariția revoluției informaționale.

91 Karl Marx- Capitalul, Vol. I , ibidem pg.336 și urm.

progres pe care le-a cunoscut și continuă să le aibă întreaga industrie manufacturieră și în special în momentul în care au apărut și există multe de întreprinderi (de același fel în aceeași ramură de producție), care sunt în competiție în desfășurarea procesului de producție și în vânzarea produselor respective, situația angajării și folosirii muncitorului s-a schimbat în mod radical.

Avantajul pentru muncitor de aș „vinde forța de muncă” UNOR capitaliști ce sunt în competiție de producție și deci și în angajarea muncitorilor, este enormă.

Muncitorii interesați în angajare își oferă serviciile (prezentându-și experiența muncii în domeniul respectiv, gradul de calificare și abilitatea de a rezolva cele necesare angajatorului).

La rândul său angajatorul îi prezintă de la început muncitorului respectivele condițiile de muncă, echipamentul tehnic pe care îl va avea de folosit, riscurile și sistemul de protecție disponibil și în final îi prezintă oferta de remunerare și celelalte beneficii ce i le poate oferi.

În ipoteza în care muncitorul respectiv apreciază că ce i se oferă de către angajator nu corespunde cerințelor lui, el are posibilitatea de aș depune oferta de angajare altui capitalist, și apoi altuia, până când v-a aprecia că unul dintre angajatori îi satisface cerințele solicitate.

În aceste condiții raportul dintre cel „ce își oferă serviciile (sau își „vinde forța de muncă” – după expresia lui Marx) și cel ce vrea să-l angajeze (să-i „cumpere forța de muncă”) are cu totul alt sens și însăși noțiunea de „exploatare a forței de muncă” își schimbă total sensul gândit de Marx și care era specific începutului secolului al 19-lea.

Un alt aspect discutabil al teoriei marxiste privind forța de muncă este acela al diviziunii muncii.

Marx afirmă:

„... factorii intelectuali ai producției care „își măresc proporția într-o parte, pentru că în numeroase alte părți ei dispar”.

și mai departe afirmă:

„... ceea ce pierde muncitorii parțiali, se concentrează în fața lor în capital...”

[citându-l pe A. Ferguson din *History of Civil Society*], (pg 281)

după care continuă:

...se poate ca unul să fi câștigat ceea ce altul a pierdut.

Aceasta... este un rezultat al diviziunii manufacturiere a muncii ca factorii intelectuali ai procesului material de producție să fie opuși muncitorilor ca proprietate străină și ca forță care îi stăpânește...”

Condițiile de separare și înlocuire a eforturilor intelectuale ale muncitorilor în procesul de producție care poate au fost folosite în condițiile capitalismului secolului al 19-lea, nu au avut nicio legătură și nu și-au putut găsi nici pe departe vreo aplicare în condițiile economiei capitaliste de la sfârșitul secolului al 19-lea și cu atât mai puțin din secolul 20 sau a celui actual.

Sfârșitul secolului al 19 a atras după sine și o creștere a gradului de calificare, iar secolul 20, și în special după cel de al Doilea Război Mondial a dus la creșterea numărului absolvenților de școli și universități și în special al calificării femeilor.

Nu este niciun secret că obiectivul fundamental al economiei capitaliste este obținerea profitului, dar acest lucru nu se poate obține prin limitarea muncitorilor din punct de vedere educațional, ci din contra prin căutarea și aprecierea corespunzătoare a calificării și chiar a specializării forței de muncă.

De la un secol la altul, de la o perioadă la alta și chiar

de la un an la altul întreaga producție capitalist este însoțită de salturi mari calitative care au la bază nu numai descoperirea de noi procedee, a unei noi tehnici și tehnologii de fabricație, a unor noi material ș.a.m.d. dar și posibilitatea de folosire a acestora datorită gradului permanent de calificare și ținere la curent asupra a tot ceea ce este nou în știință și tehnică prin cursuri de calificare, seminarii și permanenta informare a tuturor muncitorilor, inginerilor și a întregului personal al unei întreprinderi.

Nimeni de bună credință și fără a face uz de anumite adversități politice nu poate nega opera lui K. Marx și a lui F. Engels, deosebit de ingenios și meticulos aplicată în analiza sistemului capitalist, pornind de la studiul mărfii și al banilor, a plusvalorii, a acumulării capitaliste și a celorlalte elemente esențiale ale sistemului capitalist, dar ceea ce trebuie reținut este că întreaga sa opera, întregul său concept economic a avut valabilitate teoretică în condițiile specifice ale începutului capitalismului englez de „tip Manchester” și din alte țări și alte perioade.

Ca atare studiul teoriei marxiste nu poate și nu trebuie preluat – așa cum am mai afirmat, ca o dogmă, ci înțelegând perioada istorică în care au trăit, cei doi mari gânditori ai secolului al 19-lea, în care au muncit și pe care au studiat-o (folosind un bogat volum de informații de la filosofii și economiștii clasici), trebuie folosit ca un instrument de comparație și apreciere istorică.

O analiză mai detaliată a nașterii și existenței sistemului socialist confirmă faptul ca acest sistem încă de la începutul lui a fost și a continuat să fie pe tot parcursul existenței lui, un sistem autoritar-dictatorial.

Întreaga concepție, suprastructura și modul de manifestare a ei se bazează pe decizii luate la nivele înalte și obligatoriu aplicate la nivelele în subordine.

Indiferent că era vorba de activitatea de producție,

de diversele și multiplele aspecte vieții sociale de zi cu zi, de viața culturală sau din alte domenii de activitate, toate acestea se puteau manifesta numai prin decizia unor factori din ierarhiile superioare de partid și de stat, care în cele mai multe cazuri erau rupte de realități și erau în detrimentul masei largi a populației.

O mulțime de scriitori francezi care au prezentat elementele de bază ale sistemului socialist au arătat și avertizat în același timp, că ideile socialismului nu puteau fi puse în practică de bunăvoie ci se bazau pe un puternic factor al unui guvern dictatorial.

Saint-Simon, chiar prezicea că cei care nu se vor supune „propunerilor”.

Incluse în regulile socialismului, for fi tratați ca niște vite.

Din acest punct de vedere, trebuie amintită și ideea lui Alexis Tacqueville⁹², prezentată într-un discurs la 12 Septembrie 1848 și care spunea:

„... democrația este în mod esențial o instituție individualistă care este într-un conflict ireconciliabil cu socialismul”.

și în continuare afirma:

„... democrația și socialismul nu au nimic în comun în afară de un singur cuvânt: egalitatea.

Dar trebuie remarcată diferența dintre ele:

În timp ce democrația se referă la egalitatea în libertate, socialismul vede egalitatea în restricții și servituți.⁹³

Ceea ce trebuie reținut este faptul că printr-o continuă propagandă promisiunea socialismului de asigurare a libertății în mod sincer și sigur s-a dovedit pe

92 Vezi Adnotări despre Alexis-Charles-Henri Clérel de Tocqueville

93 Oeuvres complètes de Alexis Tacqueville (1866), vol IX, pg 546 prezentat de autorul Hayek, A.F. în The Road to Serfdom, lucr. cit. pag. 28, 29 . Vezi și Adnotări despre Viața și activitatea lui Tacqueville.

parcursul a zeci de ani că a fost un drum „nepietruit și plin de gropi” spre un servilism total față de partidul (singurul!) conducător.

Din punct de vedere teoretic socialismul s-ar putea considera că are un caracter internaționalist, dar aplicarea lui s-a dovedit încă de la început că se baza pe un puternic și deosebit de violent naționalism, pe o puternică politică de constrângere și de reducere la totală tăcere a celor ce nu se supuneau.

Lenin și apoi Stalin susțineau ideea:

„Cine nu e cu noi, este împotriva noastră!”

Vechile formule de unire a tuturor a ajunsese să fie înlocuite cu cele care susțineau necesitatea distrugerii adversarilor (de orice natură: socială, politică, economică, ș.a.m.d.)

Este suficient să amintim modul în care s-a procedat cu transferarea „proprietății” în mâinile „poporului” a mijloacelor de producție din fabrici și uzine sau cu preluarea pământurilor de la moșieri și de distribuire a pământului tuturor celor care îl munceau.

Ceea ce au primit țăranii a fost mai mult „praf în ochii lumii”, căci de fapt prin sistemul cooperativizării, al colectivizării (al creării colhozurilor în condițiile URSS-ului) sau prin gospodăriile de stat nu se asigurase nimic din ceea ce sperau cei ce munciseră pământul și înainte și după aceea.

Opoziția celor cu mai mult curaj se plătea cu mulți ani de pușcărie (în gulaguri) și cu dispariția pur și simplu a multor oameni.

Exemplele cele mai convingătoare au fost cele aflate din timpul regimului comunist Stalinist și descrise cu lux de amănunte de către o mulțime de scriitori printre care se numără și Aleksandr Soljenitsin (Arhipelagul Gulag).

De asemeni au fost o mulțime de teoreticieni economiști și filosofi care își începuseră activitatea ca

susținători ai ideilor marxismului și pe parcursul vieții și activității lor și-au dat seama de realitatea faptelor ce se ascundeau în spatele propagandei comuniste și și-au schimbat punctele de vedere, ajungând la criticarea tuturor deficiențelor pe care le prezentaseră inițial ca succese ale doctrinei comuniste...

Tzvetan Todorov în lucrarea *Les ennemis intimes de la démocratie*⁹⁴, afirmă că propaganda în jurul ideii de pluralism, devenise unul din cuvintele „cheie”.

ale socialismului. Pluralismul reprezintă pe de o parte forța acestui sistem dar totodată și slăbiciunea democrației, căci dezvoltarea uneia dintre elementele sale constitutive (popor, libertate, progres și alte formule similare) nu făcea decât să asigure „dezvoltarea” uneia în detrimentul tuturor celorlalte.

Ideile fundamentale ale Revoluției franceze (de libertate, egalitate și fraternitate) preluate apoi de Lenin în discursurile din preajma Revoluției bolșevice, prin care îi asigura pe ruși că în urma victoriei Revoluției vor ajunge să aibă libertate, pace și pâine, pe care și Marx le folosisese în multe dintre articolele sale și în Manifestul Comunist, îndemnându-i pe cei „exploatați” la o luptă comună împotriva burgheziei, au ajuns apoi și la Hitler care susținea că poporul german va putea să aibă tot ceea ce își dorea dacă Germania va ajunge să fie „über alle” (peste toți - n.t.).

Nimic nu are un efect mai mare în fața și în spiritele maselor largi, lipsite de anumite drepturi și bunuri material, decât promisiunile și chiar „asigurările” (în de cele mai multe ori, fără nicio acoperire (decât una iluzorie), că după „victorie” conducătorii vor putea asigura tot ceea ce masele largi de oameni nevoiași își doresc.

Asemenea idei mai mult cu un caracter mesianic

94 Petre Răileanu despre Tzvetan Todorov - *Les ennemis intimes de la démocratie*, Revista Dilemateca, Martie 2012, pg. 52-56

decât real, face parte și din concepția americană care a lansat în ultimele decade ideea politică de asigurare a libertății popoarelor și introducerea democrației în țările în care dictatorii își manifestau și continuă să-și manifeste politicile lor teroriste (cum a fost în Iugoslavia, Afghanistan, Irak, Libia, Siria și în alte țări) și aplicau crima în masă a populației civile.

Asemenea idei de impunere a voinței Statelor Unite asupra restului lumii, au ajuns, după cum remarcă și Todorov⁹⁵, să fie prezentate ca un fapt necesar; chiar și în discursul președintelui Barack Obama cu ocazia primirii Premiului Nobel „pentru Pace!” al afirma:

„... poporul american se consideră investit cu o misiune particulară, aceea de a „garanta securitatea mondială”, contribuind la promovarea libertății peste tot în lume”.

Cât din acest discurs și din aceste idei sunt reale și cât ascund de fapt alte scopuri, las la latitudinea specialiștilor politologi să aprecieze.

Singurul lucru pe care îl pot repeta și eu după mulți alții care deja au spus-o este că: *scopul urmărit nu este niciodată același cu scopul declarat!*

8.

Comunismul (Un punct de vedere)

8.1. Originile concepției Marxiste „Primul om care, împrejmuind un teren, s-a încumetat să spună: acesta este al meu și care a găsit oameni destul de proști să-l creadă a fost de fapt întemeietorul societății civile. Câte crime, războaie, omoruri și alte orori ar fi scutit omenirea dacă scoțând țărushi sau astupând șanțul despărțitor ar fi strigat semenilor săi: „Feriți-vă să-l ascultați pe acest impostor; sunteți pierduți dacă uitați că roadele sunt ale tuturor și că pământul nu este proprietatea nimănui. (Jean-Jacques Rousseau, Discurs asupra originii și fundamentelor

inegalității dintre oameni, 1755).

De la Discursul asupra inegalității sociale, J.J.R. a definit în 1762, *Contractul social*.

Posteritatea a decis că ele se leagă, iar Contractul, departe de a fi un joc abstract de idei, propune o metodologie menită să redea contemporanității excelența și strălucirea *Vârstei de aur*.

Engels vedea în Rousseau un precursor direct și apropiat al lui Marx.

Dacă civilizația s-a dezvoltat ca o negare a stării naturale, Contractul nu făcea decât să nege, la rândul său, civilizația existentă.

Pentru oamenii de spirit ai antichității care se confruntau cu aceleași probleme sociale se oferea o altă posibilitate: aceea de a construi utopii prin simplul joc al ideilor. Acestea propuneau forme de organizare socială după modelele conceptuale ale lui Platon (*Republica*) sau ale lui Thomas Morus și a multor alora a căror construcții spirituale nu erau în fond și în formă, nimic altceva decât utopii.

Pentru a modifica mersul istoriei se impunea găsirea unui alt drum, care ar fi putut canaliza mișcările socio-religioase ce erau însuflețite de speranța unei lumi perfecte promise omenirii într-un viitor mult mai apropiat. În acest caz nu mai era vorba de nostalgii de neatins sau de utopii inaccesibile, ci de o fază obligatorie și în același timp finală, oarecum definitivă a istoriei. În plus - o garanție suplimentară - faza situată sub semnul *Providenței*, căci instalarea lumii noi trebuia să fie opera unui Mesia sau a unui salvator. Acesta putea crea regatul mesianic, a cărui durată era apreciată la o mie de ani (*Milenium*) de către evrei, apoi de creștini - ceea ce însemna în fapt un foarte lung interval de timp - și justifica denumirea generică de mileniarism.

Apoi nu mai avea ce să se întâmple decât sfârșitul

absolut al experienței umane (Judecata de apoi, după, Biblie).

Criza sfârșitului Antichității, combinată cu expansiunea religiei creștine, a oferit mileniarismului un climat destul de favorabil. Sfârșitul Evului Mediu și dificila naștere a epocii moderne avea să relanseze (ca mai înainte de sfârșitul Antichității, și la o scară mai largă), proiectele milenariste.

Vârsta de aur a mileniarismului european se situează în perioada cuprinsă între secolele 14 și al 17-lea. De reținut este o contradicție insolubilă a ideologiilor milenariste care se regăsesc, mai târziu, în comunism:

pe de o parte:

§ pulsațiile sale anarhice;

§ eliberarea individului, § egalitatea deplină, § abolirea instituțiilor existente și a structurilor constrângătoare în general;

pe de altă parte:

· idealul comunitar, cu alte cuvinte „totalitar”, de unitate și coeziune 8.2. De la milenarism la comunism Oamenii de știință au consemnat că „Istoria înseamnă un drum progresiv spre libertate. Odată atins acest obiectiv, ea va „îngheța” într-un fel de perfecțiune. Ideea apare și în Prelegerile de filosofie a istoriei (1822 - 1831)

ale lui Friederich Hegel. Pentru filosoful german modelul aproape desăvârșit era statul prusian. Hegel, așa cum am arătat, îl influențase într-un mod considerabil pe Marx, care a preluat de la dascălul său unele dintre ideile esențiale: cucerirea libertății, ieșirea din istorie, iar în locul statului prusian, firește, nu mai puțin desăvârșita societate comunistă.

Marx propunea o lume egalitară și armonioasă visată de adepții mileniarismului, debarasată de încălcătura mistică.

Înainte Manifestului de la 1848, comunismul s-a

interesat prea puțin de știință și tehnologie. Pe urmele utopiilor sec. 18 proiectul său rămânea esențialmente social și moral și, în plus, insular. Se imaginau și chiar se întemeiau „insule” comuniste, sperându-se că performanțele lor aveau să convingă lumea întreagă de a se angaja pe același drum.

Paralel utopistul Saint-Simon anunța și milita pentru o religie științifică, care după opinia lui ar putea fi religia lui Newton.

Religiile științifice urmăreau:

1-explicare completă și coerentă a lumii;

2 - interpretarea destinului omului;

3 - un cod etic de comportament în societate.

Ele aspira la fel ca și religiile tradiționale - să-l pună pe om într-o armonie totală cu universul și cu el însuși. În 1825. În locul religiei lui Newton, apărea noul creștinism. În acest cadru în locul legii fizice a atracției universale se înscăuna un principiu moral:

„Toți oamenii trebuie să se comporte unii cu alții ca frații”.

Suținând de fapt edificiul social imaginat de Saint Simon, acestei religii îi revenea misiunea de a conduce societatea spre marele scop al ameliorării cât mai rapide a sortii clasei cele mai sărace.

„Ucenic profet” în tinerețe, în calitate de colaborator al lui Saint Simon la Catehismul industrialilor, August Comte (1798 - 1857) și-a încheiat logic cariera înfăptuind o sinteză științifică, socială și religioasă.

Aceste proiecte au aerul tare modest și chiar mai puțin original, în comparație cu edificiul imaginat de Charles Fourier (1772 - 1827). El a fost nu numai creatorul unei noi teorii sociale și al unei religii, ci pur și simplu al unui nou univers.

Comunismul, amorul și metempsichiza se amestecau într-o construcție nebunească și carteziană (falsa

interpretare a lui René Descartes) totodată, unde totul era calculat și distribuit științific pe baze matematice.

La nivelul social el propunea construire falansterelor, care erau forme ale comunități comuniste ce trebuiau să aducă oamenilor armonia perfectă grație dispunerii savante a pasiunilor, grupând indivizii în serii pasionale.

8.3. Mitologia revoluționară Rațiunea se simțea destul de puternică putând să-și impună principiile în aplicare. Revoluția franceză i-a oferit ocazia. Robespierre, Danton și Marat au fost cei ce au pus în aplicare ideile lui Jean Jacques Rousseau.

Baia de sânge a însoțit sărbătoarea aplicării principiilor mai sus formulate.

Ideologia rousseau-istă a fericirii a căpătat până la urmă înfățișarea neliniștitoare a primului sistem totalitar cunoscut în istorie.

Ghilotina nu a fost decât instrumentul care trebuia să aducă fericirea pe pământ.

Terenul era gata pregătit *Mitologia științifică* a comunismului se putea instala în largul ei. În ciuda relativei sale originalități, știința marxistă rămâne un produs istoricește datat, foarte tipic pentru secolul 19-lea.

Mitologia comunistă nu a fost un accident, nici revelația neașteptată, providențială sau catastrofală, ci împlinirea unei îndelungate căutări, a unei aspirații profunde.

Așa se explică imensul său potențial de seducție a intelectualilor porniți să asalteze lumea. Imaginarul epocii prezintă o remarcabilă îmbinare de mituri.

Astfel:

- Mitul Rațiunii (Rațiunea are întotdeauna dreptate, ceea ce este logic fiind și adevărat);

- Mitul Științei (știința are dubla vocație de a oferit o explicație completă și definitivă a lumii și de a modifica lumea);

— Mitul Unității (Universul, natura, societatea, omul se integrează într-un tot coerent și guvernat de legi riguroase);

— Mitul Determinismului recunoaște o înlănțuire perfectă de cauze și efecte, care ar conduce destinele lumii);

— Mitul Legilor istorice (potrivit căruia ar exista un mecanism al istoriei, manifestat prin legi, care pot fi cunoscute și utilizate în folosul oamenilor);

— Mitul Transformării lumii (după care omul va putea recrea lumea, atât natura cât și societatea, potrivit unui plan științific și rațional;

— Mitul Omului nou (potrivit căruia lumea nouă va fi populată de oameni noi).

Mitologia Comunistă a fost foarte primitoare; ea a preluat fără scrupule din tot tezaurul de cunoaștere al sec.18 și al 19-lea; ea reprezintă o sinteză și se recunoaște ca atare. Cercetările asupra muncii și valorii ale economiștilor englezi (Adam Smith, David Ricardo), discursul despre natură al filosofilor materialişti (d'Holbach, Diderot, Helvetius, Feuerbach), biologia evoluționistă (Lamarck, Darwin), lucrările istorice cu referiri la categoriile sociale, la clase și la „lupta de clasă” (Thierry, Guzot), proiectele sociale (Saint Simon, Charles Fourier) sunt sursele sale mai importante dar nu singurele. Mecanismul comunist este prin excelență integrator. Adăugirile nu-i pot jena funcționarea. Astfel, el s-a putut impune ca un angrenaj ideal visat de două secole de raționalism și scientism.

Un asemenea grad înalt de coerență a devenit posibil grație unui instrument redutabil pe care fondatorii comunismului, fideli obiceiului lor de a aduna de peste tot, l-au împrumutat pe Hegel, mai precis din lucrarea sa „*Fenomenologia spiritului*” (1807). Aici se regăsește și se identifică dialectica, ca știință și metodă a contradicțiilor.

În genere, creatorii de lumi noi erau în căutarea coerenței și armoniei. Părea mai inteligent și mai profitabil să recunoști de bunăvoie existența contradicțiilor pentru a le pune în slujba unui proiect unificator.

Marx își adjudecase o nouă concepție despre știință, înțeleasă ca factor revoluționar. Prin efectele sale tehnologice și economice, știința contribuia la înaintarea spre un viitor diferit. Ea se alătura astfel luptei proletariatului și revoluției destinate să zdrobească societatea capitalistă și să construiască pe ruinele ei o lume nouă.

Pentru Marx și Engels procesul transformării societății capitaliste într-o nouă societate comunistă, nu era ceva ce avea numai un aspect pur teoretic; ei considerau că se putea îndeplini chiar în timpul vieții lor.

Comunismul nu era numai o ideologie; era o condiție care putea și chiar trebuia create, prin îndeplinirea unora dintre factorii fundamentali:

abolirea statului, înlocuirea proprietății private cu una bazată pe proprietatea colectivă.

Legea istorică descoperită de Marx proclama primatul economiei, al producției materiale, ceea ce era în sec.19 cât se poate de vizibil.

După Marx, producția constituia baza, pe care se înălța suprastructura, adică toate celelalte: instituții politice, drept, ideologii, arte și religii.

Forțele de producție conduceau și nu forțele spiritului așa cum se crezuse până la descoperirea considerate ca fiind fundamental, a lui Marx.

Dezvoltarea forțelor de producție trebuia să se traducă inevitabil prin modificări la nivelul suprastructurii, aceasta fiind obligată de a se adapta transformării bazei. Un asemenea mecanism acționa prin fenomenul social al luptei de clasă. Astfel sunt și primele cuvinte din „Manifestul Partidului Comunist”, primele cuvinte ale

comunismului „științific”:

„Istoria tuturor societăților de până azi este istoria luptelor de clasă”.

Mai mult decât trecutul, pe Marx îl interesa viitorul omenirii, stadiul ultim al schemei sale istorice: *societatea fără clase*, comunismul.

Ideea obsedantă era: „Totul decurgea din sistemul de exploatare capitalist”.

În același timp, dezvoltând ideile lui Adam Smith și David Ricardo, Marx considera *valoarea* ca expresie a cantității de muncă socială cuprinsă într-un produs. Totul se înlanțuia pornind de la această premiză.

Proletarul producea o valoare mai mare decât cea recompensată prin salariul primit. De aici el a dedus ideea că proletarul era furat de capitalistul care îl angajase să muncească pentru el și care de fapt nu producea nimic, fiindcă nu lucra dar încasa plus valoarea creată prin munca proletarului.

Corolarul socio-economic al societății comuniste, după Marx, conducea spre: egalitatea socială și egalitatea dintre națiuni, proprietatea urma să devină colectivă – a tuturor; munca urma să devină o necesitate vitală, o necesitate instinctuală; forțele de producție și bogăția colectivă urmau să atingă un grad înalt; urma să se lichideze opoziție între munca intelectuală și cea manuală! Dispărea tot ce înseamnă constrângere, cu alte cuvinte nu mai erau necesare structurile tradiționale ale statului.

Omul, pe deplin liber și conștient, își va regăsi demnitatea; va scăpa de alienarea proprie sistemelor bazate pe exploatare. Femeia care, măritată sau nu, este un fel de prostituată în societatea capitalistă, va scăpa de oprimare.

Va fi și sfârșitul religiilor, *popoarele nemaivând nevoie de opium*.

Revoluțiile comuniste au marcat profund istoria

secolului 20; ele au adus aparent o confirmare de necontrazis a demonstrației lui Marx.

Ceea ce s-a remarcat până la urmă a fost de fapt o falsă impresie.

Dincolo de un folclor superficial, aceste revoluții n-au făcut decât să contrazică întreaga schemă Marxistă care s-a dovedit utopică de la început până la sfârșit.

Desigur sunt încă multe aspect ale teoriei marxiste care pot și chiar trebuie discutate în lumina tuturor evenimentelor care au avut loc la sfârșitul secolului al 19 și în următoarele secole.

Mă voi opri la unul care cred că ar trebui să rețină atenția specialiștilor politologi, a filosofilor și economiștilor teoreticieni și din domeniul activității practice. Toți acești specialiști și-ar putea aduce o reală contribuție la analiza și explicarea mai în amănunțime a sensului exact al noțiunii și al manifestării ideii de comunism.

8.4. Ce reprezintă comunismul?

După opinia unor specialiști politologi și din domeniul istoriei doctrinelor și al filosofiei marxiste, *Comunismul este o formație social-economică cu două faze în dezvoltarea sa: faza inferioară, socialismul, și faza superioară, comunismul propriu-zis, dezvoltat din primul, când forțele de producție ating un nivel foarte ridicat, mijloacele de producție devin popritatea unică a întregului popor, nu există clase sociale, dispar deosebiri esențiale dintre oraș și sat și cele dintre munca fizică și cea intelectuală și când nivelul productivității muncii și al conștiinței sociale asigură condiții pentru aplicarea în repartiție a principiului „de la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi”.*

Definiția aceasta preluată din literature marxistă (și înscrisă și în Dicționarul explicative al limbii române⁹⁶), ne

96 Dicționarul explicative al limbii române, lucrare citată în bibliografie, pg. 180

oferă imaginea unei societăți care cu toate eforturile efectuate începând cu Revoluția din 1917 și terminând parțial (întrucât încă se mai găsesc pe harta mondială țări în care ambiția de a ajunge la stadiul superior al acestei formații social-economice nu a încetat să se manifeste), odată cu momentul căderii comunismului în URSS și în țările de sub umbrela „dictaturii proletariatului”, nu numai că nu s-a putut înfăptui dar s-a dovedit atât de confuză și absurdă încât chiar și cei mai îndoctrinați discipoli au ajuns să-și pună mari semen de întrebare asupra elementelor specifice ale unei asemenea societăți dacă și când s-ar putea înfăptui ea pe Pământ.

Încercând să înțelegem cât mai bine sensul acestei definiții trebuie s-o descompunem în elementele sale fundamentale și să vedem ce a fost, ce este și dacă vor fi posibile vreodată de înfăptuit.

1. *Forțele de producție ar trebui să atingă un nivel foarte ridicat;*

când și în ce condiții ar fi posibil aces lucru?

Dacă există un interes determinat de o idee competițională un asemenea plan ar fi posibil. Exemplul cel mai concludent l-a constituit perioada Războiul rece, al competiției dintre URSS și SUA pentru cucerirea întrecerii în domeniul spațiului cosmic.

Eforturile sovietice ca și cele ale Americii, au fost enorme, sacrificiile financiare și umane nu au mai fost luate în considerare și totul era direcționat spre o asemenea idee care trebuia să dovedească superioritatea unui sistem față de altul.

Rezultatele s-au văzut, succesele s-au petrecut și au fost anunțate cu multe și deosebit de puternice trompete de către cei doi competitor și totul a fost realmente grandios.

Știința și tehnologia pregătirii și realizării unor asemenea zboruri cosmice au fost la cea mai mare înălțime

(la propriu și la figurat).

Întrebarea care s-a pus și continua să se mențină în rândurile populației din cele două țări, este: cât de mult a beneficiat omul obișnuit, în afara mândriei naționale din asemenea zboruri care au costat sume enorme și care au dus la un anumit moment dat la apariția unor enorme goluri financiare în bugetele naționale?

Acolo unde au existat milionari și miliardari care au plătit taxe enorme și din care s-au putut compensa unele dintre aceste cheltuieli asemenea planuri și competiția a putut fi susținută financiar, dar acolo unde cei care erau contribuabilii bugetului și trăiau din modeste venituri, cheltuielile enorme s-au resimțit zeci de ani.

Competiția nu trebuie înțeleasă numai la niveluri internaționale.

Competiția națională a diferitelor întreprinderi (din aceeași ramură de producție - indiferent că este cea din domeniul electronicii, al creării bunurilor de larg consum etc), constituie un criteriu essential după care fiecare competitor dispunând de fondurile necesare pentru obținerea ultimilor rezultate ale R & D, vor putea să le introducă în activitatea economică, să obțină o creștere a productivității sau a calității produselor, ceea ce le va putea asigura succesul pe piața națională și internațională.

Concluzia ce se poate desprinde este că pentru realizarea unor asemenea succese deosebite în atingerea unor niveluri foarte ridicate ale forțelor de producție, trebuie să existe fondurile necesare, un stimulent al competiției pentru un anumit obiectiv și o forță de muncă calificată, care să poată pune în aplicare rezultatele din R & D...

Fără unul dintre cei factorii menționați, este foarte greu să se ajungă la vreun rezultat privind atingerea acestor niveluri foarte ridicate ale forțelor de producție.

2. *Mijloacele de producție trebuie să ajungă*

proprietatea întregului popor.

Actele naționalizării și ale cooperativizării mijloacelor de producție în toate țările în care s-au impus sistemele de conducere socialiste, au ajuns la un anumit moment dat să fie proprietate de stat, proprietate colectivă, sau cu alte cuvinte proprietatea întregului popor.

Care a fost avantajul unei asemenea politici de posesie a mijloacelor de producție de către cei ce munceau cu ele? Au avut oare acești oameni mai multă grijă de ele, s-au preocupat de întreținerea, repararea și înlocuirea lor cu mijloace noi, mai moderne și de mai mare productivitate?

Experiența multor întreprinderi (industriale și agricole) a dovedit că aceste întreprinderi ajunseseră după mai mulți ani, să lucreze cu utilaje vechi, uzate sau care stricându-se și ne existând piese de schimb erau lăsate în părăsire. La acest aspect se mai adauga și faptul că utilajele vechi nu mai corespundeau din punctul de vedere al performanțelor tehnice și deci cu aveau randamente mai mult decât scăzute.

Înlocuirea acestor mijloace de producție cu unele moderne și rentabile se lovea de aceeași problemă fundamentală a fondurilor necesare; în condițiile în care procesul etatizării se extinsese la nivel național, era greu de realizat din cauza situației financiare deficitare a bugetului național în ansamblu sau pe diversele ramuri ale economiei și deci făcea imposibilă înlocuirea acestor mijloace de producție depășite ca tehnicitate și eficacitate cu unele moderne. Popritatea întregului popor asupra acestor mijloace de producție s-a dovedit pe parcursul a zeci de ani total ineficientă în comparație cu grija unui proprietar particular care era interesat în asigurarea unei productivități și a unei calități superioare a produselor realizate.

3. *Dispariția claselor sociale* Ideologia comunistă și-a stabilit printre principiile sale fundamentale deținerea

bunurilor în comun și eliminarea claselor sociale, considerându-se că în acest mod se poate ajunge la o împărțire echitabilă a „bogației”.

(dacă exista așa ceva!), și care să asigure o echitate socială.

Ideile unei asemenea concepții au fost enunțate cu mii de ani în urmă încă de către *Hesiod* (aprox. Între 750 și 650 î.Hr.), apoi de *Platon* (între 424/423 BC – 348/347 î.Hr.), și alți înțelepți ai antichității, dar ele nu s-au concretizat în forme sociale.

Istoria confirmă cu multe exemple că în momentul în care a apărut organizarea tribală și forme mai mult sau mai puțin organizate de comunități umane, întotdeauna au existat forme de diferențiere între membrii comunității respective.

Factori fizici, economici, sociali, culturali ș.a.m.d. au dus la o stratificare a comunităților respective în diferite grupuri din care se alegeau conducători, luptători, preoți, ș.a.

Treptat asemenea diferențieri între oameni au ajuns să fie reprezentate prin diverse structuri social-economice și politice.

Să încerci măcar să visezi la o societate fără clase reprezintă să-ți imaginezi o societate în care nu ar trebui să existe nici statul ca atare, cu organele sale de reglementare a ordinii și de represiune împotriva oricăror încălcări a normelor și relațiilor normale de conviețuire dintre oameni.

Putem vorbi oare în prezent sau într-un viitor cât de îndepărtat despre o asemenea formă de organizare a societății umane în care să nu existe un stat ca instituție social-politică fundamentală?⁹⁷

97 În istoria sociologiei politice, analiștii desprind două momente hotărâtoare: cel al precursorilor și cel al întemeietorilor. Seria precursorilor începe cu Aristotel, care, în lucrarea sa “Politica”

Concluzia care se poate desprinde este aceea că dispariția claselor social ar putea fi posibilă numai după ce va dispărea instituția statului.

Or acest lucru este foarte greu de crezut sau de sperat chiar de către dogmaticii susținători ai marxism-leninismului; din contra, se poate remarca faptul că odată cu instaurarea sistemului statal socialist, formele de

subliniază faptul că omul este o ființă politică din cauza faptului că este un animal naturalmente sociabil, capabil să trăiască în grupuri organizate, în societatea civilă și în corpuri politice în cadrul cărora unii oameni comandă, iar alții se supun. Conform lui Aristotel, spre deosebire de animale numai omul este civic, deoarece numai el este în stare să formeze societăți civile și să-i organizeze modalitățile de sociabilitate sub formă de grupări

politice. Un alt nume remarcabil al precursorilor este Machiavelli, cel care încă din renaștere a conferit un caracter științific preocupărilor teoretice privind politicul și politica, prin cele două opere fundamentale: "Discurs asupra primei decade a lui Titus-Livius" și "Principele". În ambele lucrări dar mai ales în "Principele", Machiavelli a descifrat legile evoluției statelor, a abordat faptele politice în înlănțuirea lor cauzală și a relevat pe de o parte, interesul ca element motor al acțiunilor umane și rolul proprietății ca izvor al conflictelor de interese în societate, iar, pe de altă parte, a definit politicul ca fiind domeniul de reflectare și manifestare a conflictului dintre interesele unor grupuri sau personalități.

Luând în considerare cele menționate până acum putem defini statul ca formă de organizare politică a unei comunități umane, care, prin organismele sale specializate și prin forța legitim instituită, asigură difuzarea puterii la diferitele nivele ale societății civile, în scopul coordonării serviciilor publice, al asigurării ordinii și al dezvoltării comunității. De asemenea statul apără și garantează integritatea teritorială și autonomia comunității a cărei expresie oficială este. Ca instituire a socialului, statul creează unitatea și coeziunea comunității, dar prin autonomizarea sferei politice a statului, acesta este pus în cauză de contractul social prin care societatea civilă se separă de stat sau îl controlează conform intereselor sale.

(Sursa: <http://www.scribd.com/doc/47306247/Referat-Sociologie-Politica-16-05>)

manifestare ale diverselor funcții ale statului și ale instituțiilor sale fundamentale, devin și mai categorice și iau o mai mare amploare și diversificare în modul lor de manifestare față de cel care se manifestă în sistemul capitalis.

4. *Dispariția diferenței dintre oraș și sat* este un proiect care într-o mare proporție s-a realizat în unele state dezvoltate din punct de vedere economic și numai în acestea.

Realizarea unui asemenea proiect este înfăptuit prin așa numitele „suburban” (adică a zonelor de locuit și de lucru din afara orașelor).

Marea majoritate a locuitorilor acestor zone au la dispoziție un sistem de infrastructură format din străzi și șosele asfaltate, curentul electric este asigurat la nivelul tuturor cerințelor pentru nevoile particulare, comerciale și industriale.

Majoritatea locuitorilor ce beneficiază de existența și dezvoltarea unor asemenea zone și-au construit sau au închiriat locuințe care sunt în apropierea unor zone verzi sau lacuri și care le oferă un maximum de confort într-un mediu ambiant deosebit de confortabil.

Cei mai mulți dintre acești locuitori lucrează în apropierea sau chiar în zona respectivă unde s-au construit sau au fost mutate oficii sau chiar companii întregi cu un număr mare de salariați.

În aceste zone în care numărul locuitorilor ajunge în uneori la câteva la sute de mii, s-au construit spitale, școli, biblioteci, biserici, magazine alimentare, cinematografe și săli de spectacole și tot ceea ce este necesar pentru o viață civilizată fără a impune necesitatea deplasării spre orașe.

La ceea ce visa și despre care vorbea Lenin nu s-a realizat vreo dată nici în fosta Uniune sovietică și nici în vreuna dintre țările satelite socialiste.

Nici în țările dezvoltate economic asemenea zone în

care a dispărut diferența între sat și oraș, nu s-a făcut peste noapte, au trebuit să treacă multe zeci de ani și cu mari (ca să nu spun enorme resurse financiare).

Concluzia este: *nu este imposibil, dar costă!*

5. *Disparația diferenței dintre munca fizică și cea intelectuală* Să discuți despre eliminarea diferenței dintre munca fizică și cea intelectuală este ca și cum ai încerca să discuți despre eliminarea diferenței dintre zi și noapte.

Da, ar fi posibil, dar depinde unde și în ce condiții.

La Polul Nord sau la Saint Petersburg, de exemplu, apare în anumite perioade ale anului, fenomenul natural al Aurorei boreale⁹⁸. Fenomen trecător și care nu poate fi considerat că este atât de clar că poți să-l compari cu lumina zilei.

Același lucru s-ar putea spune despre dispariția diferenței dintre munca fizică și cea intelectuală.

Poate, în anumite condiții și cu preocuparea continuă de educație și de extindere a calificării muncitorilor precum și cu introducerea unor mijloace de producție deosebit de sofisticate (de tipul robotizării), cei ce lucrează cu asemenea mijloace de producție, ar putea fi considerați echivalenții inginerilor (care au creat asemenea roboți) și ca atare acolo și numai acolo și numai atunci, s-ar putea vorbi de eliminarea unei asemenea diferențe.

În restul locurilor de muncă unde pentru desfășurarea unei anumite activități se folosesc anumite mijloace de producție mecanizate sau poate parțial automatizate, și unde pentru mânuirea lor se cere o calificare mai înaltă decât în condițiile manipularii unor mijloace mecanice, diferența între cei ce lucrează cu asemenea mijloace și creatorii (intelectuali), acestor mijloace, a cerut și cere în continuare o educație și o calificare diferită.

⁹⁸ Interval de timp, înainte de răsăritul soarelui, când există o lumină difuză verde sau roșiatică,

La fel ca și în cazul unui medic chirurg care face operații pe creier și eventual, personalul care transportă pacientul până la sala de operație.

S-au gândit oare K. Marx și F. Engels sau Lenin și toți continuatorii gândirii marxiste la momentul în care procesele robotizate vor fi sută la sută utilizate în producție și în alte activități omenești?

Pe de o parte, nu cred că au avut o asemenea viziune pe un termen atât de îndelungat care i-ar fi transformat din niște materialişti convinși în niște idealişti utopiști sau creatori de știință ficțională.

Pe de altă parte ei nu s-au gândit la modul de realizare practică a unei asemenea situații atât de avansată în evoluția societății din punct de vedere tehnic, financiar și social.

Numai o societate care dispune de fondurile necesare stimulării activității de R & D, unde există un interes particular sau al unui stat al căror preocupări sunt corelate cu anumite interese internaționale își poate permite să facă asemenea investiții pe termen lung și să spere la obținerea unor astfel de rezultate.

În alte condiții, când nu există niciun fel de interes particular, când statul nu are nici măcar fondurile necesare pentru o producție sau o activitate de cercetare la nivelul unor necesități de bază, precum și pentru procesul educational la nivel național, asemenea planuri nu au nicio șansă de viitor și acest lucru s-a dovedit cu prisosință atât în Uniunea Sovietică cât și în celelalte țări comuniste, unde cu toate că exista o politică de creștere a educației de masă, nu se ajunsese după 70 de ani la eliminarea diferenței dintre munca fizică și cea intelectuală.

6. *Dezvoltarea conștiinței sociale* Înțelegerea modului în care se dezvoltă conștiința socială până la gradul uneia specifice unui sistem comunist, trebuie să plece de la

cunoașterea și înțelegerea clară în primul rând a noțiunii ca atare prezentată de teoreticienii marxiști acestei categorii filosofice.

Conștiința socială este definită ca ansamblul de reprezentări, idei, concepții, cunoștințe, mentalități ale unei colectivități umane, care reflectă condițiile obiective de existență ale acesteia, precum și psihologia socială a oamenilor.

Evoluția conștiinței sociale până la nivelul specific unei orânduiri de tipul celei comuniste se realizează printr-un efort enorm de educație, pe multe generații și care trebuie să aibă alături suporturi ale unor măsuri foarte puternice inițiale și pe parcursul instalării, de sancționare a celor care nu respectă sau nu se încadrează în limitele admisibile ale reprezentărilor sociale, ale ideilor, concepțiilor și a mentalității colective.

Multe dintre raziile sociale transmise din generație în generație în special în țările slab dezvoltate și în cele în curs de dezvoltare, sunt foarte greu să fie schimbate sau înlocuite cu unele comportări care dovedesc o înaltă disciplină și morală socială.

Chiar și în condițiile unei societăți dezvoltate din punct de vedere economic, asemenea comportamente pro sau contra celor „normale”.

din cadrul unei societăți dezvoltate au de foarte multe ori de suferit și se manifestă printr-o mulțime de acte antisociale (furturi, atacuri și invazii ale proprietății particulare, violuri, fraude și încă multe altele) înfăptuite uneori de membrii mai puțini educați născuți și crescuți în această societate sau din contra din partea unor membrii deosebit de educați și chiar cu poziții economice deosebite dar care nu vor sau nu înțeleg să se adapteze de bunăvoie normelor sociale în vigoare.

Alte ori asemenea acte antisociale provin din partea unor indivizi veniți din afară și care provenind din alte

culturi și cu alte obiceiuri nu pot sau nu vor să se încadreze în normele de viață ale societății unde au venit și în care vor să trăiască.

Până să se ajungă la un asemenea grad al conștiinței sociale, statul prin organele sale de apărare și coerciție trebuie să aplice cele mai drastice sancțiuni, și să fie popularizate ca fiind exemple negative pentru a-i educa și pe ceilalți membri ai societății de a se încadra (de frică, dacă nu există dorința de bunăvoie) în limitele legalității sociale.

Practica ne confirmă că asemenea idei, care se referă la o societate bazată pe o etică și o conștiință socială înaltă, au o notă care sună mai degrabă ca fiind „biblică” decât pământească.

Totul este legat de om, de simțămintele, interesele personale și de gradul de educație care nu în oricare loc și în orice timp și în oricare condiții pot și sunt asigurate.

Acesta este motivul pentru care istoria a fost și este plină de nenumărate exemple ce au avut loc în familii, în comunități, în diferite țări și la nivel mondial și care s-au dovedit ca fiind antisociale, antiumane și foarte multe dintre ele nesancționate din anumite interese sau împrejurări.

7. Repartiția bunurilor material pe baza principiului „de la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi”.

În urmă cu circa 25 de ani, Profesorul N.S. Stănescu într-una din lucrările sale despre „Economia românească de la ficțiune la realitate”⁹⁹ afirma:

a fost un timp când, „... o educație anti-economică perseverentă a exilat noțiunea de interes. Ea devenise un cuvânt rușinos, oamenilor fiindu-le aproape teamă să spună că sunt interesați într-o problemă sau alta. Interesul era văzut ca un fel de motivație subiectivă a deformării

⁹⁹ N.S.Stănescu- Economia românească de la ficțiune la realitate, lucrare citată în bibliografie, pg.87 și urm.

realității. Cu alte cuvinte, dacă o persoană își manifesta un interes economic oarecare, se deducea imediat că era dispusă să facă orice ilegalitate pentru a-și atinge respectivul interes".

O asemenea mentalitate nu se reflecta numai în economia românească din timpul dictaturii comuniste, ci ea era comună oricărei economii socialiste care preluase ideologia de la sora mai mare, Uniunea Sovietică.

Aici intervine un element de confuzie între ceea ce se spunea referitor la ceea ce se „voia să se obțină de la fiecare după capacitatea sa”, deci după interesul pe care îl avea pentru o anumită problemă sau pentru rezolvarea unei anumite situații special și răsplata lui în raport de „nevoile pe care le avea”.

Realitatea se dovedea prin sistemul „conducerii de sus”, centralizate, adică așteptându-se „de sus” de la forurile conducătoare, o decizie care trebuia executată de cei din eșalonul „de jos”, adică de marea masă a executanților.

Or, în asemenea condiții nimeni nu era dispus să fie criticat sau sancționat pentru că având „capacitate” voia s-o aplice (de cele mai multe ori, fiind în totală opoziție cu punctual de vedere al superiorului, care și el aștepta o decizie „de mai sus”).

Se practica chiar o formula ce devenise ca un slogan zilnic: „fără inițiative!”, deci ideea de la fiecare după capacitatea lui era o formulă care în realitate își pierduse valabilitatea și întotdeauna se aștepta numai „de sus” să se spună ce trebuia făcut, și când trebuia să fie gata „sarcina primită”.

În același sens acționau și sistemele planificării centralizate, care nu făceau nimic altceva decât blocarea oricărei inițiative și în special a competitivității.

Ideea acordării drepturilor „fiecăruia după nevoi”, însoțea ca o umbră pe cea a lipsei de inițiative, întrucât

sistemul financiar deficitar în privința remunerării în special a marelui număr de oameni ce munceau, nu prevedea în niciun text oficial și nu se aplică niciodată în practică.

Mai mult decât atât planificarea centralizată (la nivel național) se extindea de la an la an, din ce în ce mai mult asupra vieții particulare și în special asupra consumului individual (indiferent că era vorba de bunuri de consum de uz curent sau de folosință îndelungată) și deci ideea „fiecăruia după nevoi” era tot o lozincă ca și cea „fiecăruia după capacitatea sa”.

Desigur se poate afirma că ne realizându-se celelalte obiective ale unei societăți de tip comunist, nu se puteau aplica nici aceste deziderate, ele fiind de fapt forma finală de satisfacere a așa-zisei „bucurii” a muncii.

Sistemul de opoziție față de deciziile „de sus” duceau la pierderea locului de muncă și chiar a mijloacelor de subzistență.

Un vechi principiu care spunea: „*cine nu muncește, nu are ce mânca*” a fost înlocuit cu unul mai simplu: „*cine nu se supune, nu va mânca!*” susținut în 1937 de către Troțki.

S-au așteptat zeci de ani (peste 70 de ani în URSS și peste 40 de ani în România și cam același timp și în alte țări socialiste din Europa) și nu s-a ajuns la vreun rezultat care să convingă (popoarele din țările respective) că s-au făcut pașii necesari spre o economie și cu condiții de viață de tip comunist;

În același timp fiecare dintre conducătorii țărilor socialiste, fie datorită faptului că erau îndoctrinați sau pur și simplu din filistinism, afirmau de la cele mai înalte tribune ale congreselor partidelor comuniste că de la an la an se vedeau marile realizări și bilanțurile deosebite ale noilor societăți comuniste.

În asemenea condiții care au dus în final la colapsul sistemului comunist din Rusia și din țările Europei de est,

definiția Comunismului, lansată de către K. Marx și F. Engels nu numai că nu s-a îndeplinit dar s-a dovedit ca o poveste ce depășea cu mult pe cele ale lui Jules Verne care se referea, la timpul și la condițiile de atunci la posibilitatea imaginară a înconjurul lumii în 5 săptămâni într-un balon.

Un alt aspect al teoriei marxiste care poate fi analizat și discutat mai pe larg de către specialiștii în domeniul ideologiei în general și al celei marxiste în mod special este cel referitor la crearea și dezvoltarea sistemului socialist.

În „Critica economiei politice”, Marx afirmă că socialismul se poate manifesta numai după ce capitalismul a ajuns la limitele posibilităților sale productive.

Marx explica astfel:

Nicio formă de manifestare a declinului nu poate avea loc înainte de dezvoltarea forțelor de producție în conformitate cu stadiul propriu al dezvoltării”.

La timpul când Marx și-a exprimat acest punct de vedere, el se referea la trei țări care erau într-un stadiu al dezvoltării economice care confirmau o asemenea evoluție posibilă spre socialism: Marea Britanie, Statele Unite și Germania.

Or, după cum s-a văzut, chiar de la sfârșitul secolului al 19-lea și până în prezent niciuna dintre aceste țări dezvoltate din punct de vedere economic nu au ajuns să fie atât de apropiate de teoria marxistă încât să accepte sau să fie „obligate” prin acțiunea propriului proletariat „exploatat”, să ajungă la exproprierea expropriatorilor, prin confiscarea sau înlăturarea proprietății particulare și a preluării mijloacelor de producție de către statul proletar.

Marea Britanie a avut și are un Labor Party (Partid Muncitoresc - n.t.) care a fost la conducere de câteva ori; dar majoritatea membrilor sindicatelor muncitorești și cu

sprijinul intelectualilor cu idei socialiste (de stânga - n.n.), nu s-au manifestat și nu au considerat nesară și posibilă o mișcare revoluționară de înlocuire a sistemului capitalist cu o nouă orânduire (socialistă - n.n.), care s-ar fi putut realiza printr-o revoluție și o răsturnare prin violență a orânduirii existente.

Nici socialismul și nici etapa sa superioară comunismul nu și-au găsit un teren de aplicare a principiilor marxiste în Statele Unite, sau în alte țări dezvoltate din punct de vedere economic.

Germania¹⁰⁰ a fost și continuă să fie cel mai descurajant exemplu pentru adaptarea concepției marxiste în drumul spre socialism și comunism.

Proletariatul german care după concepția marxistă trebuia educat (era mult mai educat, mult mai numeros și mult mai bine organizat din punct de vedere politic și industrial, și a avut acces direct la literature marxistă), dar nu s-a dovedit interesat într-o revoluție de tip socialist care să ducă la lichidarea societății capitaliste și înlocuirea ei cu o nouă orânduire pretins „superioară”, de tip communist cum era prezentată de ideologia utopică marxistă.

Și atunci, în aceste condiții pot oare teoreticienii apologetii marxismului să explice cum un proletariat educat, organizat și numeros dintr-o țară avansată din punct de vedere economic (la timpul respectiv și mai târziu), nu a fost și nu este dispus să provoace o asemenea schimbare social-politică și economică?

Cum altfel ar fi fost posibilă declanșarea Revoluției bolșevice, despre care vom vorbi mai departe, decât în urma unor interese (mai mult sau mai puțin fățișe ale occidentului), în demararea unei asemenea revoluții și a

100 Nu mă refer la Germania democrată unde sistemul socialist s-a impus prin forța armatei sovietice și s-a dovedit în final ca un sistem falimentar ca în toate țările din spatele cortinei de fier.

schimbării sistemului economic într-o țară cu mult rămasă în urma dezvoltării economice (față de alte țări occidentale – n.n.) și care cu orice strădanie propagandistică nu îndeplinea de fapt niciunul dintre elementele fundamentale ale concepției marxiste privind crearea unei noi orânduiri sociale.

8.5. Comunismul internațional Cominternul Lichidarea sistemului țarist și venirea lui Lenin și a bolșevicilor la conducerea Rusiei, nu a însemnat în primul rând, pentru noua conducere preocuparea de eliberare a exploatării și ridicarea bunei stări a poporului înfometat.

Lenin își propusese de mulți ani crearea unei organizații mondiale care să asigure în final crearea sistem comunist mondial.

Printre primele măsuri în această direcție a fost crearea unui organizații a tuturor comuniștilor din lume, al cărui scop era ajutorarea proletariatului în vederea făuririi unei revoluții socialiste mondiale.

O asemenea organizație comunistă internațională pe care Lenin și Partidul Comunist Rus (bolșevic), au fondat-o la Moscova în martie 1919, au numind-o *Comintern* (continuarea unei organizații ce și-a desfășurat lucrările primei conferinței internaționale între 5 și 8 septembrie 1915 la Zimmerwald (Elveția) și considerată ca fiind prima adunare generală a Internaționalei Socialiste de la începutul războiului).

Izbucnirea Primului Război Mondial, a dus la distrugerea bruscă a relațiilor internaționale ale proletariatului.

Partidele socialiste și organizațiile muncitorești din diferite țări abandonaseră nu numai terenul luptei de clasă, și solidaritatea internațională.

Pierderea terenului solidarității internaționale era o mare piedică în activitatea preconizată de Lenin în vederea înfăptuirii visului său: Revoluția mondială.

Acesta a fost motivul pentru care Lenin împreună cu grupul cel mai apropiat de activiști politici au hotărât crearea Cominternului.

Organizația după cum era descrisă chiar de Lenin avea ca scop principal:

„Lupta prin toate mijloacele posibile, inclusiv lupta armată, pentru răsturnarea burgheziei mondiale și pentru formarea unei republici sovietice internaționale, ca un stadiu de tranziție către abolirea definitivă a statului”.

Utopia lui Lenin și a leniniștilor și-a găsit simpatizanți în multe țări, în același timp au existat și o mulțime de voci care nu aveau încredere într-o asemenea instituție și criticau faptul că aceasta nu ajunsese să fie atât de puternică încât să se poată opune ca o coaliție împotriva Primului Război Mondial, război pe care membrii acestei organizații, prin toate mijloacele de propagandă pe care le aveau la dispoziție îl considerau ca fiind un război imperialist.

Așa s-a creat Cominternul, de fapt ca efect al sciziei din cadrul mișcării muncitorești, care devenise evidentă în 1914, la începutul Primului Război Mondial, deși prăpastia între aripile revoluționare și reformiste exista și se dezvoltase cu mai mult timp în urmă.

Încă din 1899, reformiștii, sau așa numitele elemente de dreapta, au sprijinit intrarea socialistului Alexandre Millerand¹⁰¹ în guvernul francez al acelor timpuri.

Pe de altă parte, revoluționarii, sau elementele de stânga, se opuneau cu îndârjire oricărei colaborări cu guvernele burgheze.

Un rol considerabil în acest conflict ideologic, l-a avut și apariția lucrării *Socialismul Evolutiv* a lui Eduard Bernstein, care teoretiza calea reformistă către socialism

101 Alexandre Millerand - fost prim-ministru al Franței între 23 ianuarie și 23 septembrie 1920 și apoi președinte al Franței din dela 23septembrie 1920 până la 1 iunie 1924.

și care a fost criticată într-un mod foarte violent, printre alții, de către Karl Kautsky și Rosa Luxemburg.

Participarea în martie 1919 a 52 de delegați din 34 de țări i-a recreat lui Lenin convingerea că această organizație internațională va putea fi baza societății comuniste mondiale care ar fi putut fi coordonată de la Moscova.

Cei 52 de delegați ai diferitelor partide și organizații muncitorești participante au denumit această întrunire *Congresul Internațional Comuniste*, și l-au ales pe Grigori Zinoviev ca președinte al Executivului; el a condus această organizație între 1919 și 1926.

Principalele probleme discutate în cadrul acestui congres au fost:

— Diferența dintre „democrația burgheză” și „dictatura proletariatului” - Principiile de bază ale centralismului democratic - Libertatea discuțiilor și unitatea de acțiune care să conducă spre înlăptuirea Revoluției mondiale.

Dacă din punct de vedere oficial Cominternul avea anumite sarcini, în realitate scopul său urmărea și alte obiective, care ajunseseră prioritare:

— Cunoașterea și control permanentă a oricăror planuri pe care conducerile diferitelor țări le-ar fi putut avea cu alte țări și care trebuiau în mod obligatoriu să fie cunoscute de Moscova - lichidarea oricăror divergențe și puncte de vedere contradictorii dintre diferitele partide comuniste și necomuniste.

— Crearea unei rețele clandestine internaționale de agenți, care operau împotriva guvernelor din statele lor de origine, în serviciul „revoluției mondiale” și care, prin introducerea și aplicarea sistemului de coordonare denumit „centralizarea democratică”, devenise sinonimă cu „Moscova”!

Sarcinile principale ale Cominternului erau

finanțarea acoperită, propaganda și spionajul direct, toate acestea în scopul construirii unei rețele de partide comuniste necesare pentru doborârea oricăror adversarilor politici suspecti.

Efectele unei asemenea politici s-au remarcat cu o agresivitate deosebită după 1935 când peste noapte dispăreau diverse personalități ale vieții politice, ce păreau a fi suspecti în mentalitatea lui Stalin și a staliștilor.

Rețelele de informații sovietice erau construite pe scheletul stângii radicale, stabilit încă mult înainte de fondarea Cominternului (în 1919).

Multe dintre informațiile obținute din dosarele secrete ale KGB-ului și din diferitelor arhive ale securității din fostele țări socoaliste, după lichidarea comunismului în fosta Uniune Sovietică și din țările satelite, confirmă modul de „racolare a tuturor membrilor Cominterniști și faptul că aceștia deveniseră de fapt agenți sovietici; de fapt nu exista niciun fel de deosebiri între aceștia și ofițerii sovietici de informații”.

De exemplu, conducătorul maghiar Imre Nagy fost cominternist și agent NKVD, cu toate că s-au făcut multiple încercări de negare a ambelor afilieri s-a dovedit până la urmă afilierea lui la acțiunile NKVD-ului.

Eforturi similare au fost făcute după evenimentele din 1989 din România și referitor la Valter Roman, Silviu Brucan și Leon Tismăneanu, ultimul fiind dintre cei mai bine plătiți agenți sovietici din 1945.

Documente mai recente confirmă că toți cominterniștii trimiși peste hotare erau pregătiți din punct de vedere politic, militar și social ca agenți sovietici.

Istoria Cominternului a fost legată de câteva personalități ale vieții comuniste printre care s-a numărat Gheorghe Dimitrov, italianul Palmiro Togliatti, germanul Wilhelm Pieck și sovieto-finlandezul Otto Kuusinen.

După înfrângerea republicanilor în Spania, cercul

celor din conducerea Cominternului au inclus-o și pe Dolores Ibarruri (Pasionaria), iar după 1940, au fost incluși francezii Maurice Thorez și André Marty, maghiarul Matyas Rákosi și Ana Pauker.

Cât timp a trăit Lenin, planurile lui erau îndreptate spre o luptă deschisă cu burghezia și capitalismul occidental prin intermediul Cominternului și a organizațiilor comuniste din diverse țări. După moartea lui Lenin, Stalin a transformat această instituție într-un instrument de control și subordonare totală a membrilor comintariști din diverse țări față de Uniunea Sovietică.

Cu toate acestea conducerea Cominternului nu era ținută la zi cu informații asupra diverselor acțiuni și planuri ale lui Stalin.

De începerea dialogurilor dintre Stalin și Hitler în vederea unui acord de neagresiune din partea germanilor, nu au fost informați și membrii Cominternului. Gheorghe Dimitrov a fost informat numai după mai multe zile, ceea ce a constituit o jignire a relațiilor dintre Stalin și conducerea Cominternului, ceea ce s-a reflectat în pierderea încrederii lui Dimitrov în politica stalinistă; cu toate acestea Dimitrov a acceptat să-și continue activitatea de conducător al Cominternului și la 8 septembrie 1939, Dimitrov și Dmitri Manuilski (secretarul Cominternului) au prezentat un punct de vedere oficial asupra noilor realități, dispunând ca militanții comuniști internaționaliști să nu mai denunțe extrema dreaptă, ci pe social-democrați ca fiind un pericol al păcii mondiale.

La 22 iunie 1941, pactul de neagresiune dintre Uniunea Sovietică și Germania a devinit nul prin atacul naziștilor spre est.

După declanșarea războiului în est, comuniștii români (care fugiseră în Uniunea Sovietică sau fuseseră luați prizonieri de armata sovietică), s-au strâns într-un cerc condus de Ana Pauker, noul lor conducător.

În localitatea Ufa, din estul Uniunii Sovietice, cercul comuniștilor români au creat postul de radio al Cominternului Secția română - România Liberă.

Acolo s-a strâns noul nucleu al PCdR din URSS, din care făceau parte: Petre Borilă, Valter Roman, Leonte Rautu, Vasile Luca, Dumitru Petrescu și Constantin Doncea.

După desființarea Cominternului, acest grup a început să viziteze lagărele de prizonieri români din Uniunea Sovietică, cu scopul de a forma o armată procomunistă. Astfel a apărut Divizia de voluntari „Tudor Vladimirescu”, iar după terminarea războiului, Divizia „Horia, Cloșca și Crișan”.

Participantii la al doilea Congrsul al Cominternului. În fața membrilor era Lenin și lângă el era Zinoviev. (Sursa: <https://en.wikipedia.org>).

Istoria politică publicată după terminare războiului confirma faptul că în perioada iunie 1941-august 1944, sovieticii aproape pierduseră toate legăturile cu activiștii comuniști români și din alte țări. Cei aflați în libertate în România erau atent urmăriți de serviciile speciale românești, iar cei din închisori au fost strânși la un loc pentru a fi mai ușor de controlat.

„Cartierul general” al comuniștilor de la Doftana fusese mutat la Caransebeș în urma prăbușirii zidurilor închisorii în noiembrie 1940.

În 1941, Ion Antonescu i-a mutat pe deținuții comuniști mai importanți în lagărul de la Târgu-Jiu, alături de alți opozanți ai regimului.

Astfel, contactele cu URSS au devenit deosebit de dificile.

După 23 august 1944, sovieticii nu mai aveau niciun fel de informații privind organizația din România.

La câteva zile după „întoarcerea armelor” împotriva armatei germane, Ana Pauker a fost chemată de către Gheorghe Dimitrov, care i-a spus că trebuie să se întoarcă imediat în România, Cominternul și prin el sistemul de securitate al Uniunii Sovietice nu mai avea niciun fi de informații despre organizația comunistă din țară.

Ca un răspuns la multiplele ajutoare acordate de occident armatei sovietice în războiul cu Germania fascistă, Stalin a acceptat cererea occidentului ca să renunțe la manifestarea sistemului internaționalismul comunist.

La începutul lunii mai 1943, Stalin a dispus desființarea Cominternul, iar la 11 mai 1943, a fost convocată ședința Comitetului Executiv al Cominternului, care a decis autodizolvarea. Pe actul de desființare a Internaționalei a III-a și-a pus semnătura și Ana Pauker, alături de Maurice Thorez, Dmitri Manuilski și alții.

Practic Cominternul nu a mai funcționat încă din

1941, însă trebuiau menținute unele legături. Nici după autodizolvare Internaționala comunistă nu a dispărut definitiv, fiind trecută neoficial în subordinea Kremlinului, sub acoperirea unor institute și asociații printre care Cominformul și ulterior a CAER-ului.

Extinderea ideii și a manifestării politicii comunismului pe plan internațional a cunoscut (de la înființarea sa și până în ultimul moment înainte de destrămarea), diverse etape care pentru rescrierea adevăratei sale istorii trebuie amintite:

Periodizarea Comunismul internațional:

Existența și modul de manifestare al Internaționalei Comuniste, abreviată drept Comintern poate fi împărțit, după opinia celor mai mulți dintre politologii din întreaga lume, în câteva perioade, în care au avut loc multiple modificări de politică generală.

Astfel:

1. Perioada comunismul de război (1919 - 1923), a urmărit formarea unei alianțe comuniste internaționale.

Războiul civil rus a fost marcat de o răsturnare revoluționară generală;

după Revoluția din Octombrie 1917, Lenin a urmărit crearea primelor partide comuniste în întreaga lume.

2. Noua perioadă de politică economică (NEP) (1923 - 1929), a marcat sfârșitul războiului civil din Rusia și introducerea unor noi măsuri economice luate de guvernul bolșevic. În paralele s-a urmărit consolidarea și dezvoltarea valului revoluționar în Europa, precum și minimalizarea luptelor interne din cadrul partidului bolșevic și a Cominternului. Etapă care s-a amplificat imediat după moartea lui Lenin și consolidarea absolută a poziției politice a lui Stalin.

3. Industrializarea și rapida colectivizare a agriculturii (1929 - 1934), marcată printr-o manifestarea deosebit de puternică a politicii ultra de stânga, în

Uniunea Sovietică sub conducerea lui Stalin.

În această perioadă refuzul comuniștilor de a coopera cu social-democrații din alte țări (a dus la etichetarea lor drept „fasciști sociali”). În Germania a avut loc procesul creșterii politicii ultra naționaliste și care în final a dus la alegerea lui Adolf Hitler. Anii aceștia au fost anii subordonării totale a tuturor partidelor comuniste din întreaga lume de către PCUS în vederea aplicării nemijlocite a tuturor directivelor partidului sovietic. Această politică a dus la consolidarea Cominternului ca unul din organele politice ale PCUS.

4. *Perioada creării așa numitului Front Popular* (1934 - 1939), în care Cominternul a făcut apel la toate forțele populare și democratice (nu doar la comuniști - n.n.), din întreaga lume, de a se unii în Fronturi populare împotriva fascismului.

Rezultatele acestei noi politici au fost crearea unor guverne ale Frontului Popular în Franța și Spania.

Această perioadă a fost de asemenea marcată de manifestarea pe plan internațional a epurării unor membrii de partid ca fiind persoane suspectate ca dușmani ai regimului stalinist, atât în Uniunea Sovietică cât și în alte țări.

Masivele epurări au dus la distrugerea Frontului Popular din Spania, în mijlocul războiului civil din Spania și căderea Spaniei sub influența fascismului care ulterior a dus la alegerea lui Francisco Franco.

5. *Perioada de „pace”* (1939 - 1941), ca rezultat al semnării pactului de neagresiune Molotov-Ribbentrop.

În această perioadă, comuniștii susțineau ne participarea la al Doilea Război Mondial, considerându-l ca fiind un război „imperialist”.

Presa socialistă lansase un nou termen cel de „defetism revoluționar”.

Inventat de către Comintern, referindu-se la

propaganda (de neîncredere), anti-război de către comuniști din Europa de Vest față de guvernele lor naționale.

6. *Marele Război pentru Apărarea Patriei* perioadă, numit uneori al doilea Front Popular (1941 - 1943).

Aceasta a fost ultima perioadă a Cominternului, începând imediat după invazia germană a URSS, (3 iulie 1941) și apelul lui Stalin către întreaga lume liberă de a se unii și lupta împotriva nazismului prin toate mijloacele.

Aceasta a fost o perioadă de manifestare a unui puternic current militant anti-fascist, apariția mișcărilor de eliberare națională peste tot în Europa ocupată. În 1943 la indicația lui Stalin s-a dizolvat Cominternul.

7. *Începutul Războiului Rece* (1947 - 1960), Uniunea Sovietică cu sprijinul Armatei Roșii au instalat regimuri comuniste în cele mai multe dintre țările Europei de Est (cu excepția Iugoslaviei și Albaniei, care au avut regimurile comuniste independente).

În această perioadă Uniunea Sovietică exercită eforturi majore pentru sprijinirea activității Partidelor Comuniste în țările democrate occidentale, (în special în Italia și Franța), în vederea obținerii de către aceste partide a unor poziții în guvernele țărilor respective.

8. *Războiului Rece* (1960 - 1970), Remarcat prin schimbarea poziției Partidului Comunist Chinez împotriva modului de desfășurare a politicii partidului communist din Uniunea Sovietică.

În această perioadă URSS a acordat o atenție deosebită mișcărilor revoluționare din țările recunoscute pe plan internațional ca făcând parte din lumea „a treia”. Este perioada în care au avut loc unele succese în țări cum ar fi: Cuba și Vietnam.

Războiul rece a fost de fapt confruntarea între ideologia democrației și cea a comunismului.

În spatele acestui conflict ideologic care era marcat

de un profund ne-adevăr, promovat de o propaganda realmente deșănțată, se ascundea realitatea acestui conflict:

pe de o parte era frica americanilor de o invazie comunistă bazată pe manifestarea influenței rusești în zona sovietică a Germaniei;

expansiunea URSS în partea de vest a Europei de Est și falsificarea alegerilor care au avut loc în toate țările care au intrat sub influența puterii sovietice, precum și mare antipatie pe care o nutreă Harry S. Truman (al 33 - le-a Președinte al SUA) ¹⁰² față de Stalin, iar *pe de altă parte* era frica Rusiei de bomba atomică americană și aversiunea, cu un profund caracter istoric, al URSS față de sistemul capitalist.

9. Începutul destinderii relațiilor dintre URSS și SUA (1972 - 1979).

10. Sfârșitul comunismului în Europa (1980 - 1991), Prin alegerea lui Mihail Gorbaciov ca Președinte al Rusiei a început o politică de glasnost¹⁰³

și perestroika¹⁰⁴, în vederea revigorării economiei sovietice.

11. Căderea comunismului în Uniunea Sovietică (în 1991), Partidele comuniste din întreaga lume, au fost

102 Truman a devenit Președintele SUA după moartea lui D. Roosevelt; a deținut această funcție între 12 Aprilie 1945 pînă la 20 Ianuarie 1953.

103 politică prin care s-a încercat pe de o parte o deschidere și o transparență în instituțiile și activitățile Uniunii Sovietice, precum și o reducere a corupției în cadrul eșalonul superior al Partidului Comunist și al guvernului sovietic, precum și eliminarea abuzului de putere al Comitetul Central.

104 mișcare politică de reformă în cadrul PCUS, de completă "restructurare", a sistemului politic și economic sovietic. După opinia unopr politologi, Perestroika a fost cauza principal a dizolvării Comunismului și a Uniunii Sovietice, a revoluțiilor din 1989 din Europa de Est, și sfârșitul Războiului Recedintre Est și Vest

lichidate, sau au devenit entități independente non-comuniste. Cu toate acestea, China, Coreea de Nord, Vietnam și Cuba mențin regimuri comuniste. China după 1980 a adoptat o economie orientată spre piață liberă, care a fost salutară în relațiile economice cu Statele Unite și alte țări din lume.

9

Modificarea unor concepții ale ideologiei marxiste
Așa cum am mai amintit, Karl Marx încă de când era elev de liceu purta discuții îndelungate cu tatăl său despre diversele aspecte ale vieții populației din Imperiul Prusac exprimându-și neînțelegerea, nemulțumirea și chiar profunda revoltă împotriva politicii condusă de guvernul prusac și de reprezentanții lui din Trier, la adresa diverselor minorități din țară și chiar a unora dintre reprezentanții diferitelor religii din cadrul comunității orașului Trier.

În nemulțumirile și revolta lui se acumulaseră simțămintele unor revolte milenare a multor generații anterioare împotriva unor continue oprimări și discriminări.

Vrând să afle mai multe lucruri despre cauza botezului lui și a familiei lor, avocatul Marx i-a explicat ce înseamnă antisemitismul, cum afectase întreaga viață a populației evreiești din Germania, a comunității evreești în care trăiau, cum îl afectase pe el personal ca profesionist și membru în conducerea orașului ca și întreaga lor familie.

Asemenea dialoguri nu făceau decât să-i întărească și mai mult revolta care clocotea în mintea și în sângele unui tânăr de 16 ani și de care s-a lovit de foarte multe ori în viață.

Avocatul Marx cu calmul, cunoștințele lui de istorie și religie (ca fiu, nepot și stârnepot de rabin - n.n.) și cu experiența lui profesională de a prezenta un caz specific, îi

explica că antisemitismul nu era la data aceea un fenomen nou și mai mult ca sigur, spunea el, se va manifesta și peste 100 sau 200 de ani.

Antisemitismul, era o formă de manifestare a urii și a discriminării cu un îndelungat trecut; cazuri multiple de persecuții ale evreilor avuseseră loc încă înainte de Prima Cruciadă în 1096, apoi au urmat multe altele printre care: expulzarea populației evreești din Anglia în 1290, masacrarea evreilor spanioli în 1391, persecuțiile Inchiziției spaniole (fondată de monarhii spanioli Catolici Ferdinand și Isabela, pentru a menține ortodoxia catolică), expulzarea evreilor din Spania în 1492¹⁰⁵, expulzarea din Portugalia în 1497 și încă multe altele similare.

Curiozitatea tânărului Karl și pasiunea lui pentru istorie l-a determinat să caute și să citească tot mai multe cărți despre această cumplită manifestare de ură împotriva

105 Datele istorice dovedesc că mare parte a Peninsulei Iberice fusese sute de ani sub dominația arabă iar regiunea de sud, în special teritoriile vechiului regat al Granadei, aveau un mare număr de populație musulmană. Până în 1492, Granada rămăsese sub dominația arabă. Marile orașe, în special Sevilla și Valladolid, în Castilia și Barcelona în Regatul Aragonului, aveau populații numeroase de evrei. În timpul Evului Mediu, conviețuirea era relativ pașnică, chiar dacă nu lipseau uneori și incidente în regatele din peninsulă – între creștini, evrei și musulmani. Evreii ocupau multe posturi importante, atât religioase cât și politice. Castilia avea chiar și un rabin neoficial, un evreu practicant. Cu toate acestea, la sfârșitul secolului al 14-lea (în iunie 1391), a luat amploarea în unele locuri din Spania a unor valuri puternice de antisemitism, încurajate prin predicile lui Ferrant Martinez - arhidiaconul de Écija (oraș locat la circa 85 Km. est de Sevilla) și care s-a soldat omorârea a sute de evrei, un adevărat "pogrom" sîngeros, cu distrugerea totală a unor sinagogi din acel oraș și din altele cum erau: Cordoba, Valencia și Barcelona. Una din consecințele acestor tulburări sociale a fost conversiunea masivă a evreilor. Din secolul 15, se poate vorbi de evreo-conversiunea în masă, denumită "noii creștini", care se prezenta ca un grup nou social, privit cu reținere atât de evrei cât și de creștini. Prin convertire evreii scăpau pe de o parte de persecuții iar pe de altă parte reușeau să ocupe funcții și

acestei populații, și care lua mereu amploare în Germania chiar în timpul lui.

Nici botezarea întregii familii în religia protestantă nu reușise să-i sădească în conștiință că etnicitatea lui nu era alta decât cea iudaică.

Ajungând la Universitatea din Berlin, l-a întâlnit pe mentorul său, lectorul Bruno Bauer, care la data aceea era cunoscut ca filosof și teolog.

Bauer l-a inițiat asupra concepției hegeliene și îi sugera ce lucrări să citească.

Simpatia pentru acest mentor era atât de mare încât ajunsese să-i copieze ideile și devenise un înfocat adept al stângii hegeliene și un înverșunat critic al dogmelor religioase.

Prin cursurile pe care le ținea Bauer și prin discuții permanente cu Karl în probleme de teologie, îl convinsese de marile greșeli ale concepțiilor religioase și de efectele lor negative asupra gândirii oamenilor.

Prin multiplele articole pe care le publica Bauer, fiind un prolific autor, el combătea vehement concepțiile religioase în general și ale creștinismului în special ajungând la concluzia că religia în sine era o formă de manifestare a înstrăinării oamenilor, care din cauza diferitelor deficiențe care existau și se manifestau în societate, determinau diverse forme de manifestare și

posturi care altfel le erau interzise de normele societății, care impuneau multiple restricții severe evreilor. Convertiții erau, între mulți alții, medici (Andres Laguna și Francisco Lopez Vilalobo)s, medici la curtea regelui Ferdinand Catolicul, scriitorii (Juan del Enzina, Juan de Mena, Diego de Valera și Alfonso de Palencia, ș.a.). De asemeni dintre convertiți mai erau bancherii (Luis de Santangel și Gabriel Sanchez) care finanțaseră călătoria lui Cristofor Columb.

Unii dintre convertiți ajunseseră în posturi importante în ierarhia ecleziastică și se manifestau ca adevărați defăimători ai iudaismului. (Sursa: The World Book Encyclopedia, World Book Inc., Vol. 18, pg 730 și urm.)

sanționarea unora din păturile sociale prin diverse acțiuni morale dar în special materiale.

Bruno Bauer își prezenta în diverse discursuri unele puncte de vedere privind ideile din Vechiul Testament și în care descria experiența religioasă ca fiind un produs al propriei conștiințe și explica aceasta printr-o relație pur și simplu externă între noțiunea de Dumnezeu și om.

La un anumit moment dat, în 1839, Bauer își exprimase opinia cu privire la una din lucrările Doctorului Hengstenberg „The Christology of the Old Testament”¹⁰⁶ și în care își confirmase public ruperea de versiunile ortodoxe și conservatoare ale creștinismului, subliniind totodată discontinuitatea legăturii dintre creștinism și iudaism.

Bauer scrisese o lucrare despre problemă evreiască din Germania.

Această lucrare a lui Bruno Bauer l-a inspirat și i-a influențat gândirea și întreaga concepție și în același timp l-a determinat pe Marx să-și schimbe poziția față de raportul său ca persoană și față de propria-i etnicitate.

Scriind și el o lucrare despre „*Problema evreiască*” pe care a publicat-o sub titlul: „*O lume fără evrei*”, despre care vom vorbi ceva mai departe, Marx i-a făcut o amplă analiză și un larg comentariu lucrării lui Bauer.

Marx se referea la lucrarea lui Bauer care prezenta poziția și rolul evreilor în societate în general și în societatea Germană în mod special.

Bauer își începe lucrarea cu o întrebare retorică:

„Evreii germani cer emanciparea. Ce fel de emancipare doresc ei?

Emancipare civică, politică?”

106 Dr. E.W.Heingstenberg - The Christology of thge Old Testament, vol. I, Translated: Edinburg, January 1854

(Sursa:http://christianbookshelf.org/heingstenberg/christology_of_old_testament/index.ht)

Și răspunde:

„Nimeni nu este emancipat din punct de vedere politic în Germania.

Noi înșine nu suntem liberi. Cum vreți voi să vă eliberăm?

Voi evreii sunteți egoiști dacă cereți o emancipare specială pentru voi ca evrei.

Obligația voastră ca germani este de a activa pentru emanciparea politică a Germaniei, iar ca ființe umane trebuie să activați pentru emanciparea umanității și ar trebui să vă dați seama că modul în care voi sunteți oprimați și rușinați nu este o excepție a regulii, ci din contra, o confirmare a ei”.

La această pledoarie de tip bauerian, Marx a venit cu următoarea apreciere și explicație:

„Bauer a formulat într-un mod nou problema emancipării evreilor (din Germania - n.n.) în urma examinării critice a formulărilor și a soluțiilor anterioare date acestei chestiuni.

El pune întrebarea: care este natura evreului care urmează să fie emancipat și a statului creștin care trebuie să-l emancipeze?

Replica sa este dată prin critica iudaismului precum și prin analiza antagonismului religios dintre iudaism și creștinism, după care urmează elucidarea esenței statului creștin, autorul făcând toate acestea cu curaj, cu înțelepciune, în mod profund și tranșant, într-un stil de descriere care este atât de precis cât și concis, plin de conținut și viguros”.

Și în continuare Marx își pune și el o întrebare de tip retoric ca și Bauer:

„Deci cum rezolvă Bauer problema evreiască? Care este rezultatul?”

Și răspunde:

„Formularea problemei este soluții să critica

problemei evreiești este însăși soluția problemei evreiești”.

În concluzie afirma:

„Trebuie să ne emancipăm pe noi [atenție la modul de exprimare cine erau „noi” - n.n.], înainte de a fi capabili să emancipăm pe alții [cine erau „alții” - n.n.].

Fără nicio discuție că germanii trebuiau ei însăși să se emancipeze dar de la actul emancipării și până la răstălmăcirea acestuia prin necesitatea immanentă de emancipare a religiei, afirmată de Marx ca mai jos, este un pas enorm:

„Emanciparea politică a evreului, a creștinului și, în general a omului religios, este emanciparea statului de iudaism, creștinism, și în general de religie”.

Preluarea acestei idei de la mentorul său Bruno Bauer, și de la fostul său prieten Proudhon, ajunând în final până la afirmația lui Marx după care:

„Religia (indiferent care - n.n.) este opiumul omenirii”.

Ulterior ideea lui Marx privind acest rău social pe care îl reprezintă religia a corelat-o cu cea a existenței burgheziei a cărei existență a corelat-o apoi de cea a proprietății private.

Luându-și drept cal de bătaie situația evreimii, Marx afirma:

„Acesta nu este un fapt izolat. Evreul s-a emancipat într-o modalitate evreiască, nu numai dat fiind că a acumulat potență financiară, dar și din cauză că prin el, ca de altfel și în mod separat de el, banul a devenit o forță mondială și spiritual practic evreiesc a devenit spiritul practic al națiunilor creștine.

Evreii s-au emancipat în măsura în care creștinii au devenit evrei”.

Cât de valabilă a fost și este o asemenea afirmație și corelația dintre emanciparea evreilor și evoluția și rolul banilor în societate, cred că a fost și este destul de greu de

apreciat.

De asemenea corelația evreului cu emanciparea lui și cu aplicarea antisemitismului este la fel de greu de apreciat. Indiferent de modul de manifestare al puterii banului și al legăturii acesteia cu pătura socială a evreilor bogați, antisemitismul nu avea nicio legătură direct cu această pătură de bogați ci ea se referea și se adresa împotriva masei largi de evrei din pătura mijlocie sau a evreilor săraci care nu aveau niciun mijloc de apărare împotriva unei asemenea politici.

O situație similară a avut loc și în timpul fascismului” și chiar și în timpul dictaturii comuniste când se manifesta politica antisemită.

Ea nu se referea la evreii bogați care întotdeauna își aveau prieteni și susținători chiar între conducătorii partidelor antisemite, ci la masa de evrei amărâți și fără un suport financiar.

Din acest punct de vedere merită reținută opinia istoricului Julius H. Schoeps¹⁰⁷, care spune:

„Antisemitismul nu a revenit în Germania. A fost tot timpul prezent acolo și este străvechi”.

De asemeni într-un studiu realizat de către un grup de experți sub dublul patronaj al Parlamentului și Guvernului de la Berlin, se afirma:

„Fiecare al cincilea cetățean german este un „latent” antisemit. Extrema dreaptă germană rămâne ancorată în antisemitism.

Concluzii similar au fost prezentate și de către Peter Longerich¹⁰⁸ care a condus o amplă lucrare de cercetare în

107 Julius Hans Schoeps (1942-), istoric de origine suedeză, stabilit în Germania; Director al Centrului Moses Mendelsson, pentru studii euro-iudaice, din cadrul Universității Potsdam.

108 Peter Longerich- Profesor la London University, Catedra de Istorie Modernă a Germaniei, Director al Centrului pentru cercetarea Holocaustului

cadrul Universității din Londra privind fenomenul antisemitismului și care afirma:

„... antisemitismul este liantul în mediile radicale de dreapta. Dar fenomenul se manifestă și în cercurile islamiste”.

În analiza și combaterea punctului de vedere a lui Bruno Bauer și a lui Karl Marx care afirmau:

„... emanciparea politică adevărată impune eliminarea religiei”, trebuie amintit punctul de vedere și a lui Albert Einstein care afirma:

„... sunt convins că originea aportului adus de evrei progresului științei, culturii, în sensul cel mai amplu al acestui termen se găsește în primul rând în marele respect al iudaismului, din antichitate și până astăzi față de munca cerebrală, față de poporul cărții”.

Cât de utopică a fost ideea a lui Bauer, a lui Marx precum și a tuturor marxiștilor în problema combaterii religiei s-a dovedit în timp și prin faptul că religia a continuat să existe și își va continua existența, în timp ce filosofia lui Bauer, marxismul și ulterior leninismul s-au dovedit ca fiind utopice, datorită lipsei oricăror baze fundamentale.

De asemeni, în studiul *„Emanzipation und Antisemitismus: Studien zur „Judenfrage”* (Emanciparea și Antisemitismul: Studii privind „problema evreiască”) ¹⁰⁹, se reia afirmația lui Marx după care:

„... evreii întruchipează nu numai capitalismul financiar dar și toate formele sub care se manifestă capitalismul printre care: „polița” (creanța - n.t.) care este dumnezeul evreilor, iar dreptul evreilor este o caricatură a moralei lor”.

Zeci de ani după apariția punctului de vedere al lui Marx, prin care el critica prin cuvinte deosebit de

109 Sursa: Journal of Modern History – J MOD HIST , vol. 49, no. 2, 1977

jignitoare rolul evreilor în societate, uitând în mod voit de originea sa etnică și de rădăcinile religioase ale familiei sale, mulți dintre reprezentanții extremiști ai diferitelor curente politice de dreapta aprobau și chiar susțineau punctual de vedere a lui Marx cu toate că el voia să fie exponentul unei concepții de stânga, cu totul opusă acestora.

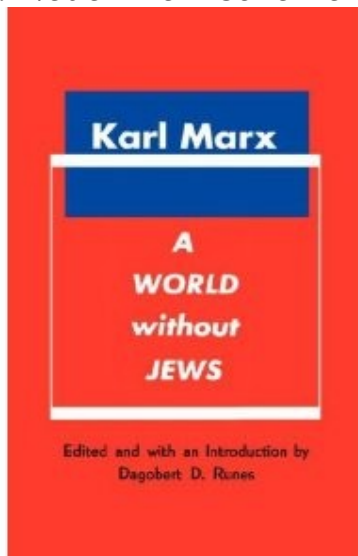
La toate acestea se mai adăugau și alte multe afirmații și citate pe care Marx cu orice prilej la plasa în textele articolelor și cărților sale.

Aspectele jignitoare ale unor afirmații la adresa unor teoreticieni filosofi, economiști sau teologi se extindeau până la folosirea unora similare la adresa populației evreiești.

Marx spunea:

„Evreii polonezi sunt cei mai murdari dintre toate rasele”.

Sursa: Neue Rheinische Zeitung, April 29, 1849)

„Care este obiectul activității evreilor în lume?

Cămătăria.

Care este Dumnezeuul lor?

Banii”.

(Sursa: A World without Jews, pg. 37)

Concepția sa anti iudaică s-a manifestat în mai multe rânduri când a căutat să-i identifice pe evrei cu capitalismul.

El spunea:

„Dacă egoismul și nevoile practice sunt principiile iudaismului, ele sunt de asemeni principiile societății civile. Aceste principii se manifestă sub forma banilor”.

Și în continuare Marx afirmă:

„Emanciparea socială a evreului este emanciparea societății de evreime”.

Asemenea idei au fost preluate de la Bruno Bauer și nu făceau decât să ofere un suport antisemitismului național și internațional.

Cu aceeași notă de ură și invidie se manifestau diferiții intelectuali ai timpului împotriva evreilor.

La 3 Septembrie 1850, de exemplu, compozitorul Richard Wagner a publicat în revista „Neue Zeitschrift für Musik” sub pseudonimul K. Fregedank, un articol intitulat „Das Judenthum in der Musik (Iudaismul în muzică - n.t.), prin care îl ataca direct pe Felix Mendelsson și pe Giacomo Meyerbeer (rivalii lui de mare valoare) că erau „*cei care distrug elementele culturii germane*”.

Scriitorul A.F. Hayek, în lucrarea sa *The Road to Serfdom*¹¹⁰, dă un exemplu deosebit de interesant și foarte adevărat.

El explică că treptat metodele de propaganda folosind diversele mijloace ale mass-mediei ajung să influențeze într-o asemenea măsură încât reușesc să schimbe total mentalitatea omului obișnuit.

110 Hayek, A.F.- The Road to Serfdom, lucrarea citată în bibliografie, pg.90 și urm.

Hayek, dă ca exemplu doi frați din Germania, din care unul fiind sub influența propagandei fasciste nu mai reușește să aibă o conversație normală și să se înțeleagă cu fratele său care prefera să nu facă politică fascistă.

Exemplele au fost nenumărate și prezentate sub diverse forme (romane, filme, piese de teatru, ș.a.) chiar de către autorii germani contemporani.

Din toate cele de mai sus, se poate desprinde concluzia după care opinia istoricului Julius Schops, a fost și este în continuare destul de actuală:

„Antisemitismul nu a revenit în Germania.

A fost tot timpul prezent acolo și este străvechi”.

Modul în care Marx vedea problema evreiască nu era un aspect singular al părerii sale și despre alte popoare și naționalități.

Cu toate că era de origine germană, îi ura pe nemți și afirma:

„Bătaia este singurul mijloc de a-i înviora pe germani”.

Germanii, chinezi, și evreii trebuie să fie comparați cu negustorii ambulanți și cu micii negustori”.

El a considerat că *„Rusia este ca o țară subumană”*¹¹¹

Iar despre slavi spunea: *„popoarele slavice au ajuns la toamna etnicității lor”*¹¹²

Aceleași afirmații jignitoare le adresa și unor oameni de cultură contemporani cu el. Despre libretistul Ferdinand Freiligrath (1810 – 1876), afirma că era un porc, pe prietenul Lassalle, îl numea evreul negru, pe Liebknecht îl considera un bou, iar pe Bakunin îl considera un „teoretician de valoare zero”.

ANEXE Partea I-a ARBORELE GENEALOGIC AL FAMILIEI LUI KARL KMARX cu menționarea copiilor lui

111 Karl Marx about Russia, Zaria, Publishing House, Canada in Russian

112 Citate: in New York Times, June 25, 1963

Levi Mordechai - Eva Lwów (1743 - 1804) (1753 - 1823)
Herschel Mordechai
(după botez)
Heinrich Marx - Henriette Pressburg (1771 - 1838)
(1788 - 1863)
Karl Heinrich Marx - Johana Berta Julie Jenny Von
Westphalen (1818 - 1883) (1814 - 1881)
1 - Jenny Caroline căsătorită cu Charles Lonquet
(1844 - 1883)
2 - Jenny Laura căsătorită cu Paul Lafargue (1845 -
1911)
3 - Edgar (1847 - 1855)
4 - Henry Eduard Guy (1849 - 1850)
5 - Jenny Eveline Franziska (1851 - 1852)
6 - Jenny Julia Eleanor (1855 - 1898) - descurajată
de Karl Marx de a se căsători cu cetățeanul francez
Hyppolyte Oliver Lissagaray, a preferat să trăiască în
concubinaj cu Eduard Aveling și apoi cu Wilhelm
Liebknecht și 7 - Henry Frederich Demuth (Freddy) - (Fiul
nelegitim a lui Karl Marx)

Scurte note cronologice

1818

5 mai S-a născut Karl Marx.

1824

26 august Karl și ceilalți copii din familie sunt
botezați la o biserică luterană.

1830

octombrie Karl intră la liceul Friedrich-Wilhelm din
Trier

septembrie Karl absolvă liceul

1835

octombrie. Se înscrie la Universitatea din Bonn la
facultatea de științe juridice și ia cursuri de greacă,
mitologia romană și istoria artei moderne

ian.-aug. Karl devine un membru activ al fraternității

din universitate și începe să-și petreacă timpul cu unii dintre colegi în localuri, bând până la beție. Implicat într-un duel cu săbii este rănit și în pericol de a-și pierde un ochi.

Este sancționat de conducerea Universității pentru provocarea dezordinii.

1836

aug.-oct. Își petrece vacanța de vară acasă și în secret se hotărăște cu Jenny ca după terminarea facultății să se căsătorească.

1836

octombrie Părinții decid mutarea lui Karl de la Universitatea din Bonn la cea din Berlin, la facultatea de științe juridice.

Devine membru al Asociației tinerilor Hegelieni, unde îl întâlnește pe Bruno Bauer care devine mentorul lui.

1838

februarie la un control medical se constată că are inima lărgită și ca atare a fost scutit de serviciul militar.

1838

10 mai Tatăl lui Marx, moare. Marx nu este prezent la înmormântare.

1841 Fiind atras de filosofia modernă începe să citească scrierile lui Spinoza, Leibniz, Hume.

Termină cursurile Universității din Berlin și începe să lucreze la lucrarea de doctorat.

La terminarea lucrării trimite dizertația de doctorat cu tema:

Filosofia naturii în concepția Epicuriană și a lui Democrit, la Universitatea din Jena. I se acordă titlul de Doctor

1841

iul.-dec. Karl revine la Bonn pentru a fi mai aproape de Bruno Bauer cu care colaborează la un pamflet anonim cu caracter antireligios cu referire la lucrările lui Hegel.

Lucrează apoi cu Arnold Ruge la ziarul Deutsch Jahrbüchern, publicat de către Arnold Ruge.

1842

noiembrie Karl se întâlnește cu Moses Hess și îi propune schimbarea conținutului ziarului Rheinische Zeitung, pentru a fi mai interesant pentru cititori. Lui Hess îi place propunerea și Marx devine Redactorul Șef al ziarului.

1842

Ianuarie Moare baronul von Westphalen 1842

14 octombrie Moare Herman Marx (fratele lui Karl), în vârstă de 23 ani.

Din niciun document nu rezultă ca Marx ar fi participat la înmormântarea fratelui lui și nici nu ar fi venit să consoleze familia în acele momente grele.

1843

18 martie Marx și-a dat demisia de la ziar datorită creșterii sistemului de cenzură cu care el nu era de acord. Ziarul primește o notă oficială de suspendare a apariției.

1843

19 iunie Karl și Jenny se căsătoresc.

1843

octombrie Karl și Jenny se mută la Paris. Karl începe să colaboreze cu Arnold Ruge la crearea unui nou ziar periodic Deutsch-Französische Jahrbücher.

1844

apr.-mai începe să scrie o lucrare: Manuscrise Economico-Filozofice 1844

1 mai Marx și Jenny au primul copil, o fată pe care o numesc Jenny Caroline.

1845

3 februarie Marx este expulzat din Franța și se mută cu Jenny și cu Caroline la Bruxelles. În toată Europa începe să se manifeste puternic criza economică.

1845

septembrie. Se naște a doua fată pe care o numesc Jenny Laura.

Marx și Engels, încep să lucreze împreună la un studiu critic asupra concepției lui Bauer și Max Stirner care ulterior a devenit lucrarea cunoscută sub numele de Ideologia Germană referitoare la concepția materialistă a istoriei.

1845

decembrie Lui Marx i se retrage cetățenia prusacă.

În Europa începe să se manifeste puternic criza economică. O foarte slabă recoltă de grâne și de cartofi din Irlanda s-a răspândit în întreaga Europă provocând o puternică criză alimentară și o mare foamete în toată Europa.

Un număr mare din populația rurală din Anglia și Irlanda, care aveau posibilitatea să-și plătească biletele de transport au emigrat spre Statele Unite.

1846

decembrie. Se naște al treilea copil, un băiat, cu numele Edgar.

1847 Marx (în vârstă de 28 ani) începe să combată unele dintre teoriile filosofice și economice ale diverșilor intelectuali ai epocii și își construiește o teorie proprie și un sistem propriu de gândire.

Proudhon, era unul dintre intelectualii care a devenit ținta criticii lui Marx prin combaterea punctului de vedere prezentat în două volume ale lucrării „Filosofia mizeriei”.

1847

Ianuarie Marx începe să lucreze la lucrarea Mizeria filosofiei, ca replică la cartea lui Proudhon: Filosofia mizeriei.

1847

septembrie Participă la Congresul economiștilor care se ține la Bruxelles; pierde ocazia de a prezenta un discurs datorită faptului că luările de cuvânt se plăteau și el nu

avea bani pentru o asemenea acțiune.

Situația foarte grea financiară îl determină să meargă în Olanda, la unchiul lui Lion Philips pentru a cere o parte din moștenirea ce i se cuvenea după moartea tatălui lui.

Se întoarce din Olanda fără niciun ban.

1848

Ianuarie Termină de scris manuscrisul lucrării Manifestul Comunist.

1848

februarie Mama lui impresionată de situația financiară dificilă în care trăia împreună cu soția și cei trei copii decide și îi trimite 6.000 de franci din moștenirea tatălui lui.

Engels este și el expulzat din Paris și vine și el la Bruxelles.

1849

24 august Marx pleacă la Londra unde rămâne până la sfârșitul vieții.

Jenny și cei trei copii vin și ei la Londra în luna septembrie.

1849

5 noiembrie. Se naște al doilea băiat, Guydo, care moare după două săptămâni, la 19 noiembrie.

1851

ian.-iun. Marx și Engels studiază la British Museum (cea mai mare bibliotecă din Londra) probleme economice referitoare la bani și credit, precum și unele lucrări ale lui Hume și Locke, Malthus, Carey, Jones și Ramsey și lucrările lui Adam Smith și David Ricardo.

1851

martie. Se naște încă o fată pe care o cheamă Jenny Eveline Franziska 1851

23 iunie Menajera Hélène Demuth (în vârstă de 25 de ani) care a crescut în casa baronului von Westphalen, a

fost trimisă de mama lui Jenny s-o ajuta la creșterea copiilor.

În urma unei relații intime cu Karl, se naște un băiat pe care îl numește Frederick (Freddy).

Pentru a nu crea dificultăți în familia Marx, Karl are o înțelegere cu Engels care spune că el este tatăl nelegitim a lui Frederick. Copilul este dat în grija unei familii pe nume Lewis, care îl crește.

Pe patul de moarte în 1895, Engels divulgă secretul că Frederick (Freddy), era copilul lui Marx.

1852 Familia Marx fiind în mare dificultate financiară, Marx își amănestează paltonul și nu mai poate ieși din casă din cauză frigului.

1852

14 aprilie Jenny Eveline Franziska, moare. Jenny împrumută bani de la un vecin pentru înmormântarea copilului, de la un vecin care era exilat din Franța.

1852

Iulie Marx oferă editurii Brockhaus un studiu privind literatura economică engleză. Oferta îi este refuzată.

1852

octombrie Proprietarul apartamentului în care locuia familia Marx, îi cere să plătească chiria. Marx nu are bani. Proprietarul îl dă în judecată pentru a obține banii de chirie.

Marx își amănestează haina pentru a avea bani cu care să cumpere hârtie pe care să scrie.

1854

Iunie Jenny Marx este grav bolnavă. Marx nu are bani să plătească doctorul și medicamentele prescrise.

Marx primește un ajutor din partea lui Ferdinand Lassalle și a prietenei lui contesa Sophie von Hatzfeldt.

1855

16 ianuarie. Se naște a patra fată în familia Marx pe

care o numesc Jenny Eleanor.

1855

6 aprilie Moare fiul lui Marx, Edgar.

1856

Mai Jenny a primit o sumă de bani ca parte din moștenirea casei unchiului ei care murise cu câteva luni înainte.

Jenny și cu cele trei fete pleacă la Trier să-și vadă mama care era bolnavă și care a murit la 23 iulie în același an.

Jenny și fetele se întorc la Londra în luna septembrie.

În urma decesului, Jenny primește o sumă de bani ca parte din moștenire, care îi ajută ca în luna octombrie familia Marx să se mute într-o locuință mai bună, într-un cartier mai bun din Londra.

1857

8 iulie Jenny naște un băiat care după o oră de la naștere a murit.

1857 Se declanșează criza financiară ce a durat pe toată perioada 24 august 1857 - 1859 (Vezi: Alex Berca - Crizele economice și ciclicitatea lor, Lucr. cit. în bibliogr. pg. 187).

1858

februarie Marx începe să scrie lucrarea „Contribuții la critica economiei politice”, Lassalle se oferă să-i găsească un editor care să-i publice această carte.

1859

21 ianuarie Marx finalizează lucrarea „Contribuții la critica economiei Politice” și o trimite editorului.

1859

mar.-apr. Marx îi cere mamei lui bani pentru întreținerea familiei.

Mama refuză să-i trimită bani. Lassalle îi trimite un ajutor.

1860

Ian. - apr. Marx continuă să studieze diverse lucrări care îl vor ajuta la elaborarea Capitalului - vol. I

1860

noiembrie Jenny se îmbolnăvește grav de variolă. Singurul lucru care îl ține pe Marx în casă pentru a avea grijă de Jenny, este studiul matematicii.

1861

feb. - apr. Nevoia de bani îl determină să plece din nou în Olanda la unchiul său Lion Philips. În același timp se hotărăște să-l vadă pe Lassalle și să-și vadă și mama în Trier.

Lassalle încearcă să facă toate demersurile pe lângă guvernul prusac pentru ca Marx să reprimească cetățenia prusacă.

Demersurile lui Lassalle sunt respinse.

1862 Marx se îmbolnăvește și continuă să fie într-o mare lipsă de bani. Continuă să scrie partea a doua a lucrării „Critica Economiei Politice” pe care ulterior va decide să-i schimbe titlul, în Capitalul.

Fata lui Marx, Caroline, încearcă să obțină un rol într-o piesă, în speranța că ar putea să contribuie cu bani la ajutorarea familiei. Încercările ei sunt fără succes.

1863

august Marx cu ajutorul vărului lui din Olanda, încearcă să găsească de lucru la biroul stației de tren din Londra; după testul pe care îl dă este respins din cauza scrisului său indescifrabil.

Câteva luni mai târziu unchiul lui Lion Philips îi trimite 20 de lire.

Banii primiți nu îi sunt suficienți pentru a plăti taxelor școala re pentru copii și să le cumpere haine și pantofi cu care să meargă la școală

1863

Engels îl anunță pe Marx că a murit Mary Burns, partenera lui cu care trăise în concubinaj 20 de ani.

Marx îi scrie o scrisoare în care în primele două rânduri își exprimă condoleanțe după care pe câteva pagini îi expune nevoia lui de bani. Mai târziu Engels îi trimite 100 de lire.

1863

30 noiembrie Mama lui Marx moare în Trier. Engels i-a trimis lui Marx bani pentru tren ca să meargă la înmormântare mamei lui.

Marx grav bolnav se duce la Trier, apoi pleacă în Olanda pentru a discuta problema moștenirii.

Fiind bolnav, rămâne în Olanda până în februarie 1864, fiind îngrijit de nepoata lui Lion Philips - Nanette, de 21 ani, de care Marx se îndrăgostește.

1864

februarie Marx s-a îmbolnăvit grav de furunculoză și de hemoroizi și nu a mai putut lucra până în aprilie.

1864

martie Marx a primit 800 de lire pe baza unui testament care a rămas după moartea unuia dintre prietenii Wilhelm Wolff care murise în Manchester.

1864

31 august A murit Lassalle în urma unui duel cu un nobil din România pentru o fată de 19 ani.

1865

ian.-feb. Marx îl întâlnește pe tânărul medic francez Paul Lafargue care se atașase de ideile revoluționare ale social-democrației.

Mai târziu Lafargue devine ginerele lui Marx, căsătorindu-se cu Laura.

1866

sept. - nov. Nevoia de bani o determină pe Jenny să-și ducă rochiile la amanet. Marx primește 75 de lire de la Engels.

În luna decembrie primește vestea că unchiul Lion Philips a murit.

1867

Ianuarie Marx continuă să fie în mare criză financiară. El primește o scrisoare prin care proprietarul îl dădea în judecată pentru neplata chiriei.

1867

decembrie Marx face un împrumut de 150 de lire de la compania de asigurări de viață, sub garanția dată de Engels și de un alt prieten cu numele de S. Borkheim.

Marx intenționează să se mute la Geneva unde costul vieții era mult mai mic. Engels îi dă 400 de lire

1868

2 aprilie Laura Marx se căsătorește cu Paul Lafargue la Londra.

1868

august Marx s-a îmbolnăvit și suferă din cauza vezicii biliare.

Face mari eforturi de a continua să lucreze la documentarea pentru volumul II și III al Capitalului.

1868

decembrie Laura Lafargue naște primul copil

1869

6 - 12 iulie Jenny și Eleanor pleacă la Paris să-și vadă primul nepot.

Marx vine și el la Paris folosind un nume secret: A. Williams.

1868

august Engels îi trimite lui Marx 100 de lire pentru a-și achita toate datoriile.

1869 Apare prima ediție a Manifestului Comunist în limba rusă.

Aprilie 1870

18 septembrie Engels se mută definitiv din Manchester la Londra.

1871

11 mai Economistul rus Nikolai Danielson, pregătește

traducerea în limba rusă a Capitalului.

1872

10 octombrie Jenny Caroline, se căsătorește cu revoluționarul francez Charles Longuet.

1873

mai iulie Marx este într-o stare a sănătății foarte proastă. Suferă de insomnie; doctorul consideră riscul unei congestii cerebrale. Se recomandă să lucreze maxim patru ore zilnic.

1874

1 august Marx face o cerere pentru acordarea cetățeniei engleze.

La 29 august i se refuză această cerere.

1874

15 aug. - 21 sept. Marx pleacă cu fiica lui Eleanor la Karlsbad pentru tratament medical. La întoarcere spre Londra, vizitează Dresda, Leipzig, Berlinul și Hamburg.

1876

noiembrie Marx lucrează la al doilea volum al Capitalului.

1877

aug. - sept. Marx continuă să aibă insomnii și dezordini nervoase.

Intenția de întoarcere la Karlsbad nu se poate realiza din cauza scumpetei.

Engels îi trimite 100 de lire ca să se ducă pentru tratament la Bad Neuenahr și apoi să viziteze munții Pădurea Neagră pentru a avea mai multă odihnă.

1878

aprilie Karl Liebknecht îl vizitează pe Marx.

1878

Iulie Sănătatea lui Jenny Marx se deteriorează în mod simțitor.

1881

apr. - iun. Karl Kautsky devine un frecvent vizitator a

lui Marx.

1881

decembrie Jenny Marx a murit de cancer

1882

feb. – oct. Marx a călătorit în ultimul an al vieții sale în diverse locuri împreună cu fiica lui, Laura Lafargue: Algeria, Monte Carlo, și Cannes

11 ianuarie Caroline Longuet a murit la Paris

martie Marx moare la Londra și la 17 martie este îngropat la cimitirul Highgate din Londra, lângă Jenny.

1895

5 august Moare Friederich Engels

31 martie Eleanore Marx se sinucide din cauza infidelității partenerului ei de viață ei Edward Bibbins Aveling, bărbatul pe care ea îl iubea și care a înșelat-o cu o tânără artistă. Înainte de sinucidere ea întreținea relații cu Wilhelm Liebknecht.

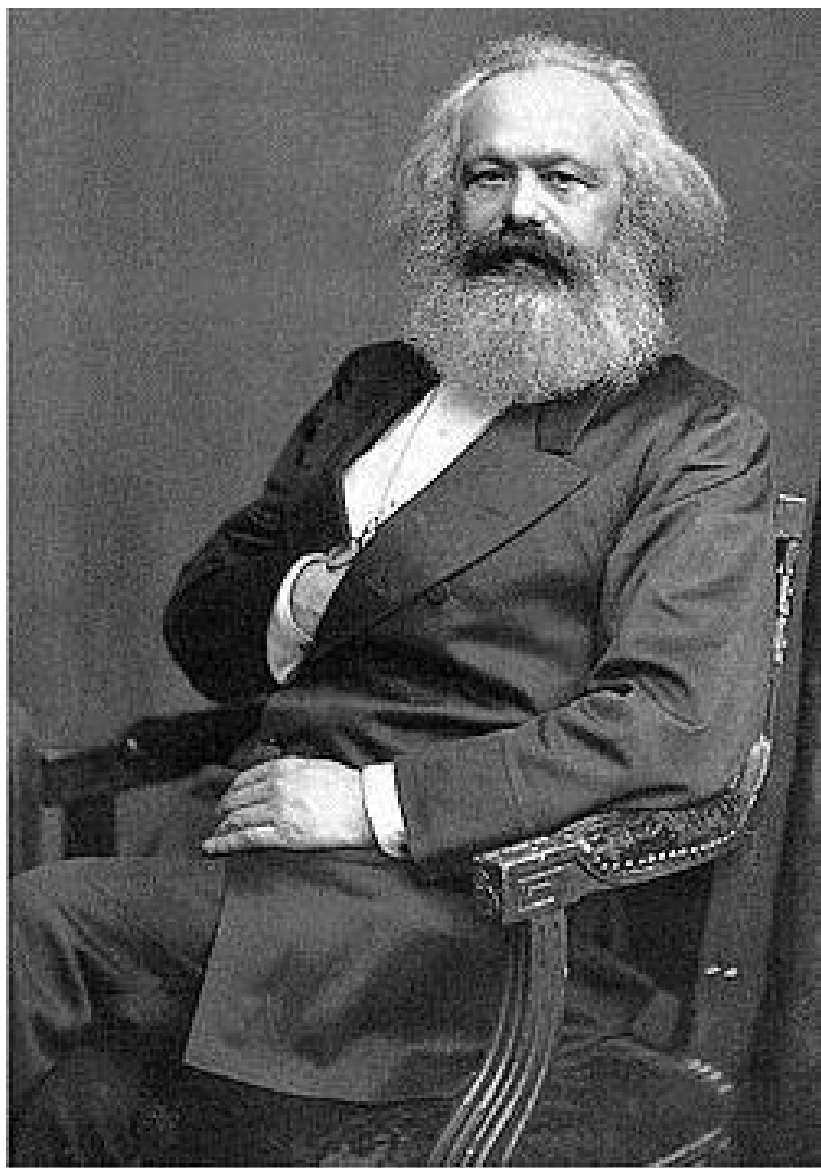
26 noiembrie Paul Lafargue și soția lui Laura se sinucid din devotamentul pentru cauza socialistă pentru care au trăit și au luptat și dându-și seama că nu mai pot fi de folos cu nimic acestei cauze. Lenin a venit la funeraliile lor și apoi i-a spus soției lui (Nadejda Krupskaya):

„Dacă cineva nu mai poate fi util partidului său, trebuie să fie capabil să vadă acest adevăr în față și să moară ca cei doi Lafargue”.

Din albumul de fotografii al familiei Marx

Karl Marx student (aproximativ 1835)

(1875)

Jenny von Westphalen

Jenny Marx¹¹³

113 În multe dintre biografiile despre Marx și Jenny această poză este considerată ca fiind cea a lui Jenny, dar unii dintre istoricii ruși au apreciat mai recent, că ar fi vorba de o persoană cu numele de Gertruda Kugelman, care era o prietenă a lui Jenny. Fotografia a fost găsită în Hanover unde locuia familia Kugelman

Jenny și Karl Marx (aproximativ 1855)

Jenny și Karl Marx (aproximativ 1870)

Jenny Caroline Marx

Jenny Laura Marx (1850)

Jenny Laura Marx (1870)

Jenny Eleanor Marx

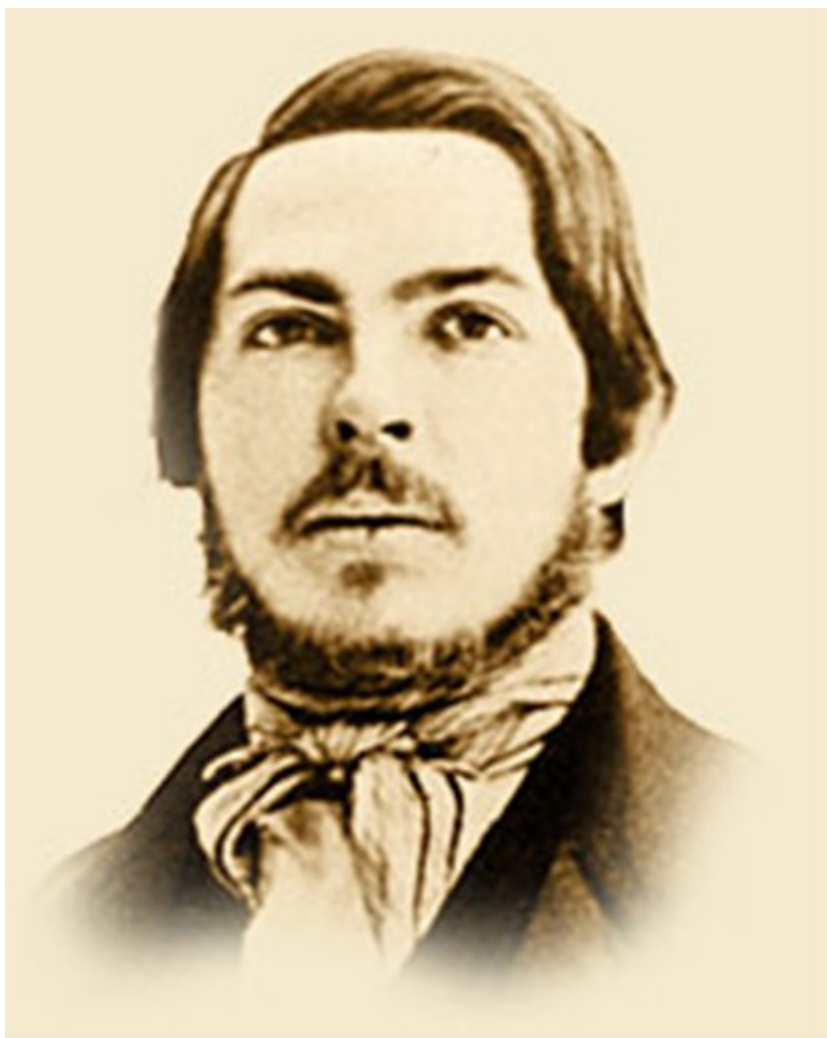
Friedrich Engels, Karl Marx și cele trei fete (de la stânga la dreapta) Laura, Eleanor și Caroline

Helen Demuth (mama lui Freddy)

Henry Frederick Demuth (Freddy) (1851 - 1929)

Friedrich Engels la 24 ani (aproximativ 1844)

Ferdinand von Westphalen

Edgar von Westphalen

Charles și Caroline Longuet

Eleanor Marx with Wilhelm Liebknecht în 1886.

Partea II-a.

Revoluția Socialistă din Octombrie 1917

1.

Condițiile social-economice și politice existente în Rusia țaristă înainte a Revoluției Socialiste Trecuseră peste 30 de ani de la moartea lui Karl Marx (1883) și întreaga sa

concepție filosofică, politică și economică continua să influențeze întreaga lume.

În Manifestul Partidului Comunist, Marx se referise la rolul proletariatului în făurirea unei Revoluții în special în țările în care dezvoltarea industrială ajunsese la un asemenea grad care permitea clasei muncitoare exploatată (numită proletariat), să aibă un asemenea grad al conștiinței de clasă care să-i permită lupta pentru eliberarea de exploatare.

În același timp un alt teoretician marxist, Gheorghe Plehanov¹¹⁴, crease în Rusia prima organizație marxistă (în 1883).

În anii nouăzeci, ai secolului al 19-lea, concepția marxistă luase proporții și membrii grupărilor marxiste se înmulțiseră. În Rusia în 1898, reprezentanții acestei mișcări revoluționare rusești au avut o întâlnire la Minsk unde au decis înființarea Partidul Social Democrat și susținerea ideilor socialiste prin intermediul ziarului Iskra (Scânteia).

Câțiva ani mai târziu (în 1903) marxiști ruși au avut o nouă întâlnire la Bruxelles unde veniseră mulți dintre simpatizanții acestei concepții marxiste care trăiau în exil. Printre ei se găsea și Lenin care ajunsese unul dintre reprezentanții de frunte ai Partidului Social Democrat.

La această conferință Lenin s-a aflat în fruntea unei grupări care cerea adoptarea unei politici radicale în cadrul partidului.

Punctul său de vedere a avut o largă audiență și a fost aprobat cu majoritatea de voturi.

Aici s-a creat și principala desprindere din cadrul partidului a majorității celor care îi susțineau opinia lui Lenin și care au căpătat numele de *bolșevici* (majoritarii) și oponenții opiniilor lui Lenin care se declaraseră în favoarea unor proceduri de partid mai democratice și care

114 Vezi Adnotări despre Gheorghe Plehanov

fiind în minoritate primiseră denumirea de *menșevici* (minoritarii).

Aceste două grupări au devenit ulterior două partide separate, cu ideologii și politici diferite.

Pe de o parte bolșevicii militau pentru necesitatea immanentă a unei revoluții armate a muncitorilor, conduși de o așa numită „elită” intelectuală cu concepții socialiste.

Lenin susținea că numai pe această cale se va putea asigura popoarelor care trăiau în condițiile unei grave mizerii economice, o viață mai bună și fără exploatare.

În totală opoziție (cu acest plan deosebit de ambițios dar total ireal), menșevicii susțineau ideea marxistă tradițională care era mai moderată și care se referea la crearea în timp a unei clase sociale și a unei conștiințe de clasă.

Dezbaterile politice au ajuns la un anumit moment dat (în 1904) să fie depășite de evenimente mult mai stringente pentru poporul rus, determinate de declanșarea războiului ruso-japonez (1904 – 1905) ¹¹⁵.

Marile dificultăți materiale determinate de desfășurarea acestui război au dovedit totala incapacitate a guvernului țarist de a soluționa problemele social-economice cu care se confrunta marea masă a țăranilor (care reprezenta proporția cea mai în are a populației – circa 80%)

În ianuarie 1905, muncitorii din Petersburg s-au revoltat solicitând condiții mai bune de muncă și măriti de salarii.

Un număr de muncitori care se adunaseră Duminică dimineața în fața uneia dintre biserici au pornit în liniște pe străzile Petersburgului în frunte cu preotul Gapon îndreptându-se spre Palatul de iarnă cu intenția de a prezenta Țarului Nicolae al II-lea o moțiune cu revendicările lor.

115 Vezi Adnotări despre războiului ruso-japonez

Treptat la numărul inițial al acestei demonstrații s-au adunat alți muncitori formând o demonstrație de aproape 200.000 de oameni.

Armata care păzea Palatul de iarnă neștiind care era scopul acestei demonstrații a primit ordinul să tragă în demonstranți.

A urmat un măcel în care au murit peste 500 de oameni și alte câteva mii au fost grav răniți.

Această confruntare care a luat proporțiile unui masacru a intrat în istoria Rusiei sub numele de „*Duminica sângeroasă*”.

Întreaga presă a relatat despre acest caz și în câteva zile se știa în întreaga lume despre masacrul din Petersburg; în urma masacrului, muncitorimea din Petersburg a organizat o revoltă de mari proporții care l-a determinat pe țar să promită realizarea unor reforme.

Practic aceste reforme nu s-au realizat în timpul așteptat de muncitori și efectul a fost cel de declanșare în luna septembrie a unor greve care în final s-a soldat cu declanșarea unei greve generale. Sub conducerea unor grupuri de activiști socialiști s-au creat manifestații în toate marile orașe din Rusia.

Bolșevicii au început să se organizeze și au format consilii muncitorești numite *Soviete*, și care începuseră să se ocupe de organizarea muncitorilor și susținerea revendicărilor muncitorești în fața diverselor autorități de stat și a patronilor de fabrici.

Muncitorii care mai rămăseseră în fabrici după înrolarea celor mai mulți în armată (după informații din presa vremii, rezultă că ar fi fost vorba de circa cincisprezece milioane de oameni - n.n.), erau obligați la condiții deosebit de grele de muncă, (14 ore de muncă pe zi), și la acordarea unor salarii deosebit de mici.

Suplinirea forței de muncă necesară în urma înrolărilor în armată se făcea prin angajarea copiilor de la

10 ani.

O mulțime de revolte și greve solicitând condiții mai bune de muncă și salarii mai mari s-au declanșat în diverse colțuri ale Rusiei.

Deși unele conduceri de fabrici au fost de acord cu cererile de mărire a salariilor, inflația care avusese loc în timpul războiului anulasă complet efectul majorării salariilor.

Țarul Nicolae al II-lea nu a răspuns în niciun fel la asemenea situații ceea ce i-a determinat pe muncitorii industriali să facă greve iar cei de la căile ferate au paralizat circulația pe toate rețelele de cale ferată și de transport.

Diversele bunuri de consum de folosință curentă au devenit din ce în ce mai rare, și în felul acesta s-au creat condiții ale apariției unei piețe „negre” în care speculanții ofereau unele produse la prețuri din ce în ce mai mari.

Sub presiunea Sovietelor, a demonstrațiilor de stradă precum și a cererii proprietarilor de fabrici, Țarul Nicolae al II-lea a promis printr-un decret de stat, efectuarea unor reforme drastice.

Decretul din octombrie 1905, (denumit Manifestul din octombrie 1905), anunța transformarea Rusiei într-o monarhie constituțională.

Primul pas a fost cel al creării *Dumei* (Parlamentul) iar membrii Dumei urmau să fie aleși prin vot.

Aproape toți bărbații obținuseră dreptul de a-i vota pe membrii Dumei.

S-a creat un corp legislativ care avea caracterul unui organ reformativ dar care nu era cel așteptat de cercurile nobilimii și moșierimii ruse.

Așa cum a fost creată și aprobată de Țar, în pofida concesiilor acordate, îi asigura în continuare Țarului autoritatea supremă. El avea dreptul de a controla armata și politica externă, de a conduce Biserica Ortodoxă sau de

a convoca și dizolva noul organism legislativ (Duma). El avea dreptul de a anula orice lege chiar dacă fusese aprobată de Dumă.

La prima întrunire a Dumei, membrii Dumei au propus împrăștierea țăranilor cu pământurile aflate în proprietatea statului, Bisericii și nobililor, precum și elaborarea unei constituții.

Conform acestei legi, Statul, respectiv Țarul, a impus controlul alegerilor pentru cea de a doua Dumă, asigurându-se pe această cale că ea va fi suficient de obedientă fără să atingă interesele nobilimii.

Întrunită la 5 martie 1907, noua Dumă s-a dovedit a fi și mai reformistă.

Țarul, i-a dat ordin noul prim-ministru, Piotr Stolîpin, de a dizolva imediat cea de a doua Dumă. În aceea zi a fost dată o nouă lege electorală care împiedica orice control al reformiștilor asupra viitoarelor adunări legislative.

În 1907, când s-a întrunit cea de a treia Dumă, peste 300 din cei 442 de reprezentanți erau simpatizanți ai regimului țarist.

Cea de-a patra Dumă (ce a funcționat între 1912 - 1917) a avut aceiași atitudine conservatoare. Deși aceste adunări erau dominate de reprezentanți ai partidului cu o politică de dreapta, conservatoare, liberalii moderați exercitau o influență considerabilă.

Reprezentanții unui partid semiliberal ce accepta monarhia constituțională promisă prin decretul Țarului (Manifestul din octombrie 1905), susțineau interesele nobililor și industriașilor care erau de fapt adepții unor reforme moderate.

Pătura cadeților care reprezentau clasa mijlocie a societății (a funcționarilor de profesie a unor intelectuali liberali precum și a unor nobili cu idei progresiste) și care aveau un număr restrâns de reprezentanți în Dumă au devenit principalii critici ai sistemului de guvernare țarist

dar fiind într-un procent foarte mic erau incapabili să-și impună vreun punct de vedere în politica de guvernare a Rusiei.

Reprezentanții partidului bolșevic și al celui menșevic nu aveau nici dreptul și nici acces la ședințele Dumei unde se votau legile și ca atare ei își continuau acțiunile propagandistice și susținerea diverselor manifestări ale muncitorimii și țărănimii din diverse orașe prin ședințe și prin presa comunistă care funcționa în mod clandestin.

De multe ori ei îi atacau fizic pe membrii conducerii statului încercând astfel să-și exprime nemulțumirile față de voturile acestora acordate în Dumă.

Unul dintre exemplele cele mai concludente în acest sens a fost acțiunea de declanșare a unei bombe la una din locuințele Primului ministru Stolîpin, care s-a soldat cu moartea a 30 de persoane.

Ca răspuns la acest atac, Stolîpin a ripostat atât printr-o puternică represiune, cât și printr-o reformă. El a instituit legea marțială în anumite regiuni ale Rusiei, înființând tribunale în care urmau să fie judecate procesele diverșilor agresori la adresa statului sau al unor bănuți de intenții de agresiune la adresa unora dintre reprezentanții conducerii statului.

Aceste tribunale urmăreau prea puțin respectarea legilor; ele căutau mai mult să mențină o stare de frică în rândurile populației.

Cele mai multe dintre procesele desfășurate în această perioadă judecau în pripă pe cei prinși ajungând la executarea a peste 1.000 de persoane (rușii numeau lanțul acestor executări „cravașa lui Stolîpin”).

Ca urmare a acestor măsuri represive, actele așa-zis „teroriste” s-au restrâns atât ca număr cât și ca anvergură, dar aceasta nu reflecta ameliorarea stării reale a nemulțumirii poporului și nici efectele unora dintre

reforme guvernului.

Nemulțumirile continuau și mențineau vie flacăra revoltelor.

Au urmat alte câteva reforme dar nici unele nu aveau ca scop final redistribuirea terenurilor în favoarea țăranilor iobagi ce munciau pământurile moșierilor.

Țarul intenționa să creeze un grup conservator de agricultori particulari, care să sprijine sistemul țarist prin voturile lor și prin asigurarea produselor agricole menite să calmeze starea de nemulțumire a populației.

Din acest punct de vedere existau unele contradicții între Țar și Primul Ministru Stolîpin care nu intenționa pe de o parte să-și reducă terenurile pe care le deținea și nici să-i supere pe ceilalți nobili și moșieri care îl susținuseră în alegeri și care cereau eventuale despăgubiri integrale în ipoteza în care li se luau terenuri.

Intenția lui Stolîpin era ca în perioada pentru care fusese ales să mențină în continuare toate condițiile vechii ordini sociale.

Cauzele social-economice ale Revoluției ruse au fost în mare parte determinate de politica economică introdusă de Țarul Nicolae al II-lea și în continuare agravată de declanșarea Primului Război Mondial¹¹⁶

Rezultatul acestei înrolări masive în armată s-a reflectat printr-o lipsă mare a forței de muncă și cu efect direct asupra lipsurilor diverselor produse și materiale.

În 1917, foametea se manifesta în cele mai multe dintre orașele și satele Rusiei.

Întregul sistem guvernamental țarist nu a reușit să

116 Cu mulți ani înainte, în 1863, Președintele Abraham Lincoln a remarcat comportamentul țarului Alexander II, care a refuzat planul organizării unei bănci centrale în Rusia (Dacă se ia ca exemplu situația Rezervelor Federale din SUA, în momentul actual (2013), s-ar putea considera că țarul a avut dreptate să se opună creerii unei asemenea băncii centrale - n.n.).

rezolve această problemă economică și nici multiplele dificultăți în care trăia poporul rus.

Se accentua din ce în ce mai mult diferențierea între nivelul de viață al nobilimii și moșierimii și imensa masă a populației sărace de la sate și a muncitorilor din micile întreprinderi industriale.

Împotriva unor asemenea condiții vitrege de viață au început să-și spună cuvântul o mulțime de intelectuali cu concepții socialiste, chemând populația la revoltă.

Lenin vorbind populației din Petersburg despre necesitatea înlăturării guvernului țarist și înlocuirea lui cu un guvern revoluționar (aprilie 1917).

Partidul bolșevic a pornit o puternică campanie propagandistică susținând necesitatea înlăturării sistemului economic impus de țarism și înlocuirea lui cu unul în care economia să fie bazată pe conducerea de către muncitori, asigurarea țăranilor cu pământ și a populației cu produsele de care aveau nevoie și în final o viață mai bună pentru întreaga populație, eliminându-se definitiv exploatarea.

Concepțiile marxiste privind necesitatea luptei de clasă ca mijloc de înlăturare a exploatării și crearea condițiilor pentru o revoluție socială au găsit un teren deosebit de favorabil pentru dezvoltarea lor.

La țară condițiile de viață continuau să fie la fel de grele. Mulți țărani mai tineri părăseau satele și plecau la oraș în căutarea unor locuri de muncă.

Astfel a apărut un alt fenomen, acela al suprapopulării orașelor cu oameni ce nu își găseau de lucru, care nu aveau unde să doarmă, tot felul de bande de tineri care în nevoia de supraviețuire se pretau la tot felul de furturi și acte antisociale. Multe dintre aceste aspecte se regăsesc în literatură beletristică rusă din acea perioadă și de mai târziu.

Lipsa de alimente era amplificată și de sechestrarea oricăror produse care se mai găseau la țară în vederea aprovizionării armatei.

Această stare de fapt s-a adăugat ca un factor în plus la foametea generală existentă și care a crescut în spatele frontului contribuind la nemulțumirea majorității populației și ducând la motivarea revoltelor, la tot felul de acte ilegale, furturi, crime și la Revoluție.

Înainte de declanșarea Revoluției, bolșevicii foloseau tot felul de sloganuri populare: „Toată puterea, Sovietelor!” sau „Pământ, pace și pâine!” care exercitau o influență deosebită asupra populației flămânde.

Chiar și printre militarii din regimentele care încă mai rămăseseră în orașe se manifestau tot felul de acte de nesupunere la ordine și dezertări care luau proporții din ce în ce mai mari.

Intellectualitatea era nemulțumită de ritmul lent al reformelor.

Sărăcia devenea endemică, iar diferențele dintre bogați și săraci precum și inegalitățile sociale erau în continua creștere.

După abdicarea Țarului Nicolae al II-lea și a refuzului fratelui său de a prelua conducerea țării, guvernul provizoriu format ad-hoc, devenea tot mai mult o instituție autocratică, care dovedea din zi în zi că era pe punctul de a se transforma într-un guvern militar care pe de o parte dorea să continue războiul împotriva puterilor centrale și pe de altă parte să mențină, în ordine populația flămândă. Mulți dezertori de pe front se întorceau în orașe pentru a se alătura muncitorilor socialiști nemulțumiți, cărora le dădeau armele aduse de pe front.

2.

Pregătirea Revoluției Socialiste din Octombrie 1917

Unele documente mai recente obținute din arhivele secrete ale Rusiei și care au fost deschise spre a fi studiate de către istorici, politologi și profesori, evidențiază faptul că Revoluția Socialistă a fost bazată pe un program pregătit în mod amănunțit în afara Rusiei și stipendiat într-un mod deosebit de generos de marii bancheri internaționali printre care se numărau: Jacob Schiff, J.P. Morgan, Otto Kahn, Paul Warburg¹¹⁷, Edward Henry Harimann, Frank Vanderlip ș.a.

Principalul agent al familiei Rothschild (din SUA), numitul Colonel Edward Mandel House (cu toate că nu fusese nicio zi în armată), un diplomat, politician și consilier al Președintelui Statelor Unite Woodrow Wilson (1856 - 1924), era cel care manipula de fapt întreaga politică externă americană și prin care se realizase întreaga finanțare a Revoluției bolșevice.

În sprijinul colonelului House era banca suedeză „NYA Banken” condusă de bancherul Olof Aschberg.

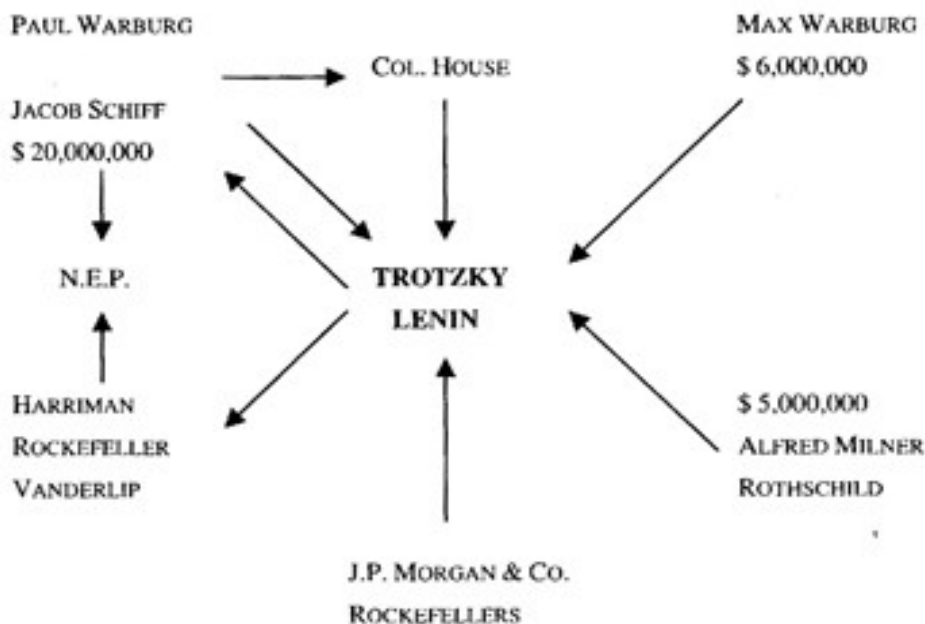
Niciun document creat în timpul sistemului socialist din Rusia după 1917 și (ulterior după cel de al Doilea Război Mondial) ¹ în celelalte țări din spatele cortinei de fier nu au prezentat vreodată informații referitoare la

¹¹⁷ Vezi Adnotări despre Paul Warburg

asemenea acțiuni ale occidentului de sprijinire a declanșării „Revoluției bolșevice” și a instaurării lui Lenin la conducerea Rusiei.

Relațiile deosebit de bune pe care le avea Edward Mandel House¹¹⁸ cu marea finanță americană și cu cea din Europa prin intermediul bănci Kuhn, Loeb & Co. i-au permis să obțină fondurile necesare (zeci de milioane dolari, ceea ce în 1916/1917, reprezenta o sumă extraordinar de mare), destinate pregătirii, desfășurării și victoriei finale a Revoluției din Rusia. Finanțarea Revoluției bolșevice de către milionarii occidentali

Il finanziamento della Russia bolscevica

Sursa: M. Thule - The revolution of 1917. The long

118 Vezi Adnotări despre Edward Mandel House

road of communism, Capitolul 3, History, Italia, 1 febr. 2012

Începând din 1905 Banca Kuhn Loeb & începuse să sprijine financiar revoluția rusă pe de o parte, prin acordarea unui sprijin financiar direct lui Lenin, Troțki și Zinoviev și altor instituții care aveau prizonieri ruși aduși din Japonia.

Responsabil pentru distribuirea de bani, proveniți de la Jacob Schiff, și de la alți milionari cum au fost: Otto Kahn, Mortimer Schiff, Breitung Max, Jérôme Hanouer H., Guggenheim, (membri ai unor organizații, cum erau: B'nai B'rith, Pelerinii, și frankmasoneria; Masa rotundă în care activa Alfred Milnerun multimilionar englez, și ambasadorul britanic Sir George Buchanan), era Paul Warburg (fondatorul Rezervelor Federale Americane în 1913, (sau cum se numește în prezent: FED - n.n.).

Înfăptuirea Revoluției ruse a fost, de asemeni sprijinită din plin și prin activitatea guvernului german prin rețeaua bancară germană implicată în acordarea acestor împrumuturi. O serie de bănci și concernuri germane printre care: Rhine-Westphalia, un consorțiu condus de magnatul evreu Kirdorf, Banca Warburg și Co. Hamburg și Frankfurt Speyer, ce se extinsese și în Suedia prin Nya Bank (prin intermediul bancherului Olof Aschberg (care subvenționa compania Aschberg - n.n.).

Alți participanți erau: Banca Gunzberg, cu birouri în: Petersburg, Tokyo și Paris precum și firma de consultanță financiară Frères Lazard, din Paris.

Pentru declanșarea revoluției guvernul german ia pus la dispoziție lui Lenin celebrul „vagon plumbuit”, cu care Lenin a sosit la 16 aprilie 1917 la Sankt Petersburg, însoțită de 31 de susținători ai ideilor lui Lenin, inclusiv soția lui, Nadejda Krupskaia, Zinoviev, și Radek.

Un alt contingent de circa 250 deașa numiți revoluționari urma să ajungă în Rusia în luna mai, dar cel

mai important lucru era scrisoarea de credit pe care o posedea Lenin în valoare de 40 de milioane de franci-aur.

Troțki, la rândul său, a fost eliberat din închisoarea Canadiană în urma tot a intervenției „colonelului” House și a lui Sir William Wiseman, posedând un pașaport fals, și, de asemenea, un cec substanțial. Numai un singur milionar englez, Lord Alfred Milner oferise în sprijinul revoluției din Rusia, 16 de milioane dolari.

Generalul Arsene de Goulevitch, din armata țaristă, în diverse rapoarte trimise guvernului provizoriu și apoi adunate într-o carte de memorii intitulată „*Țarismul și Revoluția*” (singura sursă informațională privind acel moment istoric – n.n.) confirma existența acestor ajutoare financiare ale occidentului.

Pavel Miliukov, ministrul de externe din guvernul provizoriu aflând de aceste ajutoare, a trimis un mesaj tuturor ziarelor rusești (și care apoi apăruse și în diverse țări străine), prin care informa:

„Guvernul provizoriu al Rusiei va sancționa sever pe oricine va reveni în Rusia cu ajutorul și asistența Germaniei”.

Acesta a fost motivul pentru care poliția țaristă intensificase campania de arestări a bolșevicilor; Lenin a stat o perioadă într-o ascunzătoare, iar Troțki a fost arestat.

După instaurarea puterii sovietice, între 1918 și 1922, potrivit unor informații prezentate de Jacques Bordiot¹¹⁹, Lenin ar fi rambursat băncii Kuhn, Loeb & Co, 600 milioane de ruble-aur, care corespundeau aproximativ cu 450 milioane dolari. Diferite surse informaționale rusești și din alte țări (Anglia, Franța și chiar din SUA) au oferit informații nesigure asupra sumelor primite și a restituirii acestora.

119 Jacques Bordiot (1900-1983) – ziarist francez specializat pe problemele teoriei conspirațiilor.

Prin anii 1960 într-o conversație între Ilca Melinescu¹²⁰ și un profesor de istorie din București, (la care întâmplător am fost martor - n.n.) și în care se antamase problema banilor restituiți de Rusia pentru împrumuturile făcute în vederea Revoluției, reieșise din afirmațiile lui Ilca, că într-adevăr o parte din bani se restituiseră, dar marea majoritate după moartea lui Lenin, nu au mai fost restituiți de către Stalin, care nici nu a vrut să discute despre acest subiect;

la fel dum s-a petrecut și cu tezaurul României care a fost trimis în Rusia în timpul Primului Război Mondial și care nu a mai fost returnat în întregime nici până în ziua de astăzi.

Unele documente confirmă că în timpul celui de al Doilea Război Mondial mareșalul Ion Antonescu i-a obligat pe nemți să plătească nu cu mărci, ci cu aur masiv, toate exporturile României către Germania și astfel s-au adus în țară 40 de tone de aur masiv.

Sovieticii au considerat aurul primit în România în schimbul exporturilor către Germania ca fiind aurul german și ca atare l-au confiscat, drept pradă de război.

Deși prin armistițiul semnat la Moscova, în noaptea de 12 - 13 septembrie 1944, despăgubirile de război fuseseră fixate la 300 milioane dolari SUA, în realitate, până la semnarea tratatului de pace de la Paris s-au plătit mai mult de 1, 5 miliarde dolari. De asemeni, după cum se știe prin crearea întreprinderilor SOVROM, România a fost exploatată de către „puterea mama”, U.R.S.S. mai sălbatic decât oricare țară colonială.

Interesant este și faptul că în urma evenimentelor din 1989, noua conducere a țării sub președinția lui Ion Iliescu

120 Ilca Melinescu (n. Ilka Wasserman), secretara biroului Anei Pauker (după unii autori) adevărata șefă a Ministerului Afacerilor Externe, directoare a editurii “Cartea Rusă” și profesoară de Marxism la ASE - București

nu a vrut să tulbure relațiile cu Rusia și ca atare nu a ridicat problema restituirii Tezaurului la niciuna dintre întâlnirile avute cu Mihail Gorbaciov și cu ceilalți conducători ai Rusiei, de unde se vede că Ilca Melinescu cunoștea deosebit de bine filosofia și tactica politicii rusești.

*

După Revoluția Rusă, firma Standard Oil din New Jersey, deținută de familia Rockefeller, a cumpărat 50% dintre domeniile uriașe de petrol din Caucaz.

Aceste tranzacții legale fuseseră semnate de Lenin și guvernul bolșevic instaurat la putere.

Cu un an de zile înainte de declanșarea așa numitei revoluții bolșevice, Troțki care trăia în Franța, a fost expulzat datorită informațiilor poliției franceze din care rezulta că el participase la Conferința de la Zimmerwald (1915) ¹²¹ precum și ca urmare a unui articol inflamatoriu pe care Troțki la publicat în ziarul *Наше слово* (se citește: *Nashe Slovo-Cuvântul nostru* - n.t.) ¹²²

În care îndemna proletariatul francez la revoluție.

În septembrie 1916, într-un mod foarte politic, Troțki și familia sa au fost escortați de către poliția franceză pentru a trece în Spania.

Câteva zile mai târziu poliția din Madrid la arestat și pentru a-l plasa într-o celulă „clasa I-a”, cum ceruse el, i-a impus plata unei taxe de 1-1.5 pesetas pe zi.

Ulterior Troțki și familia au fost transferați la Cádiz, ¹²³ apoi au fost duși la Barcelona și în final au fost plasați la bordul transatlanticului spaniol *Montserrat*, care traversa Atlanticul, iar la 13 ianuarie 1917 au ajuns la New

121 Vezi Adnotări despre Conferința de la Zimmerwald (Elveția)

122 Наше слово- ziar în limba rusă publicat la Paris

123 Cádiz - capitala provinciei Cádiz, Andaluzia, Spania; una dintre cele mai vechi așezări umane din Peninsula Iberică. Orașul are o populație de 136.236 locuitori.

York. La data aceea Troțki era unul din cei mai înflăcărați ideologi ai mișcării menșevice.

Da ați citit corect – el fusese menșevic!

Ulterior el a devenit ideologul bolșevicilor și s-a atașat de Lenin.

În același timp și alți menșevici, susținători ai ideilor lui Troțki au ajuns și ei în America.

O mulțime de biografi și-au pus mulți ani întrebarea cum au putut supraviețui Troțki și familia sa, cunoscând numai germană și rusă, să trăiască la New York.

Cu toate că în autobiografia lui intitulată *My Life*, el scrie că singura lui profesie în New York a fost cea de „revoluționar socialist”, și că scria uneori articole pentru ziarul destinat coloniei rusești din New York, *НОВЫЙ МИР* (se citește: *Novy Mir-Lumea nouă* – n.t.) în care își expunea punctele de vedere socialiste, a dus o viață destul de confortabilă având un apartament luxos (dotat cu frigider și telefon – ceea ce pentru acea perioadă poate nu era dintre cele mai comune aparate, și nu oricine le putea avea – n.n.).

Standardul de viață al familiei Troțki la New York, a fost zeci de ani un subiect ce rămânea învăluit într-o mare enigmă cu atât mai mult cu cât chiriile nu erau prea ieftine și la închirierea unui apartament trebuia plătit un avans pentru 3 luni de zile, și după opinia unor biografi, o familie cu doi copii nu era prea ușor de întreținut.

Răspunzând unor întrebări care mai mult se învârtteau sub formă de rumori în jurul și despre viața acestei familii, Troțki a admis că avea un venit (în 1916 și 1917) de 310 dolari pe an.

Scriitorul Joseph Nedava, în lucrarea sa despre *Troțki și evreii americani*, afirmă că veniutul lui Troțki era de 12 dolari pe săptămână.

Numai după câteva luni în New York el a primit 144 dolari de la ziarul Nova Mir și încă 100 de dolari pentru

câteva discursuri pe care le-a ținut, ceea ce însemna un venit de circa 244 dolari.

Unele documente confirmă că apartamentul de la New York în care locuia îi fusese dat gratuit de către un miliardar American, iar în momentul plecării lui spre Rusia pentru a lua parte la Revoluție avea asupra lui bani lichizi, 10.000

de dolari.

Unele dintre cercetările mai recente prezintă informații după care Troțki a fost adus în Statele Unite de către bancherul American Rockefeller și acesta i-a pus la dispoziție un apartament nu în New York ci în Bayonne¹²⁴.

Sursele de venituri ale lui Troțki proveneau din Germania din partea guvernului german (care îl socoteau ca pe un om de legătură pe care se putea conta în noul sistem de conducere după victoria Revoluției) și din partea lui Rockefeller (care era de asemenea interesat de a ajunge în Rusia pentru scopuri pur economice) [notele dintre paranteze - n.n.].

Pentru întoarcerea lui Troțki în Rusia, el s-a folosit de un pașaport american eliberat cu aprobarea Președintelui Woodrow Wilson, (al 28-lea președinte al SUA) la cererea lui Rockefeller.

Pașaportul American a fost însoțit de un permis al guvernului Rus de intrare în țară și de către o viză de tranzit eliberată de guvernul britanic.

Scriitorul Jennings C. Wise [(1881 - 1968) - fost ofițer, avocat și scriitor din statul Virginia (SUA)] în cartea sa intitulată:

124 Bayonne (pronunțat: bay-OWN), oraș în Hudson County, New Jersey, situate în regiunea Gateway; o foarte frumoasă peninsula care se află între Newark Bay la vest, Kill van Kull la Sud, și New York Bay la Est

Woodrow Wilson: *Disciple of Revolution*,¹²⁵ face o remarcă deosebită și anume:

„... istoricii nu trebuie să uite că Woodrow Wilson, în ciuda eforturilor poliției britanice, i-a facilitat lui Leon Troțki intrarea în Rusia având un pașaport american”.

În același timp birocrația manifestată la nivelul Departamentului de Stat al SUA, îngrijorați de intrarea în Rusia a unor revoluționari (Troțki și încă 276 de ruși - n.n.), au fost deosebit de atenți cu formalitățile pașaportare.

Documente mai recente existente în diverse biblioteci din SUA confirmă că: Ambasada Suediei de la Stockholm a trimis o telegramă la 13 iunie 1917, Departamentului de Stat American, după trecerea de către Troțki și a însoțitorilor lui a graniței suedezo-ruse în care într-un mod confidențial informa:

„Rusia, Anglia și Franța au fost informate despre trecerea graniței de către persoane suspecte care dețineau pașapoarte americane”¹²⁶.

Unele documente din arhivele SUA confirmă că treburile au fost astfel aranjate încât toate măsurile de precauție de împiedicare a intrării lui Troțki¹²⁷ și a lui Lenin în Rusia, au fost luate după ce aceștia intraseră deja în Rusia și începură pregătirea acțiunilor ce urmau să se desfășoare în următoarele luni de zile.

În același timp unul dintre ziariști deosebit de cunoscuți de la ziarul *New York Herald*, Herman Bernstein, care a vrut să ajungă la Petersburg, în calitate de trimis al ziarului la care lucra, prezentând un pașaport american, i s-a interzis intrarea în Rusia.

La mijlocul lunii August 1917, Ambasada Rusiei la

125 Jennings C. Wise - Woodrow Wilson: Disciple of Revolution, lucr. cit. în bibliografie, pg. 50 și urm.

126 Departamentul de Stat al U.S.A - Decimal File, 316-85-1002

127 Vezi Adnotări despre Leon Troțki

Washington a trimis un mesaj Departamentului de Stat al SUA (cu care Statele Unite au fost de acord) de a se „preveni intrarea în Rusia a criminalilor și anarhiștilor”, fapt care era deja consumat prin faptul că cei ce au trebuit să intre în Rusia erau deja acolo.

Colonelul Edward Mandel House a fost cel care s-a preocupat la începutul anului 1917 de întoarcerea în Rusia a lui Leon Troțki care trăia în Statele Unite și a încă 276 de ruși (care fuseseră instruiți pentru organizarea și desfășurarea unor acțiuni revoluționare și instalarea la putere a bolșevicilor).

Acești 276 de oameni proveneau din rândurile foștilor prizonieri ruși luați de japonezi în războiul ruso-japonez și apoi preluați de bancherul Jacob Schiff¹²⁸), (unul din principalii suporteri ai implantării bolșevismului în Rusia) și aduși în Statele Unite în vederea instruirii (de către experți militari americani pe unul din terenurile aparținând companiei Standard Oil din SUA).

Troțki și cei 276 de așa ziși „revoluționari”, au fost imbarcați pe vaporul *Cristiania* la New York și urmau să ajungă la Petersburg la începutul lunii aprilie 1917.

Primul stop al vaporului a fost în portul Halifax¹²⁹, unde poliția canadiană și cea britanică știind că pe vapor se găsea Leon Troțki, cunoscut ca un mare anarhist l-au arestat și iau luat toți bani pe care i-au găsit asupra lui.

Nu există încă o confirmare reală dar biografii lui Troțki confirmă prin diverse documente istorice mai recente că ar fi fost vorba de circa 20 milioane dolari.

Acesta este una dintre inadvertențele despre care

128 Jacob Schiff (1847-1920) bancher American, născut în Germania (Frankfurt), filantropist și om de afaceri. A finanțat armata japoneză în războiul cu Rusia țaristă și apoi a stipendiat evenimentul din Rusia din 1917.

129 Portul Halifax - autoritate ce își desfășoară activitatea ca o companie "non-profit", în Nova Scoția sub autoritatea guvenului Canadian.

aminteam în cuvântul introductiv la această lucrare; indiferent însă de inadvertența privind suma de bani, fapt cert este că Troțki avea asupra lui o sumă importantă de bani destinată Revoluției.

La intervenția lui Edward Mandel House, Troțki a fost eliberat, i s-a restituit suma de bani care îi fusese confiscată de poliție iar vaporul și-a continuat cursa.

În paralel, tot pe baza relațiilor lui Troțki cu marea finanță occidentală, bancherul american (de origine germană), Paul Warburg îi dăduse lui Lenin alte 20 milioane dolari și 55.5 milioane de mărci primiți de la diverși bancheri nemți cu aprobarea Comandamentului Suprem German.

Din unele surse documentare¹³⁰ referitoare la politica occidentului și a acestui suport financiar, rezultă că scopul acestui suport era acela de dezintegrare a armatei țariste și scoaterea Rusiei din Primul Război Mondial.

Cu toate că istoricii afirmă că Lenin nu știa exact care erau sursele de la care primea fondurile destinate acțiunilor revoluționare, personal am îndoieli în această privință; de asemeni guvernul provizoriu trimitea mesaje în occident pentru a fi sprijinit împotriva bolșevicilor. Se dăduse chiar un decret prin care se *interzicea ajutorarea bolșevicilor și a acțiunilor lor cu bani din exterior*.

Pentru a nu se face cunoscute sursele și modul de transfer al acestor fonduri se creaseră diverse structuri intermediare și au fost interpuși diverși intermediari care controlau mișcarea acestor fonduri. Lista acestor intermediari,¹³¹ a fost prezentată istoricilor și ea se referă la următoarele persoane:

Decizia finală BETHMANN - HOLLWEG (Cancelar)

130 Kennan, George - Russia and the West under Lenin and Stalin. Lucrare cit. în bibliogr., pg. 47 și urm.

131 Sutton, C. Antony - Wall Street and the Bolshevik Revolution, Lucr. cit. în bibliogr., pg.40

Intermediar I ARTHUR ZIMMERMAN^N Secretar de Stat)

Intermediar II BROCKDORFF - RANTZAU^U (Ministru german în Copenhaga)

Intermediare III ALEXANDER ISRAEL - HELPHAND^D (alias PÂRVUS) Intermediar IV JACOB FÜRSTENBERG^G (alias GANETSKY)

Iar de la aceștia, banii au ajuns la Lenin (în Elveția unde el trăia la acea data). (Lenin care din 1905 fusese trimis în exil în afara Rusiei, pentru complotul la care participase în vederea răsturnării regimului țarist, se stabilise mai întâi în Finlanda și apoi în Elveția unde ducea o viață destul de relaxată. În momentul în care s-a decis de către guvernele occidentale asigurarea succesului revoluției în Rusia, Lenin a primit sumele promise ^{n.n.}).

Unii biografi afirmă că Lenin primise sumele respective prin intermediul fratelui lui Paul Warburg, Max Warburg care era șeful serviciului secret militar al Germaniei și care îl recrutase pe Lenin pentru a-l informa despre tot ce se întâmpla în Rusia.

Date mai recente confirmă că toate sumele de bani primite prin intermediile de care am amintit mai sus, au ajuns la Lenin prin Jacob^b Fürstenberg (un bancher de origine austriacă, provenit dintr-o familie deosebit de bogată) care îl cunoștea pe Lenin.

Paul Warburg îi aranjase lui Lenin reîntoarcerea în Rusia din Elveția unde își petrecuse o lungă perioadă de timp.

Ca și Troțki, Lenin se întorcea în Rusia însoțit de un grup de ruși care trăiau de ani de zile în Elveția.

Până la urmă, Troțki, Lenin, și ceilalți membri ai conducerii bolșevice care prin intermediul occidentului reușiseră să revină în Rusia informau conducerea germană¹³² despre evoluția evenimentelor din Rusia și

132 William Franklin Sands (1874-1946) Diplomat american,

despre pregătirea multiplelor relații economice ce urmau să fie deschise.

Despre pregătirea acțiunilor bolșevice se aflase în întreaga lume cu cel puțin o lună și jumătate înainte. Dezintegrarea guvernului provizoriu a lui Kerensky se aștepta să aibă loc între septembrie și octombrie 1917. Marea majoritate a politologilor acelei perioade istorice, considerau că acesta era drumul cel mai sigur și cel mai ușor pentru o lovitură de stat decât pentru o revoluție.

Pentru a evita diverse accidente, guvernul englez a comunicat prin ambasada sa tuturor englezilor rezidenți în Rusia să părăsească Rusia înainte de declanșarea acțiunilor bolșevice.

Pe 28 noiembrie 1917, Președintele SUA, Woodrow Wilson a dispus să nu existe nicio interferență cu acțiunile bolșevice. Asemenea indicații au venit ca răspuns la cererea Ambasadorului SUA (David Francis), pentru o conferință a aliaților și despre care Marea Britanie a fost imediat de acord.

Departamentul de Stat al SUA a considerat că o asemenea conferință nu avea niciun rost.

Colonelul Eduard House a avut o întâlnire cu aliații la Paris, din care a reieșit că Franța era total indiferentă de ce se întâmpla în Rusia, Italia urmărea cu interes diverse acțiuni ale bolșevicilor și ale guvernului de la Smolnîi iar Germania, după opinia lui House, controla întreaga evoluție a mișcării bolșevice.

Un fapt ce merită reținut este acela legat de un mesaj „deosebit de important” pe care Colonelul House l-a trimis de la Paris (la 28 noiembrie 1917) Președintelui Wilson, referitor la un articol apărut într-unul din ziarele din Statele Unite și din care rezulta:

cunoscut pentru activitatea dusă în Coreea și în Japonia. Sursa: Committee on Public Information, The German-Bolshevik Conspiracy, The Office of War Information, Series, nr. 20, October, 1918

„Rusia trebuia tratată ca un inamic” și trebuie „suprimată”!

La mai puțin de o lună de zile de la acest episod William Frankin Sands, care devenise secretarul executiv al firmei Morgan-control al Corporației *American Internațional* și care îi cunoștea bine pe Troțki și pe Lenin și care îi considera ca niște oameni cu mare aplomb la masa largă a populației ruse, sugera conducerii Statelor Unite să recunoască cât mai curând Rusia și noul ei guvern bolșevic în vederea încheierii unor relații bilaterale avantajoase.

3.

Planurile occidentului și planul lui Lenin Interesul lui Lenin și al bancherilor americani și al celor europeni își găsise un numitor comun. Lenin voia să fie ajutat să preia puterea la Petersburg și în felul acesta prin victoria Revoluției să instaleze comunismul în Rusia.

Nemții îi ceruseră lui Lenin ca imediat după instalarea lui la Petersburg să le asigure încheierea unei păci (care era dezavantajoasă pentru Rusia) și să scoată astfel Rusia din conflictul Primului Război Mondial¹³³, fapt ce s-a petrecut prin pacea de la Brest Litovsk¹³⁴.

Strategii militare considerau că pe această cale, nemții își puteau retrage trupele din Rusia și puteau să le plaseze pe alte fronturi din vest unde aveau nevoie de întărirea puterii lor militare în conflictul cu Franța și Anglia.

Cu trei ani înainte, Lenin presupunând o asemenea posibilitate pe care o discutase cu Max Warburg, îi trimisese o scrisoare lui Maxim Gorki în care îi scria:

„... războiul dintre Austria și Rusia va fi pentru revoluție de mare folos, dar nu este sigur dacă Franz Josef (Kaiserul austro-ungar - n.n.)

133 Vezi Adnotări despre Primul Război Mondial (cauzele lui)

134 Vezi Adnotări despre Pacea de la Brest Litovsk

și Nikita (Țarul Nicolae - n.n.), ne vor oferi acest prilej”.

După cum se vede nu Țarul a avut acest rol ci faptul că a existat o perioadă de vid politic în Rusia și care a dus la apariția unor conflicte interne între Guvernul provizoriu și grupările care susțineau oprirea războiului; de tot acest conflict au beneficiat atât puterile străine cât și bolșevicii.

După mai mulți ani (după revoluție), unul dintre bolșevicii ajunși în Rusia, pe nume Christian Rokovsky (1873 - 1941) ¹³⁵, fiind interogată declara:

„... știți cine a finanțat revoluția din Octombrie? Jacob Schiff și frații Warburg, adică marele cuplu al băncilor, una dintre băncile Rezervelor Federale Americane, banca lui Kuhn, Loeb & Co. la care au participat și bănci Europene: Guggenheim, Hanauer, Breitung, Aschberg de la Nya Bank din Stockholm.

Am fost martor la predarea banilor.

Când a venit Troțki, eu am fost singurul dintre revoluționari...

Aliații l-au expulzat din Franța pentru acțiuni subversive și tot ei l-au lăsat liber să plece mai întâi în America și apoi înapoi în Rusia aliată, unde să organizeze înfrângerea și pacea”.

Fără nicio discuție poporul rus suferea de foame și trăia în mare mizerie, dar niciodată fără suportul financiar adus din afară de către Troțki și Lenin nu s-ar fi putut porni și desfășura așa-zisa revoluție.

Lenin și Troțki (despre care se spunea că erau niște oratori deosebiți ce cucureau masele când le vorbeau) au profitat de aceste condiții și au început să promită poporului o viață mai bună, să-i plătească și să-i îmbrace (cum nu fuseseră ei niciodată), cu haine militare și să le dea arme cu care să lupte în timpul Revoluției pentru ași cuceri drepturile pe care le doreau.

135 Vezi Adnotări despre Christian Rokovsky

În toate discursurile și prin articolele publicate în ziarele Pravda și Iskra se făcea uz de vorbe pline de interes pentru marea masă de oameni lipsiți de educație, dar dornici de o viață mai bună.

Se vorbea de libertatea poporului care trăia în mizerie, progresul social, dreptul oamenilor pentru făurirea propriului destin, încetarea războiului, împrăștierea țăranilor și alte asemenea lozincii care prezentate de Lenin și Troțki, prinseseră viață și treptat mobilizaseră pe mulți oameni la lupta împotriva armatei țariste și la instaurarea noului regim bolșevic în Rusia.

Mulți tineri intelectuali ce studiaseră în Europa occidentală (și văzuseră unele rezultate ale Revoluției franceze precum și ca urmare a propagandei socialiștilor din occident), se întorseseră în Rusia plini de entuziasm cu dorința creării unor reforme sociale substanțiale.

Așa după cum remarcă și Tzvetan Todorov¹³⁶ în lucrarea *Les ennemis intimes de la démocratie*: „poporul, libertatea, progresul, „cuvinte care se regăseau în toate discursurile și articolele din presa comunistă erau elementele constitutive ale formării unei utopii privind democrația”.

„Jocul dintre acestea, permanenta re poziționare între ele reprezintă chiar esența dinamicii regimului democratic”.

Cu asemenea formule și elemente propagandistice încercau Lenin și colaboratorii lui, să atragă un număr cât mai mare al preținșilor „revoluționari” care să ajute la instaurarea puterii bolșevicilor în Rusia.

Nu trebuie uitat că în țară la timpul acela existau tot felul de dispute între reprezentanții diferitelor grupări și ideologi politice.

136 Tzvetan Todorov- (1939-) filozoful francez (de origine bulgară, autor al lucrării *Les ennemis intimes de la démocratie*, prezentată de Petre Răileanu în Revista Dilemateca, Martie 2012, pg. 52-56

Practic vorbind, fără asigurarea suportului financiar al occidentului și al propagandei leninistă, acțiunile bolșevicilor nu ar fi avut succes.

Nimeni la timpul acela nu se gândea la ce se va mai întâmpla în viitor;

la ce va duce dictatura comunistă, la gulaguri și la crimele comise în masă de către Stalin, cel de care Lenin avertisaze în Testamentul său *real*, că nu trebuia să rămână în fruntea partidului și a țării.

La toate acestea se mai adauga un fapt nu lipsit de importanță în general, dar cu o imensă influență asupra vieții poporului rus.

În preajma dezlănțuirii Primului Război Mondial, Țarul Nicolae al II-lea interzisese producerea și comercializarea producției de produse alcoolice pe întregul teritoriu al Rusiei.

Adoptarea legii prohibiției a fost o decizie temerară, menită după opinia multor specialiști sociologi, să asaneze societatea rusă, lovită de acest viciu de sute de ani.

Actul acesta a fost salutat de o bună parte a societății rusești și de către comunitatea internațională.

Primul ministru britanic la timpul acela, David Lloyd George (1863 - 1945)

spunea despre legea anti-alcool din Rusia:

„... este cel mai măreț act de eroism național pe care îl cunosc”.

Avantajele imediate ale acestei prohibiții s-au reflectat în creșterea disciplinei și moralei dar pe de altă parte se manifesta și fenomenul reducerii drastice a veniturilor bugetare ale producătorilor și celor ce comercializau alcoolul precum și veniturile încasate de stat.

Referindu-se la această situație unul dintre deputații ruși într-un atâticol publicat într-unul din ziarele vremii spunea:

„Rusia este singura țară din istorie care renunță la principala sursă de venit în perioadă de război”.

La un anumit moment dat Țarul a admis consumul de alcool numai de către ofițerii superiori nu și de către marea masa a soldaților.

Această nouă lege a creat o stare și mai mare de nemulțumire și de tensiune în rândurile armatei între soldați și ofițerii superiori.

Lenin și ceilalți din conducerea Revoluției au știut să profite și de această situație.

După o perioadă lungă de timp în care alcoolul reprezenta drogul național prin legea prohibiției masele de țărani și meșteșugari au fost lipsiți de obiceiul de a-și estompa agresivitatea prin consumul excesiv de alcool.

Conducătorii Revoluției promiteau țăranilor (care își aveau copiii și rudele pe front) că războiul nu va mai dura mult și la terminarea lui vor fi împroprietăriți și vor primi fiecare pământul pe care să-l lucreze.

Cunoscând acest obicei al populației ruse de a consuma în cantități mari alcool, Troțki afirma:

„... vodca este o forță politică tot atât de puternică ca și cuvântul”.

Istoricul rus Pavell Marchenya (de la Universitatea din Moscova), referindu-se la politica premeditată de alcoolizare promovată de bolșevici în anul 1917, și politica de „homo ebrius” (omul beat - **n.t.**), aprecia că această „boală națională” nu trebuia neglijată în condițiile desfășurării revoluției.

Multe dintre acțiunile grupurilor revoluționarilor ruși se terminau sau chiar începeau cu așa-zisa „expropriere” sau „naționalizare” a depozitelor sau prăvăliilor unde se mai vindea alcool. Multe dintre pogromurile locale care aveau loc începeau cu devastarea depozitelor de alcool și se terminau cu o debandadă totală, cu împușcături și uneori chiar cu morți din rândurile populației civile sau

chiar dintre așa ziși revoluționari, care se îmbătau, iar populația de rând nu putea opri în niciun fel aceste excese bahice.

4.

Desfășurarea Revoluției bolșevice Din aprilie de când se întorseseră în Rusia, atât Lenin cât și Troțki au căutat să strângă în jurul lor un număr cât mai mare de oameni.

Folosindu-se de zecile de milioane de dolari primite de la bancherii din occident i-au plătit pe cei care se înscriau „de bunăvoie” în rândurile bolșevicilor.

Marea masă a țăranilor, mulți dintre soldații dezertori și o mare parte dintre bandele de vagabonzii ce hoinăreau din loc în loc pentru a fura s-au alăturat acestor grupuri de așa ziși revoluționari știind că vor primii bani și că vor putea participa la devastarea unora din depozitele de vinuri de unde puteau fura și să-și asigure satisfacerea poftelor de băutură.

Așa au ajuns acești prețiși „revoluționari” să pună mâna pe câteva orașe și sate despre care ulterior se spunea că „*valul revoluționar a cuprins întreaga țară*”.

De fapt întreaga Revoluție a avut loc în Sankt Petersburg și s-a desfășurat fără vărsare de sânge.

Puțină lume cunoaște faptul că Palatul de iarnă a fost asaltat de bandele „revoluționare” de două ori la distanță de numai câteva zile.

În același timp trebuie amintite și unele fapte istorice, prezentate de diferite mass-medii și care arată că: în noaptea de 6 noiembrie 1917, armata roșie a pus stăpânire pe poduri și pe rețeaua de telefonie, tăind în acest fel orice legătură a Petrogradului cu restul țării.

În dimineața de 7 noiembrie, bolșevicii au pus stăpânire pe toate băncile din marile orașe și au pus sub control toate clădirile ce aparțineau guvernului provizoriu.

În seara aceleiași zile de 7 noiembrie miniștrii din Guvernul provizoriu se retrăseseră în Platul de iarnă și au

solicitat suportul batalionului de femei numit „Batalionul morții”.

Semnalul de declanșare al revoluției, așa cum este descris de istorici a pornit de la lansarea unei ghiulele de exercițiu, de pe vaporul Aurora care era în rada portul Petrograd și era în momentul respective sub controlul bolșevicilor.

La acest semnal batalionul bolșevicilor a înconjurat Palatul de iarnă și au intrat în el.

Efectul apărării celor din Palat de către batalionului de femei a fost total inefficient iar miniștri au fost prinși și arestați.

După opinia unor istorici și din punctul de vedere

prezentat de către dicționarul Webster,

O picture de epocă înfățișând o scenă de la așa-numitele acțiuni ale așa zișilor „revoluționari ruși” din 1917, care presupuneau, de fapt, devastarea magazinelor și depozitelor vinicole (autor necunoscut).

Practic prin lichidarea dinastiei Romanovilor s-a format o dualitate de putere între Guvernul provizoriu (în care au apărut tot felul de lupte intestinale între Prințul Lvov¹³⁷ – Primul Ministru și Alexander Kerenskyșeful Guvernului provizoriu, pentru conducerea guvernului) și generalul Kornilov¹³⁸ care voia să formeze un guvern militar și să continue războiul împotriva Germaniei.

Nici reprezentanții Guvernului provizoriu și nici generalul Kornilov nu au știut până la un anumit moment dat de planurile occidentului și de suportul financiar care i se dăduse lui Troțki și lui Lenin.

Așa cum am mai amintit, ei trimiteau întruna corespondențe în occident pentru sprijinul de care avea nevoie Rusia în continuarea desfășurării războiului.

137 Vezi Adnotări despre prințul Lvov

138 Vezi Adnotări despre generalul Lavr Georgiyevich Kornilov

În același timp ministrul de război al Rusiei, Alexander Gruckov și ministrul de externe Pavel Miliukov au demisionat, ceea ce le-a ușurat și mai mult drumul lui Lenin și Troțki pentru îndeplinirea planurilor lor.

Pentru a reduce cât de cât influența acțiunilor bolșevicilor, poliția din Petersburg începuse arestările unor opozanți bolșevici. Lenin aflând de aceste acțiuni ale poliției s-a ascuns. Troțki a fost arestat.

În dorința de a forma un guvern militar generalul Kornilov a început să negocieze cu Guvernul provizoriu despre o asemenea soluție.

La 19 iulie Kornilov i-a comunicat lui Kerenski, termenii în care ar fi fost dispus să preia comanda armatei.

El se referea la patru puncte pe care le considera ca esențiale:

1. El ar fi dator și își va asuma responsabilitatea numai în fața conștiinței lui și a națiunii,
2. Nimeni nu se va interfera în ordinele sale operaționale sau în funcțiile de comandă pe care le va da,
3. Măsurile disciplinare care se vor discuta cu guvernul, inclusiv pedeapsa cu moartea, se vor aplica la trupele de rezervă,
4. Guvernul va accepta sugestiile sale anterioare.

Kerenski când a primit acest memoriu, a fost atât de supărat încât a fost gata să-i anuleze oferta de a prelua conducerea armatei; apoi și-a dat seama că cele spuse de Kornilov nu aveau decât un efect politic și dovedea o mare „naivitate” a generalului.

În realitate, Kerenski și-a dat seama cât de dependent era de Kornilov și că fără armată el nu mai avea nicio putere în țară.

Negocierile lui Kornilov cu guvernul au ținut peste două săptămâni, timp în care Lenin și bolșevicii au avut timp să se organizeze și mai serios.

Începutul lunii Februarie 1917 a adus cu sine o puternică schimbare a balanței politice.

Lenin a ieșit din ascunzătoarea sa și imediat a organizat eliberarea lui Troțki din pușcărie unde fusese reținut pentru câteva săptămâni și amândoi au trecut la organizarea unui plan al insurecției.

Nefiind de acord cu un asemenea plan și existând de asemeni multe conflicte chiar în conducerea bolșevică, Alexander Zinoviev¹³⁹ și Lev Kamenev¹⁴⁰ au demisionat din partidul bolșevic ca semn de protest împotriva planului lui Lenin.

La 23 Octombrie comandantul fortăreței militare (Petre și Paul) din cadrul Petersburgului a anunțat că refuză să se supună ordinelor unui comisar bolșevic.

Unul dintre conducătorii militari bolșevici, Vladimir Antonov Ovseyenko¹⁴¹

a propus la un miting cu Lenin și cu Troțki ca el și cu un grup de militari bolșevici să intre în fortăreață și să-i dezarmazet pe soldații din fortăreață.

Troțki a preluat această problemă și a spus că v-a merge la fortăreață și v-a discuta cu comandantul și cu soldații din fortăreață.

Rezultatul mitingului lui Troțki cu cei din fortăreață a fost surprinzător: toți soldații au depus armele și s-au alăturat trupelor bolșevice.

În niciun document creat de istoricii comuniști nu se

139 Vezi Adnotări despre Alexander Zinoviev

140 Vezi Adnotări despre Lev Kamenev

141 Vezi Adnotări despre Vladimir Antonov Ovseeenko.

) Vezi și completarea la Adnotarea 154 despre fiul acestuia (Anton Antonov Ovseeenko) [Ca și alți bolșevici, Vladimir Antonov Ovseeenko a avut de suferit în urma întăririi puterii politice a lui Stalin, fiind considerat dușman al poporului, fapt pentru care a fost arestat și apoi executat). Printr-un sistem similar cu cel folosit de fascism, cei care erau bănuți că ar fi împotriva politicii partidului erau aspru judecați, condamnați și executați. Apoi urma rîndul urmașilor acestora care aveau la fel de suferit. Despre toate aceste crime până la Congresul al XX al PCUS, nu s-a vorbit niciodată, iar în ultimile decade s-au ocolit în mod voit asemenea subiecte].

vorbește despre rolul pe care l-a avut Vladimir Antonov Ovseyenko în timpul și imediat după Revoluția din Octombrie precum și despre faptul că el a fost cel care a organizat așa numitul „asalt” asupra Palatului de iarnă, care la data respectivă nu era păzit de trupele organizate ale armatei țariste iar batalionul de femei era ca și inexistent.

Acesta a fost motivul pentru care așa-zisul „*asalt al Palatului de iarnă*” s-a rezolvat mult mai repede de cât au crezut chiar ostașii armatei roșii.

Din cele povestite de cei bătrâni și care s-au transmis prin viu grai din generație în generație, vinul și rachiul curgea șiroaie pe străzile din jurul Palatului iar dezmățul pune la îndoială întreaga viabilitate a așa-zisei Puterii Sovietice.

Încă de la întoarcerea în Rusia au existat tot felul de neînțelegeri între Lenin și Troțki. Cu toate acestea Troțki a fost acceptat să-și desfășoare activitățile pentru care își asumase responsabilitatea, întrucât el era cel ce aranjase aducerea banilor necesari revoluției și preluase conducerea armatei.

Acceptarea întregii activități a lui Troțki, s-a bazat pe suportul pe care îl primise Lenin de la marea finanță europeană și din America și pe care i-o datora lui Troțki.

Din unele informații privind întoarcerea lui Lenin în Rusia, rezultă că Max Warburg prezentase Statului Major german spre aprobare acest plan.

La întrunirea destinată acestei aprobări au participat printre alții: Erich Ludendorff care era șeful Statului Major, Diego von Bergen-Ministrul de Interne, Arthur Zimmermann - Ministru Secretar de Stat și Ministru de Externe.

Tot în ședință s-a aprobat și traseul pe care trebuia să-l parcurgă Lenin și însoțitorii lui cu trenul sigilat și care urma să parcurgă câteva mii de km.

(de la Sângen la Offeburg și apoi la Mannheim, Frankfurt, Berlin, Bergen, Sassnitz și apoi prin Telleborg, Malmö, Stockholm până la Bielo-Ostrov).

Pentru tot timpul cât trenul își urma traseul, serviciul secret german îi asigurase lui Lenin și tuturor însoțitorilor lui hrana necesară, inclusiv laptele necesar copiilor mici.

La ședință s-au discutat rezultatele acțiunilor de destabilizare a Rusiei, organizate de Diego von Bergen cu ajutorul cercurilor socialiste ruse.

Pentru activitatea propagandistică, aceleași servicii secrete (tot prin persoana lui Max Warburg), au finanțat publicarea în continuare a ziarului Pravda, cu toate că articolele publicate aveau un puternic accent anti-german referitoare la războiul împotriva Rusiei și a aliaților ei.

La un anumit moment dat, în timpul discuțiilor, von Bergen a propus să fie ascultată și opinia Dr. Israel Helphand al cărui nume conspirativ era Alexander Parvus.

Fiind introdus în sala de ședință Dr. Helphand¹⁴² s-a prezentat drept „purtătorul de cuvânt al unor cercuri financiare”; în realitate el fusese spionul lui Max Warburg în Rusia și care se infiltrase în cercurile cele mai înalte ale societății țarului și ale țarinei și în același timp în cercurile celor ce pregăteau Revoluția bolșevică.

Conspirația occidentală a luat proporții și mai mari prin acțiunea din perioada 7 august până în noiembrie 1917, când la Petersburg au venit 36 de reprezentanți ai pretensei „Crucii Roșii” pentru pretense scopuri prezentate sub motoul: „*neutralitate și umanitate*”.

În realitate printre acești 36 de membri ai pretensei Crucii Roșii erau o mulțime de colonei, căpitani, locotenenți și toate cheltuielile pentru deplasarea acestei largi delegații au fost suportate de către William Boyce Thompson – director al Rezervelor Federale ale SUA. De asemeni din delegație au mai făcut parte: Robert Barr –

142 Vezi Adnotări despre Dr. Israel Helphand

președintele băncii „Chase National Bank”, Averell Harriman reprezentantul firmei „Harriman” ce avea planuri pentru mari investiții în industria minieră și petrolieră și alți magnati financiari și industriali.

Toate planurile lansate de Lenin și colaboratorii lui sub lozincile privind *„Comunismul înseamnă Puterea Sovietică plus electrificarea întregii țări”*, și despre *„Lampa lui Ilici”*, se refereau de fapt la marile contracte de pe urma cărora beneficiau în primul rând capitalurile străine prin semnarea unor mari contracte de către Lenin cu firma General Electric.

De asemeni după instaurarea lui Lenin la Petrograd, o mulțime de firme occidentale (printre care firmele americane: Gillette, Du Pont, Ford, Standard Oil, Caterpillar, firmele englezești: Royal Dutch, Shell, Birmingham Arms, Ferguson ș.a. sau firmele franțuzești printre care: Duralumin, firmele italiene printre care: Fiat, Nobile, Montefiore ș.a.) și-au asigurat profituri care au acoperit cu mult tot ceea ce se cheltuisese pentru victoria deplină a Revoluției Sovietice.

4.1. Competiția dintre Germania și Statele Unite pentru câștigarea pieței rusești Opoziția menșevică la 17 decembrie 1917, a publicat un articol într-unul din ziarele din Moscova prin care au dezlănțuit un puternic atac împotriva reprezentanților Crucii Roșii și în special împotriva colonelului Raymond Robins și William Boyce Thompson întemeiat pe unele informații pe care le aveau privind legăturile între Revoluția Rusă și bancherii americani.

La o întrebare retorică a autorului acestui articol privind interesul capitaliștilor americani de a ajuta declanșarea acțiunilor bolșevice, tot el explica:

„... întrucât Rusia este o viitoare piață pentru multe produse americane și străine”.

Un alt raport din 12 decembrie 1917 referitor la rolul

lui Raymond Robins dovedeau prin diverse exemple care era rolul lui Robins în negocierile cu diverse grupuri de bancheri americani și totodată cu organizația Crucii Roșii, în care se discuta despre un suport financiar destinat acțiunii bolșevice, în valoare de peste 2 milioane dolari.

La 22 ianuarie 1918, Robert L. Owen, președintele Senatului American și răspunzător de problemele financiar-bancare și ale circulației monetare americane, i-a trimis o scrisoare președintelui Woodrow Wilson recomandând recunoașterea Rusiei și a guvernului ei bolșevic precum și încărcarea în timpul cel mai scurt posibil a unei nave cu bunuri necesare în mod urgent în Rusia. Urgență era dictată și de dorința de a elimina influența germană pe piața rusească.

În paralel cu această acțiune a Crucii Roșii trimisă în Rusia, s-a creat o misiune a aceleiași organizații și care a fost trimisă în România.

Ideea acestui suport umanitar urmărea de fapt prezentarea grijii pentru asigurarea condițiilor medicale și a unui suport financiar destinat asigurării sănătății populației.

Misiunea Crucii Roșii pentru România a plecat în iulie 1917 și s-a stabilit la Iași. Misiunea era condusă de un președinte: Henry W Anderson, care era un avocat din statul Virginia.

Comparativ cu misiunea trimisă în Rusia cea din România avea o structură relativ diferită.

Analiza informației privind cele două misiuni trimise de către Crucea Roșie, confirmă faptul că în timp ce în România se considera necesară prezența acestei misiuni pentru îmbunătățirea activității medicale și a grijii pentru asigurarea condițiilor medicale pentru populație, în Rusia această misiune nu avea nicio misiune cu caracter medical ci numai una de ordin politic și în special una mai mult cu caracter economic.

Iată cum arăta structura misiunilor trimise în Rusia și în România¹⁴³

Personalul misiunii Rusia România Medici (doctori și chirurși 7 16

Infirmeri și surori 7 10

Avocați și oameni de afaceri 19 4

TOTAL 29 30

În urma prezenței misiunii în România, asistența medicală a primit un fond de 5 milioane dolari destinat împiedicării oricăror catastrofe epidemice.

Toate aceste acțiuni nu urmăreau decât înlăturarea competiției dintre Germania și Statele Unite pentru cucerirea și pătrunderea pe piața rusească a diverselor produse industriale și exploatarea rezervelor subterane rusești.

O asemenea situație avea o justificare economică deosebită întrucât Rusia se găsea într-un moment critic din punct de vedere economic.

Chiar dacă Lenin, Troțki și ceilalți membri ai conducerii bolșevice prin diverse articole publicate și prin discursurile ținute afirmau necesitatea combaterii capitalismului și a politicii de penetrare în interesele Rusiei, au fost obligați ca la cel de al 10-lea Congres al Partidului Comunist (bolșevic) ce a avut loc la 15 martie 1921 să afirme:

„Fără asistența capitalului străin va fi imposibil pentru noi să menținem puterea proletariatului în condițiile unei țări ruinate, în care țărani care reprezintă majoritatea zdrobitoare a populației sunt și ei ruinați; desigur pentru această asistență capitalul va storce sută la sută din noi.

143 American Red Cross, Washington, DC, US Department of State, Petrograd embassy, Red Cross file, 1917 prezentată în Lucr. Sutton C. Antony – Wall Street and Bolshevik Revolution, Lucr. cit. în bibliogr. pg. 80

*Asta este ceea ce trebuie să înțelegem. Prin urmare, asemenea relații trebuie să le acceptăm și să le folosim; fie acest tip de relații economice sau nimic...*¹⁴⁴

Printre primele contracte încheiate de către guvernul bolșevic (care își asigurase poziția de conducere) și întreprinderile americane în perioada 1919 - 1920, au fost contracte încheiate cu firma Morris & Co. din Chicago, pentru carne și produse de carne reprezentând circa 50 milioane pounds¹⁴⁵ în valoare de circa 10 milioane dolari¹⁴⁶.

Contravaloarea produselor cumpărate se achita cu aur pe care guvernul bolșevic era dispus să-l folosească iar băncile internaționale erau dispuse să faciliteze aceste tranzacții.

În primul rând Rusia achita cumpărăturile cu monede de aur, tranzacții care se efectuau prin intermediul unor bănci din Norvegia și Suedia.

Ulterior, alte tranzacții comerciale au fost efectuate folosindu-se lingouri de aur care purtau însemnul „Guvernul țarist al Rusiei”.

După diverse documente ale anilor 1919 și din următorii ani, majoritatea tranzacțiilor erau controlate și garantate de către Guaranty Trust Company.¹⁴⁷

Cu toată preocuparea de ajutorare a guvernului bolșevic de a se consolida în Rusia, guvernul American începând cu 1920 a început să se preocupe de lupta împotriva răspândirii ideilor comuniste în Statele Unite. În acest sens în 1920 a fost creată organizația *United*

144 V.I.Lenin, Raport la al 10-lea Congres al P.C.(b), martie 15, 1921

145 1 pound = 0,454 Kg.

146 Vezi Adnotări: Lista unor contracte încheiate cu diverse firme americane în perioada 7 iulie 1919- 22 ianuarie 1920.

147 Guaranty Trust Company - una dintre cele mai mari company controlată de firma J.P.Morgan folosind și autoritatea financiară a bancherului rus Olaf Ascheberg.

*Americans.*¹⁴⁸

Jocul politico-economic al marii finanțe americane reprezentată de J.P. Morgan și familia Rockefeller nu s-a oprit la nivelul acordării de fonduri pentru desfășurarea Revoluției bolșevice ci a continuat prin asigurarea fondurilor necesare acțiunilor unora dintre opozanții mișcării bolșevice, conduse de Admiralul Alexander Kolceak în special în Siberia.¹⁴⁹

Documentele existente la Departamentul de Stat al SUA și care au putut fi consultate recent, confirmă asemenea acțiuni de care Președintele Statelor Unite nu era străin, chiar dacă oficial asemenea acțiuni se desfășurau numai cu consimțământul diverselor departamente.

*

Acțiunea bolșevică a așa-zisei Revoluții din 1917, a început în ziua de 25 octombrie (7 noiembrie după noul

148 Organizația United Americans era limitată numai pentru cetățenii americani. Se considera că această organizație va ajunge să aibă circa 5 milioane de membrii; scopul acestei organizații era acela de combatere a răspândirii concepțiilor comuniste în America.

149 Documente mai recente dovedesc că în august 1919, Secretarul de Stat, Robert Lansing, a primit o scrisoare din partea lui Rockefeller care îi cerea aprobarea oficială a propunerii unui împrumut de 5 milioane dolari, destinat Amiralului Kolceak. Paralel cu această scrisoare J.P. Morgan și alți bancheri americani solicitau confirmarea oficială a guvernului American în vederea acordării unei alte sume în valoare de 10 milioane lire sterline destinate tot lui Kolceak trimise pe baza unui consorțiu britanic și al bancherilor americani. La 30 septembrie Secretarul Lansing l-a informat pe Consulul general American din Omsk (oraș în Rusia, capitala regiunii Omsk. Distanța între Omsk și Moscova este de 2.700km.), că împrumutul a fost avizat și a plecat pe un sistem de legături regulate. [U.S.Departamentul de Stat, Fila 861.51/649]. Împrumutul urma să se desfășoare astfel: 2/3 din total urma să se cheltuiască în Marea Britanie și Statele Unite și ceea ce rămânea (respectiv 1/3) urma să se predea guvernului organizat de Colceak. Împrumutul era asigurat prin aurul rusesc (pe baza semnăturii lui Kolceak și fusese trimis către San Francisco.

calendar) 1917. În seara aceleiași zile s-a deschis la Smolnîi - (sediul Comitetului Central bolșevic și al Comitetului militar-revoluționar de pe lângă Sovietul din Petrograd - n.n.) cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, care a proclamat trecerea întregii puteri în mâinile Sovietelor.

La cea de-a doua ședință a Congresului, în ziua de 26 octombrie, Lenin a prezentat două rapoarte, în care a propus și a susținut necesitatea emiterii decretelor: asupra păcii și asupra pământului.

Decretul asupra păcii, nu era un act legislative, dar după opinia multor juriști și politologi el se adresa puterilor beligerante cerându-le începerea imediată a negocierilor pentru un mod „democratic” al stabilirii păcii, fără anexiuni și diverse contribuții precum și garantarea fiecărei națiuni la dreptul de auto-determinare.

Lenin cerea ca secretele diplomatice să fie anulate iar secretele tratatelor să fie făcute publice. Până la finalizarea negocierilor, Rusia cerea un armistițiu de trei luni de zile.

Decretul asupra pământului avea la bază textul din Programul Partidului Socialist-Revoluționar care fusese publicat în ziarul Izvestia cu două luni înainte. Ceea ce era specificat în mod special se referea la schimbarea denumirii de naționalizare a pământului cu transferul proprietății către stat - așa cum prevedea Programul Bolșevic și care îl numiseră „socializarea”.

pământului. Se menționa că pământul se scotea din dreptul proprietarului de a fi comercializat și se spunea că era transferat țăranilor pentru a fi lucrat în colectiv.

De asemeni se menționa că terenurile care aparțineau proprietarilor, statului, bisericilor și altor categorii care erau destinate agriculturii urmau să fie confiscate fără nicio compensație și atribuite folosirii în comun urmând ca organul superior legislativ (Ansamblul

Constituțional) să decidă ulterior asupra lui.

Proprietatea aparținând țăranilor săraci, făcea excepție de la acest Decret.

Această idee nu avea alt scop decât să arate țăranilor că ceea ce făcea conducerea bolșevică era în interesul țăranilor săraci și ca atare se spera că va avea un suport în alegerilor ce urmau pentru Ansamblul Constituțional.

Congresul a adoptat decretul și s-a creat primul guvern sovietic, numit:

Consiliul Comisarilor Poporului.

Președinte al Consiliului Comisarilor Poporului a fost ales Lenin.

Ulterior a fost convocată Duma (Parlamentul rus) în prima sa ședință sub noua conducere comunistă în care s-a discutat votarea participării la conducere a celor ce făceau parte din toate grupările politice existente în Rusia la timpul acela.

La terminarea ședinței când s-a trecut la votarea membrilor a apărut o surpriză neplăcută: bolșevicii obținuseră 175 de voturi iar revoluționarii socialiști câștigaseră 370 de voturi (numărul de voturi reprezentau numărul de membrii din Parlament, și ca atare cei care aveau mai mulți membri, puteau influența votarea anumitor legi).

Lenin, care conducea ședința Parlamentului dându-și seama că în condițiile asigurării numai al unei minorități (în care erau bolșevicii) nu puteau avea puterea definitive a deciziilor, a anunțat închiderea ședinței așa numitului „Ansamblu Constituțional” și a anunțat oficial că din momentul respectiv *conducerea Rusiei este preluată de către dictatura proletariatului.*

Noua conducere a Rusiei prin Politbiroului pe care îl formase dinainte din reprezentanții bolșevicilor devenise astfel în mod oficial puterea centrală care era de fapt puterea decizională în Rusia.

În același timp Troțki susținea în diverse discursuri și în articolele publicate în ziarul Iskra că:

„... nu cunoscuse, (spunea Troțki - n.n.), niciun exemplu din istoria mișcărilor revoluționare la care participase o masă atât de mare de oameni și nu avusese loc vărsare de sânge”.

După opinia lui Troțki o asemenea situație se datora faptului că numărul mare al participanților dovedea că *„Revoluția fusese necesară”.*

Realitatea a fost însă cu totul alta:

A avut loc o combinație fericită a situației în care gărzile proletare năvăliseră peste garnizoanele militare din Petersburg și Moscova înainte ca să se pornească insurecția.

Chiar dacă Revoluția nu s-a desfășurat așa cum așteptau unii dintre ruși, cu focuri de arme, cu explozii și cu răniți, ea a avut loc numai prin ideea de schimbare a stării de fapt existentă până atunci.

Unele documente istorice confirmă că asemenea conflicte armate și cu mulți răniți au început să aibă loc la un an de zile după ce se instaurase regimul bolșevic.

Muncitorii și țăranii care se înscriseră în mișcarea bolșevică, dându-și seama că nu se îplineau cele promise, au început să se revolte.

Împotriva acestor „revoltați” au început să se aplice metode „disciplinare”.

Unul din exemplele cele mai concludente în acest sens a fost *Revolta din Kronstadt* din 1921, împotriva dictaturii bolșevice.

Ocupându-se din partea partidului comunist de această zonă, Troțki a ținut un discurs referitor la cei care erau împotriva partidului bolșevic și a politicii de monopolizare a puterii politice de către bolșevici în loc să împartă puterea cu cei care aveau idei socialiste dar nu erau bolșevici.

În discursul său, Troțki spunea:

„... suntem întrebați: renunțați la victorie, faceți concesii, compromisuri?

Cu cine? Am întrebat!

Cu cine ar trebui să facem compromisuri? Cu acele grupuri de nenorociți care ne-au părăsite și care ne fac acum asemenea propuneri?

Cu voi care sunteți niște faliți mizerabili!; rolul vostru s-a terminat;

duceți-vă unde considerați că ar trebui să fiți: în lada de gunoi a istoriei”.

După opinia celor mai mulți dintre analiștii politici care au analizat evoluția evenimentelor din Rusia anului 1917, ne folosirea violenței s-a datorat următoarelor cauze:

- bolșevicii nu au avut împotriva cui să aplice forța militară, întrucât armata țaristă s-a predat în cea mai parte parte.

- pentru a-i cuceri și pentru a-i convinge pe soldații din trupele țariste, (care erau fii de țărani și muncitori), de avantajele pe care le vor avea dacă se vor alătura bolșevicilor, în discursurile și în presa zilnică se spunea că ei nu vor trebui să lupte și să-și rănească frații și părinții care nu erau de partea bolșevicilor.

Experiența istorică a confirmat faptul după care:

Referindu-se la Revoluția rusă, Tomáš Masaryk¹⁵⁰ după vizita pe care a făcut-o în Rusia după 1917, scria în memoriile sale:

Ca replică la opinia lui Masaryk, Troțki întruna din lucrările sale *„The History of the Russian Revolution”* scria:

„Lipsa marelui mase de demonstranți pe străzi și lipsa acțiunilor violente nu este dovada suportului marelui mase de oameni ci existența unanimității populației”.

150 Vezi Adnotări despre Tomas Masaryk

Realitatea era alta și acest lucru a constituit un element de îngrijorare pentru Lenin întrucât i-a dovedit că bolșevicii erau de fapt o masă minoritară.

Acesta a fost și motivul pentru care Lenin decisese de comun acord cu Troțki să concentreze aceste forțe în Petersburg și Moscova unde știau că erau punctele cele mai slabe ale Revoluției.

Asemenea situații ne permite să remarcăm din nou faptul bine cunoscut nu numai de către populația rusă ci și de toate popoarele care au trăit zeci de ani în închisoarea internațional ce forma Uniunea Sovietică și sateliții ei - țările așa-zise democratice din spatele contrei de fier:

Această perioadă și tot ceea ce a mai urmat confirmă că atât Lenin cât și Troțki și apoi Stalin se fac vinovați de folosirea celor mai aprige forme ale violenței (pe care le-a cunoscut istoria în aplicarea puterii lor totalitare), împotriva poporului rus, căruia îi promiseseră o viață bună și fără niciun fel de lipsuri.

5.

Neînțelegerile dintre colaboratorii lui Lenin:
Troțki și Stalin

Printre cei care au apărut în imediata apropiere a lui Lenin când s-a întor în Rusia alături de Troțki și-a făcut apariția și tânărul Iosif Djugașvili - numit și Stalin.

Conflictul de idei dintre Troțki și Stalin a început la scurt timp după ce Lenin începuse să organizeze structura de conducere a noii conduceri a Revoluției și în care distribuise diversele responsabilități.

În această perioadă Troțki primise responsabilitatea conducerii întregii armate a revoluționarilor iar Stalin în afară că devenise Secretarul General al Partidului răspundea și de o parte a armatei ce avea de luptat contra trupelor care credeau că încă mai erau devotate țarismului.

O mare parte a armatei „albe”, dădea semne de

dezintegrare prin dezertări zilnice de soldați și chiar de ofițeri.

Într-un fel a cest lucru a ajutat la consolidarea armatei „roșii” care nu avea soldați instruiți și ofițeri de carieră care să introducă și să mențină disciplina militară.

La un moment dat Troțki dăduse un ordin din care rezulta că cei care refuză să servească în armata „roșie” sau dezertează din rândurile armatei roșii, vor fi trimiși în „câmpuri de concentrare” iar familiile lor vor fi arestate.

Lenin rămăsese în capitală și ceilalți apropiați din guvernul „bolșevic” creat adhoc, erau trimiși în diverse regiuni pentru a mobiliza soldați și a forma trupele ce aveau să lupte cu cei din armata țaristă.

Troțki își luase un tren cu care circula în toată țara și care devenise centrul lui de conducere militară. Acest tren era atât de încărcat cu echipament militar, cu o bibliotecă, cu aparatură de tipărit cu o stație de radio și de telegraf, încât folosea două locomotive care să poată trage vagoanele acestui tren.

Din acest tren, Troțki transmitea telegrame cu toate ordinele către diversele regiuni.

Unele documente confirmă că Stalin care avea încă din tinerețe o adevărată ambiție (lipsită de orice fel de scrupule), pentru a se afirma accepta orice ordin i se dădea și din provinciile unde era trimis să mobilizeze armata și s-o pregătească pentru acțiunile contra „albilor”, trimitea zilnic telegrame lui Lenin prin care critica ordinele trimise de Troțki susținând că asemenea ordine nu ajutau la creșterea numărului de soldați și nici la formarea lor drept combatanți.

Lenin înțelegând întreaga situație și dându-și seama de conflictul ce se crea între Troțki și Stalin, nu dădea curs acestor informații și urmărea numai rezultatele finale ale activității celor doi colaboratori.

Unele documente mai recente confirmă că în

perioada de pregătire a Revoluției, când poliția țaristă îi urmărea pe toți revoluționarii, Troțki comunica cu Lenin numai prin intermediul lui Stalin, care era mai puțin urmărit de poliție.

La un anumit moment, Stalin fiind obsedat de „marile lui succese” povestea soldaților că Lenin îl aprecia într-un mod deosebit.

El le spunea:

„Tovarășul Lenin mă admiră pentru puterea pumnului meu, nu pentru creierul meu”, și se pare că într-adevăr așa era!!

Fiind un moment mai critic pentru activitatea revoluționară Lenin spunea:

„... nu am nevoie de un om inteligent acolo, așa că îl voi trimite pe Stalin!”

Când Lenin a format primul guvern, îi dăduse lui Stalin responsabilitatea Comisariatului Naționalităților și i-a sugerat să-și aleagă două ajutoare. Stalin la ales ca secretar pe Fyodor Alliluyev (care mai târziu a devenit socrul lui) și pe fata acestuia (Nadia, care mai târziu a devenit a doua soție a lui Stalin).

Boris Georgiyevich Bazhanov (care devenise secretarul personal a lui Stalin), în memoriile sale îl compară pe Stalin cu Troțki; despre Troțki afirmă că era un intelectual ce știa să discute și să prezinte un punct de vedere și prin acest fapt îl ținea permanent în umbră pe Stalin.

Stalin și-a dat seama de această diferență și l-a considerat pe Troțki unul dintre cele mai mari obstacole în calea realizării sale pe linie politică.

Stalin nu a acceptat această situație și a găsit mai târziu soluția pentru a-l îndepărta pe Troțki așa cum a procedat cu cei mai mulți dintre foștii „camarazi” pe care îi considera periculoși pentru cariera sa politică.

În Iulie 1917, când situația militară începuse să se

deterioreze Stalin a preluat conducerea armatei ceea ce a fost un moment dificil pentru Troțki, (care fusese cel care a creat „Armata Roșie” cu ajutorul ofițerilor din fosta armată țaristă ce se apropiaseră de bolșevici). Stalin fiind suspicios la adresa acestor ofițeri „albi”, i-a arestat și urcându-i pe o barcă care plutea pe Volga a făcut în așa fel ca barca să se scufunde cu toții și astfel i-a omorât.

Troțki a obiectat într-un mod deosebit de dur pentru ceea ce a făcut Stalin.

La auzul celor spuse de Troțki, Stalin a răspuns:

„Moartea rezolvă problemele!”

De fapt suspiciunea și delatiunea unora față de ceilalți în viața comuniștilor era una din practicile curente și acest lucru a continuat și a rămas ca un mijloc ce se practică și în prezent.

Unii biografi ai lui Lenin și Stalin confirmă că la începutul relațiilor pe care le-a avut Lenin cu Stalin pe care îl numea „minunatul Georgian”, Stalin a scris un articol intitulat: „Marxismul și Problema Națională” în care se referea la necesitatea menținerii ca un tot a Imperiului Rus indiferent de diferențele naționale din diferitele regiuni ale Rusiei.

Văzând articolul, Lenin l-a întrebat:

— Tu ai scris acest articol?

— Da, a răspuns Stalin. Am făcut vreo greșeală?

— Nu, din contra, este splendid!

În februarie 1913, Stalin a fost arestat de către poliția țaristă numai pentru câteva zile, ceea ce l-a făcut pe Lenin să fie suspicios dacă nu cumva Stalin juca un rol dublu în favoarea țarismului.

Cu timpul, Stalin s-a dovedit că nu era un spion al țarismului și atunci Lenin și Kamenev au considerat că Stalin ar fi omul potrivit să fie numit Secretar General al Comitetului Central care conducea Partidul.

Aceasta a fost una din marile greșeli ale lui Lenin, pe

care el a recunoscut-o și pe care a scris-o în testamentul său. Dar era prea târziu!

Stalin își consolidase puterea politică, se înconjurase de cei care îl susțineau și treptat îi înlătura pe cei care păreau că pot fi periculoși pentru el.

Devenise atât de sarcastic și se simțea atât de puternic pe poziția lui încât la un anumit moment când Lenin fusese grav bolnav după un atac cerebral (și doctorul îi interzisese să lucreze mai mult de 10 minute pe zi, făcând o scenă cu un acces de furie a început s-o insulte pe Nadejda Krupskaja¹⁵¹ (soția lui Lenin) spunând:

„... crede că dacă s-a culcat cu Lenin, înseamnă că știe Marxism-Leninism?”

Apoi a continuat să facă tot felul de glume referitoare la Nadejda Krupskaja spunând:

„... dacă nu se supune deciziilor Comitetului Central, acesta va numi pe altcineva ca soție a lui Lenin”.

Atitudinea lui Stalin a devenit și mai dură la adresa lui Krupskaja, după ce Lenin a suferit la 21 Ianuarie 1924. atacul cerebral fatal.

Despre unele dintre divergențele cu Krupskaja vom vorbi mai departe în subcapitolul referitor la Testamentul lui Lenin.

6.

Viața în ilegalitate

Multiplele vicisitudini la care era supus poporul rus în timpul țarismului a determinat o mulțime de reacții de opoziție din partea unor muncitori mai ridicați din punct de vedere cultural și a unor intelectuali cu idei socialiste.

Manifestarea unor asemenea reacții nu puteau fi decât ilegale iar cei care erau prinși de către poliția țaristă (Okhrana - în limba rusă) aveau de suferit ani grei de detenție sau exilarea în Siberia pe mulți ani.

Editarea și difuzarea clandestină a ziarului Iskra

151 Vezi Adnotări despre Nadejda Konstantinovna Krupskaya

(Scânteia) și a manifestelor ce chemau la luptă împotriva condițiilor grele în care trăia populația rusă și difuzate în diferite locuri, în fabrici, în sălile de spectacole, în trenuri și la diverse manifestări de stradă alături de tot felul de ședințe secrete ale celulelor de partid aveau un caracter ilegal și erau însoțite de mari riscuri pe care și le asumau cei ce erau simpatizanții mișcării de stânga.

Practic era o luptă continuă între ilegaliști, poliția țaristă și o mulțime de provocatori și spioni care împânziseră orașele principale din Rusia.

O mulțime de articole și cărți amintesc despre aceste acțiuni ce făceau parte din lupta de zi cu zi a ilegaliștilor.

La un moment dat Mihail Bakunin și un alt revoluționar Sergey Nachaev au scris o lucrare intitulată *Catehismul Revoluționar* în care printre alte indicații sugerau ca celulele de partid să nu fie mai mari de 5 - 6 persoane pentru a se împiedica infiltrarea unor provocatori sau spioni.

Marea majoritate a ilegaliștilor nu își mai păstrau numele lor, folosind diverse pseudonime și folosind acte de identitate cu nume și adrese false.

Pentru întreaga lor activitate nu erau remunerați; cu excepția câtorva dintre vârfurile conducerii mișcării ilegale plecați în străinătate de unde conduceau mișcarea ilegală (cum erau Lenin, Troțki și alții).

Fugind tot timpul prin diverse țări europene (Berna, Paris, Bruxelles, Zürich, Londra, Stockholm, Berlin, insula Capri, etc.), din cauza urmăririi de către poliție, Lenin, a locuit împreună cu soția sa (Nadejda Konstantinovna Krupskaya), la hoteluri sau în case închiriate în diverse stațiuni de odihnă.

Pentru toate aceste cheltuieli, existau banii necesari proveniți din donații ale simpatizanților mișcării comuniste (printre care se număra și Maxim Gorki) precum și din tot felul de sume pe care Partidul Muncitoresc Social

Democrat le strângea prin cotizații, plus ce mai se sustrăgeau sau pur și simplu se furau de la bănci și de la stațiile de tren, de către echipe conduse de Stalin.

În rândurile ilegaliștilor nu existau diferențe între bărbați și femei în privința primirii unor responsabilități și efectuarea unora dintre acțiunile preconizate și care în general trebuiau desfășurate pe parcursul nopților.

Exemple în acest sens au fost date de cele două surori ale lui Lenin: *Anna**)

*și Maria***), care de multe ori se angajau în efectuarea unora din acțiunile de noapte și care erau deosebit de periculoase.

La un moment dat Maria a fost arestată, ținută luni de zile într-o celulă izolată și apoi trimisă în exil în Sud-Estul Rusiei, în valea fluviului Volga, în Samara.

O altă activistă (cu numele conspirativ Lidia Dan a fost arestată într-o noapte (în luna mai 1902) și trimisă în exil în Oleminsk (pe râul Lena în Siberia) unde a stat trei ani până când a reușit să evadeze și a fugit în Elveția.

Unele dintre aceste acțiuni cum erau de exemplu tipărirea în Rusia a ziarului Iskra se realiza în mici ateliere de tipografie sau în pivnițele caselor unora dintre activiștii mai puțin urmăriți de către poliția țaristă.

Procurarea de materiale pentru tipărirea ziarului (hârtie, litere de plumb cu caractere chirilice sau cerneluri) se procurau în cantități mici pentru a nu atrage atenția poliției.

Marea majoritate a exemplarelor ziarului Iskra se tipăreau în afara granițelor și erau aduse în Rusia prin diverse țări (Polonia, România, Lituania ș.a.)

Anglia, și în special orașul Londra, era unul dintre locurile care oferea la un anumit moment dat o siguranță mai mare refugiaților politici și de unde puteau să transmită diverse informații pentru conducerea diverselor acțiuni politice.

Aici își găsiseră locul cu zeci de ani înainte, Marx, Engels Herzen și tot aici veniseră și alți revoluționari printre care Louis Blanc (din Franța), Lajos Kossuth (din Ungaria), Giuseppe Mazzini (din Italia).

Poliția engleză și în special cea londoneză se preocupa într-un mod deosebit de intens de anarhiștii irlandezi; cu toate că primea rapoarte de la diverse poliții din alte țări despre revoluționarii ruși.

Cărțile de istorie confirmă că în noaptea de 16 spre 17 iulie 1918 un grup format din tineri simpatizanți ai mișcării bolșevice l-au ucis prin împușcare pe

*) Anna Ilyinichna Yelizarova-Ulyanova (1864 - 1935) - revoluționară rusă, membră a guvernului sovietic.

**) Maria Ilynichna Ulyanova (1878 - 1937) - revoluționară rusă.

țarul Nicolae al II-lea împreună cu întreaga sa familie (soția, fiul și cele patru fiice).

Acțiunea s-a petrecut în pivnița unei case din Ekaterinburg (un oraș în regiunea muntelui Ural), unde au fost închiși după ce au fost luați prizonieri.

Pentru a preveni orice acțiune din partea unor susținători ai țarului, corpurile celor morți au fost duse și îngropate în grabă într-un mormânt secret.

Cu toate că istoricii ruși susțineau că acțiunea de ucidere a ultimul împărat din dinastia Romanovilor a fost un act al unor bolșevici care au acționat în mod independent fără să ceară și aprobarea lui Lenin, unele documente mai recente culese din arhivele secrete, confirmă că Lenin nu a fost străin de această acțiune.

Alexei Akimov (bodyguard-ul lui Lenin) și-a amintit după ani de zile că păstrase copia telegramei lui Lenin prin care acesta dăduse ordinul de împușcare. Telegrama fusese semnată și de Yakov Sverdlov¹⁵² (Șeful guvernului bolșevic).

152 Vezi Adnotări despre Yakov Sverdlov

În amintirile lui Troțki despre Revoluția Rusă, el menționează o convorbire pe care a avut-o cu Sverdlov în 1918, despre executarea țarului și a familiei lui.

Iată dialogul:

L-am întrebat în treacăt (pe Sverdlov - n.n.):

— Oh, da, unde este acum țarul?

— L-am „Terminat”, a replicat el. „A fost împușcat”.

— Și unde este familia?

— Familia împreună cu el.

— Și cine a luat decizia asta? am întrebat.

— Noi am decis. Ilici (Lenin - n.n.) și ceilalți.

— Țarul nu trebuia să scape în special în condițiile actuale dificile.

— Nu am mai pus nicio întrebare și am considerat problema închisă.

Leon Troțki - a relevat mulți ani mai târziu că Lenin și Sverdlov luaseră împreună decizia de a-l executa pe țar și familiei sa.

După preluarea puterii, unii dintre conducătorii bolșevici considerau că țarul „Nicolae Romanov, „ar fi trebuit să fie dus în fața unui „tribunal revoluționar”, care să-l judece pentru faptele sale de „crimă împotriva poporului”, înainte de a fi condamnat la moarte.

Precedente istorice existaseră pentru acest lucru. Doi monarhi europeni și-au pierdut viața ca urmare a revoltelor revoluționare: în Anglia *Charles I* a fost decapitat în 1649, după ce a fost judecat și în Franța, *Ludovic al XVI-lea* a fost de asemenea condamnat la moarte prin ghilotinare în 1793.

Acești regii fuseseră condamnați la moarte, după desfășurarea unor procese publice de lungă durată, în care se prezentaseră tot felul de argumente pro și contra fiecăruia dintre ei.

Țarul Nicolae al II-lea, nu a fost nici acuzat, nici condamnat public. El a fost omorât în secret - împreună cu

familia sa - în miez de noapte; act care a fost similar mai mult cu un masacru gangsteresc - decât cu o execuție formală.

Foarte mulți analiști istorici au căutat o explicație a acestui act, (despre care Lenin se spunea că nu știa nimica, iar până la urmă s-a dovedit că el fusese cel care decisese acest act).

Întrebarea principală era: de ce Lenin și Sverdlov au decis să nu se facă un proces public al fostului țar?

Siungura explicație plauzibilă era cea prezentată și de autorul Robert Wilton, în lucrarea *The Last Days of the Romanovs*; Nicolae II și familia sa au fost uciși, deoarece conducătorii bolșevici știau că nu puteau fi siguri de sprijinul populației ruse și se temeau că poporul rus nu ar fi aprobat uciderea țarului, indiferent de motivele și formalitățile invocate de un tribunal popular adhoc.

Asemenea acte criminale, de cele mai multe ori nejustificate din niciun punct de vedere legal, decât al ambiției și al demenței conducătorilor, au continuat zeci de ani în Rusia.

Ceea ce merită reținut este faptul că mult timp Lenin a negat total ceea ce se întâmplase cu familia imperială.

La un interviu pe care l-a dat unui ziar din Copenhaga „*National Tinden*” la 17 iulie 1918, în care i se cerea să comenteze actul de împușcare al țarului Nicolae al II-lea, Lenin a spus:

„Zvonurile nu sunt adevărate, fostul țar este bine, toate aceste zvonuri sunt minciuni create de presa capitalistă”.

În ziua următoare guvernul sovietic a pus în discuție acțiunea de omorâre a familiei imperiale. Într-un dialog între Lenin și Troțki, pe care Troțki l-a descris în memoriile sale, Lenin îl convinsese de a sprijinii actul omorării țarului.

Făcându-i jocul, Troțki spunea:

„Decizia de omorâre a familiei imperiale a fost nu numai de folos, dar a fost absolut necesară. Severitatea acestei pedepse a arătat tuturor celor care ar continua să lupte împotriva noastră (a comuniștilor - n.n.), că suntem fără milă și nimic nu ne poate opri de la aplicarea actelor de dreptate.

Executarea întregii familii a țarului a avut drept scop nu numai de a speria, și însufla un sentiment de oroare în dușmani, ci, de asemenea, să arate că nu există nicio cale de întoarcere, care ar pune la îndoială victoria noastră totală”.

Asemenea cuvinte l-au făcut pe Lenin să se simtă bine și i-a întărit încrederea în suportul lui Troțki, iar în ședința guvernului sovietic în care s-a discutat despre actul împușcării familiei imperiale, această acțiune a fost aprobată (după o metodă care devenise comună și se aplică la toate nivelurile de conducere și pentru orice acțiuni), cu „o unanimitate” (adică sută la sută dintre voturi).

După unele date prezentate de către istoricul Dmitri Volkogonov, Șeful uneia dintre Comisiile Speciale ale Dumei (Parlamentului rus), culese mai recent din arhivele KGB-ului, în perioada 1929 - 1952 peste 21.5 milioane de sovietici au fost represați; peste 1/3 au fost împușcați iar restul au fost trimiși în pușcării și în lagăre de muncă (gulaguri - n.n.) unde cei mai mulți au murit.

Un număr foarte mare dintre aceste victime erau evrei pe care Stalin căutase să-i elimine (ca și Hitler), din Rusia.

Toate aceste crime au fost aprobate, la timpul respectiv, cu „unanimitate”.

de voturi.

Cei mai mulți istorici au prezentat unele date, care de cele mai multe ori au fost în mod special „neglijate”, despre părinții lui Lenin (în special despre mama lui care

era de religie mozaică).

Documente mai recente (după 1992), susțin că ambii părinți ai lui Lenin, erau evrei și în casă se vorbea limba idiș.

Unele documente confirmă că Lenin vorbea și idiș și germană, încă de când era copil, pe care le învățase de la mama și bunicii lui.

Documentele confirmă că Lenin a fost strănepotul lui Moishe Itskovich Blank și nepotul lui Srul Moishevich Blank, care s-a botezat căpătând numele:

Aleksandr Dmitrievich.

Originea evreiască a lui V.I. Lenin devenise o puternică controversă după moartea sa între sora lui Lenin, Anna, și Stalin.

La șase ani după moartea lui Lenin, (în 1932), Anna Ulianova, sora mai mare a lui Lenin, i-a trimis o scrisoare lui Stalin cerându-i să oficializeze originea evreiască a lui Lenin.

În scrisoare ea spunea:

„Probabil nu este niciun secret pentru dumneavoastră că cercetările referitoare la bunicul nostru arată că el a provenit dintr-o familie săracă evreiască. Acest lucru este confirmat de certificatul de botez al bunicului, ca fiind fiul lui Moishe Blank din Zhitomir.

O asemenea informație ar putea servi în combaterea antisemitismului.

Mai mult decât atât, Anna afirma:

Originile evreiești ale lui Lenin, erau pe mai departe confirmate de excepționalele abilități ale tribului semitic; Lenin întotdeauna i-a prețuit pe evrei foarte mult.

În concluzia scrisorii sale, Anna afirma:

„... ar fi greșit să se ascundă aceasta populației rusești și întregii omeniri”.

Stalin primind scrisoarea i-a ordonat Annei Ulianova să păstreze tăcere privind rădăcinile evreiești ale fratelui

ei.

Stalin i-a spus:

„Niciun cuvânt despre aceasta!”

În același timp Stalin a ordonat ca toate documentele publicate în timpul vieții sale, referitoare la personalitatea lui Lenin, să confirme numai originile:

rusă, germană și suedeză; niciun cuvânt nu se spunea de originea sa calmucă (după care apăreau unele dintre trăsăturile lui asiatic) și nici cea evreiască.

În ura deosebită a georgianului Stalin, împotriva evreilor, Stalin nu a vrut să se știe că cei care au realizat Marea Revoluție Rusă au fost un evreu, ajutat de alții evrei, cum a fost Lev Troțki (pe numele adevărat Lev Bronștein), Iakov Sverdlov (pe numele adevărat Iakov Solomon), Grigori Zinoviev (Radomysky), Comisarul de presă Karl Radek (Sobelsohn), Lev Kamenev (Lev Rosenfeld) și încă mulți alții.

Câțiva ani mai târziu, Stalin a început o puternică campanie de epurare și arestare a evreilor din rândurile conducătorilor revoluției ruse, sub diverse pretexte: devieri de dreapta sau de spionaj și joc dublu în favoarea capitalismului și a imperialismului (în special în favoarea celui american - n.n.)

Aceleași documente confirmă că și Nadejda era și ea din partea unuia dintre părinți de origine evreiască.

În 1912 Zinoviev, Lev Kamenev și Lenin s-au mutat în Cracovia (În Galiția)

pentru a fi mai aproape de Rusia.

*

Un episod pe care l-a avut Lenin când a trăit în Galiția, (în vara anului 1912

și până în Ianuarie 1915), a fost următorul:

Când au început tot felul de zvonuri referitoare la război, el avea posibilitatea să plece la Viena sau la Stockholm, dar după ce a discutat cu Nadejda, și cu ceilalți

exilați care erau în Polonia, a ajuns la concluzia că ar fi mai bine să rămână în Galiția. În timpul conflictului dintre Rusia și Austro-Ungaria, situația devenise atât de tensionată din punct de vedere politic și începuse o puternică campanie din partea guvernului țarist de arestări și deportări.

Ziarul Pravda la care Lenin își aducea în mod regulat contribuția prin diverse articole, a fost victima acestei puternice represalii; cei ce lucrau la ziar au fost arestați și ziarul și-a întrerupt pentru un timp activitatea.

Kamenev pe care Lenin îl trimisese la începutul lui 1914 la Petersburg pentru a conduce ziarul, a fost și el arestat.

Stalin, a fost și el arestat și trimis în Kureika (sat la Sud de Cercul Arctic în apropiere de Turukhansk în Krasnoyarsk) unde a fost exilat între 1914 - 1917 (înainte de Revoluția din Octombrie) și de unde nu existau șanse de scăpare.

Lenin, ca cetățean străin într-o țară care era în război cu Rusia nu își putea permite să atragă atenția asupra persoanei sale, cu toate că, ar fi putut dovedi cu martori că era împotriva războiului și împotriva politicii externe a țarismului.

Imediat după declanșarea războiului întreaga Europă intrase într-o agitație deosebită și în toate țările începuse o goană după spioni, fără să se știe care de partea cui erau.

Sunt unele mărturisiri, povestite din generație în generație, după care locuitorii micii localități Poronin¹⁵³, în apropierea căreia locuiau Lenin și Nadejda și care îl vedeau pe Lenin trecând prin acest sat și urcându-se pe unul din dealuri din apropiere, unde stătea și scria ceva, deveniseră susceptibili în legătură cu această persoană. Ei credeau că Lenin își nota unele aspecte ale strategiei pe

153 Poronin -sat în sudul Poloniei situate în munții Tatra, aproximativ la 7 kilometri N-E de Zakopane și la circa 80 km Sud de Cracovia.

care apoi le trimitea în Rusia. Câțiva dintre locuitorii acestui sat au informat postul local de poliție despre această persoană.

La 7 August un polițist a venit la casa unde locuiau Lenin și Nadejda în Bialy Dunajec și după o scurtă percheziție a găsit un pistol fără gloanțe și unele note cu statistici. Crezând că sunt niște informații codificate, le-a confiscat și l-a dus pe Lenin la postul de poliție și l-a înregistrat în lista suspectilor din Galiția.

Umblând însoțit de polițist, toată lumea a văzut această scenă și era curioasă ce se va întâmpla mai departe.

Un copil de evreu care era pe stradă, jucându-se cu alții a fugit la Templul din oraș, unde erau părinții lui și le-a povestit ceea ce văzuse.

După un timp cât a stat la sediul poliției, Lenin, a fost eliberat și în drum spre casă s-a oprit să facă unele cumpărături la prăvălia lui Mendel Singer, unul din negustorii acestui orașel care vindea tot felul de produse.

În general populația din Galiția era în marea ei majoritate formată din evrei și Lenin, așa cum am mai amintit, cunoștea idiș de când era mic.

Fiind în prăvălia lui Mendel Siger a început să vorbească cu acesta în idiș, ceea ce i-a făcut o impresie deosebit de bună lui Mendel și l-a sfătuit să ia legătura cu avocatul Bernard Cohen, un avocat de renume în toată regiunea.

Avocatul Cohen după ce l-a ascultat pe Lenin povestindu-i cine este și cu ce se ocupa, i-a scris o recomandare deosebit de favorabilă pe care a trimis-o Ministrului de Interne Austro-ungar (Dr. Karl Heinold) și în care îi explica actele de curaj ale lui Lenin în lupta împotriva țarismului și totodată îl asigura că Lenin nu era spion.

Ani de zile după acest eveniment, care l-a salvat de

anii de pușcărie, la care ar fi putut fi condamnat, Lenin își amintea cu plăcere de Mendel Singer și i-a trimis o scrisoare de mulțumire pentru tot ce făcuse pentru el.

Pe toată perioada până a murit, cele mai multe dintre legăturile pe linie de partid, se bazau pe evrei și niciodată nu s-a gândit să-i condamne pentru faptul că erau evrei; după moartea sa, Stalin a pornit o adevărată campanie antisemită și a omorât sau a trimis în pușcării sute de evrei.

Lenin fusese entuziasmat de noua tehnologie de comunicare apărută în acea perioadă cum era radioul și gramofonul și a capacității de folosire pentru educarea populației din Rusia (cea mai mare parte fiind țărani analfabeți).

În 1919, Lenin a înregistrat opt discursuri pe plăci de patefon.

În timpul conducerii U.R.S.S-ului de către Nikita Hrușciov (1953 - 1964), șapte dintre discuri au fost publicate.

Cel de al optelea disc nu a fost publicat, întrucât el expunea ideile lui Lenin cu privire la antisemitism și la Programul pe care voia să-l introducă de combatere a antisemitismului.

Lenin spunea:

„Antisemitism, înseamnă dușmănie față de răspândirea evreilor.

Atunci când monarhia țaristă și-a trăit ultimele zile de viață, a încercat să-i incite pe muncitori și pe țăranii ignoranți împotriva evreilor.

Poliția țaristă, în alianță cu proprietarii de terenuri și cu capitaliștii, au organizat pogromuri împotriva evreilor.

Moșieri și capitaliști au încercat să devieze ura muncitorilor și țăranilor, care au fost exploatați considerând că aceasta se datora evreilor; și în alte țări, au loc asemenea manifestări create de către capitaliști

care instigă la ură împotriva evreilor, în scopul de a-i orbii pe lucrători, pentru a distrage atenția de la inamicul real al oamenilor muncii, care este capitalul”.

Ura față de evrei persistă doar în acele țări în care sclavia impusă de moșieri și capitaliști se îmbină cu ignoranța din rândul muncitorilor și țăranilor.

Numai cei mai ignoranți și asupriți pot să creadă în aceste minciuni și calomnii, care sunt răspândite despre evrei.

Aceasta este o luptă continuă de supraviețuire care se manifestă din cele mai vechi timpuri feudale, când preoții ardeau pe ruguri pe eretici, atunci când țăranii erau obligați să trăiască în sclavie.

De atunci oamenii și-au deschis ochii și au înțeles că evreii nu sunt dușmanii oamenilor muncii.

Dușmanii muncitorilor sunt capitaliștii din toate țările.

Printre evreii cei mai mulți sunt oameni care muncesc; ei formează majoritatea. Ei sunt frații noștri, care, ca și noi, sunt oprimați de capital; ei sunt tovarășii noștri în lupta pentru socialism.

Printre evreii sunt și chiaburi, exploatatori și capitaliști, la fel cum există între ruși, și în rândul altor națiuni.

Capitaliștii depun toate eforturile pentru a semăna și a instiga ura între lucrătorii care au credințe diferite, între diferite națiuni și rase.

Cei care nu lucrează sunt ținuți la putere de către puterea capitalului.

Evreii bogați, ca și rușii bogați, și ca toți bogații din toate țările, sunt în alianță pentru a-i oprima, zdrobi, și a-i dezbină pe muncitori.

Rușine țarismului blestemat care a torturat și persecutat evreii.

Rușine celor care instigă ura față de evrei, care

instigă ura față de alte națiuni.

Trăiască încrederea frățească și alianța de luptă a muncitorilor de toate naționalitățile în lupta pentru răsturnarea capitalismului.

*

Ceea ce merită amintit este faptul că în cele mai multe cazuri conflictele rasiale sunt alimentate și se referă la masa largă a populației, indiferent că sunt evrei, țigani sau de orice altă minoritate, naționalitate, religie, culoare a pielii ș.a.m.d.

Exemple concludente s-au găsit nenumărate și în timpul fascismului hitlerist, când se preconize „actul final! de lichidare a evreilor, țăganilor sau polonezilor.

Dar atât Hitler, Stalin și alți conducători cu idei rasiste nu se referă la oamenii bogați, cu care întrețineau relații de afaceri, de serviciu și chiar prietenii; toată ura lor de fapt se îndreaptă împotriva masei mari de oameni săraci care nu aveau așa cum am mai amintit, niciun cuvânt și niciun sprijin în a lupta împotriva actelor criminale.

Cu Ceaușescu s-a petrecut același lucru: se instaurase o politică antisemită dar ea se referea la masa mare de oameni care nu aveau „o voce” care să-i apere.

Mulți evrei se învârteau în jurul lui și chiar îi deveniseră prieteni, sfătuitori și îi creau tot felul de relații pe plan mondial. În felul acesta își făcuse și întreținea o platformă ce oferea imaginea inexistenței concepției antisemite pe care în mod tacit de fapt o aplica.

Exemple au fost nenumărate când cu toată politica antisemită, în multe funcții de conducere, Ceaușescu acceptase să mențină evrei¹⁵⁴.

154 Iosif Chișinevski, Miron Constantinescu, Ana Toma, Corneliu Bogdan, Silviu Brucan și soția lui, Alexandra Sidorovici, Mihai Florescu, Walter Roman, și alții. Lista se bazează pe informații publicate în lucrarea: De la steaua lui David la steaua lui Rothschild, autor: Ieronim Hristea, Editura țara noastră, București,

7.

Conspirația stalinistă Când Lenin era grav bolnav, Zinoviev, Kamenev și Stalin veneau zilnic să-l vadă, urmărind mai mult dacă starea sănătății se înrăutățea și nicidecum dacă avea șanse să se facă mai bine.

Lenin a știu acest lucru și acesta a fost și motivul pentru care în scrisoarea lui testamentară a atras atenția conducerii partidului să nu-l aleagă pe Stalin drept conducător al statului sovietic.

Cei trei „prieteni” au format o conspirație împotriva lui Troțki pe care au practicat-o cu amănunțime înainte de una din ședințele Politbiroului.

În această conspirație Stalin a jucat rolul unui prieten încercând a-i dovedi lui Troțki cât de „prieteni” îi era, iar ceilalți aveau sarcina de a critica și de a informa Politbiroul despre marile greșeli pe care le comisese Troțki.

În timp ce Politbiroul¹⁵⁵ era în plină discuție, Stalin s-a ridicat de la locul lui și a început să umble prin sală cu un pas încet, cu o mână la spate și cu cealaltă ținându-și pipa din care pufăia încet, dând impresia că se gândea pentru o decizie deosebit de gravă.

Stalin nu a făcut niciun comentariu până s-au terminat toate discuțiile și la urmă a tras concluzia care de fapt era de mult timp gândită și care reprezenta punctul de vedere al majorității membrilor Politbiroului și anume aceea de retragere a calității de membru al Partidului Comunist tovarășului Troțki.

Această decizie o luase, ca și când el nu ar fi făcut

2004, pg. 326-336, 341, și lucrarea: Din culisele securității, autor: Neagu Cosma, Editura Globus, București, pg. 44-83.

155 Politburo – biroul executive al Comitetului Central care are mandatul de a lua deciziile curente și care ulterior fiind supuse spre aprobare Comitetului Central al partidului sunt ratificate (în unanimitate!-n.n.).

decât să se conformeze unei hotărâri a majorității membrilor Biroului Politic pentru eliminarea lui Troțki din rândurile membrilor Politbiroului și din rândurile partidului.

Unul dintre profesorii de istorie afirmase la un moment dat:

„Revoluția începuse să-și mănânce copiii!”

Și acest fapt a continuat zeci de ani timp în care treptat dar sigur Stalin aplicase un sistem similar tuturor celor care îi dădeau impresia că ar putea să constituie un pericol personal.

Nu a trecut mult timp și alți membri ai Biroului Politic, printre care se aflau chiar și Zinoviev, Kamenev, și alții au fost învinuiți de tot felul de crime împotriva statului sovietic printre care: vânduți unor puteri străine, devieri de dreapta, spionaj în favoarea unor puteri străine, ș.a., iar rezultatul era același, plecând de la eliminarea din partid până la lichidarea fizică.

Așa au murit mii de oameni, vechi activiști ai mișcării comuniste.

Două fapte merită amintite:

În primul rând când Nichita Sergheevici Hrușciov a preluat conducerea URSS, a considerat că prima lui datorie era să demaște faptele criminale de care s-a făcut vinovat Stalin. În Raportul Secret ținut la Congresul al XX-lea al PCUS a prezentat toate aceste crime.

[Pentru informații suplimentare privind Raportul secret la Congresul 20 al PCUS și efectele lui asupra României, sugerez consultarea articolului semnat de Elizabeta Neagoe, în documentarul online: *Raportul secret al lui Nikita Hrușciov*].

Mai recent, unii istorici occidentali au scos la lumină diverse fapte criminale de care nici Hrușciov nu a fost străin. Când Iosif Stalin a ordonat executarea în masă în perioada „Marei epurări”, Nikita Hrușciov a fost unul

dintre cei mai înfocați participant la acest plan. Milioane de oameni considerați ca fiind comuniști suspecti au fost executați sau trimiși în pușcăriile din Siberia.

Hrușciov personal a ordonat omorârea a mii de oameni, printre care mulți prieteni și colegi de ai lui. În 1936, într-unul din discursurile ținute afirma că *„execuția este singurul mod de a curăța Uniunea Sovietică de dizidenții care se opun marilor succese ale Uniunii Sovietice”*.

În următorul an Stalin la numit conducătorul Partidului Comunist al Ucrainei.

În timpul celui de al Doilea Război Mondial, fiind în armată în zona de apărare a Stalingradului, unde au murit peste 1 milion de soldați printre care și soldați nemți, Hrușciov se ocupa personal de interogarea prizonierilor și apoi ordona aplicarea unor metode sadice de omorâre a acestora.

Ceea ce de asemeni trebuie reținut este și faptul că recent Președintele Vladimir Putin a afirmat pentru prima oară în mod public că trebuie menținut Mausoleul Lenin în Piața Roșie din Moscova ca semn de „întoarcere la rădăcinile istorice ale Rusiei” și îl consider pe „Lenin ca pe un sfânt”.

8.

Testamentul adevărat a lui Lenin Testamentul lui Lenin nu trebuie confundat cu Testamentul politic al lui Lenin, (un termen folosit în leninism pentru desemnarea unei serii de scrisori și articole dictate de Lenin în timpul bolii, în care dădea instrucțiuni despre modul în care trebuia să continue edificarea statului sovietic).

În mod tradițional, acest testament politic cuprinde următoarele lucrări:

O scrisoare către Congres, Despre atribuirea Gosplan cu funcții legislative Asupra „problemei naționalităților” sau despre „Autonomizație”

Pagini din jurnal, Despre cooperatie, Despre revoluția noastră, Cum trebuie să reorganizăm muncitorimea a Mai bine mai puțin, dar mai bine.

Testamentul lui Lenin este documentul scris de Lenin în ultimele săptămâni ale anului 1922 și în prima săptămână a anului 1923.

În testament adevărat, nu în cel prelucrat de către organele de partid și de către KGB, Lenin a propus schimbări în structurile de conducere ale statului sovietic. El a făcut de asemenea unele aprecieri asupra unor membri de frunte ai conducerii sovietice, cea mai importantă observație făcută fiind aceea a îndepărtării lui Stalin din funcția de Secretar General al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Acest document - de partid - a cunoscut o adevărată aventură. Despre el nu s-a spus niciodată niciun cuvânt. Totul a fost ținut în strict secret în dosarele controlate de KGB. Foarte recent au fost scoase la lumină aceste documente care clarifică unele dintre relațiile și luptele intestinale din cadrul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice (PCUS).

Cât timp Lenin a fost grav bolnav și chiar imediat după moartea lui, acest documentat a fost păstrat secret (pentru un timp) de către Nadejda Krupskaia, în speranța că Lenin se va face mai bine și va putea el însuși să-și prezinte punctul de vedere în plenul Congresului partidului care era planificat să se țină în Aprilie 1923.

Starea sănătății lui Lenin agravându-se după cel de al treilea atac cerebral (martie 1923) și nemaiputând vorbi, Nadejda Krupskaia a predat acest testament, după moartea lui Lenin (21 ianuarie 1924) Secretariatului Comitetului Central al Partidului Comunist, cerând ca acest document să fie prezentat delegaților la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist care trebuia să aibă loc în iunie 1924.

La data respectivă conducerea partidului” era sub controlul triumviratului format din: Stalin, Kamenev, Zinoviev.

Prezentarea unui asemenea document important îi puneau pe membrii triumviratului într-o mare încurcătură.

Pe de-o parte, ei ar fi vrut să interzică prezentarea acestui documentul în care erau criticați cei trei conducători și pe aliatul lor, Buharin, și în același timp pe adversarul lor, Troțki.

Deși comentariile lui Lenin se refereau la toți conducătorii comuniști, din acel moment, Stalin era cel mai mult afectat și avea cel mai mult de pierdut, întrucât Lenin susținea îndepărtarea lui definitivă din funcția de Secretar General al Comitetului Central al Partidului Comunist.

Pe de altă parte, conducătorii partidului nu aveau curajul să nu se supună dorințelor lui Lenin (în special atât de curând după moartea lui), mai ales că Nadejda Krupskaia insista ca aceste dorințe să fie respectate.

Liderii sovietici erau de asemenea în mijlocul unor lupte interne ce aveau loc între diferitele grupări reprezentând interesele fiecăruia dintre cei trei membri ai „triumviratului”, pentru controlul partidului.

Asemenea frământări și luptele intestinale ale acestor grupări neomogene aveau să se dezintegreze curând, ceea ce ar fi făcut ca ascunderea sau neglijarea prezentării documentului leninist, să fie mai mult decât imposibilă.

Compromisul final propus de triumvirat la „*Consiliul înțelepților*” al celui de-al XIII-lea Congres, a fost ca după ce Kamenev urma să dea citire textului testamentului, delegații la Congres să poată avea acces la el în următoarele condiții (făcute public pentru prima dată într-o broșură a lui Troțki în publicată în 1934 și confirmată de documentele publicate ulterior în timpul epocii perestroicii sub conducerea lui Mihail Gorbaciov și din alte documente

ulterioare acestei perioade):

— Testamentul trebuia citit de reprezentanții conducerii partidului în cadrul unor întâlniri separate cu fiecare delegație regională - nu era permisă luarea de notițe - în timpul întâlnirilor plenare ale Congresului nu trebuiau făcute referiri la testament.

Așa după cum era și de așteptat și după o metodă ce a devenit ulterior foarte comună, pentru toate partidele comuniste și la toate nivelurile de conducere, de la nivelul celor mai mici organizații (numite „de bază” până la nivelul Congreselor Partidelor Comuniste), propunerile au fost adoptate cu majoritate de voturi („în unanimitate”) în ciuda obiecțiilor (lui Krupskaia - n.n.)

sau a celor care ulterior, de fapt, nu erau de acord cu asemenea acțiuni.

Ca urmare, testamentul nu a avut efectul pe care-l sperase Lenin, iar Stalin și-a păstrat poziția de Secretar General.

După cum rezultă dintr-o serie de documente prezentate de către diverse surse ale mass-mediei în ultimele decenii, împiedicarea acțiunii de aducere la cunoștința tuturor membrilor partidului a conținutului documentului a rămas un fapt controversat folosit în lupta dintre opoziția de stânga și grupurile de susținători ai conflictului: Stalin-Buharin din perioada 1924 - 1927.

Ca urmare a presiunilor opoziției, Stalin a fost obligat să citească din nou testamentul în iulie 1926 la întâlnirea Comitetului Central.

O ediție cenzurată și deosebit de mult redusă, a fost tipărită în decembrie 1927 într-un tiraj deosebit de redus (din care majoritatea exemplarelor au fost (după opinia unor istorici - n. n) distruse imediat după editare, ajungând un număr foarte limitat la dispoziția delegaților la Congres al 15-lea al Partidului Comunist.

Testamentul nu a fost adus la cunoștința publicul larg

datorită consensului la care au ajuns membrii conducerii sovietice care considerau că documentul nu poate fi tipărit și publicat deoarece ar crea multiple probleme de neînțelegeri întregului Partid.

Întregul text al testamentului lui Lenin ca și faptul că el nu a fost prezentat așa cum ceruse Lenin, tuturor participanților la Congresul PCB și a fost interzis de a se da publicității în întregime, au devenit cunoscute în occident.

Unul dintre cei ce s-au referit la întreaga „aventură” creată în jurul acestui document istoric a fost Max Eastman¹⁵⁶ într-un studiu intitulat „*Since Lenin Died*” (De când a murit Lenin) scris în 1925.

Din momentul în care a apărut această informație și s-a răspândit în întreaga lume occidentală, conducerea sovietică a înfierat demersul lui Eastman și, folosindu-se de așa numita „disciplină de partid”, l-a forțat pe Troțki, care era încă membru al Politbiro-ului, să scrie un articol în care nega și înfiera versiunea evenimentelor descrise de Eastman.

Textul integral al Testamentului lui Lenin a ajuns pe o cale neoficială în Statele Unite și a fost publicat în ziarul New York Times în 1926.

Mai târziu, când Stalin și-a consolidat poziția de conducător necontestat al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice (PCUS), la sfârșitul celui de-al treilea deceniu, toate referirile la testamentul lui Lenin au fost considerate drept „agitație antisovietică” și erau pedepsite ca atare.

Negarea existenței acestui document a rămas una dintre petele negre ale istoriografiei sovietice până la moartea lui Stalin în 1953.

După denunțarea crimelor staliniste de către Nikita Hrușciiov la al XX-lea Congres al PCUS, din 1956, documentul a fost publicat în mod oficial.

156 Vezi Adnotări despre Max Eastman

Textul Testamentului lui Lenin este o critică a guvernării sovietice din acel moment.

Lenin avertiza asupra primejdiilor pe care le anticipa și făcea sugestii pentru viitor. Unele dintre aceste sugestii vizau mărirea numărului de membri ai CC al PC al URSS, atribuirea de puteri legislative Comitetului de Stat pentru Planificare și schimbarea politicii naționalităților puse în practică de Stalin.

Lenin critica politica lui Stalin, nu doar asupra politicii în domeniul naționalităților, dar și asupra stilului de conducere al celui care avea ambiția de a deveni viitorul conducător cu principii dictatoriale.

Lenin a scris în mod special:

„Tovarășul Stalin, odată devenit Secretar general, are o autoritate nelimitată concentrată în mâinile sale, iar eu nu sunt sigur dacă el va fi capabil tot timpul să folosească această autoritate cu suficientă prudență.

Tovarășul Troțki, pe de altă parte, așa cum a demonstrat deja lupta lui împotriva Comitetului Central în problema Comisariatului Poporului pentru Comunicații, este remarcabil nu doar numai printr-o abilitate remarcabilă.

Ca persoană, el este probabil cel mai capabil om din CC-ul de azi, dar a arătat o încredere în sine excesivă și o preocupare excesivă pentru partea pur administrativă a muncii.

Aceste două calități a celor doi lideri de frunte ai CC-ului de azi, pot duce în mod necugetat la o ruptură, și dacă Partidul nu ia măsuri să preîntâmpine acest fapt, ruptura poate veni pe nepregătite”.

Într-un post-scriptum adăugat câteva săptămâni mai târziu, Lenin recomanda:

„... îndepărtarea din funcție a lui Stalin din poziția de Secretar General al PC al URSS.

Stalin este prea grosolan și acest defect, altfel destul

de tolerabil printre noi, comuniștii, devine intolerabil pentru un Secretar General.

De aceea eu sugerez tovarășilor să se gândească la îndepărtarea lui Stalin din acel post și la numirea unui alt om în locul lui, care să se deosebească din toate punctele de vedere de tovarășul Stalin”.

Unul dintre cei care l-au cunoscut într-un mod deosebit pe Stalin și care lucrase câțiva ani cu el în calitate de secretar (directn.n.) când Stalin devenise conducătorul URSS a fost Boris Georgiyeovich Bazhanov¹⁵⁷.

El a avut diferite funcții în Biroul Politic al URSS între 1925 și 1928.

În 1928 a fugit din Uniunea Sovietică și a fost singurul secretar particular a lui Stalin care a reușit să fugă din țară și să devină un propagandist împotriva regimului sovietic.

Stalin a încercat de mai multe ori prin intermediul securității sovietice să-l prindă și să-l omoare. Una din încercări a fost în Franța, dar a eșuat.

Din 1930 Bazhanov a scris și a publicat o mulțime de articole și memorii despre Stalin, care au fost traduse și publicate după 1953, după ce Stalin a murit.

Din toate aceste realități se poate desprinde ideea pe care au prezentat-o mulți autori privind așa-zisa Revoluție bolșevică, după care:

Așa s-au petrecut faptele în realitate și nu cum au fost prezentate de istoria PCUS, creată de ideologia comunistă!

Numai unele documente ale puterii sovietice referitoare la perioada dinaintea celui de al Doilea Război Mondial și la cea din timpul războiului au fost publicate, întrucât numai unii dintre istorici au avut acces la arhivele secrete ale KGB-ului; majoritatea istoricilor au avut acces numai la arhivele oficiale care ofereau numai unele

157 Vezi Adnotări despre Boris Georgiyeovich Bazhanov

documente considerate ca fiind „ne clasificate”.

Nikita Hrușcirov a fost primul care a demască la cel de al XX-lea Congres al PCUS, din 1956, adevărata față a politicii staliniste, a cultului personalității și a crimelor comise din ordinal lui Stalin împotriva umanității, a partidului și a statului sovietic.

Cum va evolua viața poporului rus în viitor rămâne ca un mare semn de întrebare atât pentru poporul rus cât și pentru restul lumii care este atentă la toate planurile și manipularile politice făcute de Vladimir Putin în calitatea sa actuală de Președinte al Rusiei.

*) Puci - Încercare a unui grup politic militar de a răsturna prin violență un regim politic, o ordine statală.

În loc de concluzii Înainte de a încheia această analiză a utopiei marxiste și a efectelor ei negative prin crearea și manifestarea comunismului, doresc să aduc mulțumiri celui care a prezentat într-un mod deosebit de convingător modul în care comunismul a afectat viața intelectuală din România.

Acest articol vine în ajutorul punctului de vedere privind diferența între ficțiunea comunismului creată de susținătorii concepției comuniste și cruda realitate a manifestării lui.

Chiar dacă a apărut cu peste 5 ani în urmă articolul este de o deosebită valoare și actualitate.

Articolul lui Al Săndulescu a apărut în România literară Nr. 12 din 2008

sub titlul *Comunismul și intelectualitate* În Europa și în lume, se mai crede încă în această utopie sângeroasă, folosită adesea demagogic pentru amăgirea categoriilor defavorizate ale populației, spre a-i câștiga voturile, se ignoră voit sau nu experiența tragică a Uniunii Sovietice, cu cele mai bine de 20 de milioane de sacrificați, la care se adaugă alte milioane și milioane din fostele „democrații

populare", din Asia și America de Sud; la noi, bătrânii (cel puțin unii dintre ei) mai tânjesc după cozile interminabile pentru a li se „da” rația lunară de cinci ouă și un litru de ulei, iar tinerii care nu mai citesc, în primul rând, istorie, sau n-au apucat acele vremuri de lipsă totală a libertății, răspund, surprinzător, împreună cu vârstnicii, la un sondaj de opinie, și anume că cel mai mare om politic român din ultima sută de ani a fost... Nicolae Ceaușescu!

Să fie vorba de incultură politică, de naivitate sau de o atitudine iresponsabilă?

Cred că de toate la un loc. Pe acest fond, se proiectează figura intelectualului și a rolului său în societate, care, mai cu seamă astăzi, a devenit efectiv derizoriu.

Niciodată pare să nu i se fi dat o prea mare importanță (totuși să nu generalizăm), dar statutul său ca entitate subalternă, tolerată, nu s-a conturat pe deplin decât în comunism. Printre primii care l-a semnalat și a încercat să-l explice, în cultura română, a fost Paul Zarifopol¹⁵⁸. Dintotdeauna, constată el, nu fără a exagera, intelectualul a fost pus într-o stare de umilință, considerat ca ceva inutil și chiar dușmănos. Dar performanța n-a atins-o decât comunismul rusesc, prin ostilitatea față de știință și filosofie, prin modul de reprimare brutală a „intelighenției”. Bolșevicii, observă lucidul și perspicacele eseist, vorbesc de sus, cu mare superioritate, despre intelectuali, ignorând că înșiși creatorii socialismului (Marx, Engels) făceau parte din această categorie, care, în decursul istoriei, a creat ideile, tehnica, religia și politica. Disprețul comuniștilor se unește cu o gândire primară, că „știința e un fel de ceva care se face fără muncă” („Noi

158 Paul Zarifopol (1874 - 1934, Aiud) - fost istoric și critic literar care a desfășurat și o amplă activitate publicistică, moralist, eseist politic și istoric al civilizației românești. A fost director al prestigioasei reviste interbelice Revista Fundațiilor Regale Carol al II-lea.

muncim, noi nu gândim!” s-a strigat și pe străzile Bucureștiului de către contramanifestanții de la I.M.G.B., cu ani în urmă), „o anexă de lux și un bagaj reacționar”. Un singur lucru nu-l uită comuniștii, notează mereu cu spirit percutant Zarifopol, „că munca intelectuală are prestigiu decorativ și tocmai pe aceasta o speculează la ocazii festive”.

(Muncitorii decorativi - 1925). Altminteri, intelectualul e un dușman de clasă, un parazit. O astfel de gândire, troglodită, va fi copiată întocmai în R.P.R. Eseistului, care-i împarte pe intelectuali în două categorii: cinstiți și lichele, adică cei dispuși să facă jocul puterii, fie la dreapta, fie la stânga, nu i-a scăpat aproape niciuna din trăsăturile specifice ale comunismului sovietic, de exemplu, nomenclatura, de regăsit și la noi până azi. Autorul Registrului ideilor gingașe reține fizionomiile sumbre ale unor inși împovărați mai mult de gențile doldora de hârtii decât de idei benefice pentru popor, grăbiți, încuiați, incapabili să privească drept în față pe omul de rând, preocupați parcă numai de gândul de a nu se abate cumva de la „linia partidului”: „Niște domni totdeauna posomorâți, purtând sub braț genți grele de hârtii, scurți la vorbă cu toți cei care formează simplul public, cu pasul tare și grăbit, cu privirea încărcată de gânduri negre” (Aristocrație sovietică - 1928).

Paul Zarifopol a fost printre primii intelectuali români care au sesizat, de la bun început pericolul comunismului pentru umanitate, în general, și pentru cultură, în special. El denunță printre primii spiritul - dogmatic și vulgarizator în interpretarea ideologiilor (Lenin), caracterul mincinos, polițienesc și criminal al sistemului, tendința lui de expansiune și hegemonie. Și toate acestea la niciun deceniu după revoluție, când Stalin abia se antrena pentru genocidul de proporții uluitoare ce avea să urmeze.

Dacă Zarifopol era un liberal antitotalitarist și un

occidentalizant, fără apartenență politică, Panait Istrati fost un înfocat militant socialist în tinerețe, a aderat la comunism a doua zi după revoluția din octombrie 1917.

La un moment dat, intenționa chiar să se stabilească în Uniunea Sovietică.

Scriitor, într-un fel celebru, cu mare succes în Europa, cunoscut mai ales în Franța pentru convingerile sale politice de stânga, face parte din delegația care a participat la cea de-a zecea aniversare a revoluției rusești.

Între 1927 - 1929 efectuează o călătorie în țara Sovietelor, ca invitat oficial, străbătând-o în lung și-n lat, gazdele (conducerea superioară de partid)

sperând că va găsi în el un susținător entuziast și un propagandist de prestigiu. Dar în impresiile pe care le așterne în „scandaloasa” Spovedanie pentru învinși, scriitorul își exprimă profunda lui dezamăgire: „Am plecat cu gânduri și elanuri, care s-au prăbușit pe drum”.

Ce constată autorul Chirei-Chiralina?

În loc de libertate și democrație - o dictatură, care, în numele proletariatului, umple închisorile de opozanți și îngroașă coloanele celor deportați în Siberia. Totul nu e decât demagogie a unei formidabile haite de „lătrători” ai „Internaționalei”. Nu există libertatea cuvântului și a criticii, iar când aceasta, întâmplător, se produce, e reprimată sever prin evacuarea „inculpatului” din locuință, eliminarea din serviciu și, în cele din urmă, prin arestare.

Panait Istrati reușește să se informeze asupra politicii bolșevice de înfometare a unor regiuni întregi, unde populația a fost literalmente decimată sau adusă la treapta cea mai de jos a sălbăticiei, antropofagia. Regimul așa-zisei „Dictaturi a Proletariatului este o culme a terorii”. Aceasta frânge rezistența a milioane de nefericiți. Factorul principal, care a făcut ca pretutindeni să se înstăpânească frica este G.P.U.-ul, viitorul N.K.V.D., și mai nou, K.G.B., responsabil de cele mai abominabile crime. Din cauza

persecuțiilor se înmulțesc sinuciderile.

Comunismul sovietic, la care unii mai visează și azi cu inconștiență, e numit „fascismul roșu”. Tirania face ca intelectualii să nu-și mai găsească locul nici măcar în calitate, vorba lui Zarifopol, de „muncitori decorativi”. La procesul lui Rusakov (o înscenare odioasă în stil sovietic) se vociferează cu insolență de către acuzatori: „Nu avem nevoie de intelectuali în U.R.S.S”. (s.m.) în schimb, e cultivat asasinatul, marele dezamăgit Panait Istrati ajungând la concluzia, ca și autorul Registrului ideilor gingașe, că mult lăudatul comunism pe care o bună parte a proletariatului internațional nu-l cunoștea, pentru că „nu știa ce se petrece în Rusia” e un sistem criminal, „o mașină de fabricat fericirea” „prin sfărâmarea oaselor”.

Pe urmele lui Panait Istrati se află Petre Pandrea, care cochetase și el multă vreme cu ideile comuniste, chiar și după 23 august 1944, tot sperând într-o ameliorare, deși cumnatul său, Lucrețiu Pătrășcanu va fi condamnat la moarte de către propriii săi „tovarăși de luptă”. Intelectual de marcă, avocat ilustru, eseist și polemist neobosit, Pandrea izbutește să se convingă până la urmă de eroarea fundamentală a orientării sale politice contra democrației burgheze, mai ales după ce trece prin închisorile de la Aiud, Pitești și Ocnele Mari.

Se căiește și oftează amarnic: „O, ce naivitate, ce stupiditate”. „Fără libertate nu există fericire”. El se simte în R.P.R. – și nu era singurul – „ca într-o temniță”. Dictatura proletariatului pe care o elogiase încă din tinerețe, îi apare, așa cum se confesează în Memoriile mandarinului valah, scrise între 1954 – 1958, ca o „dictatură a profitariatului (s.m.), dominată de minciună și de cultul deșănțat al personalității”. „Comuniștii români sunt o adunătură de lichele și de haidamaci”. Ei consideră partidul ca pe o moșie personală. Sub conducerea lor abuzivă și aberantă, „ne transformăm în turme de sclavi”.

Poate cele mai complete și mai sugestive definiții ale comunismului ni le oferă un alt mare intelectual, filosoful C. Rădulescu-Motru. Doctrina marxistă, pusă în practică de Lenin, înseamnă „uniformizarea sărăciei”, în niciun caz egalitate și fraternitate, ci „nivelarea mecanică obținută prin teroare”. Bolșevismul ar fi „oarecum o ediție corectată și mult adăugită a nazismului hitlerist”.

Psihologul, elev al lui Wilhelm Wundt, autor al unor lucrări de referință (Puterea sufletească, Personalismul energetic) le dezvoltă și le topește într-una ce depășește reacția spontană, adesea emoțională, aparținând acum specialistului: Comunismul „este dezbrăcarea personalității omenești de orice dotație proprie și diferențială. Este teoria egalității între oameni dusă la exces. Este egalitatea atinsă prin sărăcirea personalității de orice atribut sau proprietate. Comunismul reduce pe om la individualitatea lui organică, la eul biologic de dinainte de orice organizare psihosocială. Comunismul ia pe om chiar așa cum acesta iese din sânul naturii, înainte de a avea un eu. Pentru comunism, omul este o ființă anonimă, fără personalitate”.

Însemnările de jurnal cu titlul Revizuiți și adăugiri dezvăluie nu numai opiniile unui intelectual de înalt prestigiu despre regimul de teroare, minciună și frică, despre numeroasele arestări și atotputernicia Securității, despre conformismul și servilismul de care, din păcate, nu am dus lipsă nici noi, dar și despre modul revoltător în care s-au comportat comuniștii cu intelectualii, socotiți, cum spuneam, veritabili dușmani de clasă.

Prin transformarea Academiei Române în Academia R.P.R., înaltul for devine un instrument politic.

C. Rădulescu-Motru, fost președinte și vicepreședinte al Academiei, este exclus dintre membrii ei, alături de mulți alții (printre care Lucian Blaga), i se fixează domiciliu obligatoriu și i se suprimă pensia, ca fiind „bestie

moșierească”. Octogenarul ajunge la sapă de lemn. E silit să înfrunte sărăcia, să-și vândă ultimele obiecte din casă. La capătul puterilor, notează exasperat: „Sunt fără provizii și lemne de foc. Și ca mine sunt mulți alți colegi, foști profesori universitari și membri ai Academiei Române. Dacă oamenii care reprezintă în România comunismul bolșevic ar fi cât de puțin umani, nu ne-ar pătimi atât, ci ne-ar împușca sau arde de vii”. Motru se considera „condamnat la moarte prin înfometare”. Pentru că nu mai are lemne, începe să-și pună cărțile pe foc.

Nu cred să fie durere mai mare pentru un intelectual autentic decât să-și vadă irosită biblioteca, ba chiar căzând pradă flăcărilor. Pagina în care „ex-academicianul” octogenar își evocă pereții de cărți, unde se aflau „aproape toate publicațiile principale în care s-a oglindit mersul culturii noastre naționale din ultimii 50 de ani”, mi se pare de o mare tristețe: „Ar trebui să vând din bibliotecă pentru a avea cu ce trăi. Iar astăzi, neavând lemne pentru bucătărie și baie, a trebuit să pun cărțile și revistele pe foc. De câteva zile, colecțiile periodice românești întrețin focul în baie. Și astfel a dispărut și ultima mea avere de capitalist burghez. Posteritatea va judeca dacă această dispariție a fost pentru binele poporului român” (18 mai 1950).

Pentru regimul de dictatură a profitariatului, cum numea Petre Pandrea, intelectualul era un indezirabil. Întrucât – gândea, „nu muncea”, el nu putea fi decât un reacționar. De aceea e aruncat în închisoare, unde au murit Mircea Vulcănescu și istoricul George Brătianu și – unde au ajuns și au stat întemnițați cu anii Nichifor Crainic, Radu Gyr, Petre Pandrea, C. Noica, Vasile Voiculescu, N. Steinhardt, Vladimir Streinu, Dinu Pillat, Al. Paleologu, Sergiu Al. George, I.D. Sârbu, Nicolae Balotă și încă mulți alții.

Comuniștii nu știau decât să se folosească de

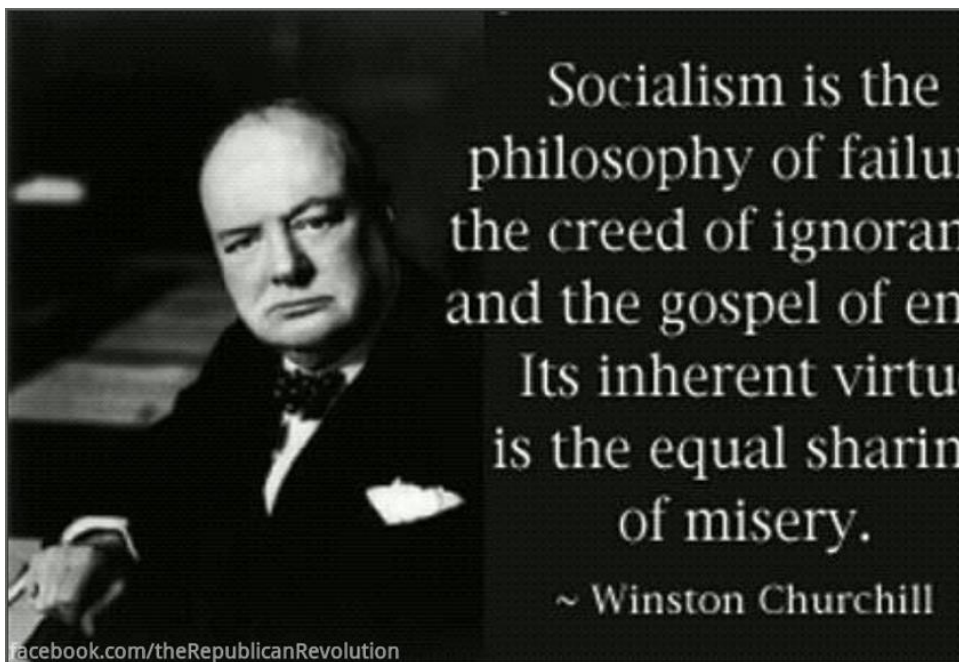
intelectuali pentru propriile scopuri politice și unii dintre aceștia, din oportunism sau naivitate, au acceptat să colaboreze, fără să-și dea seama că erau doar niște bieți „tovarăși de drum”, eliminați și chiar persecutați când jenantul rol temporar nu mai prezenta interes pentru partid. Să mai amintim cazul nefericit al lui G. Călinescu, dat afară din postul de profesor universitar la Facultatea de Litere, ca un element „nociv” (idealist, estetizant, formalist și chiar antisemit), după ce servise regimul „democrat popular” cu o bogată publicistică angajată, ce ni se pare astăzi aiuritoare?

Comunismul îi privește cu superioritate și dispreț pe intelectuali, o spusese, știm, Paul Zarifopol. În compensație, societatea actuală ar trebui să dea Cezarului ce este al Cezarului, adică să-i acorde respectul valorii, să-l scoată din starea de umilință (adesea materială), căci, îl citez iarăși pe Zarifopol, intelectualul a creat ideile, tehnica, religia, politica, el face descoperirile științifice în toate domeniile, uneori, epocale, fiind motorul dezvoltării și al progresului. Fără el, omenirea ar fi inertă, rămasă la nivelul instinctelor, ca să nu spunem, debusolată.

S-ar cuveni o mai mare atenție și prețuire acestei indispensabile busole!

*

Cel care a atras de mai multe ori atenția întregii lumi asupra a ceea ce însemna socialismul, pentru omenire, a fost Winston Churchill.

*

Un alt intelectual ce și-a exprimat opinia despre arhitectul „sistemului socialist sovietic”, a fost Giovanni Papini¹⁵⁹, care în lucrarea „GOG”¹⁶⁰ prezintă într-o formă imaginară o vizită care i-a făcut-o lui Lenin (prezumtiv la Moscova la 3 iulie), și unde îl descrie pe Lenin și ideile sale despre societatea comunistă pe care el o creiona după „Revoluție”.

Remarcile lui Papini despre persoana și personalitatea lui Lenin sunt deosebit de semnificative și exprimă de fapt adevărata față a celui care prin diverse mijloace a reușit să convingă anumite personalități din lumea occidentală despre viitorul relațiilor Rusiei cu această lume, oferindu-le perspectiva diverselor avantaje

159 Giovanni Papini (1881-1956) - ziarist, eseist, critic literar, poet și romancier, italian.

160 Giovanni Papini - „GOG”, Lucrare indicată în bibliografie

economice în schimbul asigurării fondurilor necesare și sprijinului pentru înlăturarea țarismului, înlocuirea lui cu un guvern de tip socialist și preluarea de către el a conducerii țării.

Aceste memorii au fost prezentate de către diverse surse printre care și unele mai recente ale mass-mediei.

Ne vrând să modific cu nimic sensul celor afirmate de Papini, am considerat ca fiind mai important să redau acest text după cum poate fi găsit în volumul amintit sau online.

Redăm mai jos din aceste surse unele din impresiile lui Papini la întâlnirea cu V.I. Lenin, *„M-am trudit aproape o lună, dar, în sfârșit, am reușit. Venisem în Rusia numai ca să-l cunosc pe acest om și nu voiam să plec fără să-l fi auzit vorbind. Mi se pare că e, în genul lui, unul din cei trei sau patru oameni în viață, care merită să fie ascultați”*.

Obținerea unui interviu nu a fost prea ușoară și posibilă decât pe baza unor mari sume de bani și a multiplelor cadouri care trebuiau făcute diverselor personalități, de la diverse niveluri și care prin corupția lor erau duși să ofere orice li se cerea.

Papinii, descrie:

„Ca să ajung până la el, am cheltuit aproape douăzeci mii de dolari – cadouri nevestelor comisarilor, bacșișuri soldaților roșii, daruri orfelinatelor – dar nu regret.

Mi se spunea că Vladimir Ilici era bolnav, obosit și că nu putea să primească pe nimeni, în afară de intimii săi.

Nu mai locuiește la Moscova, ci într-un sat din apropiere, într-o veche locuință boierească, cu obșnuitul peristil de coloane albe la intrare”.

După acordarea diverselor cadouri și bacșișuri, după tipicul unui vechi obicei ce încă se mai practică și în prezent în diverse țări din lume (n.n.), Papini povestește:

„Vineri seara, ultimele dificultăți fură înlăturate și

telefonul mă înștiința că eram așteptat duminică. I se spusese lui Lenin că fondurile mele ar putea să ajute începuturile anevoioase ale Nep-ului și acesta (care se obișnuise să primească bani de la occidentali - n.n.) consimțise să mă vadă.

Am fost primit de soția sa, o femeie grasă și tăcută, care mă privi așa cum privesc infirmierele pe un nou bolnav care intra în salonul lor.

L-am găsit pe Lenin pe un mic balcon, șezând la o masă mare, plină cu foi mari de desen.

Îmi făcu impresia unui condamnat, căruia i se permite, în ultimele ore pe care le mai avea de trăit, să-și piardă timpul în pace, cu fleacuri”.

Și Papini își începe povestirea descriindu-l pe Lenin:

„Capul său foarte cunoscut, de tip mongol, părea tăiat din brânză veche și uscată: țeapân și totuși molatic. Între buzele lui respingătoare se vedeau două rânduri sinistre de dinți, ca ai unui cap de mort.

Craniul său, lung și gol, făcea impresia unei urne barbare, tăiată din osul frontal al unui monstru fosil.

Doi ochi vicleni și inchizitori de pasăre de pradă erau pitulați îndărătul pleoapelor însângerate”.

...Primele minute ale conversației noastre fură mai curând penibile.

Lenin se trudea să mă cântărească, dar cu un aer distrat, ca și cum și-ar fi îndeplinit o datorie de care de acum înainte nu se mai sinchisește.

...eu, înaintea acelei măști obosite de culoarea șofranului, nu mai găseam curajul să-i pun întrebările pentru care venisem.

Îngânai la întâmplare o laudă despre marea operă pe care o săvârșise în Rusia. Și atunci, acea față pe jumătate moartă se umplu de strâmbături spectrale, care voiau să fie un zâmbet sarcastic.

Mai departe, Papini descrie conversația sa cu Lenin,

din care rezultă adevărul despre ceea ce a fost așa numita „Revoluție Rusă”.

— *Dar totul era făcut, exclamă Lenin, cu o însuflețire neașteptată și aproape crudă, totul era făcut înainte de a veni noi!*

Străinii și imbecilii presupun că s-a creat ceva nou.

Eroare de burghezi orbi. Bolșevicii n-au făcut altceva decât să adopte, dezvoltându-l, regimul instaurat de țari și care e singurul potrivit cu poporul rus.

Nu se poate guverna o sută de milioane de brute fără băț, fără spioni, fără poliție secretă, fără teroare și spânzurători, fără tribunale militare, muncă silnică și torturi. Noi am schimbat numai clasa care își baza guvernarea pe acest sistem.

De unde erau șazeci de mii de nobili și patruzeci de mii de mari funcționari, în total o sută de mii de indivizi; azi sunt aproape două milioane de proletari și comuniști.

E un progres, un mare progres, deoarece privilegiații sunt de zece ori mai numeroși, însă nouăzeci și opt la sută din populație n-a câștigat prea mult prin aceasta schimbare. Fii chiar sigur că n-a câștigat nimic și e tocmai ceea ce vreau, ceea ce doresc și, de altfel, ceea ce este absolut inevitabil”.

Papini, termarcă:

Și Lenin începu să râdă pe înfundate, ca un negustor care a înșelat pe cineva și care contemplă satisfăcut umerii victimei care pleacă.

— *Și atunci, bombăanii eu, Marx, progresul și celelalte?*

Lenin mă privi cu un aer foarte mirat.

— *Dumitale, care ești un om străin și puternic, reluă el, pot să-ți spun tot.*

Nimeni nu te va crede. Dar amintește-ți că Marx însuși ne-a învățat că teoriile n-au decât o valoare pur fictivă, o valoare de instrument.

Data fiind starea de lucruri din Rusia și din Europa, a trebuit să mă servesc de ideologia comunistă pentru a realiza adevăratul meu scop.

În alte țări și în alte vremuri, aș fi întrebuințat altceva.

Cel despre care se spunea că fusese continuatorul loial al filosofiei marxiste, după cum se vede avea o părere diametral opusă despre Marx și despre concepția sa filosofică.

„Marx nu era decât un burghez evreu, călare pe statisticile englezești și admirator în secret al industrialismului.

Un creier îmbibat de bere și de hegelianism, în care amicul Engels injecta câteodată unele idei geniale.

Revoluția rusească e o dezmințire completă a profețiilor lui Marx.

Comunismul a triumfat tocmai într-o țară unde aproape că nu exista burghezie”.

Și mai departe Lenin își explica opinia despre poporul rus și despre alianța dintre clasa muncitoare și țărănime precum și despre necesitatea dezvoltării viitoare a societății socialiste.

Lenin spunea:

„... Oamenii, sunt niște sălbatici fricoși, care trebuie stăpâniți de un săbatic fără scrupule, așa cum sunt eu. Restul nu-i decât vorbărie, literatură, filosofie și altă muzică, pentru folosul nerozilor.

Ori, sălbaticii sunt la fel de criminali, ultimul ideal al oricărui guvern trebuie să fie acela de a face în așa fel, ca țara să semene cu o ocnă.

Vechea «catorga» (ocna - n.n.) țaristă e ultimul cuvânt al înțelepciunii politice.

Dacă te gândești bine, vei vedea că viața de închisoare e cea mai potrivită celor mai mulți oameni. Nemaifiind liberi, ei sunt, în sfârșit, feriți de riscuri și în

situația de a nu putea săvârși răul.

Îndată ce un om intră la închisoare, trebuie, prin forța lucrurilor, să ducă o viață de nevinovat.

Mai mult decât atât, nu mai are nici gânduri, nici preocupări, deoarece sunt alții care gândesc și poruncesc pentru el: lucrează cu corpul, dar își odihnește spiritul.

Și știe că în fiecare zi va avea ce să mănânce și unde să doarmă, chiar dacă nu lucrează și chiar dacă e bolnav, fără grija pe care o are cel liber de a-și procura o pâine în fiecare dimineață și un pat în fiecare seară.

Visul meu este de a transforma Rusia într-o imensă închisoare:

și să nu crezi că spun aceasta din egoism, căci într-un astfel de sistem cei mai sclavi și cei mai sacrificați sunt tocmai paznicii și ajutoarele lor!

...

— Și țăranii?

— *Urăsc țăranii, răspunse Vladimir Ilici cu o strâmbătură de dezgust.*

Urăsc pe mujicul idealizat de acel ramolit occidental care era Turgheniev și de acel faun convertit care era ipocritul de Tolstoi.

Țăranii reprezintă tot ce urăsc mai mult: trecutul, credința, ereziile și maniile religioase, lucrul manual.

Îi tolereze și îi cultiv, dar îi urăsc.

Aș vrea să-i vând dispărând pe toți, până la cel din urmă.

Un electrician valorează pentru mine cât o sută mii de țărani.

(o asemenea afirmație era bazată pe ideea pe care o ținea în secret a semnării unor contracte cu compania americană General Motors de a introduce și extinde curentul electric până în colțurile cele mai îndepărtate ale Rusiei. Lenin știa că electricitatea va putea ajuta la dezvoltarea economică a Rusiei;

de aceea lansase și sloganului după care:

Puterea sovietică și electrificarea întregii țări însemna Comunism. **n.n.**)

Cât de utopică era gândirea lui Lenin se poate vedea și din exemplul pe care îl dădea lui Panin despre viitorul - apropiat - al hranei populației.

„Se va ajunge, sper, să trăim cu alimente produse în câteva minute de mașini, în laboratoarele noastre chimice și în sfârșit vom putea masacra țărănimea devenită atunci inutilă.

Țăranii se vor face lucrători sau vor crăpa.

Viața în natură e o rușine preistorică.

Bagă-ți în cap că bolșevismul reprezintă un război triplu:

— Al barbarilor științifici împotriva intelectualilor corupți - al Orientului împotriva Occidentului și — Al orașului împotriva satului.

Și în acest război nu ne vom uita la alegerea armelor”.

*Individul - (ca atare - **n.n.**) e ceva care trebuie suprimat.*

E o invenție a acelor pierde-vară de greci și a închipuiților de germani. Cine rezistă, va fi tăiat ca o tumoare vătămătoare.

Sângele e cel mai bun îngrășământ oferit de natură.

Oare acesta era visul conducătorului unei societăți ce urma să devină una din marile puteri ale lumii?

Să nu crezi că sunt crud.

Toate aceste execuții și spânzurători, care se fac din ordinul meu, mă plictisesc.

Urăsc victimele, mai cu seamă fiindcă mă silesc să leucid.

Dar nu pot face altfel.

Visez să fiu directorul general al unei închisori model, al unei ocne pacifice și bine întreținute.

Și în încheiere Panini afirmă:

...Mi se păru atunci că fața descompusă și cadaverică a lui Lenin se întindea că să asculte o muzică înceată și solemnă, sensibilă numai pentru el.

Apăru doamna Krupskaia, să-mi spună că soțul ei era obosit și că avea nevoie de puțină odihnă.

Leșii îndată.

Am cheltuit douăzeci mii de dolari ca să vând pe omul acesta și, într-adevăr, am impresia că nu i-am aruncat pe fereastră.

*

Oare mai este cazul de alte detalii în concluzie care să convingă despre așa-zisul „vis de aur al omenirii” la care sperau popoarele lumii după distrugerea fascismului?

Cred că nu mai este necesară nicio altă concluzie suplimentară!

ANEXE Partea II-a Scurte note cronologice
Evenimente din cronologia Revoluției Socialiste din Octombrie 1917

Evenimentele premergătoare Revoluției din 1917

1855 - Încoronarea Țarului Alexandru al II-lea 1861 - Emanciparea șerbilor 1866 - 1874 - Teroarea Albă 1881 - Alexandru al II-lea este asasinat; Urcă pe tron Țarul Alexandru al III-lea 1883 - Formarea primului grup marxist;

1894 - Încoronarea Țarului Nicolae al II-lea 1898 - Primul congres al Partidului social-democrat al muncii din Rusia (PSDMR)

1900 - Fondarea Partidul Socialist Revoluționar 1903 - Al doilea congres al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Începutul sciziunii dintre bolșevici și menșevici.

1904 - 05 - Războiul ruso-japonez 1905 - Revoluția rusă din 1905.

Ianuarie - Duminica sângeroasă din Sankt

Petersburg.

Iunie - Revolta de pe cuirasatul Potemkin în Odessa la Mare Neagră octombrie - Greva generală. Crearea Sovietului din Sankt Petersburg.

Acordul imperial cu privire alegerile pentru Duma de Stat (Parlamentul).

Manifestul din Octombrie 1906 - Prima Dumă de Stat. Primul ministru - Piotr Stolîpin. Începe reforma agrară 1907 - A doua Dumă de Stat, februarie-iunie 1907 - A treia Dumă de Stat, ce funcționează până în 1912

1911 - Asasiunarea Primului Ministru Piotr Stolîpin.

1912 - A patra Dumă de Stat, ce funcționează până în 1917.

Despărțirea definitive dintre bolșevicii și menșevicii.

1914 - Germania declară război Rusiei 1915 - După înfrângeri serioase, Nicolae al II-lea se autoproclamă Comandant Suprem 1916 - Este asasinat preotul Grigori Rasputin ADNOTĂRI Partea I-a - Cuvânt către cititor (1). Istoria Franței înainte și în secolul al 19-lea. Revoluția și Primul Imperiu.

Dificultățile financiare, refuzul reformelor și nerăbdarea poporului au condus la Revoluția Franceză (între 1789 și 1799). Acest episod a determinat, în primul rând apariția Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului și a dus la promovarea idealurilor de libertate, egalitate și fraternitate.

Monarhia absolutist a luat sfârșit, fiind înlocuită de una parlamentară (3 - 14 septembrie 1789), care la rândul ei s-a desființat pe 10 august 1792.

Prima Republică a fost înființată pe 21 septembrie 1792, prin editarea Constituției anului I, având la conducere un guvern revoluționar. Pe 22 august 1795 Constituția celui de al III-lea an a instaurat Directoratul, înlocuit prin Constituția celui de al VIII-lea an, 13 decembrie 1799 de către Consulat.

La 18 mai 1804, în cel de-al XII-lea an al republicii, a luat ființă Primul Imperiu sub conducerea lui Napoleon Bonaparte. Acesta, în urma campaniilor sale militare a reușit să controleze cea mai mare parte din Europa, puterea-i fiind însă consumată de războaiele purtate cu Marea Britanie, Prusia, Austria și Rusia. Episodul s-a încheiat în anul 1815 odată cu revenirea pe tron a Burbonilor.

Secolul 19

În ciuda unei tentative de monarhie constituțională, odată cu restaurarea monarhiei în 1815, tensiunile acumulate în timpul domniilor lui Ludovic al XVIII-lea și, apoi, în timpul lui Carol al X-lea au condus la Revoluția din 1830, în urma căreia Ludovic-Filip I, dintr-o ramură inferioară a familiei Burbonilor, a fost instaurat ca nou monarh și era susținut de burghezie. Opoziția din partea suporterilor ramurii principale a familiei Burbonilor, a Bonapartiștilor și a republicanilor a dus la Revoluția franceză de la 1848, care a dus la instaurarea unui regim prezidențial, cea de a doua republică franceză.

În data de 2 decembrie 1851, președintele republicii, Louis-Napoléon Bonaparte, nepotul lui Napoleon Bonaparte, a organizat o lovitură de stat în urma căreia a fost numit împărat sub titlul de Napoleon al III-lea.

În timpul celui de Al Doilea Imperiu Franța a cunoscut o dezvoltare industrială puternică, bazată pe o economie liberală. În planul politicii externe, Franța își asigurase susținerea din partea Regatului Unit, în urma Războiului Crimeii, ce i-a permis să alipească regiuni din Piemont (Nisa și Savoia). În ciuda acestui fapt, unele acțiuni ale regimului îi aduc numeroși opozanți interni și externi, iar decizia de a se angaja într-un război contra Prusiei, în 1870, a dus la căderea Imperiului, în urma Bătăliei de la Sedan. Pierderea regiunilor Alsacia-Lorena precum și numeroasele despăgubiri de război cerute de

către nou formatul Imperiu German au creat un resentiment national puternic (care încă se menține și în prezent).

(5). Pax Britannica (din latină „Pace britanică”, modelat după denumirea Pax Romana) – perioada de pace relativă în Europa și în lume (1815 - 1914)

În care Imperiul Britanic controla cele mai multe rute comerciale maritime și se bucura de renumele celei mai mari puteri din lume.

De la sfârșitul războaielor napoleoniene, în 1815, până la primul război mondial, în 1914, Regatul Unit a avut rolul de hegemon pe plan internațional.

În acest timp Imperiul Britanic a devenit cel mai mare imperiu din toate timpurile. Impunerea „păcii britanice”, pe rutele maritime comerciale cheie a început în 1815 cu anexarea la Imperiu a Ceylonului (care a devenit British Ceylon).

Superioritatea la nivel mondial din punct de vedere militar și al comerțului a fost garantată de poziția dominantă într-o Europă lipsită de state-națiuni, precum și de prezența Marinei Regale pe toate oceanele și mările lumii.

După Congresul de la Viena¹⁶¹ puterea economică a

161 Congresul de la Viena (1 noiembrie 1814 - 9 iunie 1815), conferință a statelor europene desfășurată la sfârșitul războaielor napoleoniene cu scopul de a restaura ordinea conservatoare existentă înaintea izbucnirii Revoluției Franceze, prin restabilirea vechilor regimuri absolutiste, și de a înlătura, prin stabilirea de noi granițe, urmările ocupației franceze în Europa. Preocupările majore au fost:

- realizarea unui echilibru al relațiilor de forțe între state, fără a ține seama de particularitățile lingvistice, religioase, de tradiții ale teritoriilor pe care și le împărțeau;
- favorizarea autorității tradiționale, adică a forțelor feudale, conservatoare și clericale.

Cuvintele cheie ale Congresului au fost „restaurație” și „legitimism”. Restaurația consta în readucerea pe tron a dinastiilor care fuseseră

Imperiului Britanic a continuat să se dezvolte. În această eră de pace, Imperiul Britanic a asigurat o serie de servicii altor țări, printre care: suprimarea actelor de piraterie și de sclavie. Cu toată această politică au avut loc unele războaie: războiul Crimeei, războiul franco-austriac, războiul austro-prusac și războiul franco-prusac, precum și numeroase conflicte între puteri mai mici.

Royal Navy a permis, mai degrabă decât a împiedicat cele două războaie „ale opiumului” (1839 - 1842 și 1856 - 1860) împotriva Chinei Imperiale, și nu a avut nicio influență asupra războiului ruso-japonez (1904 - 1905).

În 1906, Germania a considerat că Marea Britanie ar putea constitui un pericol numai naval al Germaniei. Pax Britannica a fost slăbită prin modificările ce au avut loc pe continent, stabilite de către Congresul de Pace de la Viena. Relațiile dintre marile puteri ale Europei au fost tensionate ajungând până la punctul de rupere, datorită declinului Imperiului Otoman (care a determinat războiul Crimeei), și mai târziu apariția unor state naționale noi, în Italia și Germania (după războiul franco-prusac).

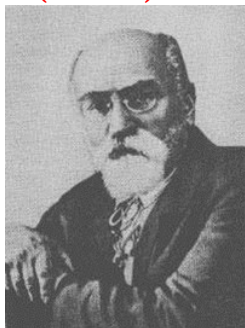
La sfârșitul secolului al 19-lea industrializarea Germaniei, dezvoltarea Imperiului Japonez, și dezvoltarea Statele Unite ale Americii au contribuit la declinul supremației industriale britanice.

Introducere (9). David Ryazanov (născut Borisovich-Goldendach) (1870 - 1938)

Teoretician marxist. Fondator al Institutului Marx-

îndepărtate în urma unor revoluții sau a altor evenimente cu rezonanță, iar legitimismul era o teorie monarhică ce considera drept principiu fundamental al statului dreptul la tron al dinastiilor legitime și puterea absolută a acestora. Ședințele oficiale au început la 1 noiembrie 1814, fiind purtate între cancelarul Austriei, Klemens von Metternich-Winnerburg, lordul Castlereagh al Angliei, ministrul de externe al Franței, Talleyrand, țarul Alexandru I al Rusiei și baronul prusac von Stein, cel care avea să transforme Prusia într-o mare putere europeană.

Engels (URSS)

Născut în Odesa, (Ucraina), la 15 ani, s-a alăturat mișcării populare revoluționare din Ucraina.

Arestat de poliție, a stat cinci ani în închisoare, unde a luat contact cu cercurile marxiste. În 1891, a fost din nou arestat.

După 15 luni în așteptarea procesului, a fost condamnat la patru ani de detenție solitară și de muncă grea.

Odată cu declanșarea revoluției din februarie din 1917, Ryazanov s-a alăturat bolșevicilor.

În 1918, a început organizarea unor arhive marxiste.

În 1920, Ryazanov a devenit director al noului Institutul Marx-Engels (care ulterior în 1931 a devenit Institutul Marx-Engels-Lenin).

Ryazanov s-a preocupat de procurarea oricăror copii și documente privind activitatea clasicilor marxismului.

Prin 1930, [Institutul] poseda sute de documente originale, 55.000 de pagini de fotografii, 32.000 de broșuri, precum și o bibliotecă de 450.000 de cărți și periodice.

Sub îndrumarea lui Ryazanov s-au editat, de asemenea, lucrări ale altor autori, inclusiv Diderot, Feuerbach, și Hegel. El a fost unul dintre membrii Comisiei pentru Studiul Revoluției din Octombrie și a istoriei Partidului Comunist din Rusia, cunoscut sub numele de *Isptart*.

În 1929, Ryazanov a fost ales ca membru al

Academiei de Științe sovietice.

În 1937, a fost din nou arestat, de data aceasta ca membru al unei pretinse „organizație troțkist de dreapta care ducea o politică „oportunistă”.

La 21 ianuarie 1938, în urma unui proces formal, Colegiul Militar Suprem al URSS l-a condamnat la moarte și a fost executat în aceeași zi.

Partea I-a Subcapitolul 3.2

(29). Bruno Bauer (1809 - 1882) - filosof german și

istoric

Fost student al lui G.W.F. Hegel.

Bauer a fost un raționalist radical în întreaga lui concepție filosofică, politică și religioasă.

Considera că întreaga concepție a religiei creștine era mult mai apropiată de filosofia greacă antică decât de cea a iudaismului. Prieten și mentor al lui Karl Marx și Engels.

Mai târziu devine un adept al concepțiilor filosofice ale lui Friedrich Nietzsche și Max Stirner.

Susținător al concepțiilor marxiste.

Prin lucrările sale din perioada 1850 - 1882, Bauer a fost învinuit de abandonarea definitivă a republicanismului Vormärz¹⁶².

162 Vormärz - termen descriind o perioadă din istoria Germaniei.

Termenul se referă la anii care au condus la revoluția din martie din statele Confederației germane în 1848. Pe plan internațional cunoscut ca Epoca Metternich, care a fost în principal o perioadă de cenzură

În loc de triumf al republicii, Bauer a prevăzut o epocă a imperialismului mondial.

Bauer a prezis că Rusia va promova o uniune paneuropeană, ca o etapă într-o mișcare spre un absolutism la nivel mondial.

Următoarea perioadă istorică, afirma Bauer, va iniția o adevărată criză continentală. Anticipând concepția lui Nietzsche, Bauer a susținut că prăbușirea iminentă a civilizației europene ar putea face posibil un nou început, o eliberare de la formele tradiționale și a valorilor, împreună cu sancțiunile lor metafizice și religioase. Ca și Nietzsche, a repudiat tradițiile și religia.

(37). Moses Hess (1812 - 1875) Filosof evreu cu concepții socialiste.

Fondator al organizației sionismului

Născut la Bonn (Germania), când acest oraș era sub dominație franceză, într-o familie a unui foarte influente personalități din comunitatea evreiască, care se ocupa de vânzarea zahărului rafinat.

De mic copil a primit o educație religioasă iudaică de la la bunicul său, și a studiat apoi filosofia la Universitatea din Bonn, dar nu a absolvit-o.

Printre lucrările lui cel mai importante se numără: *Istoria Sfântă a omenirii* (1837), *Triarchy Europeană*

austriacă și prusacă ca răspuns la apelurile revoluționare pentru liberalism. Într-un sens cultural, aceeași perioadă este cunoscută sub numele de Biedermeier adică încheierea epocii romantismului.

(1841), *Roma și Ierusalimul*. S-a căsătorit cu o muncitoare de religie catolică, Sibylle Pesch, în ciuda concepției valorilor burgheze evreiești.

A lucrat la ziarul „*Rheinische Zeitung*”, (ziar fondat de oamenii de afaceri radical liberali din Renania (și la care a lucrat și Karl Marx). Hess a locuit la Paris, fugind din Belgia și Elveția după suprimarea Comunei 1848 și apoi din nou în timpul războiului Franco – prusac.

A fost un susținător al integrării evreilor în mișcarea socialistă universalistă, și a fost un prieten și colaborator al lui Karl Marx și Friedrich Engels. Hess a fost cel care l-a convins pe Engels să accepte ideile comunismului, și la introdus pe Marx în problemele sociale și economice. El a jucat un rol important în transformarea teoriei idealismului Hegelian și a dialecticii hegeliene în concepția materialismului dialectic, prin conceperea ideii de om ca inițiator al istoriei prin intermediul conștiinței sale active.

După opinia unor filosofi și istorici, Hess a fost, probabil, cel care a lansat mai multe idei ale „marxismului”, printre care: *religia ca „opiu al poporului”*.

De la 1861 la 1863 a trăit în Germania, unde a cunoscut valul în creștere a antisemitismului german. Hess a lansat ideea despre istorie ca un element al lupte de clasă.

(38). Arnold Ruge (1802 – 1880) – filosof german și scriitor politic.

Născut în orașul Bergen, din insula Rügen (cea mai mare insulă din Germania, pe coasta Mării Baltice).

A studiat la Halle, Jena și Heidelberg, și a devenit un adept al partidului care urmărea să creeze o Germanie liberă și unită. Timp de cinci ani, (1825 - 1830) a fost la închisoare timp în care a studiat lucrările lui Platon și poezii greci.

La eliberare, a publicat o serie de lucrări filosofice și o traducere a lui Oedip în Colonus.

A fost unul dintre organizatorii aripii de stânga a Asociației tinerilor Hegelieni.

Stabilit în Halle, a fondat periodicul Hallesche Jahrbücher für Deutsche Kunst und Wissenschaft (Anuarul Halle de arta germană și Știință.t.), în care prezenta punctele de vedere ale filosofiei hegeliene.

Urmărit de poliție pentru activitate politică a plecat la Paris, unde împreună cu Karl Marx a fost coeditor al publicației Jahr Nicher Deutsch-Französische La un anumit moment dat a intrat în contradicție cu teoriile socialiste ale lui Marx.

Fiind la Paris a sperat că prin intermediul lui Alexandre Ledru-Rollin, va putea stabili relații între republicani germani și francezi, dar în 1849, atât Ledru-Rollin cât și Ruge au trebuit să se refugieze la Londra, unde împreună cu Giuseppe Mazzini și alți politicieni au format un «Comitetul Democratic European».

Partea I-a Subcapitolul 3.4

(41). Mihail Alexandrovici Bakunin (1814 - 1876) revoluționar rus, filosof, teoretician al anarhismului colectivist.

Bakunin a crescut în Premukhino, o proprietate de familie (lângă Moscova), unde să mutat cu părinții pentru a studia filosofia.

A început să citească lucrările enciclopediștilor, ceea ce îl atrage spre filosofia lui Fichte. De la Fichte, Bakunin a continuat să studieze lucrările lui Hegel.

Aceasta l-a convins să se apropie de curentul hegelianismul.

În 1840 a călătorit la Sankt Petersburg și Berlin, pregătindu-se pentru a deveni profesor universitar de filosofie sau de istorie.

De la Moscova s-a mutat la Berlin și în 1842, s-a mutat la Dresda.

În cele din urmă a ajuns la Paris, unde s-a întâlnit cu George Sand, Pierre-Joseph Proudhon și Karl Marx. A fost expulzat din Franța pentru articolele scrise împotriva opresiunii rușilor.

Reîntorcându-se la Dresda în 1849 este arestat pentru participarea la revolta cehă din 1848. Poliția germană îl trimite în Rusia unde este trimis la pușcăria din Cetatea Petru și Pavel din Sankt Petersburg.

A stat în pușcărie până în 1857, când a fost exilat într-un lagăr de muncă în Siberia. Evadează din Siberia fugind mai întâi în Japonia și apoi în Statele Unite și în cele din urmă se stabilește pentru o anumită perioadă la Londra.

În 1863, a plecat din Anglia ca să se alăture insurecției din Polonia, dar pe drum își schimbă planurile și pleacă în Elveția și apoi în Italia.

În ciuda statutului său penal, Bakunin și-a câștigat o mare influență, în rândurile tineretului revoluționar din Rusia, și din diferite țări din Europa.

În 1870, a fost implicat în insurecția din Lyon, care prefigura Comuna din Paris.

În 1872 la Congresul Muncitoresc ce s-a ținut la Haga are loc o divergență între Marx și adepții săi (care au pledat pentru participarea electorală parlamentară)

și o fracțiune din jurul lui Bakunin, care se opunea acestei idei. În ciuda sănătății sale șubrede, a încercat să ia parte la o insurecție în Bologna (Italia), dar a fost nevoit să se întoarcă în Elveția, și să stabilească în Lugano.

Starea sănătății agravându-se este mutat la un spital din Berna, unde a murit în 1876.

Partea I-a Subcapitolul 3.4

(45). Condițiile de viață ale muncitorilor englezi (Din observațiile lui Karl Marx și Friederich Engels)

Cât timp au stat împreună la Manchester lucrând la textul volumul unu al Capitalului și la alte articole, Marx și Engels au urmărit condițiile de viață ale muncitorilor englezi.

Peste 50.000 de muncitori munceau în întreprinderile textile engleze și acest oraș devenise centrul englez și chiar european al activității industriale.

După ore în șir de lucru, seara (Marx și Engels - n.n.) se duceau la câte un pub (cârciumă - n.t.) sau se întâlneau cu Mary Burns și vizitau districtul unde stăteau muncitorii.

Îi vedeau pe muncitorii care stăteau la coadă pentru a primi banii pentru ziua lucrată. Unele întreprinderi îi plăteau pe muncitori cu niște cupoane care le dădeau dreptul să meargă și să consume băuturi la pub, iar aceste localuri aparțineau tot de întreprinderile industriale.

Bărbații și femeile se amăgeau astfel cu iluzia că pentru munca lor ei câștigau bucuria de a putea avea câteva ore de viață socială.

Alți muncitori care lucraseră în schimbul de după amiaza se duceau la piață să-și facă cumpărăturile seara,

după ce plecau de la lucru, întrucât piețele funcționau de la ora 10 seara până la miezul nopții.

După observațiile lui Marx, chiar de la mare distanță puteai ști unde era o piață, după mirosul pestilențial care se răspândea la mare distanță „ca un iad pe pământ”.

Tarabele negustorilor erau luminate cu câte o flacără roșie de fum provenită de la lămpile de gaz și tot ceea ce se oferea spre vânzare erau produse stricate care fuseseră refuzate mai înainte de către cumpărătorii care veniseră mai devreme la cumpărături.

Drumurile arătau ca un covor de noroi și lături.

În zonele unde trăiau muncitorii erau mici cabane compuse din câte două camere, o pivniță și o mansardă unde locuiau câte 20 de oameni, cu un closet afară pentru fiecare 120 de locatari.

Duhoarea de excremente umane și a animalelor era generală.

Casele erau atât de înghesuite încât nu lăsau vântul să ajungă până în curți ca să împrăștie mirosurile.

Cei ce lucrau în fabricile de prelucrare a bumbacului aveau haine de bumbac pe care le foloseau în toate anotimpurile, lâna fiind mult prea scumpă nu își puteau permite să cumpere haine de lână.

Unele dintre hainele pe care le purtau mai aveau încă o urmă foarte slabă de culori care era evidența vechimea lor; cei mai mulți purtau haine care fuseseră spălate atât de des încât dispăruse de mult orice urmă de aspect original.

În marea lor majoritate muncitorii nu își puteau permite să aibă haine de ploaie. Mănușile, ciorapi și alte accesorii nu existau și nu erau incluse în vocabularul muncitorilor.

Pantofii erau un lux pe care nu și-l puteau permite, așa că bărbații, femeile și copiii mergeau tot timpul anului cu picioarele goale.

În această lume disperată, viața familiilor era dezintegrată.

Mamele care trebuiau să meargă la muncă și care nu aveau pe nimeni care să aibă grijă de copii, le dădeau acestora opim pentru a-i ține sedați până se întorceau de la lucru.

Fetele la vârsta de 12 ani erau măritate pentru ca familiile să scape de încă o gură de hrănit, iar băieții de la 6 ani își începeau viața lor pe străzi din același motiv.

Tații, care altă dată se bucurau de o anumită mândrie de a putea să întrețină familia, ajungeau să intre în competiție cu copiii lor în vârstă de 10 ani care erau acceptați să muncească pentru un sfert dintr-un salariu de mizerie pe care i-ar fi luat un adult.

Îmbolnăvirea era un lux pe care muncitorii nu și-l puteau permite.

Moartea era considerată ca o alternativă mult mai favorabilă decât rănirea sau contactarea unor boli, deoarece un muncitor rănit sau bolnav, însemna o altă enormă cheltuială pentru o familia deja distrusă.

Funeraliile pentru oamenii săraci și în mod special pentru irlandezii săraci erau considerate ca adevărate „afaceri” pentru cei care aveau norocul să moară.

*

Aceasta era realitatea pe care a găsit-o Marx în Manchester.

Înainte acestui drum el nu cunoscuse niciodată adevărata viață a proletariatului și este puțin probabil că tot ceea ce cunoștea și aflase până atunci să-l fi pregătit pentru observarea și înțelegerea condițiilor inumane pe care le văzuse acolo.

El întâlneau muncitori în Paris, dar auzise numai povestirile lor.

Acum era realmente „înecat” în gunoiul industrial, fizic și spiritual englez.

Ceea ce a văzut, mirosurile, zgomotele și angoasa acelor locuri au fost adevărate șocuri pentru el care era un intelectual ce provenea din clasa mijlocie și se căsătorise cu o persoană din aristocrație și se învârtea numai în cercuri intelectuale.

*

Marx și Engels au părăsit Manchester după câteva săptămâni și au plecat spre Londra unde aveau să vadă altă față a noii societăți industriale.

Ajungând la Londra, au găsit capitala atât de aglomerată încât le era greu să umble prin ea. Era o mare diferență între Manchester și Londra.

În Manchester oamenii bogați se protejaseră de a vedea sărăcimea; orașul era astfel organizat încât cei din clasele bogate locuiau în anumite zone, fără să fie nevoiți să-i întâlnească pe cei săraci.

În Londra, nu exista o asemenea preocupare. Cei bogați și cei săraci foloseau aceleași străzi, dar puteai să vezi că erau două categorii diferite.

Cei săraci furau ce puteau de la cei bogați și cei bogați furau ce puteau de la cei săraci; Marx spunea: primul act se numea crimă, celălalt, industrie.

În Manchester, districtul muncitoresc se întindea pe toată lungimea râului Medloock, iar în Londra mahalalele orașului erau construite pe verticală și săracii trăiau ticsiți în case cu patru nivele de la pivnițe până la mansarde.

Fiecare centimetru inclusiv scările erau ocupate. Unii închiriau numai un loc într-un pat (nu tot patul). Alții rentau un spațiu lângă o frânghie ce era pusă de-a lungul unui perete unde puteau dormi în picioare.

Băieți și fete, bărbați și femei, străini, erau îngrămădiți împreună într-o masă umană în fiecare noapte, căutând puțină căldură și odihnă, ceea ce clasele superioare considerau ca fiind ceva absolut normal.

(Sursa: Porter, Bernard - Refugee Questions in the

Mid-Victorian Politics, Lucrarea citată în bibliografie, pag. 28 și urm.)

*

Din cauza enormei aglomerații și a concurenței pentru un număr limitat de locuri de muncă, nivelul de depravare în Londra era cu mult mai mare decât în Manchester.

Industria sexului se concentrase în zona unde săracii se adunau în Piața Saho, Str. Giles și Ștrand care deveniseră deosebit de cunoscute pentru tot ceea ce se petrecea acolo.

Copii tineri căutau să atragă atenția adulților cu tot felul de propuneri josnice în schimbul câtorva bănuți.

(Sursa: Mayhew, Henry - London Labour and the London Poor, Lucrarea citată în bibliografie, pag. 111, 118.)

*

Acei copiii, ai căror familii părăsiseră locurile lor la ferme sau plecaseră din satele lor din cauza lipsei de hrană și a locurilor de muncă, au învățat cum să supraviețuiască pe străzi. Ei reprezentau proletariatul străzilor.

Dacă societatea îi întreba ce au ei de vânzare, răspunsul lor era ca a celor din fabricile din Manchester, dar care le aparțineau: corpurile lor.

În 1820 Robert Owen - primul socialist englez afirma că muncitorii posedă o formă de monedă - munca lor - care a fost deosebit de subevaluată, și de atunci radicalii englezi au conceput termenul de forță de muncă atât în termeni cantitativi și calitativi.

(Sursa: Cole, G.D.H. and Postage, Raymond - The British Common People (1746 - 1946), Lucrarea citată în bibliografie, pg. 90)

(46). Pavel Vasilyevich Annenkov (1813 - 1887)

Scriitor și simpatizant politic

Născut într-o familie bogată de moșieri din Moscova.

A urmat facultatea de filologie la Universitatea din St. Petersburg.

În 1830 i-a cunoscut pe Visarion Belinski, Alexandru Herzen, Mihail Bakunin și Ivan Turgheniev, cu care a devenit prieten.

În 1840 a plecat în străinătate și s-a împrietenit cu Nikolai Gogol.

Scrisorile sale din Europa au apărut în revista *Scrisori din Patrie*.

O a doua serie de scrisori de la Paris din perioada 1847 - 1848 au fost publicate în revista *Contemporanul*.

A publicat prima ediție a operelor lui Pușkin în 1855. Articolele sale critice au fost publicate în diverse reviste între anii 1850 și 1860.

A întreținut o legătură strânsă cu Karl Marx căruia i-a trimis lucrările lui Proudhon, cerându-i opinia despre aceste lucrări.

Este cunoscut pentru memoriile sale.

A primit titlul de doctor onorific al Universității din Moscova.

A murit la Dresda (Germania) în 1887.

(51). Wilhelm Weitling (1808 - 1871). „Fondator al comunismului german”.

S-a născut în Magdeburg, Prusia, ca fiul lui Christiane Weitling și Guillaume Terigeon. Christiane Weitling fiind un un soldat francez în armata lui Napoleon.

Părinții lui nu s-au căsătorit niciodată.

Weitling a început să călătorească ca un croitor ucenic în 1830, când s-a alăturat firmei care produceau îmbrăcăminte: Höpfner & Walseck din Leipzig. Acolo, el s-a afirmat ca activist social, printr-un poem satiric publicat pe plan local. În 1832, a plecat la Dresda, și mai târziu Viena.

Wilhelm Weitling a fost un om fără o pregătire științifă deosebită și un simpatizant onest care credea în principiile socialismului așa cum credea și în cele înscrise în Biblie.

Interesul meu spunea Weitling se află la intersecția dintre comunism și Biblie.

Weitling este, cunoscut prin interacțiunile sale cu mișcarea socialistă germană și cu conducătorii ei printre care cu Marx și Engels, dar el a fost un comunist convins înaintea lor. A fost fondatorul *Ligii de Drept*, la care inițial s-au alăturat Marx și Engels. Această organizație secretă: prima organizație comunistă internațională cu filiale în Germania, Franța, Elveția, Ungaria și Scandinavia.

Marx și Engels s-au integrat în această organizație și apoi au transformat-o în *Liga comunistilor*. Wilhelm Weitling este o figură fascinantă, a istoriei comunismului

internațional; un om cu acreditări revoluționare impecabile: a pornit ca un simplu muncitor, ucenic de croitorie, a fost un autodidact al învățaturii clasice a socialismului, un activist pe tot parcursul vieții, care a găsit inspirație în Biblie pentru versiunea sa timpurie a comunismului.

Ajungând în America s-a căsătorit cu Dorothea Caroline Louise Toedt, o imigrantă germană, și s-au stabilit în New York. Împreună cu Dorothea au avut șase copii.

În New York și-a reluat munca sa de croitor și se ocupau cu invenții legate de activitatea comercială, îmbunătățiri la mașina de cusut, care au intrat în uz general, precum și cu diverse probleme ale astronomiei și dezvoltarea unui limbaj universal.

În necrologul său ce s-a publicat în New York Times la 27 ianuarie 1871, nu s-a ascuns rolul său ca activist politic precum și concepțiile sale revoluționare și comuniste din Europa. În 1848 a revenit la Paris pentru a lua parte la Revoluția Franceză din 1848, și apoi a revenit în America de Nord în 1849.

Partea I-a Subcapitolul 3.6

(56). August Willich (1810 – 1878), ofițer în armata prusacă și un exponent timpuriu al comunismului din Germania; general în Armata Uniunii în timpul Războiului Civil din America (1861 – 1865).

Născut în Braunsberg, provincie din Prusia de Est.

La naștere purta numele de Johann Ernst von Willich August. Tatăl său, era căpitan de husari în timpul războaielor napoleoniene.

Tatăl său a murit când August Wikkich avea trei ani.

Împreună cu un frate mai mare au fost dați să fie crescuți de familia Friedrich Schleiermacher, un teolog, a cărui soție era o rudă îndepărtată a familiei von Willich. A primit educația militară la Potsdam și Berlin. Având idei republicane și fiind împotriva monarhiei, în 1846, a demisionat din armată. Demisia din armata a prezentat-o printr-o scrisoare scrisă în termeni, cu o notă politică cu caracter socialist; în loc să i se accepte demisia a fost arestat și judecat de o instanță marțială.

Făcând uz de unele relații, a fost achitat, și apoi i s-a permis să demisioneze.

În 1847 simpatizând cu mișcarea comunistă renunță la titlul său de noblete.

A fost unul dintre liderii fracțiunii de stânga al Ligii comuniștilor.

În anul 1850, când Liga Comuniștilor s-a divizat împreună cu un grup de suporteri au creat o fracțiune care devenise anti-Karl Marx.

În 1870, întors în Germania pentru o vreme, și-a oferit serviciile armatei prusace în timpul războiului franco-prusac.

A rămas în Germania, și a început să studieze filosofia, absolvind universitatea la vârsta de 60 de ani.

După război s-a întors pentru o perioadă scurtă în Europa. Revenind în Statele Unite ale Americii, a murit în St Marys, Ohio, și a fost îngropat acolo în cimitirul Elmwood.

(57). Carol I, Rege al României, Principe de Hohenzollern-Sigmaringen, pe numele său complet Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern-Sigmaringen, (1839 - 1914)

Născut în Germania la Sigmaringen ca Prinț Karl von Hohenzollern-Sigmaringen.

Era cel de-al doilea fiu al prințului Karl Anton și al soției sale, principesa Joséphine. După finalizarea studiilor elementare din Dresda s-a înscris la Școala de Cadeți din Münster pe care a terminat-o cu calificativul bine devenind sublocotenent de dragoni. La 1 ianuarie 1857

a fost numit locotenent secund în suita unui regiment de artilerie.

În 1857 termina cursurile Școlii de Artilerie și Geniu din Berlin iar în anul 1864 participă ca voluntar în armata Prusiei. În 1866 este înaintat la gradul de căpitan.

Deși nu era de statură înaltă, Carol a fost descris drept soldatul perfect, sănătos, disciplinat și de asemenea, un politician excelent, cu vederi liberale. Cunoștea bine mai multe limbi europene. Familia sa, dinastia de Hohenzollern-Sigmaringen, era înrudită cu familia lui Napoleon al III-lea și avea relații excelente cu acesta. România era în acea perioadă sub o influență puternică a culturii franceze, iar recomandarea de către Napoleon a prințului Carol a valorat mult în ochii politicienilor români, la fel ca și rudenția de sânge cu familia prusacă domnitoare. Ion Brătianu a fost politicianul român trimis să negocieze cu Carol și familia acestuia posibilitatea ca prințul Carol să vină pe tronul României.

A fost domnitor, apoi regele României, care a condus Principatele Române și apoi România, după abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza. Din 1867 a devenit membru de onoare al Academiei Române, iar între 1879 și 1914 a fost protector și președinte de onoare al aceleiași instituții.

În cei 48 de ani ai domniei sale (cea mai lungă domnie din istoria statelor românești), Carol I a obținut independența țării, căreia i-a crescut imens prestigiul, a redresat economia și a pus bazele unei dinastii. A construit în munții Carpați castelul Peleş care este și în prezent una dintre cele mai vizitate atracții turistice ale țării. După războiul ruso-turc, România a câștigat Dobrogea, iar Carol a dispus ridicarea primului pod peste Dunăre, între Fetești și Cernavodă, care să lege noua provincie de restul țării.

(59). Emmanuel Barthélemy (1820 – 1855), Muncitor francez și membru al societății secrete Blanquist în timpul domniei lui Louis-Phillipe.

Participant în iunie 1848 la revolta din Paris. După înăbușirea revoluției, el a devenit unul din conducătorii societății franceze de emigranți Blanquiști în Londra.

În 1853 Barthélemy a fost din nou arestat întrucât într-un duel cu pistoale omorâse un refugiat, apoi a omorât un polițist. La 5 ianuarie 1855 a fost executat prin spânzurătoare.

(61). Conrad Bernhard Schramm (1822 – 1858)

A fost fiul unui negustor. Din cei opt frați și surori, el era cel mai tânăr. Schramm terminase o școală care îl pregătea pentru o carieră în domeniul comercial. Temporar a lucrat ca profesor particular. În 1846 a dezertat din armata prusacă, dar a revenit după revoluție în Germania.

A participat la revoluția din 1848/49 în Schleswig-Holstein și Hamburg.

În mai 1849 a fost arestat în Hanovra. Un an mai târziu a emigrat în Marea Britanie. La Londra, la cunoscut

pe Karl Marx și Friedrich Engels, și a intrat în Liga Comuniștilor, devenind unul din membri autorității centrale.

După despărțirea de Liga comuniștilor, în toamna anului 1850 Schramm a continuat să susțină ideile marxiste. Între 1852 și 1857, a fost în exil în Statele Unite. Marx l-au ajutat să lucreze la unul dintre prietenii săi din SUA, Reventlow Karl-Otto. La mijlocul anului 1857 sa întors în Anglia fiind bolnav de tuberculoză și s-a stabilit în St Helier Jersey, unde a fost vizitat de Marx și Engels înainte de a muri.

Marx l-a considerat ca fiind „unul dintre prietenii lui cei mai buni”.

(63). Karl Schapper (1812 - 1870) - politician socialist și lider al muncitorimii germane.

Născut în Weinbach (o comunitate în districtul Limburg-Weilburg în Hesse, Germania). Tatăl său, Christian Schapper, a fost preot. Karl Schapper a studiat silvicultura. Fiind student, s-a alăturat unei fraternități radicale, care în 1832, a participat la o insurecție cunoscut sub numele de *Frankfurter Landsturm*.

Ațiunea studenților a pornit prin confiscarea unui arsenal cu intenția de a răsturna conducerea politico-administrativă din Frankfurt și proclamarea Frankfurtului drept republică.

În 1840 a fost atras de ideile socialiste ale lui Karl Marx și Friedrich Engels. Schapper a devenit șeful

„Comitetului corespondenților comuniști” și a organizat publicarea Manifestul Comunist. A contribuit la publicarea Jurnalul comunist (Kommunistische Zeitschrift), publicat de Liga Comunistă.

Revoluția din 1848 l-a adus înapoi în Germania: mai întâi la Köln, unde a ajutat să se publice, „Neue Rheinische Zeitung. A participat la organizarea Asociației Muncitorilorun sindicat embrionar, precum și o organizație politică.

Ulterior a devenit un precursor al Asociației Ferdinand Lasselle al „Muncitorilor Germani „și, indirect, al Partidului Social-Democrat german.

În 1849 a fost arestat și acuzat de înaltă trădare pentru că a criticat în mod oarte dur noua constituția adoptată de Parlamentul de la Frankfurt. Fiind expulzat din Germania, a plecat la Londra, unde a trăit sărăcie.

În 1850, Schapper a ajuns la un conflict de idei cu Marx și Engels. A devenit un asociat al lui Wilhelm Weitling și ulterior a devenit un simpatizant al concepțiilor comuniste a lui August Willich.

(65). Victor Prosper Considerant (1808 - 1893) -

socialist utopic francez și
discipol al lui Fourier.

Considerant s-a născut în Salins-les-Bains, Jura. A studiat arta și muzica la École Polytechnique (absolvind universitatea în 1826). Ulterior, a lucrat ca muzician;

a colaborat cu Fourier la diverse ziare. A fost editorul revistelor *La Phalanstère* și la *falange*. Considerant a scris

mult promovându-și principiile sale privind democrația.

Una dintre cele mai importante lucrări a fost:

La Destinée Sociale.

Considerant este autorul lucrării *Manifestul Democrație*, care a precedat cu cinci ani, *Manifestul Comunist* și care este foarte similar cu lucrarea lui Marx și Engels.

Considerant a definit noțiunea „dreptul de muncă”, care a fost una din ideile principale ale socialiștilor francezi în Revoluția din 1848.

El a fost apreciat pentru conceput sistemului de reprezentare proporțională. A pledat, de asemenea, pentru aplicarea măsurilor ale așa numitei „democrații directe” (termen inventat de el), care se referă la numărul de reprezentanți în alegeri și la referendum. În urma eșecului insurecție împotriva lui Ludovic Napoleon, Considerant a fost obligat să plece în exil, în Belgia, în iunie 1849. Primind o invitație din partea lui Albert Brisbane și ajutat de către Jean-Baptiste Godin, între 1855 – 1857 a plecat în America unde a creat colonia *La Réunion*, în Texas, bazată pe principiile lui Fourier. A fost membru al Primei Internaționale (fondată în 1864), și a luat parte, la comuna din Paris în 1871.

Considerant a murit la Paris în 1893.

(Sursa: Jonathan Beecher – Biografia lui Considerant, Lucrarea citată în bibliografie, pg 12 și urm.)

Partea I-a Subcapitolul 3.7

(66). Eduard Gans (1797 – 1839)

Născut în Berlin dintr-o familie evreiască a bancherului Abraham Isaac Gans, deosebit de prosper; a studiat dreptul la Universitatea Friederich Wilhelm (Berlin) și apoi la Göttingen și Heidelberg, unde a participat la cursurile ținute de filosoful G.W.F. Hegel.

În anii de studenție a fost profund impresionat și influențat de profunda gândire a acestui filosof.

În 1820, după ce și-a obținut doctoratul s-a întors la Berlin și a fost angajat ca lector.

În 1825 s-a convertit la religia evanghelică.

Subiectele principale ale lucrărilor și lecturilor prezentate la universitate se refereau la analiza din punct de vedere legal a diverselor evenimente istorice ale timpului său.

Una dintre lucrările sale cele mai apreciate este cea referitoare la Teoria generală a evoluției lente a principiilor legale.

A murit la Berlin la vârsta de 40 de ani.

(74). Wilhelm Friedrich Wolff, (numit de prieteni Lupus) (1809 - 1864), fost învățător, devenit ulterior activist politic.

Născut la Tarnau (acum Tarnów), Voievodatul Silezia Inferioară; a fost învățător predând în principal limba germană. În 1846, a plecat la Bruxelles, unde la întâlnit pe Marx și pe Engels devenind unul dintre cei mai buni prieten ai lor. A fost un membru activ și co-fondator al Ligii Comuniștilor.

A făcut parte din redacția ziarului Neue Rheinische Zeitung în 1848 - 1849 membru al Adunării Naționale din Frankfurt.

În 1849 a emigrat în Elveția și apoi în 1851 în Anglia.

La moartea sa, i-a lăsat lui Marx, o moștenire de 800 lire.

Marx i-a dedicat primul volum din Capitalul scriind:

„Pentru prietenul meu de neuitat, Wilhelm Wolff, protagonistul credincios, nobil al proletariatului”.

(76). Ferdinand Lassalle (1825 - 1864) jurist, filosof și activist politic și Contesa Sophie von Hatzfeldt

Ferdinand Lassalle s-a născut în 1825 la Breslau (Wrocław), Silezia într-o familie de evrei.

Tatăl lui Ferdinand era negustor de mătăsuri și își asigurasă un standard de viață ridicat. El a vrut să-l facă și pe fiul lui să-i urmeze activitatea, și să devină om de afaceri, fapt pentru care l-a înscris la o școală comercială la Leipzig.

Înscriindu-se la universitate, a studiat în primul rând la Breslau și mai târziu la Berlin, științele juridice și apoi filosofia.

Ferdinand Lassalle a devenit un adept al sistemului filosofic al lui Hegel.

Lassalle a trecut examenele universitare cu distincție în 1845 și, ulterior, a plecat la Paris pentru a scrie o carte despre Heraclit.

La Paris s-a întâlnit cu Heinrich Heine și cu Marx, cu care a devenit prieten.

El a fost cel care l-a ajutat pe Marx să-și publice una din lucrările sale.

Tot la Paris în 1840, a întâlnit-o pe Contesa Sophie von Hatzfeldt (40 de ani), divorțată de soțul ei de mai mulți ani și care avea multiple dificultăți în terminarea procesului de divorț și împărțirea bunurilor și a proprietății.

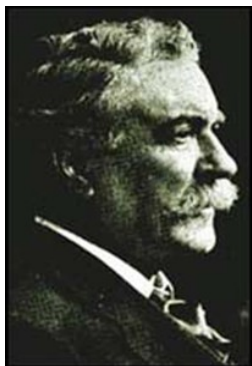
Lassalle, având cunoștințe juridice, a ajutat-o la conducerea procesului și ca urmare contesa a obținut de la

soțul ei o avere substanțială.

Drept răsplată, Contesa Sophie von Hatzfeldt i-a asigurat lui Lassalle un venit anual de 750 lire pentru tot restul vieții lui.

Partea I-a Subcapitolul 4.1

(91). Ernest Belfort Bax, (1854 - 1926) journalist

englez socialist

Născut în Leamington, Warwickshire (Anglia). Părinții lui erau nonconformiști care proveniseră din familii care au suferit persecuții religioase. Familia s-a mutat la Brighton la scurt timp după ce s-a născut Ernest.

Ernest a fost educat acasă de către tutori și ca tânăr a fost încurajat să citească John Stuart Mill și Herbert Spencer.

În 1875 Bax a plecat la Stuttgart (Germania), pentru a studia muzica.

În timp ce era în Germania, s-a preocupat de studiul filosofiei germane.

La citit pe Hegel și mai târziu a citit lucrările Karl Marx.

Bax a devenit jurnalist și după ce s-a mutat la Berlin, a devenit unul dintre corespondenți străini pentru ziarul *Evening Standard* (ziar britanic înființat la data de 21 mai 1827. Ziarul pune accentul pe știrile de afaceri și era singurul cotidian de seară plătit din Londra)

În 1882 întorcându-se în Anglia, Bax a devenit

jurnalist independent, specializat pe domeniul istoriei și filosofiei.

La 27 ani a scris un articol despre lucrarea lui Marx, *Capitalul* remarcând valoarea deosebită a acestei lucrări din punct de vedere istoric și științific.

Autor al mai multor cărți printre care: *Religia socialismului* (1887) și *Etica socialismului* (1889).

În 1926 starea sănătății sale și a soției sale s-a agravat; și-au asigurat asistența medicală la domiciliu. La 26 noiembrie 1926 au murit amândoi de septicemie.

Partea I-a Cap. 7

(97). Principalele invenții pe plan internațional (secolului al 19-lea)

1814 - locomotiva - George Stephenson 1816 - fotografia - Nicéphore Niépce 1840 - telegraful prin fir - Samuel Morse 1856 - convertizorul pentru producerea oțelului - Henry Bessemer 1863 - pasteurizarea alimentelor - Louis Pasteur 1866 - dinamul - Ernst von Siemens 1867 - dinamita - Alfred Nobel 1876 - telefonul - Alexander Graham Bell 1876 - bicicleta - H.G. Lawson 1877 - fonograful - Thomas Edison 1879 - becul - Thomas Edison 1885 - automobilul - Gottlieb Daimler și Karl Benz 1895 - cinematograful - Frații Lumière 1895 - telegraful fără fir - Guglielmo Marconi (103) Alexis-Charles-Henri Clérel de Tocqueville (1805 - 1859) gânditor politic francez

și istoric

Cunoscut pentru lucrările lui mai importante:

Democrația în America (care a apărut în două volume în anii 1835 și 1840) și Vechiul regim și Revoluția (publicat în 1856), în care analiza nivelul de trai în creștere și condițiile sociale ale indivizilor și relația lor pe piață și cu statul în societățile occidentale. Democrația în America publicată după călătoriile sale în Statele Unite, este astăzi considerată ca un document important de sociologie și științe politice.

Tocqueville a fost activ în politica franceză, în primul rând sub monarhia din iulie (1830 - 1848) și apoi în a doua Republica (1849 - 1851) care a urmat după revoluția din februarie. Tocqueville a părăsit viața politică la sfârșitul anului 1851. Punctul său de vedere referitor la importanța Revoluției Franceze a fost acela de continuare a procesului de modernizare și centralizare a statului francez început în timpul regelui Ludovic al XIV-lea.

Referindu-se la eșecul revoluției el arăta că acest eșec s-a datorat lipsei de experiență a organizatorilor care au fost prea încrezători în idealurile abstracte. Tocqueville a fost deosebit de sceptic în privința efectului democrației.

Alexis de Tocqueville s-a născut într-o veche familie de aristocrați, cu strămoși care au participat la Bătălia de la Hastings¹⁶³ din 1066. Părinții lui, Alexis de Tocqueville, Hervé Louis François Jean Bonaventure Clérel, Comte de Tocqueville, a fost unul din ofițerii Gărzii Constituționale a regelui Ludovic al XVI-lea. După un exil în Anglia, s-au întors în Franța în timpul domniei lui Napoleon. Sub restaurație Bourbon, tatăl lui a devenit prefect.

Tocqueville, care a disprețuit monarhiei din iulie (1830 - 1848), a început cariera politică în 1830. În parlament, el a apărut opinii împotriva pedepsei cu

163 Bătălia de la Hastings a avut loc începând la 14 octombrie 1066 între armata Normando-franceză sub conducerea lui Duke William al II-lea din Normandia și armata engleză sub conducerea regelui Harold al II-lea. Bătălia a avut loc la aproximativ 11 km N-V de Hastings și a fost o victorie decisivă a normanzilor.

moartea și a susținut menținerea unui comerț liber, sprijinind în același timp colonizarea Algeriei desfășurată în timpul regimului lui Ludovic-Filip.

Tocqueville a fost, ales consilier general al Manche¹⁶⁴ în 1842, și a devenit președinte al departamentului de consilieri regali.

În 1849 a ocupat funcția de Ministru al Afacerilor Externe iar în 1851 a condus Comisia de revizuire a Constituției pentru Ansamblul Național francez, devenind Ministru de Interne, aprobând restabilirea stării de asediu în capitală și arestarea manifestanților;

a susținut ideea limitării libertăților politice, a aprobat cele două legi votate imediat care limitau libertatea întrunirilor și libertatea presei.

PARTEA II-a Cap. 1

(126). Georgi Valentinovich Plekhanov (1856 - 1918) Teoretician marxist rus Gheorghii Plehanov s-a născut într-o familie a micii nobilimi ruse, cu o tradiție în serviciu militar.

În 1873 el a intrat în Școala Militară Konstantinovskoe în Sankt Petersburg. Din cauza unui conflict nerezolvat între loialitatea față de țară și față de

¹⁶⁴ Manche - departament în vestul Franței, situat în Normandia de Jos. Este unul dintre departamentele originale ale Franței create în urma Revoluției din 1790. Este numit după denumirea franceză a Canalului Mânecii.

oameni, a părăsit școala după un semestru.

Plehanov a intrat în mișcarea revoluționară rusă într-un moment în care eforturile sale de a stabili o nouă ordine bazată pe rolul țăranului în cadrul comunei era la un nivel foarte scăzut. Respins de către țăranii care nu îi înțelegeau părerile și în același timp urmărit de poliția țaristă, a creat o organizație de revoluționari socialiști intitulată: *Pământul și Libertatea*.

Pentru a scăpa de arestare în 1880 (la 24 de ani) a fugit în Elveția.

Fiind la Geneva, Plehanov a continuat să studieze teoria marxistă, și în 1883 a fondat prima organizație marxistă revoluționară, intitulată *Grupul pentru Emanciparea Muncii*. Printre lucrările cele mai importante care au contribuit la îmbogățirea gândirii marxiste ruse au fost: *Socialismul și lupta politică* (1883) și *care sunt diferențele noastre* (1885).

Plehanov a fost criticat de foștii săi camarazi revoluționari pentru refuzul de a recunoaște declinul comunei țărănești și creșterea capitalismului rusesc.

El aprecia evoluția revoluției socialiste bazată pe un proletariat și o burghezie, care făceau posibilă strategia evoluției unei revoluții sociale în două etape:

— În primul rând, lupta proletariatului și a burgheziei împotriva autocrației țariste în vederea înfăptuirii unei revoluții burgheze și — În al doilea rând, lupta proletariatului împotriva burgheziei pentru a atinge scopul final al revoluției socialiste.

Revoluționarii socialiști din Rusia au condamnat concepția lui Plehanov de tranziție de la populism la marxism ca fiind o adevărată erezie.

Influența lui Plehanov în Rusia a fost minimă până în 1890, atunci când tulburările produse de marea foamete și industrializarea rapidă a transformat concepția socialiștilor într-una marxistă.

În *Eseuri despre Istoria materialismului* (1896) Plehanov a creat termenul de „*materialismul dialectic*” pentru a putea descrie utilizarea dialecticii lui Hegel de către Karl Marx, pe o bază materialistă.

Lenin, care în acel moment se remarcase în mișcarea Social-Democrat din Rusia, a depășit ideile lui Plehanov pledând pentru un partid marxist.

La început, Plehanov a sprijinit ideile revoluționare ale lui Lenin și a fracțiunii bolșevice.

În 1909 a început să scrie o lucrare despre istoria gândirii sociale din Rusia, și în care făcea referire la gândirea socială ca mod dominant de producție.

El a aplicat aceeași metodologie la raportul dintre artă și literatură și a produs prima critică literară marxistă în scrisorile sale.

După prăbușirea monarhiei ruse în februarie 1917, Plehanov a considerat că Rusia era doar în stadiul de revoluția burgheză și că aceasta trebuie să rămână în război împotriva Germaniei. Această poziție l-a înstrăinat de concepția revoluționară a comuniștilor revoluționari care susțineau cererea populară de pace și pământ. După ce bolșevicii au preluat puterea în luna octombrie, Plehanov s-a trezit total izolat în concepția lui socialistă.

Fiind grav bolnav de tuberculoză, a murit la 30 mai 1918 la vârsta de 62 de ani, într-un spital din Finlanda (unde trăia fiind în exil).

(127). Războiul ruso-japonez (1904 - 1905)

Conflict generat de ambițiile imperialiste ale Imperiului Rus și ale Imperiului Japonez în privința Manciuriei și Coreii. Principalele teatre de acțiune au fost Port Arthur și Peninsula Liaodong, împreună cu calea ferată care lega Port Arthur de Harbin.

Rușii căutau de multă vreme un port ale cărei ape să nu înghețe în timpul iernii. Japonezii au intrat în război datorită nevoii strategice de stăvilire a expansiunii rusești

către Coreea.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX-lea, mai multe țări occidentale intraseră în competiție pentru comerț sau ocuparea de teritorii în Asia Răsăriteană, în vreme ce Japonia se străduia să se transforme într-o superputere. Statutul de mare putere în acea perioadă depindea în parte de accesul la colonii, care asigurau materii prime și piețe de desfacere.

Asigurarea controlului asupra coloniilor depindea la rândul lui de puterea flotelor militare și comerciale, de porturi cu ape adânci și cu mai multe dane, care să găzduiască cuirasate tot mai mari și să asigure aprovizionarea printr-un lanț de depozite de cărbune, combustibilul necesar motoarelor cu aburi ale vaselor de război.

Japonezii considerau Coreea „de drept” în sfera de interes niponez, prin tradiții și vechi legături geostrategice legând cele două regiuni.

Între China și Japonia au izbucnit mai multe conflicte, care s-au transformat în cele din urmă în războiul chino-japonez. Victoria Japoniei în acest război a dus la semnarea tratatului de la Shimonoseki (17 aprilie 1895), prin care China renunța la suzeranitatea asupra Coreii și ceda Taiwanul și Lüshunkou (cunoscut ca Port Arthur) Japoniei. Totuși, alte trei mari puteri imperiul Rus, Imperiul German și A treia Republică Franceză, prin tripla intervenție din 23 aprilie 1895, au făcut presiuni asupra Japoniei să renunțe la Port Arthur. Rusia a negociat mai apoi, în 1898, un contract de închiriere pe 25 de ani a bazei navale chinezești și au trimis soldați să o ocupe. La rândul lor, japonezii încercau să preia controlul asupra Coreii, a cărei integritate era protejată de Rusia printr-un pact.

Ca urmare, Rusia a ocupat cea mai mare parte a Coreii, printr-o mișcare mai rapidă decât a japonezilor.

Ito Hirobumi a început să negocieze cu Rusia schimbul între teritoriile Manciuriei și Coreii. El era conștient că Japonia nu era suficient de puternică ca să înfrunte Rusia, așa că spera că, dacă niponii acceptau controlul Moscovei asupra Manciuriei, Japonia putea păstra Coreea.

Din 1902 însă, Japonia și Anglia aveau o alianță, iar englezii nu doreau ca rușii să-și extindă influența către sud, iar, datorită acestui fapt, Ito Hirobumi nu a avut un sprijin prea puternic pentru inițiativa sa.

După eșecul negocierilor cu Rusia, Japonia a dat un ultimatum pe 31

decembrie 1903 și a rupt relațiile diplomatice pe 6 februarie 1904.

Cu trei ore mai înainte ca guvernul rus să recepționeze ultimatumul, marina japoneză a atacat vasele de război rusești ancorate în Port Arthur.

Ambele părți au emis declarații de război pe 10 februarie 1904.

Din punct de vedere al dreptului internațional, atacul japonez nu a fost considerat un atac-surpriză datorită prezenței ultimatumului. Totuși, după atacul japonez asupra flotei SUA de la Pearl Harbor, atacul de la Port Arthur a fost amintit de multe ori ca dovadă a presupusei predilecții japoneze pentru atacurile surpriză.

Partea II-a Cap. 2

(129). Paul Moritz Warburg (1868 – 1932) bancher germano-american.

Membru al Comitetului care a creat Sistemul Rezervelor Federale al SUA.

Născut în Hamburg, Germania într-o familie de bancheri.

După ce a absolvit liceul în Hamburg în 1886, s-a angajat la o firmă de import-export în Hamburg, pentru a învăța bazele practicii de afaceri.

Ulterior a lucrat la o firmă bancară (Samuel Montague & Company), din Londra.

Timp de doi ani între 1889 - 1890, a lucrat la „Banque Ruse pour étranger le Commerce” din Paris.

În 1891, Paul Warburg a intrat în biroul firmei bancare a familie sale care a fost fondată în 1798 de către străbunicul său.

La 1 octombrie 1895, Warburg s-a căsătorit la New York cu Nina J. Loeb, fiica bancherului Solomon Loeb, fondator al firmei de investiții New York Kuhn, Loeb & Co.

Warburg a fost numit director al companiei Wells Fargo & Company, în februarie 1910. După patru ani a demisionat fiind numit expert în domeniul financiar pentru crearea Sistemului Rezervelor Federale al Statelor Unite.

El a fost un permanent susținător al creării Băncii Centrale a Statelor Unite.

În 1907 a publicat o lucrare referitoare la „Defectele și nevoile sistemului bancar american” și „Un plan pentru Banca Centrală”.

Eforturile sale s-au evidențiat în 1913, când a fost creat Sistemul Rezervelor Federale ale SUA.

A fost numit de către Președintele Woodrow Wilson ca membru al primului Birou de conducere al Federal Reserve Board, în care a lucrat până în 1918.

În 1919, a creat și a devenit primul Președinte al Consiliului de Acceptare American și a devenit primul președinte al Băncii de Acceptare Internațională în 1921 (cu sediul la New York); apoi a devenit director al Consiliului pentru Relații Externe, rămânând în Consiliul de conducere al acestei instituții până la moartea sa (1932).

(130). Eduard Mandel House (July 26, 1858 – March

28, 1938), Diplomat

american politician și consilier prezidențial Cunoscut sub numele de Colonel House (cu toate că nu avea niciun fel de experiență sau educație militară);

a avut o enormă influență asupra Președintelui Woodrow Wilson.

Născut în Huston (Texas) a fost educat în New England Prep. Schools și apoi a învățat la Cornell University (Ithaco, New York).

A devenit deosebit de activ în politică și a servit drept consilier al Președintelui W. Woodrow în special în problemele de politică externă.

A locuit câțiva ani în Europa și a primit ca responsabilitate din partea Președintelui SUA să pregătească Constituția Ligii Națiunilor.

A murit în 1938 la New York și este îngropat în Gleenwood Cemetery în Huston, Texas.

(133) Conferința de la Zimmerwald Conferința de la Zimmerwald s-a ținut în orașul Zimmerwald, Elveția, în perioada 5 septembrie – 8 septembrie 1915. A fost o conferință internațională socialistă, care a marcat începutul ruperii coaliției dintre aripa socialiștilor de stânga, (comuniștii), și aripa socialiștilor de dreapta (social democrații), coaliție cunoscută sub numele de *Internaționala a doua*.

La conferința au participat 38 de delegați din Rusia, Polonia, Italia, Elveția, Bulgaria, România, Germania, Franța, Olanda, Suedia și Norvegia. În ajunul conferinței, Lenin a organizat un grup de socialiști internaționaliști, numiți *Stânga Zimmerwald*, care a protestat împotriva socialiștilor de centru și centru-dreapta majoritari la conferință, (Centrul Zimmerwald, condusă de Robert Grimm¹⁶⁵).

Principala problemă discutată la conferință a fost cea a luptei proletariatului pentru pace pe durata primului război mondial. Pe durata discuțiilor asupra acestei probleme, socialiștii de stânga au prezentat o rezoluție și un manifest care dezvăluiau caracterul imperialist al războiului, condamnând în mod hotărât șovinismul social și chemând clasa muncitoare din țările implicate în război la declanșarea războiului civil, care ar fi avut ca scop câștigarea puterii politice, pentru organizarea socialistă a societății. Majoritatea participanților la conferință au respins ambele documente, propunând o rezoluție limitată la o declarație pacifistă. Lenin, în numele celor de stânga, a cerut o definire concretă a sloganurilor politice. Lenin a

¹⁶⁵ Robert Grimm – politician socialist elvețian din prima parte a secolului 20. Membru al Partidului Social-Democrat Elvețian. Opozant al Primului Război Mondial.

declarat că societatea se află în ajunul unei ere revoluționare, în timpul căreia masele erau gata să pornească lupta revoluționară, deci ar fi fost necesar să se menționeze mijloacele prin care această luptă avea să se desfășoare.

Conferința a avut o rezoluție de compromis, un manifest care în multe puncte de vedere nu corespundea platformei ideologice a Stângii Zimmerwald dar, ca un tot și corespundea sarcinii mobilizării proletariatului internațional în lupta împotriva imperialismului și a războiului și de asemenea recunoștea caracterul imperialist al războiului și menționa, (deși în expresii insuficient de clare), falsitatea sloganului „apărării patriei” și trădarea conducătorilor celei de-a doua Internaționale. „Manifestul”, afirma Lenin, „indică de fapt un pas înainte către despărțirea practică de oportunismul de șovinismul social”. Participanții la conferință au fost de acord cu o rezoluție de simpatie cu cei persecutați datorită războiului și care exprima simpatia frățească cu deputații bolșevici ai Dumei exilați în Siberia și de asemenea simpatia pentru Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg, Klara Zetkin „și toți ceilalți tovarăși, care sunt persecutați sau arestați pentru faptul că erau împotriva războiului”.

A fost creată o comisie internațională socialistă, care era de fapt un nou birou socialist internațional, (ales în ciuda dorinței celui vechi), care avea la bază manifestul, care condamna explicit tacticile vechiului birou.

La conferința de la Zimmerwald au fost prezentate două poziții distincte și care erau și au rămas independente: cea a celor de centru și de centru-dreapta, care a prevalat la conferință, și cea a revoluționarilor internaționaliști. Criticând poziția majorității, Lenin a subliniat că Stânga Zimmerwald trebuie să acționeze în continuare în cadrul Asociației Zimmerwald. Lenin a spus că ralierea la poziția Stângii Zimmerwald, deși parțială, a

fost cel mai mare succes al conferinței.

(139). Lev Davidovici Troțki (1879 - 1940), (născut Léiba Dóvidovici Bronștén), revoluționar bolșevic și intelectual marxist rus.

Născut într-o familie de evrei din Ucraina. A fost un politician influent la începuturile existenței Uniunii Sovietice, mai întâi Comisar al poporului pentru politica externă iar mai târziu fondator și prim comandant al Armatei Roșii și Comisar al poporului pentru apărare.

A fost membru fondator al Politburo-ului.

În urma luptei pentru putere cu Iosif Vissarionovici Stalin din anii 1920, Troțki a fost exclus din Partidul Comunist și deportat din Uniunea Sovietică.

A fost în cele din urmă asasinat în Mexic de un agent sovietic. Ideile lui Troțki formează bazele teoriei comuniste cunoscute sub numele de troțkism.

Troțki a luat cunoștință de teoria marxistă în 1896, când era la școala din Nikolaev, unde studia matematica. A fost pentru prima oară arestat în 1898, când era organizator al Sindicatului Muncitorilor din Sudul Rusiei și a fost condamnat la doi ani de închisoare. În această perioadă s-a căsătorit cu prima lui soție, Alexandra Sokolovskaia.

În 1900 a fost condamnat la patru ani de exil în Siberia, unde i sau și născut primele două fiice. A evadat din Siberia și și-a luat numele de Troțki de la numele unui

temnicher întâlnit în Odessa. A plecat la Londra unde s-a alăturat lui Vladimir Ilici Lenin, care era editorul și directorul ziarului Iskra (Scânteia) al Partidului Social Democrat al Muncii din Rusia.

Troțki a participat la Congresul al doilea al Partidul Social Democrat al Muncii din Rusia (PSDMR), ținut la Londra în vara anului 1903 iar, în disputa internă care a divizat partidul, a luat partea menșevicilor împotriva lui Lenin.

O serie de documente ținute secret pentru foarte mulți ani confirmă că după revoluția rusă din 1905, Lenin și Troțki au fost cei mai vehemenți inamici politici. Lenin îl critică pe Troțki pentru poziția sa centristă și nu cea socialist revoluționară.

Invidios pe talentul deosebit al lui Troțki în domeniul articolelor politice pe care le scria, comparative cu cele ale lui Lenin care avea un stil mai profund dar mai greoi, Lenin îl numea pe Troțki „Jidovul”.

Într-o scrisoare pe care i-a trimis-o lui Inessa Armand (amanta lui Lenin conform unor surse care au putut fi consultate după 1990 și prezentate de către Michael Pearson în cartea: *Lenin's Mistress: The Life of Inessa Armand*¹⁶⁶), îl descria pe Troțki ca un tip evaziv, înșelător, dându-se drept un susținător al celor de stânga, dar de fapt îi ajută pe cei de dreapta.

Troțki poate fi totuși un om de mare ajutor.

În articolele publicate între 1905 și Octombrie 1917, Troțki s-a apropiat de Lenin și la considerat ca un mare teoretician. Cu toate acestea cel puțin în tacit între acești doi oameni (Lenin și Troțki) au fost întotdeauna relații ostile. Amândoi erau foarte deștepți, educați și cu personalități similare de conducători.

În Martie 1913, Troțki i-a trimis o scrisoare lui

166 Michael Pearson - *Lenin's Mistress: The Life of Inessa Armand*, Lucrarea citată în bibliografie, pg 12 și urm.

Nikolai Chkheidze (politician menșevic care s-a preocupat de introducerea ideilor marxismului în Georgia (Rusia), având un rol important în mișcarea politică din anii 1917 - 1918) în care îi spunea:

„... Putreziciunea certurilor sunt sistematic menținute ca o flacără aprinsă de către comandantul unei astfel de afaceri, Lenin, care își folosește talentul profesional în ascunderea oricăror dificultățile ale mișcării forțelor muncitorești ruse.

Întreaga concepție leninistă, întregul său edificiu este construit pe *minciună și falsificare și duce cu sine otrava propriilor surse și a dezintegrării...*” (sublinierea noastră în italice).

(Sursa: Dmitri Volkogonov-Lenin, Lucrarea citată în bibliografie, pg.250))

Deși atașamentul față de ideile menșevice a fost de scurtă durată, relațiile dificile cu Lenin au durat tot timpul în următorii 14 ani.

În 1905 el s-a întors în Rusia împreună cu Dr. Israel Helphand alias Alexander Parvus. Troțki a fost ales președinte al Sovietului deputaților muncitorilor din Sankt Petersburg. Implicarea sa în greva generală din octombrie și sprijinul acordat rebeliunii armate au dus la condamnarea sa la exil pe viață. În ianuarie 1907, a evadat din exil și s-a refugiat la Londra, unde a participat la Congresul al cincilea al PSDMR.

În octombrie, s-a mutat la Viena, unde a editat ziarul social-democrat Pravda (Adevărul), care era introdus în mod clandestin în Rusia. (A fost unul dintre numeroasele ziare revoluționare ruse care au purtat același nume dar nu a avut nicio legătură cu ziarul oficial Pravda de mai târziu al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice - n.n.)

Cum se apropia războiul, Troțki s-a mutat în Elveția care era o țară neutră, iar mai apoi în Franța. A fost expulzat din Franța și a trăit în Statele Unite la New York.

În Februarie 1917, Lenin referindu-se la Troțki îl consider drept un prooccidental Social-Democrat, și spunea: *poți vedea în ochii lui un păcat îngrozitor*.

Cu șase luni înainte (în Iulie 1916) Lenin îl numise ipocrit, un Kauțist și un eclectic („Kauțismul” era una dintre insultele favorite ale lui Lenin și el le-a folosit împotriva lui Troțki în diferite articole¹⁶⁷.

În februarie 1917 când a izbucnit Revoluția rusă și țarul Nicolae al II-lea a fost detronat, Troțki s-a hotărât să plece din New York. Plecarea a avut loc în Martie folosind vaporul Christiania. Vaporul a fost interceptat de oficialii marinei britanice în Halifax, Nova Scoția. Troțki a fost arestați și cele 20 milioane de dolari pe care le avea asupra lui, au fost confiscate de către poliție.

La intervenția colonelului Hause, a fost eliberat din arest, i s-au restituit banii găsiți asupra lui și și-a continuat drumul spre Rusia. De la întoarcerea sa, a fost un sprijinitor al poziției bolșevice. Aderând la această formațiune câteva luni mai târziu, Troțki s-a implicat în mod activ în eforturile de răsturnare a guvernului provizoriu condus de Alexandr Kerenski și a devenit membru al Sovietului din Petrograd.

Partea II-a Cap.3

(145). Primul Război Mondial (cauze):

Există multe ipoteze care încearcă să explice ce, sau cine a fost vinovat de declanșarea Primului Război Mondial. Primele explicații, prevalente în deceniul 1920 și 1930, accentuau versiunea oficială care în conformitate cu Tratatul de la Versailles și Tratatul de la Trianon, plasau întreaga responsabilitate asupra Germaniei și aliaților săi.

Versiunea oficială a fost o afirmație bazată pe ideea după care războiul a început când Austro-Ungaria a invadat Serbia, susținută de către Germania, apoi

167 Volkogonov, Dimitri – Lenin: A new Biography, Lucrarea cit. în bibliografie, pg. 250

Germania a invadat Belgia și Luxembourg fără să fi fost provocată.

Versiunea oficială este justificată prin aceea că, responsabilitatea pentru război constă doar din agresiunea manifestată de către Germania și Austro-Ungaria, iar Rusia, Franța și Marea Britanie doar au reacționat într-un mod legitim contra agresiunii Puterilor Centrale. Această idee a fost ulterior apărată și de unii dintre academicieni printre care: Franz Fischer, Imanuel Geiss, Hans-Ulrich Wehler, Wolfgang Mommsen, și V.R. Berghahn.

Cu trecerea timpului, alți analiști au luat în considerație și alți factori cum au fost, de exemplu rigiditatea planurilor militare ruse și germane, deoarece fiecare a accentuat importanța de a ataca primul și a executa planurile militare într-un mod rapid.

Unii observatori au sugerat că pe parcursul mai multor decenii Britanicii au fost obișnuiți cu războaie coloniale unde ei au triumfat rapid și ușor, și din aceste considerente au considerat Marele Război cu un nivel de entuziasm ridicat. Totuși dificultățile întâlnite de către Marea Britanie în războaie ca Războiul Zulu (1879) și al doilea război al burilor (1899 - 1902) au redus probabilitatea după care Britanicii ar fi fost atât de naivi în privința potențialului unui război major. Faptul că nicio forță politică importantă nu s-a opus acestui război a însemnat că cei care nu erau de acord cu el nu aveau destulă putere pentru a organiza o opoziție viabilă, cu toate că unele proteste minore au existat pe toată durata războiului.

O altă cauză a războiului a fost crearea alianțelor și militarismul. Un exemplu al militarismului a fost construcția vasului HMS Dreadnought, o navă de luptă care avea o superioritate majoră față de navele anterioare, numite „predreadnought”, în 1906. Acest fapt a mărit puterea maritimă a Marii Britanii și a lansat o întrecere în

construcția vaselor între Marea Britanie și Germania din cauza creării așa numitului „Noul imperialism”.

În general, națiunile care făceau parte din Tripla înțelegere¹⁶⁸ se temeau de cele care aparțineau Triplei Alianțe¹⁶⁹

și viceversa.

Liderii civili ai puterilor europene se aflau în mijlocul mai multor valuri de naționalism care crescuseră în Europa în deceniile anterioare. Această dezvoltare a redus opțiunile viabile ale politicianilor în iulie, 1914. Eforturi diplomatice intense de mediere a conflictului Austro-Sârb deveniseră irelevante, deoarece acțiunile agresive din partea Germaniei și a Rusiei sporeau treptat gravitatea conflictului.

O mare dificultate a fost reprezentată de mijloacele de comunicare limitate care existau în 1914; toate națiunile încă utilizau telegrafe și ambasadori ca metodă principală de comunicare, cauzând întârzieri de ore sau chiar de zile întregi.

(146). Tratatul de pace de la Brest Litovsk
Negocierile pentru pace au început pe 22 decembrie 1917, la o săptămână după declararea armistițiului dintre Rusia și Puterile Centrale.

Delegația germană a fost condusă de Max Hoffmann, comandantul frontului de răsărit german. Delegația rusă a fost condusă de Lev Troțki.

La scurtă vreme după începerea negocierilor, acestea au intrat în impas datorită pretențiilor bolșevicilor de a obține „pace fără anexări și despăgubiri”.

sau mai bine spus, o înțelegere prin care succesorul Imperiului Rus nu plătea niciun ban și nu ceda nicio palmă

168 În 1893-1907: se constituie TRIPLA înțelegere: Anglia, Franta, Rusia

169 În 1882 se constituise TRIPLA ALIANȚĂ(Puterile Centrale) - Germania, Austro-Ungaria și Italia

de pământ, rămânând practic un imperiu.

Primele pagini ale Tratatului de Pace de la Brest-Litovsk, (de la stânga la dreapta), textele sunt scrise în: germană, maghiară, bulgară, turcă și rusă.

Agasat de cererile germane pentru cesiuni teritoriale care nu încetau, Lev Troțki, Comisarul Poporului pentru Afacerile Externe (ministru de externe) și șef al delegației rusești, a anunțat retragerea Rusiei de la masa tratativelor pe 10 februarie 1918 și declararea unilaterală a încetării ostilităților, o poziție caracterizată drept „lipsa războiului - lipsa păcii”.

Condamnat de alți bolșevici pentru depășirea mandatului încredințat și pentru expunerea Rusiei bolșevice la pericolul invaziei, Troțki și-a apărat cu hotărâre acțiunea, arătând că bolșevicii au acceptat tratativele de pace în speranța ridicării la lupta revoluționară a muncitorimii din Europa Centrală în sprijinul tânărului stat proletar rus.

Consecințele retragerii de la tratativele de pace au fost mai rele pentru bolșevici decât s-ar fi gândit ei vreodată. Puterile Centrale au denunțat armistițiul pe 18 februarie 1918 și în următoarele zile au invadat și ocupat cea mai mare parte din Ucraina, Belarus și Țările Baltice.

Printre ghețurile Mării Baltice, o flotă germană se apropia de Golful Finlandei și de capitala Rusiei, Sankt Petersburg.

În ciuda demonstrațiilor și protestelor care au avut loc în luna de dinaintea atacului, muncitorii din Germania și Austro-Ungaria nu au reușit să realizeze o revoltă de proporții, iar pe 3 martie bolșevicii au căzut de acord asupra unor condiții de pace mult mai dezavantajoase decât cele pe care le respinseseră mai înainte.

Tratatul, semnat între Rusia bolșevică pe de-o parte și Imperiul German, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia,

(numite în mod colectiv Puterile Centrale), pe de altă parte, a marcat încetarea stării de beligeranță în niște condiții neașteptat de umiltoare, care au umbrat victoria bolșevicilor din Revoluția din Octombrie 1917.

Noul guvern bolșevic (comunist) rus a renunțat integral la pretențiile asupra Finlandei, asupra viitoarelor state baltice, (Estonia, Letonia și Lituania), ca și asupra Poloniei, Belarusului, a districtelor turcești Erdehan și Kars, și asupra districtului georgian Batumi.

Cea mai mare parte a acestor teritorii au fost cedate Imperiului German, care intenționa să le transforme de facto în zone ale imperiului, prin impunerea unor regi sau duci dependenți de Imperiu. În legătură cu teritoriile cedate, tratatul stipula că „Germania și Austro-Ungaria vor hotărî soarta lor viitoare de comun acord cu populația locală”.

Se intenționa de fapt să fie impuși candidați germani pe tronurile Finlandei, Letoniei și Lituaniei.

Până în cele din urmă, înfrângerea Germaniei în primul război mondial, (marcat de armistițiul cu țările Antantei de la Compiègne, de pe 11 noiembrie), a făcut posibilă declararea independenței reale a Finlandei, Estoniei, Lituaniei, Letoniei, și Poloniei. Monarhii germani impuși țărilor respective au fost nevoiți să renunțe la tron.

Tratatul de la Brest-Litovsk a avut efect numai pentru opt luni, fiind denunțat de guvernul bolșevic în noiembrie 1918, după înfrângerea Germaniei și a aliaților ei la sfârșitul primului război mondial. În aprilie 1922, în Tratatul de la Rapallo, Germania accepta anularea Tratatului de la Brest-Litovsk, cele două țări semnatare fiind de acord să renunțe reciproc la orice pretenție financiară sau teritorială.

Acest tratat a marcat o reducere importantă a teritoriului controlat de bolșevici. În timp ce independența Poloniei și Finlandei a fost acceptată în principiu,

pierderea Ucrainei și a țărilor baltice a creat o bază primejdioasă pentru acțiunile antibolșevice în Războiul civil rus care urma să pornească, (1918 - 1920). Mulți naționaliști ruși și chiar și unii dintre revoluționari erau înfuriați de acceptarea de către bolșevici a condițiilor tratatului, ei înrolându-se în forțele Armatei Albe anticomuniste. Deși cea mai mare parte a Ucrainei a fost recucerită până în 1920, Țările Baltice și districtele poloneze din Ucraina și Belarusul din zilele noastre au rămas în mâinile antibolșevicilor până la finele celui de al doilea război mondial (147). Christian Rakovsky (1873 -

1941), Politician revoluționar, bulgar

Născut într-o familie de oameni foarte bogați din, Bulgaria. Încă de la vârsta de 13 ani a călătorit în multe țări din Europa. Intenția lui era de a studia pentru a deveni medic.

Rakovsky și-a dezvoltat viziuni politice radicale și a devenit unul din liderii mișcării revoluționare bulgare.

El considera că cel mai bun mod de a obține independența Bulgariei era de a sprijini grupurile revoluționare din Rusia.

Și-a folosit, o mare parte din avere, pentru a finanța ziarele socialiste:

Iskra și Pravda.

A devenit cetățean al României.

Prin ideile sale politice revoluționare a devenit

deosebit de nepopular în relațiile pe care le dorea cu guvernele diferitelor țări și ca atare a fost expulzat succesiv din Bulgaria, România, Rusia și Franța.

Înainte de Revoluția din Octombrie, Lenin l-a trimis în România pentru a organiza mișcarea socialistă care urma să ducă la transformarea României într-o republică socialistă sovietică cu capitala la Iași.

Cu ajutorul unor voluntari bolșevici, Rakovsky a încercat să provoace o revoluție în România; a fost arestat în România în 1916 și a rămas în închisoare până a fost salvat de soldați ruși în luna mai, 1917 și apoi a fugit în Rusia.

În ianuarie, 1919, Lenin l-a numit responsabil de guvernul sovietic ucrainean. Rakovsky i-a ajutat pe bolșevici împotriva Armatei Albe în timpul Războiului Civil.

El a fost un susținător acerb al lui Leon Troțki; în 1925 Iosif Stalin l-a numit ambasadorul sovietic la Paris. La cel de al XV-lea Congres al PCUS a fost exclus din partid și exilat în Asia Centrală.

În 1937 Rakovsky, Nickolai Buharin, Alexei Rykov, Genrikh Yagoda și Nikolai Krestinsky au fost arestați și acuzați de a fi implicați în activități antirevoluționare cu Leon Troțki și într-un complot împotriva lui Iosif Stalin.

Fiind găsit ca vinovat a fost condamnat la douăzeci de ani de muncă grea.

În 1941 Christian Rakovsky a fost executat.

Partea II-a Cap.4

(149). Prințul Gheorghe Eevgenievici Lvov (1861 -

1925) fost Prim-Ministru al Rusiei între 15 martie și 21 iulie 1917.

Născut la Dresda din familia Rurikid descendentă din Galiția a prințului Yaroslav.

Familia sa s-a mutat înapoi în Rusia după nașterea lui G.E. Lvov.

A graduat de la Universitatea din Moscova cu diplomă în domeniul juridic și apoi a lucrat în Administrația de Stat până în 1893.

În 1905 a devenit membru al Partidului Democratic Constituțional.

A fost ales în Duma (Parlament) pentru o poziție ministerială.

În timpul revoluției a devenit pentru scurt timp șeful guvernului provizoriu.

În iulie 1917 a demisionat și a fost înlocuit de Alexander Kerensky care fusese Ministrul Justiției.

Când au ajuns bolșevicii la conducerea Rusiei, a fost arestat.

A reușit să scape din arest și a fugit la Paris unde a trăit tot restul vieții lui.

(150). Alexander Fiodorovitch Kerensky (1881 - 1970), Importantă personalitate politică înainte de Revoluția bolșevică. Fost Ministru al Justiției și apoi Șeful Guvernului Provizoriu.

Kerensky s-a născut în Simbirsk pe râul Volga dintr-o familie de mici burghezi.

Tatăl său a fost profesor și apoi a devenit director al liceului unde a învățat și Lenin.

Familia Kerensky se cunoștea cu familia Ulianov (a lui Lenin).

Când Alexander avea 8 ani familia sa s-a mutat la Tașkent. Alexander a absolvit liceul cu diplomă de onoare și în același an s-a înscris la Universitatea din Petersburg unde în primul an a studiat istoria și filologia, iar din anul doi a trecut la universitatea de Științe Juridice pe care a absolvit-o în 1904, după care s-a căsătorit cu fata unui general rus.

La sfârșitul lunii august 1917, a demisionat din funcția de Prim-Ministru și s-a auto-numit Comandantul suprem al armatei.

La 15 septembrie a vrut să proclame republica Rusă, ceea ce era în contradicție cu principiile Guvernului provizoriu care voia să dețină puterea până la crearea Ansamblului Constituțional.

El a format un Directorat din 5 membrii:

Alexander Kerensky – Comandantul Suprem
Mikhail Tereshehenko – Ministru de Externe
General Verkhovsky – Ministru de război
General Verkhovsky – Ministrul marinei
Admiral Dmitry Verderevsky – Ministrul poștelor și

telegrafului Când bolșevicii au cucerit puterea în Rusia, familia Kerensky a plecat în Franța și au locuit la Paris.

Ulterior soția lui Kerensky a murit și în 1939, Alexander Kerensky s-a căsătorit din nou cu o jurnalistă australiană cu numele de Lydia Neil Trintton.

Când nemții au ocupat Franța (în 1940), familia Kerensky a emigrat în Statele Unite.

Când Lydia Trintton a devenit foarte bolnavă împreună cu Alexander Kerensky au plecat în Australia la Brisbane și au locuit cu părinții lui Lydia până la 2 aprilie 1946 când Lydia a murit.

Kerensky s-a întors în SUA unde a trăit tot restul vieții lui. A murit în 1970

În casa sa din New York.

(151). Generalul Lavr Georgiyevich Kornilov (1870 – 1918) ofițer de informații militare, explorator, și general în armata imperială rusă, în timpul Primului Război Mondial și al Rusiei după Războiul civil.

Cunoscut pentru așa numita „Afacerea Kornilov”, un efort care a eșuat în luna august/septembrie 1917, prin care pretindea că va consolida guvernul provizoriu condus de Alexander Kerensk.

Kerenski a aflat că acesta era un plan prin care Kornilov voia să preia conducerea guvernului și să formeze un guvern military. Kerenski a dispus arestarea imediată pentru tentativă de lovitură de stat.

Kornilov a fost un cazac născut în Ust-Kamenogorsk, (Rusia Turkestan – în prezent Kazahstan), într-o familie de cazaci; soția sa era de origine Kalmukă.

Kornilov a urmat școală militară de la Omsk, iar în 1885 a continuat să studieze la Școala de Artilerie din St Petersburg, Mihailovski. În august 1892, a fost desemnat locotenent în Districtul militar Turkestan, unde a condus mai multe misiuni de explorare în Turkestanul de Est, Afghanistan și Persia.

A învățat mai multe limbi din Asia Centrală, scria rapoarte detaliate cu privire la toate observațiile sale.

Refuzând un post la St Petersburg, s-a întors în Turkestan, unde și-a reluat funcția de ofițer de informații militare. În timpul războiului ruso-japonez din 1904 - 1905 Kornilov a devenit șef al personalului din Brigada 1 Infanterie, și a fost implicat în luptele de la Sandepu și Mukden.

A fost decorat cu Ordinul Sf. Gheorghe (clasa patra), pentru curaj și a fost promovat la gradul de colonel. După sfârșitul războiului, Kornilov a servit ca atașat militar, în China (1907).

A studiat limba chineză, a călătorit aproape în toată China și a cercetat pe larg istoria, tradițiile și obiceiurile din China, pe care intenționa să le utilizeze ca material pentru o carte despre viața în China., în mod regulat trimitea rapoarte detaliate Statului Major General și Ministerului de Externe.

Kornilov a acordat o atenție deosebită perspectivelor de cooperare între Rusia și China, în Orientul îndepărtat și s-a întâlnit cu președintele Chiang Kai-shek.

În 1910 Kornilov a fost rechemat de la Beijing, dar a rămas în Sankt Petersburg, pentru cinci luni, înainte de a pleca înapoi pentru a examina situația militară de-a lungul frontierei dintre China și Rusia.

Din 2 februarie 1911 a fost comandant al Regimentului

8 Infanterie din Estonia, iar mai târziu a fost numit comandant în Vladivostok.

În 1914, la începutul Primului Război Mondial, Kornilov a fost numit comandant al Diviziei 48 Infanterie, care a condus luptele în Galiția și Carpați.

În 1915, a fost promovat la gradul de general-maior. În timpul luptelor, a fost prins de către austrieci. După capturarea sa, mareșalul Conrad, comandantul al Armatei austro-ungar, s-a întâlnit personal cu Kornilov.

Având un grad mare a fost considerat ca un prizonier de război de mare valoare.

În iulie 1916 Kornilov a reușit să fugă înapoi în Rusia. El era un permanent critic al monarhiei ruse.

În luna iulie 1917, a devenit Comandantul Suprem al forțelor armate ale guvernului provizoriu.

Deși critica regimul țarist, generalul Kornilov a susținut necesitatea continuării războiului împotriva Puterilor Centrale. Având unele informații incomplete despre relațiile lui Lenin cu puterile occidentale, l-a considerat pe Lenin ca fiind un spion german și a cerut să fie spânzurat, Kerenski l-a autorizat să impună ordinea în capitală și introducerea legii marțiale.

Când bolșevicii i-au arestat pe miniștrii guvernului provizoriu care se retrăseseră în Palatul de iarnă, Kornilov, fiind convins că și Kerenski a fost luat prizonier de către bolșevici a acționat în mod independent și a lansat un apel întregului popor rus pentru a „salva țara de moarte”.

Fiind prins de către bolșevici Kornilov împreună cu unii dintre ofițerii superiori au fost închiși la închisoarea Bikhov.

La 19 noiembrie, la câteva săptămâni după proclamarea puterii sovietice în Petrograd, Kornilov împreună cu unii dintre ofițeri au scăpat din pușcărie, și au fugit spre regiunea Don, care era încă sub controlul cazacilor de pe Don.

Kornilov a fost numit comandantul militar al Armatei de Voluntariat anti-bolșevici.

În dimineața zilei de 13 aprilie, o grupă de soldați sovietici a ajuns la sediul unde Kornilov locuia și l-au omorât. A fost îngropat într-un sat din apropiere. Câteva zile mai târziu, când bolșevicii au preluat și controlul acelui sat, au descoperit sicriul lui Kornilov și l-au aruncat la groapa de gunoi locală.

(152). Grigorie Zinoviev (1883 - 1936) revoluționar bolșevic, activist politic.

Membru al Comitetului Central al PSDMR (Partidul Social Democrat Muncitoresc Rus)

Născut în Yelizavetgrad, Rusia (în prezent Kirovohrad, Ucraina), într-o familie de evrei fermieri producători de produse lactate, care l-au educat la domiciliu.

Între 1923 și 1935, orașul în care s-a născut a purtat numele de Zinovyevsk.

Grigorie Zinoviev a fost cunoscut în viață sub numele de Apfelbaum sau Radomyslovsky și a adoptat mai târziu mai multe nume, printre exare: Shatski, Grigoriev, Grigori Zinoviev.

A studiat filosofia, literatura și istorie. Fiind interesat de politică, s-a alăturat Partidului Social Democrat, în 1901. A fost membru al fracțiunii bolșevice din 1903.

Între 1903 și căderea Imperiului Rus, în februarie 1917, el a fost unul dintre conducătorii bolșevici și unul dintre asociații cei mai apropiați ai lui Lenin.

A fost un gazetar activ pentru ziarului Iskra.

Zinoviev a petrecut primii trei ani ai Primului Război Mondial în Elveția, unde s-a înscris la Universitatea din Berna pentru a studia chimia, și a continuat să scrie articole la diverse ziare bolșevice.

După lichidarea monarhiei în Rusia, s-a întors în Rusia în aprilie 1917 cu același tren sigilat cu care s-a întors și Lenin și ceilalți soldați „revoluționari”.

Zinoviev și Lenin au avut neînțelegeri referitoare la necesitatea insurecției deschise împotriva guvernului provizoriu.

La 10 octombrie el și Lev Kamenev au fost cei doi membri ai Comitetului Central care au votat împotriva unei revolte armate.

Publicarea unei scrisori deschise adresată Comitetului Central și lui Lenin în privința ne folosirii forței armate, l-a înfuriat pe Lenin, care a cerut expulzarea lor din partid.

După moartea lui Lenin (1924), Kamenev, Zinoviev și Stalin au creat un triumvirat prin care l-au înlăturat pe Troțki din partid, întrucât acesta reprezenta un pericol pentru ocuparea primului loc în conducerea partidului.

În 1925 Stalin l-a scos pe Troțki din funcția de Comisar de război și în anul următor l-a eliminat din Biroul Politic (Politburo).

După lichidarea lui Troțki, Stalin s-a simțit suficient de puternic pentru a înlătura pericolul împărțirii puterii cu Zinoviev și Kamenev.

Stalin începuse să atace concepția lui Troțki în privința necesității revoluției mondiale. El susținea că prioritatea partidului trebuie să fie apărarea sistemul comunist, care fusese dezvoltat în Uniunea Sovietică.

Acest punct de vedere i-a pus pe Zinoviev și pe Kamenev într-o poziție dificilă. Ei erau susținători teoriei lui Troțki după care revoluția dacă nu se extindea și în alte țări, sistemul comunist din Uniunea Sovietică era susceptibilă de a fi răsturnat de către națiunile capitaliste ostile.

Când Stalin a fost convins că Zinoviev și Kamenev nu vor continua să sprijine concepția troțkistă, începuse să-și impună în mod dictatorial politica sa.

Zinoviev și Kamenev au început să atace concepția politică stalinistă ceea ce a creat mari dezbinări.

Stalin a reușit să-i excludă din Comitetul Central.

Convingerea lui Stalin era că partidul (respectiv el - n.n.) nu trebuie să împartă cu nimeni puterea politică, întrucât susținea că dacă se va întâmpla acest lucru, țările occidentale vor profita de o asemenea situație și vor invada Uniunea Sovietică.

Sub presiunea Comitetul Central, Zinoviev și Kamenev au acceptat să semneze declarații prin care promiteau că nu vor crea conflicte în mișcare comunistă prin discursuri și atacuri politice oficiale. Același procedeu i s-a impus și lui Troțki dar acesta a refuzat să semneze și ca urmare a fost exilat în Kazhakstan.

În 1935, Zinoviev a fost arestat și acuzat de a fi implicat în asasinarea lui Serghei Kirov¹⁷⁰. I s-au fabricat niște dovezi și ca urmare, a fost găsit vinovat și condamnat la închisoare pe timp de 10 ani. În anul următor, el a fost acuzat de formarea unei organizații teroriste de a-l ucide pe Stalin și pe alți conducători ai guvernului.

La proces, în urma torturilor, el a mărturisit:

„Aș dori să repet că eu sunt pe deplin și complet vinovat;

eu sunt vinovat de a fi fost organizatorul, a doua acțiuni care aveau drept scop de a-l ucide pe Stalin.

170 Vezi Adnotări despre Serghei Kirov

Am fost principalul organizator pentru asasinarea lui Kirov.

Am fost permanent într-o alianță cu Troțki”.

Pe baza propriilor lui declarații, Grigorie Zinoviev a fost găsit vinovat și executat la Moscova la 25 august, 1936.

(153). Lev Kamenev (1883 – 1936) (născut Rozenfeld) revoluționar bolșevic;

Unul dintre conducătorii statului sovietic.

Născut la Moscova, fiul unui lucrător feroviar evreu și o mamă Ortodoxă Rusă. Averele pe care tatăl său a dobândit în construirea căii ferate Baku-Batumi a fost folosită în principal pentru a finanța o educație bună pentru Lev.

S-a înscris la Universitatea din Moscova, dar a fost obligat să-și întrerupă educația fiind arestat în 1902.

Din acel moment, a devenit un revoluționar profesionist, care activa în Petersburg, Moscova și Tiflis.

Kamenev s-a căsătorit la începutul anilor 1900 cu o colegă care era și ea activistă politică marxistă Olga Kameneva (sora lui Leon Troțki); Suții Kamenev au avut doi fii.

El s-a alăturat comuniștilor în 1901 și la ajutat pe Lenin în diferite acțiuni. În 1902 Kamenev fiind în străinătate i-a cunoscut pe conducătorii social-democrați

ruși care trăiau în exil.

Plecând la Paris a avut prilejul să se întâlnească cu diverși ziariști care lucrau pentru Iskra. După participarea la cel de al treilea Congresul al partidului Social Democrat al Muncii (PSDMR), ce a avut loc la Londra în martie 1905, Kamenev s-a întors în Rusia pentru a participa la Revoluția Rusă din 1905.

După revoluția din 1905 s-a întors la Londra pentru a participa la al 5-lea Congres al PSDMR, unde a fost ales în Comitetul Central al partidului.

În mai 1907, la întoarcerea sa în Rusia a fost arestat. Kamenev a fost eliberat din închisoare în 1908 și a plecat din nou în străinătate.

Kamenev și Grigori Zinoviev au devenit principali asistenți ai lui Lenin în străinătate.

În primăvara anului 1926, Zinoviev, Kamenev și suporterii lor au devenit suporterii lui Troțki.

Între iulie 1926 și octombrie 1926 când a avut loc ședința Comitetului Central și Conferința a XV-a a Partidului communist, opoziția grupului Kamenev-Zinoviev și Troțki a fost învinsă și Kamenev și-a pierdut locul pe care îl deținea în Biroul Politic al conducerii partidului.

Kamenev rămânând în opoziție cu Stalin pe parcursul anilor 1926 și 1927, Stalin a cerut în octombrie 1927 expulzarea lui din Comitetul Central.

După expulzarea din Zinoviev și a lui Troțki din partid la 12 noiembrie 1927, Kamenev a rămas singurul purtător de cuvânt al opoziției și în această calitate și-a prezentat poziția sa la cel de al XV-lea Congres al Partidul din decembrie 1927.

Stalin organizase astfel desfășurarea Congresului încât acesta a declarat că opinia opoziției reprezentată de Kamenev nu era compatibilă cu calitatea de membru în Partidul Comunist și ca atare s-a votat expulzarea lui Kamenev și al altor zeci de opozanți din conducerea

partidului, ridicarea calității de membri ai partidului communist, tuturor opozanților și apoi arestarea lor.

În decembrie 1934. Kamenev i-a scris o scrisoare lui Stalin în care îi spunea:

„La un moment atunci când sufletul meu nu avea nimic mai mult decât dragoste pentru partid și conducerea sa, atunci când, după ce am trăit prin ezitări și îndoieli, pot spune cu îndrăzneală că am învățat să am o încredere deosebită în Comitetul Central pentru fiecare pas și fiecare decizie pe care, Dvs. tovarășe Stalin, o luați”.

„Am fost arestat pentru legături pe care le-am avut cu oameni, care sunt ciudate și aceasta este dezgustător pentru mine”.

Aceștia au fost cei care au încercat în ianuarie 1935 și m-au forțat să recunoască „complicitate morală” în asasinarea lui Kirov”.

Zinoviev a fost condamnat la zece ani de închisoare și Kamenev la cinci ani.

Kamenev a fost acuzat separat la începutul anului 1935 în legătură cu Hotărârea Kremlinului privind condamnarea sa și, pentru că a refuzat să-și mărturisească vina; ca urmasre, a fost condamnat la încă zece ani de închisoare. În august 1936, după luni de pregătiri atente și repetiții ale poliției secrete, Zinoviev, Kamenev și alți 14, bolșevici (vechi, militant bolșevic) i au fost din nou judecați. Au fost aduse noi „dovezi” privind crearea unei organizații teroriste care au pus la cale uciderea lui Kirov și atentatul la adresa lui Stalin și ai altor membrii din guvernul sovietic.

Acest proces al grupului „Troțkist” a fost prima acțiune criminală a lui Stalin, în care vechii bolșevicii erau supuși la torturi și obligați să mărturisească crime pe care nu le făcuseră, inventate și prezentate fără nicio obligație a unor dovezi reale.

Kamenev a fost găsit vinovat și împușcat la 25 august

1936.

Deciziile de vinovăție ale lui Kamenev, Zinoviev și a co-inculpaților din acele procese fantomă, au fost eliminate în mod oficial de către guvernul sovietic în 1988, în timpul conducerii lui Mihail Gorbaciov.

(154). Vladimir Antonov-Ovseyenko (1883 - 1938), proeminent lider sovietic bolșevic și diplomat.

Născut în Chernygov (Ucraina), în familia unui ofițer.

În 1903, Antonov-Ovseyenko s-a alăturat partidului menșevic. În timpul revoluției ruse din 1905, el a condus o revoltă la Novo-Alexandria, în Polonia și Sevastopol, în Crimeea. A fost arestat și condamnat la douăzeci de ani de exil în Siberia. În 1910 a scăpat din exil și a emigrat la Paris.

La scurt timp după izbucnirea primului război mondial, Antonov-Ovseyenko ca semn de protest împotriva politicii rusești în problema războiului și-a manifestat punctul de vedere care era similar cu cel al menșevicilor.

În mai 1917, s-a alăturat partidului bolșevic și s-a întors în Rusia, luând parte la etapa din octombrie al Revoluției 1917.

Documente recente confirmă că Anton Antonov Ovseyenko, (1920 - 2013), de profesie istoric și dizident, care a supraviețuit gulagului în care a fost trimis și ținut ani de zile din ordinal lui Stalin, a reținut atenția publicului prin una din lucrările pe care le-a scris și în care descrie

barbaria sistemului Stalinist.

Anton Antonov Ovseyenko a fost fiul conducătorului militar și creatorul împreună cu Troțki al armatei roșii (Vladimir Antonov-Ovseyenko).

Anton Antonov Ovseyenko, a fost arestat în 1940 și trimis într-un lagăr de muncă. Stephen F. Cohen (n.1938) - specialist American preocupat de problemele Revoluției din 1917 și relațiile Rusiei cu SUA a avut un rol important în publicarea în limba engleză a lucrării lui A.A. Ovseyenko, intitulată „*The Time of Stalin: Portrait of Tyranny*” (vezi lucrarea citată în bibliografie).

Anton Antonovici a avut curajul să înfrunte opresiunea comunistă și a rupt tăcerea despre istoria reală a Uniunii Sovietice care a fost complet falsificată sub conducerea stalinistă - a spus S.F. Cohen (profesor emeritus la New York University și la Princeton University).

În 1930 familia Ovseyenko a devenit una din victimele opresiunii staliniste și a acțiunii dictate de Stalin a marelui epurări și în special a vechilor bolșevici, care lucraseră cu Lenin și ca atare erau considerați ca deosebit de periculoși pentru ascensiunea și menținerea lui Stalin în fruntea PCUS.

Anton Antonovici, avea 16 ani când mama lui (soția lui Vladimir Antonov-Ovseyenko - n.n.), care fusese arestată și trimisă în gulag nemaiputând suporta condițiile la care erau supuși deținuții în aceste lagăre, s-a sinucis.

Doi ani mai târziu, a aflat că tatăl său, militantul bolșevic, Vladimir Antonov-Ovseyenko, a fost executat.

În 1940, când Anton Antonovici avea 20 de ani, a fost arestat și refuzând să semneze declarațiile prin care îl denunța pe tatăl său ca dușman al poporului, a fost condamnat la 13 ani de pușcărie și a fost trimis la lagărul de muncă, Butyrka - cunoscut ca cea mai crâncenă închisoare din Moscova, și apoi a fost trimis la Vorkuta (un

lagăr de concentrare lângă Polul Arctic), unde s-a îmbolnăvit din cauza frigului și a lipsei de mâncare.

După moartea lui Stalin, în 1953, Anton Antonovici, a fost eliberat.

La 33 de ani, era complet distrus fizic (aproape că nu mai vedea) iar moralul său era complet terminat din cauza durerilor condiții din pușcăriile unde a stat.

La eliberarea sa a preferat să nu mai fie văzut și nici să mai fie în vizorul KGB și a organelor de partid și s-a retras în Republica Georgia, unde și-a căutat o asistentă care să-i citească și să-i scrie amintirile pe care i le dicta - ca o cronică a generației tatălui său.

Pe baza unor relații pe care le mai avea cu cei din vechea gardă comunistă, a reușit să obțină accesul la diverse documente la care nu puteau ajunge alți istorici.

Accesul la unele documente produse în perioada post stalinistă, de către succesorii lui Stalin și în special de către Nikita Hrușciiov, i-a permis să descopere o mulțime de fapte și crime petrecute din ordinal direct a lui Stalin.

O primă carte pe care a scris-o în perioada de „dezgheț” politic de după 1953 și publicată sub un pseudonim, era o biografie despre tatăl său.

În perioada 1960 - 1970 a scris o carte care a reprezentat un puternic act de condamnare a lui Stalin și care niciodată nu a putut fi publicată în U.R.S.S.

Manuscrisul cărții a fost scos din Rusia de către profesorul Cohen (care scrisese mai multe cărți despre condițiile de viață ale poporului rus în timpul comunismului și despre gulagurile în care erau trimiși intelectualii printre care se număra și tatăl lui Anton Antonov.

Făcând o analiză amănunțită și o critică severă a perioadei în care Rusia a fost condusă de Lenin și crimele săvârșite prin deciziile sale, a ajuns la concluzia că Lenin ar trebui scos din mausoleul în care este în prezent

precum și Stalin care trebuie scos din mormântul din piața Roșie.

Anton Antonov Ovseyenko a murit la Moscova la 9 Iulie 2013, în vârstă de 93 de ani.

Cauza morții sale a fost apreciată de către doctori ca fiind un atac cerebral și a fost anunțată oficial de către Stephen F. Cohen.

Sursa: Washington Post, 14 Iulie 2013, pg. C8

(155). Alexander Lvovich Parvus (1867 - 1924) cu numele la naștere:

Lazarevich Gelfand. Teoretician marxist rus, revoluționar și un personaj controversat în activitatea politică a Partidului Social Democrat din Germania.

Născut în Berazino o subdivisiune a raionului Minsk acuma parte din Belarusia.

A crescut în Odesa (actualmente Ucraina) unde s-a asociat de tânăr cu mișcarea revoluționară evreiască din Odesa.

Trăind mulți ani în Germania a fost folosit drept agent al inteligenței germane.

A studiat la Basel devenind doctor în economie (în 1891)

și și-a însușit întreaga teorie marxistă. Fiind în Germania s-a apropiat de gruparea comunistă condusă Rosa Luxemburg.

A vrut să devină cetățean german. Mulți ani a încercat să emigreze în Statele Unite unde compatriotul lui

Leon Troțki își crease o întreagă rețea de revoluționari printre emigranți ruși.

În timpul războiului ruso-japonez, Parvus a publicat unele articole în care prevedea pierderea războiului de către Rusia.

Parvus a susținut opinia lui Marx despre „revoluția permanentă” pe care i-a inspirat-o și lui Troțki care mai târziu a dezvoltat-o. Această concepție a fost ulterior preluată și de Lenin care a inclus-o în lucrarea sa „Tezele din Aprilie”.

(1917).

În 1905 Parvus a ajuns la Sankt Petersburg folosindu-se de un pașaport fals Austr-ungar. El s-a implicat în acțiuni anti guvernamentale în timpul revoluției din 1905 împreună cu Leon Troțk și ca urmare a fost arestat de către poliția rusă.

Fiind în pușcărie a fost vizitat de Rosa Luxemburg, după care a fost trimis pentru trei ani în exil în Siberia.

A reușit să evadeze din Siberia și a fugit în Germania, unde a publicat o Lucrare Intitulată „*Bastilia Rusească în timpul Revoluției*”.

Fiind în Germania a ținut legătura cu Maxim Gorki și au decis să scrie o piesă de teatru. Veniturile obținute din această piesă de teatru urmau să plece în majoritate în Rusia pentru fondul Partidului Social Democrat iar 25% urma să le primească Gorki.

Parvus nu a trimis niciun ban în Rusia și nici lui Maxim Gorki și ca atare a fost acuzat că a furat 130.000 de mărci germane (echivalente în aur).

Gorki a vrut să-l dea în judecată, dar Rosa Luxemburg a intervenit și l-a convins pe Gorki să mențină acest secret numai în cadrul partidului.

După un timp Parvus i-a plătit banii lui Gorki, dar reputația sa a fost total compromisă.

Curând după acest episod Parvus a plecat în Turcia,

la Istanbul unde a trăit cinci ani. La Istanbul și-a deschis o companie de import-export de arme prin care aproviziona războiul din Balcani cu armamentul necesar și cu produse alimentare.

Parvus a devenit consultantul financiar al organizației „Tineretul Turc”.

În 1912 a devenit Editorul ziarului cotidian „Turk Yurdu”.

A devenit partener al câtorva firme industriale germane. În același timp a fost recrutat și a devenit agent a lui British intelligence.

Fiind în Turcia a devenit bun prieten al ambasadorului german Baron Hans Freiherr von Wangenheim, cunoscut ca cel care voia să creeze „coloana a cincea” în războiul împotriva aliaților.

Parvus a oferit guvernului german un plan de acțiune împotriva Rusiei, prin intermediul ambasadorului german.

Ambasadorul i-a facilitat trimiterea lui Parvus în Germania unde și-a prezentat planul său intitulat „Prepararea unei acțiuni masive în Rusia de către guvernul german”, prin finanțarea Revoluției bolșevice”.

Unii istorici afirmă că Parvus l-ar fi stipendiat pe Lenin încă de când acesta trăia în Elveția; alții susțin că între cei doi nu ar fi existat niciun fel de înțelegeri; din contra, unii susțin că Lenin ar fi refuzat ajutorul nemților.

Verificându-se situația contului lui Parvus pentru perioada mai 1915 până în februarie 1917, s-a constatat că s-ar fi scos din cont circa 26 - 28.000 de franci, de unde concluzia este că ajutorul acordat lui Lenin a fost deosebit de modest.

Realitatea este că în general banii care erau trimiși pentru Lenin ajungeau în contul ziarului Socialist și de unde Lenin își prelua o parte din banii necesari existenței lui.

Alte documente istorice confirmă că Lenin la întâlnit

pe Parvus în mai 1915

În Berna și a agreat asupra propunerii de colaborare, dar Lenin a rămas întotdeauna foarte circumspect asupra persoanei lui Parvus și a căutat să nu fie văzut în public cu acesta.

Ministerul informațiilor din Germania l-a folosit pe Parvus drept agent de legătură cu personalitățile politice ce erau direct implicate în pregătirea Revoluției Ruse și tot prin el se aranjau și tranzacțiile financiare destinate finanțării Revoluției bolșevice.

În luna martie 1917, printr-un plan propus de Parvus și aprobat de nemți prin serviciul inteligenței germane i-a aranjat lui Lenin și unui grup de însoțitori trecerea prin Germania într-un tren sigilat care a reușit să-l ducă pe Lenin și însoțitorii lui până la Petersburg.

Parvus a murit la Berlin în 1924.

Corpul lui a fost ars și cenușa îngropată într-un cimitir din Berlin.

După Parvus au rămas doi fii care în timpul lui Stalin au fost diplomați sovietici. Unul dintre fii a murit în gulag, iar celălalt a dispărut fără urme.

Partea II-a Subcapitolul 4.1

(159). Lista unor contracte încheiate între guvernul bolșevic și diverse firme americane în perioada: 10 mai 1919 și 27 octombrie 1920

Data contractului	Firma americană	Produsele contactate	Valoarea Contactului
10 mai 1919	F. Mayer Boot & Shoe	Bocanci	1,000
7 iulie 1919	Milwaukee Sharper Co.	Mașini industriale	45,000
23 iulie 1919	Eline Berlow, New York	Bocanci	3,000
24 iulie	Fischmann &	Îmbrăcămii	3,000

1919	Co.	nte	
30 iulie 1919	Kempsmith Mfg. Co.	Mașini industriale	97
August 1919	Steel Sole Shoe & Co	Bocanci	58
29 sept. 1919	Weinberg & Posner	Echipamen t industrial	3.
27 Oct. 1919	LeHigh Machine Co.	Prese tipografice	4,

Sursa: U.S. Senate, Russian Propaganda, hearing before a subcommittee of the Committee of Foreign Relations, 66-th Cong., 2nd sess., 1920, pg.71., Prezentată în lucrarea:

Sutton C. Antony, Wall Street, lucr. cât. pg.158

(163). Revolta din Kronstadt (1921)

La începutul anului 1921 Rusia bolșevică se afla în pragul colapsului total. Tranziția de la «comunismul de război» la «noua politică economică» (NEP) inițiată de Lenin a fost puternic resimțită de populație. Această populație, aflată la capătul puterilor după lungul și sângerosul război civil care devastase țara timp de 4 ani și după privațiunile impuse de participarea Rusiei la primul război mondial, începea să nu mai susțină total regimul bolșevic. Muncitorii declanșau greve, țăranii se răsculau și chiar și în rândurile bolșevicilor apăruseră tot felul de neînțelegeri. La toate aceste probleme se adăuga și represiunea dură impusă de CEKA pentru a elimina pe toți «dușmanii revoluției», iar violența și teroarea impusă de acest organ nu făceau altceva decât să înrăutățească situația. Numai în februarie 1921, în preajma deschiderii lucrărilor celui de-al X-lea Congres al Partidului bolșevic, în Rusia izbucniseră 118 revolte împotriva noului regim.

Revolta din Kronstadt a fost o luptă eșuată a marinarilor din acest oraș conduși de Stepan Maximovici Petricenko împotriva guvernului bolșevic al Rusiei

sovietice. Rebeliunea s-a desfășurat în primele zile ale lunii martie din anul 1921 la Kronstadt, o fortăreață navală aflată pe insula Kotlin din Golful Finic, și care servea drept bază a Flotei Baltice Ruse, dar și ca punct de pază și supraveghere al Petrogradului, aflat la o distanță de 33 kilometri.

De asemenea, în timpul revoluției bolșevice, Kronstadt a reprezentat unul din cele mai importante puncte de sprijin ale sovietului din Petrograd.

Orașul avea în total 50.000 de locuitori (în 1921 din care făceau parte:

marinari din flota baltică, soldați, civili, meșteșugari și negustori, muncitori, oficialități, etc.). O mică trecere în revistă a trecutului revoluționar al orașului este necesar, deoarece bolșevicii au reclamat de multe ori ca din 1917 și până în 1921 compoziția social/politică a marinarilor s-a schimbat, Troțki acuzându-i pe rebelii din 1921 că nu aveau nimic în comun cu revoluționarii din 1917/1918; rebelii fiind caracterizați ca «elemente demoralizatoare, bărbați care purtau pantaloni eleganți albi și care își făceau părul precum filfizonii. Astfel, istoricul I. Getzler, care a studiat arhivele rusești în legătură cu acest eveniment, a stabilit că 75, 5% din marinari fuseseră recrutați înainte de 1918, 80% din ei proveneau din regiunile Marii Rusii, 10% din Ucraina și 9% fuseseră recrutați din Finlanda.

În concluzie, la sfârșitul anului 1920, în Kronstadt încă predominau veteranii politizați dinainte de revoluție.

De asemenea, marinarii din Kronstadt s-au aflat mereu în avangarda evenimentelor revoluționare care au avut loc în Rusia, atât în 1905, cât și în 1917. În timpul revoluției din februarie 1917, marinarii din Kronstadt și-au ucis 200 din ofițerii superiori. În mai 1917, aproximativ 3.000 de marinari s-au alăturat bolșevicilor, cu toate că, în marea lor majoritate, aceștia erau anarhosindicaliști și

socialiști-revoluționari.

Pe 16 mai 1917, Sovietul din Kronstadt și-a declarat independența față de Guvernul Provizoriu, lucru care l-a nemulțumit pe Lenin, deoarece acesta încă nu era pregătit ca să preia puterea pentru bolșevici.

În cele din urmă, marinarii au renunțat la această acțiune însă un lucru devenea din ce în ce mai evident - ei nu erau susținători necondiționați ai bolșevicilor.

Marinarii din Kronstadt erau fanatici în ceea ce privește crezul lor politic revoluționar anarhist. De exemplu, când Guvernul Provizoriu a încercat să închidă în iunie 1917 centrele anarhiste din Petrograd, 50 de marinara înarmați din Kronstadt au venit în oraș pentru a-și apăra camarazii.

În iulie 1917 au participat alături de bolșevici în încercarea de a înlătura Guvernul Provizoriu, 20.000 de marinari au luptat alături de gărzile roșii bolșevice care l-au învins în august 1917 pe generalul Kornilov și, în final, i-au ajutat pe bolșevici în lovitura de stat din noiembrie 1917. De altfel, în Kronstadt se afla cantonat și faimosul crucișător Aurora, cel care a dat semnalul de declanșare a revoluției pe 25 noiembrie 1917 împotriva Palatului de iarnă din Sankt Petersburg. De asemenea, din rândurile marinarilor din Kronstadt provenea și anarhistul Anatoli Jelezniakov, cel care a pus capăt cu brutalitate lucrărilor Adunării Constituante din octombrie 1917.

Toate aceste lucruri - radicalismul revoluționar și fanatismul pentru cauza revoluției - l-au determinat pe Lev Troțki să-i numească pe marinarii din Kronstadt „mândria și gloria Revoluției Ruse”. Însă anarhismul locuitorilor din Kronstadt nu putea fi limitat de autoritarismul bolșevic, fapt care va reprezenta de altfel și una din cauzele revoltei din martie 1921.

O serie de greve ale muncitorilor ruși au precedat revolta muncitorilor din Kronstadt. Astfel, datorită faptului

că la sfârșitul lunii ianuarie 1921

bolșevicii scăzuseră rația de pâine cu o treime, și chiar și muncitorii primeau acum doar alimente constând în 1.000 de calorii pe zi, în a doua parte a lunii februarie la Moscova au intrat în grevă 10.000 de menșevici, cărora li s-au alăturat muncitorii din metalurgie și de pe șantierile navale și porturi. Pe 27 februarie a fost răspândit un afiș pe care scria:

«Muncitorii și țăranii vor libertate.

Ei nu mai vor să trăiască după decretul bolșevicilor!».

Starea de spirit a muncitorilor s-a răspândit și printre soldații Armatei a VII-a care era staționată la Petrograd. Autoritățile bolșevice au reacționat dur. CEKA a trecut imediat la arestarea celor considerați periculoși, peste 500 de muncitori, intelectuali, studenți, lideri sindicali, și anarhiști fiind trimiși în pușcării.

Pe 26 februarie, o delegație a marinarilor din Kronstadt a ajuns la Petrograd pentru a se informa asupra situației existente în oraș. Pe 28 februarie, după ce delegația a prezentat marinarilor un raport în termeni destul de duri cu privire la represiunea cruntă la care recursese CEKA pentru a pune capăt grevelor din Petrograd, marinarii de pe vasele Petropavlovsk și Sevastopol au ținut o întrunire de urgență. „Având în vedere că sovietele prezente nu exprimau voința muncitorilor și țăranilor”, ei au elaborat un program în 15 puncte în care se prevedea:

1. Deoarece Sovietele existente acum nu mai reprezintă voința muncitorilor și țăranilor, să se organizeze cât mai repede posibil alegeri noi pentru soviete prin vot secret, cu libertatea de a duce în prealabil o campanie electorală pentru toți muncitorii și țăranii.

2. Libertatea cuvântului și a presei pentru toți muncitorii și țăranii, pentru anarhiști și partidele socialiste

și de stânga.

3. Libertatea de întrunire pentru sindicate și organizațiile țărănești.

4. O conferință, fără participarea Partidului Comunist, a muncitorilor, și soldaților din Petrograd, Kronstadt și provincia Petrograd să fie organizată până cel târziu la 10 martie 1921.

5. Eliberarea tuturor deținuților politici ai partidelor socialiste, ca și a tuturor muncitorilor, țăranilor, soldaților și marinarilor închiși datorită legăturilor cu mișcarea muncitorească și țărănească.

6. Alegerea unei comisii care să re-cerceteze cazurile celor închiși în pușcării și lagăre de concentrare.

7. Desființarea tuturor secțiilor politice din armată. Niciun partid nu ar trebui să aibă privilegii în propagarea ideilor sale sau să primească suport financiar de la stat pentru un asemenea scop. În schimb, ar trebui înființate comisii culturale și educaționale, alese pe plan local și finanțate de stat.

8. Deblocarea drumurilor dintre orașe și sate.

9. Rații de hrană egale pentru toți muncitorii, cu excepția celor implicate în ocupații care le pun sănătatea în pericol.

10. Desființarea delegărilor de partid în armată și a gărzilor de partid din fabrici și mori. Dacă astfel de detașări și gărzi sunt necesare, ele trebuie stabilite în armată din rândul soldaților, iar în fabrici și mori acest lucru trebuie lăsat în seama muncitorilor.

11. Libertate deplină de acțiune pentru țărani în ceea ce privește pământul și dreptul de a deține vite, cu condiția ca țăranii să se descurce cu mijloace proprii și să nu angajeze forță de muncă.

12. O cerere către toate ramurile armatei, inclusiv ofițerii de instrucție, pentru a pune în aplicare acest program.

13. Presa să facă prezentului program o largă publicitate.

14. Desemnarea de grupuri mobile de control a muncitorilor.

15. Autorizarea producției meșteșugărești, în care să nu fie implicată munca salariată.

PETRICHENKO, Președinte al Adunării Marinarilor Kronstadt, 2 martie 1921 Nava de război Petropavlovsk PEREPELKIN - Secretar După această consfătuire, la 1 martie 1921 în piața publică a avut loc o mare adunare populară, la care au participat 15 - 16.000 de oameni care au aprobat rezoluția. Numai doi oficiali bolșevici s-au exprimat prin vot negativ împotriva acestui program. De asemenea, adunarea a hotărât ca o nouă delegație să meargă la Petrograd pentru a explica muncitorilor greviști și soldaților din garnizoana orașului programul lor și pentru a-i convinge pe muncitorii din acest oraș să trimită o delegație neutră la Kronstadt pentru a se informa despre situația de aici. Însă bolșevicii au arestat imediat delegația marinarilor.

După data de 2 martie, în fruntea rebelilor s-a aflat un Comitet Revoluționar Provizoriu, prin a cărui denumire și activitate s-a dovedit a fi pentru bolșevici încă o amenințare și o provocare. Însă pentru regimul bolșevic, cea mai mare amenințare era reprezentată de rezoluția marinarilor de pe Petropavlovsk, întrucât prin revendicarea de a se organiza alegeri noi pentru soviete - sovietele existente în acel moment «nereprezentând interesele muncitorilor și țăranilor» - însuși regimul bolșevic era contestat.

Aceste idei au fost reluate și pe 3 martie, odată cu apariția ziarului revoluționar Izvestiia.

De asemenea, bolșevicii s-au temut de această revoltă - și au căutat să propage acest lucru și în rândurile opiniei publice, dar mai ales în rândurile armatei - și

pentru că „alibi” erau considerați a se afla în spatele acestei provocări, în special pentru a submina noua poziție internațională a Sovietelor, dar și datorită faptului că acest oraș putea fi o bună bază pentru albi și ceilalți inamici ai regimului de a debarca în Rusia. Dacă acest lucru ar fi avut loc – și Lenin a spus-o în mod explicit în deschiderea Congresului X al Partidului bolșevic – noul regim și revoluția ar fi fost cu desăvârșire compromise.

Sursa:

(<http://iasromania.wordpress.com/2010/12/12/revolta-din-Kronstadt-1921-sau-despre-comunismul-anticomunist/>)

(164). Tomáš Masaryk (1850 – 1937) Primul

președinte al Cehoslovaciei

Născut în Hodonin, în Moravia, la 7 martie 1850. A fost ucenic al unui fierar, de la vârsta de 14 de ani.

După aceasta, a urmat gimnaziul, în capitala Moraviei (la Brunn și apoi la Viena).

În 1872, Masaryk s-a înscris la Universitatea din Viena, pe care a absolvit-o în 1876.

Timp de un an, a lucrat ca profesor particular în Leipzig, unde s-a întâlnit cu viitoarea sa soție, Charlotte Garrigue.

În 1882, a fost numit Extraordinarius Profesor de filosofie la Universitatea din Praga. A fost nominat profesor plin în ianuarie din 1897.

Masaryk a fost cel care a inițiat în 1883, apariția

revistei Ateneul (revistă lunară, consacrată examinării critice a culturii cehe și a științei).

În 1887, a călătorit în Rusia, unde s-a întâlnit și a avut discuții cu Tolstoi, devenind unul dintre bunii prieteni ai scriitorului rus, dar a avut dezacorduri serioase filosofice cu diverși scriitori renumiți din timpul său.

Cariera științifică a lui Tomáš Masaryk a luat o întorsătură decisivă în 1891, când a fost ales în Parlamentul de la Viena ca un tânăr candidat din parte Cehă, care aderase la comunitatea Austriacă.

Împreună cu unii dintre prietenii și colegii săi, Masaryk a creat Partidului Popular Ceh, numit mai târziu Partidul Progresist.

Până în anul 1907, Masaryk a fost suficient de bine-cunoscut pentru a fi ales în Parlamentul de la Viena ca deputat din partea propriul său partid care s-a aliat cu partidul social-democrat. Masaryk și-a păstrat locul în Parlament, pentru două alegeri consecutive, până la izbucnirea războiului, în 1914.

Ca filosof și istoric, Masaryk a apărut libertatea științei printr-un vot parlamentar, care i-a adus o largă reputație, dar niciun suport real.

După anexarea oficială a Bosniei și Herțegovinei de către Imperiul Austro-ungar, Masaryk a atacat politica externă a Austriei, criticând Tripla Alianță cu Germania, pe care a considerat-o ca fiind un pericol al monarhiei.

La izbucnirea războiului din 1914, Masaryk a ales să susțină Antanta, în lupta împotriva Puterilor Centrale. A părăsit Austria și Elveția și a plecat spre Italia, Franța și Anglia.

În 1915, Masaryk a format Consiliul Național Cehoslovac din Paris, împreună cu Eduard Beneš și slovacul Milan Stefanik.

În 1919, a publicat *The New Europe*, un plan pentru perioada de după război în Europa.

În 1920, Tomáš Masaryk a fost ales președinte al Cehoslovaciei, și apoi a fost reales în 1927 și din nou în 1934.

A publicat, de asemenea, memoriile sale și alte observații referitoare la revoluția mondială, în 1927.

Masaryk a demisionat din funcția de președinte în 1935, din cauza sănătății sale precară. A murit la Lány la 14 septembrie 1935.

Partea II-a Cap. 5

(165). Nadezhda Konstantinovna „Nadya” Krupskaya (1869 - 1939)

Revoluționară rusă, membră a Partidului bolșevic. Căsătorită cu V.I. Lenin în 1898. Doctor în Educație. Ministru al Educației Uniunii Sovietice.

Născută într-o familie din clasa intelectuală superioară, dar săracă. Tatăl ei a fost ofițer militar rus, un nobil din armata imperial rusă. Tatăl Nadejdei, Konstantin Ignatievich Krupski, a fost orfan de la nouă ani. El a fost educat și a urmat cursurile militare pentru ofițerii de infanterie din armata rusă.

După șase ani de serviciu militar, Krupski și-a pierdut încrederea în fața autorităților militare ruse și a fost acuzat de implicare cu revoluționarii ruși.

Fiind scos din rândurile armatei, a lucrat până târziu în viață, în fabrici sau oriunde a putut găsi de lucru.

Mama Nadiei, Elizaveta Bortă Tistrova a fost fiica unor nobili ruși fără pământ.

Părinții Elizavetei au murit când ea era tânără și ea a urmat Cursurile Bestuzhev, care erau cele mai apreciate cursuri de educație formală pentru femeile din Rusia. Apoi Elizaveta a fost guvernantă pentru familiile nobile până s-a căsătorit cu Krupski. Încă din copilărie Nadia Krupskaia a fost inspirată de spiritul de protest față de viața grea la care era supusă clasa mijlocie și sărăcimea orașelor rusești.

Una dintre prietenele Nadejdei de la gimnaziu, Ariadne Tyrkova, descriind-o pe Nadia, (cum o chemau colegele) spunea: este o fată liniștită, care nu flirteze cu băieții, și-a format încă din școală convingeri ferme social-politice.

După moartea tatălui ei, Krupskaia și mama ei au dat lecții, pentru aș asigura o sursă de venit. Încă de tânără Krupskaia și-a manifestat interesul pentru domeniul educației. Ea a fost atrasă în mod deosebit de teoriile lui Lev Tolstoi în privința educației, care erau axate pe dezvoltarea personalității fiecărui elev și pe dezvoltarea relației profesor-elev.

Nadia, a fost întotdeauna deosebit de modestă în special când era vorba de îmbrăcăminte sau de mobilierul din casă și din biroul ei.

Nadejda Krupskaia, a fost o susținătoare a ideilor marxismului încă din anii 1890. A fost arestată în august 1896 și condamnată la trei ani în exil în Siberia, unde la acea data era și Lenin exilat, la Șușenskoe¹⁷¹.

La 10 iulie (22 iulie după noul stil) 1898 s-a căsătorit cu Lenin.

171 Șușenskoe - sat din Siberia, Rusia, la sud de Krasnoiarsk, la confluența râurilor Enisei și Șuș. Lenin a fost exilat în acest sat între 1897 și 1900. În 1970, a fost deschis un muzeu dedicat timpului cât a stat Lenin în Siberia. O caracteristică a acestei regiuni este bogăția naturii: păduri nesfârșite care sunt unice în Rusia.

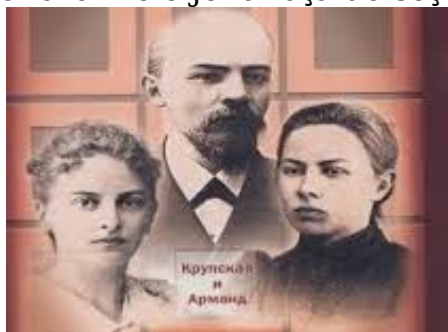
La terminarea pedepsei de exilare (în 1901), alături de Lenin care își terminase pedeapsa de exilare cu un an înainte (1900), au plecat la Munchen (Germania) și apoi s-au mutat în diverse țări și orașe europene.

În ciuda sănătății sale precare, a lucrat zi de zi ca secretară a lui Lenin precum și ca secretară de redacție pentru ziarele și revistele de partid care se tipăreau în străinătate.

Documente recente ce au putut fi scoase din arhivele închise zeci de ani de către KGB au evidențiat o situație pe cât de dificilă de a fi prezentată publicului larg și îndoctrinat în concepția leninismului referitoare la cel care era considerat un puritan din punctual de vedere al relațiilor umane și ale familiei.

Timp de peste 10 ani, Krupskaja, soția oficială a lui Lenin a trebuit să accepte viața într-un „triumvirat” în care în multe ocazii ea ajungea să fie pe un loc secundar.

Este vorba de o relație amoroasă pe care Lenin a avut-o fără nicio jenă față de soția sa cu Inessa Armand.

Născută la Paris, în 1873, Inessa Armand (fiica unui celebru tenor francez Theodore Stephan și a Nathaliei Wild - englezoaică cu cetățenie franceză), a fost înfiată de la vârsta de cinci ani de către o mătușă aflată la Moscova.

La vârsta de 19 ani, Inessa, s-a căsătorit cu Alexandr Efghenievici Armand, moștenitorul unei familii de industriași textili ruși, cu care a avut cinci copii.

În 1905, și-a părăsit soțul pentru fratele mai tânăr al

acestuia, Vladimir, însă nu a divorțat oficial niciodată de Alexandr.

În plină activitate propagandistică în vederea organizării celui de al doilea Congres al Partidului Socialist Revoluționar, care s-a ținut în Bruxells și la Londra, și apoi următoarele congrese (al treilea în 1905 ținut la Londra) și al patrulea (ținut în 1906 la Stockholm), Inessa s-a implicat în activitatea ilegală, revoluționară, distribuind materiale de propagandă considerate subversive.

În 1907, a fost arestată și condamnată la doi ani de exil la Arhanghelsk.

În exil a fost urmată de iubitul ei Vladimir, dar acesta s-a îmbolnăvit de tuberculoză și a plecat la tratament în Elveția, unde după doi ani, în 1909, a murit.

Întreaga viață a Inesei putea devenii subiectul unui film similar cu Dr. Jivago.

În 1910, Lenin fiind la Paris a întâlnit-o pe Inessa și după cum se prezintă în unele documenta, s-ar fi îndrăgostit instantaneu „Coup de foudre”, de această persoană.

În lucrarea istoricului Dmitri Volkogonov, despre noua biografie a lui Lenin, (despre care am vorbit mai înainte în această lucrare și pe care am indicat-o și în bibliografie), se dau mai multe amănunte despre această relație amoroasă și care a jucat un rol esențială în viața lui Lenin.

Reîntoarsă în Rusia împreună cu Lenin, Nadejda, a avut un rol activ în desfășurarea propagandei bolșevice iar după 1917 a devenit membră a Colegiului Comisariatului Poporului pentru Educație.

În jurnalul ei „intim” Nadejda face referiri la Inessa Armand, scriind:

*„... când Inessa venea la noi, casa (de fapt se referee la Lenin - n.n.)
parcă se luminează...”*

Această viață „în trei” a continuat până în 1920 când Inessa s-a îmbolnăvit de holeră și a murit, lăsându-l pe Lenin profund îndurerat până la sfârșitul vieții lui.

După moartea lui Lenin (1924), Nadejda, s-a alăturat grupului ce deveniseră adversarii lui Stalin. Ani de zile a continuat să servească partidul comunist, deși influența ei nu a mai fost niciodată restaurată, iar memoriile sale, *Vospominaniya o Lenine* (1957) (Amintiri despre Lenin – n.t.), au fost criticate considerându-se că îl prezentase pe Lenin într-un mod deosebit de subiectiv și total eronat.

Realitatea era cu totul alta, ea fiind profund rănită sufletește de această relație – foarte greu de apreciat că ar fi fost extraconjugală, când ea se desfășura față soției legitime – n.n.).

Lucrările lui Nadejda Krupskaya, în materie de educație, (Pedagogicheskiye sochineniya – 1957 – 1963) (Lucrări Pedagogice – n.t.), au fost criticate pentru așa-zisele concepții total greșite în domeniul educației și al formării politice a tineretului.

Partea II-a cap. 6

(166). Iakov Mikhaylovich Sverdlov (cunoscut sub diferite pseudonime:

„Andrei”, „Mikhalych”, „Max”, „Smirnov”, „Permyakov”) (1885 – 1919) unul dintre conducătorii partidului bolșevic. Născut la Nijni Novgorod, din părinți

evrei. Tatăl său a

fost gravor. Fratele său a fost adoptat de către Maxim Gorki și a devenit cunoscut sub numele de Zinovy Peshkov.

Iakov Sverdlov s-a alăturat Partidului Social Democrat al Muncii în 1902. A fost implicat în revoluția din 1905.

Din iunie 1906, până în 1917 a fost în pușcărie și apoi exilat.

În timpul perioadei 1914 - 1916 a fost în exil în Turukhansk, Siberia, împreună cu Stalin. După Revoluția din februarie 1917 a revenit din exil la Petrograd și a fost reales în Comitetul Central. A avut un rol important în planificarea și desfășurarea Revoluției din Octombrie 1917.

Sverdlov a fost un aliat apropiat al lui Vladimir Lenin; a jucat un rol important în deciziile controversate de a închide Adunarea Constituantă și în semnarea Tratatului de la Brest-Litovsk.

Documente ale partidului comunist bolșevic afirmă că multe dintre teoriile lui Lenin, Sverdlov le-a transpus în practică.

Unii istoriografi afirmă că Sverdlov a fost numit primul șef de stat a Uniunii Sovietice; afirmația este incorectă, deoarece Uniunea Sovietică ca stat a devenit în 1922, adică la trei ani după moartea lui Sverdlov.

În calitate de președinte al Comitetului Central Executiv, el a fost șeful de drept a statului de RSFS Ruse la scurt timp după Revoluția din Octombrie până în momentul morții sale.

În privința morții sale există diferite puncte de vedere ale istoricilor; unii susțin că Sverdlov a murit în urma îmbolnăvirii de gripă ca urmare a epidemiei de gripă ce s-a manifestat în Oryol (1918). Alții afirmă că a murit de tuberculoză.

Istoricul rus Arkadi Waksberg susține că a fost bătut de un grup de extremă dreapta de anti-Semiți și acest fapt

a fost ținut secret în toată perioada stalinistă, cu toate că Stalin nu era străin de această crimă.

Alte opinii se referă și la faptul că ar fi fost descoperit că ar fi încercat un atentat de omorâre a lui Lenin.

Partea II-a Cap. 8

(170). Max Eastman (1883 - 1969) Scriitor american, poet, filosof, activist politic, susținător al concepției socialiste și totodată al presei libere.

Născut în Canandaigua, Ontario County, New York.

Părinții lui au fost salariați ai unei Congregații religioase și pastor la biserica Thomas K. Beecher lângă Elmira, New York.

În 1889, mama lui a devenit una dintre primele femei numită ca oficiant religios american.

Între 1907 - 1911 a lucrat pentru a obține titlul de Doctor în Filosofie de la Columbia University. Ulterior a devenit activist anti-comunist.

(171). Boris Georgiyevich Bazhanov (1900 - 1983):

Fost secretar al Biroului Politic și totodată secretarul direct a lui Stalin, în perioada 1923 - 1925

Între 1925 - 1928 a avut diferite funcții în Biroul politic al PCUS.

În 1928 Bazhanov a fugit din Uniunea Sovietică și a fost singurul secretar particular a lui Stalin care a reușit să fugă din țară și să devină un propagandist împotriva regimului sovietic.

Stalin a încercat de mai multe ori să-l omoare. Una

din încercări a fost în Franța, dar a eșuat.

Din 1930 Bazhanov a scris și a publicat o mulțime de articole și memorii despre Stalin, care au fost traduse și publicate după 1983 după ce a murit.

În memoriile sale, Bazhanov scria:

„Stalin era un caucazian aspru, lipsit de originalitate, cu o foarte redusă înțelegere a problemelor politice, economice sau financiare, care nu citea mai mult de 10 – 15 documente pe an.

Era un orator cu un vocabular foarte sărac și plictisitor și cu un stil de umor foarte uscat.

Principalele lui caracteristici erau șmecheria, invidia, ambiția politică și dorința patologică pentru putere.

El nu își încredința niciunul din gândurile sale ceea ce era deosebit de ciudat pentru un om care trăia într-o țară unde toată lumea vorbea mult.

Când vorbea folosea unele cuvinte care ascundeau gândurile sale și nu puteai ști dacă ceea ce spunea corespundea cu gândurile sale.

Era viclean, și cu o mentalitate foarte simplă și limitată specifică unui țăran puțin educat.

Nu avea puterea de discernământ și puterea critică a unor idei filosofice dar avea o independență și o încăpățânare neobișnuită.

Nu putea generaliza – nu era capabil s-o facă și ca atare urmărea numai aspecte care aveau un sens concret. Când punea o întrebare, urmărea numai soluția practică; putea rezolva aspectele pozitive ale unei situații ne complicate, probleme care aveau un caracter evident logic.

Prefera să lase lucrurile nerezolvate dacă apăreau probleme ce îi depășeau puterea de înțelegere.

Era vindicativ și sentimentul de iertare nu era compatibil cu natura lui.

Dacă era în interesul lui era dispus să „vândă” pe oricine.

Afișa un cinism de necrezut în relațiile personale și îi învinuia pe alții de diferitele lui probleme care îi întunecau uneori viața.

În general îi accepta pe cei care țineau cu el, nu îl contraziceau cu toate că de multe ori acest lucru nu le salva viața”.

(Sursa: Stalin - Der Rote Dictator - lucr. cât. În bibliografie)

Alte surse documentare printre care și cartea lui Montefiore despre Stalin confirmă că atunci când Stalin era pe moarte Lavrenti Beria, șeful NKVD-ului, a fugit la Kremlin, unde era biroul lui Stalin și a început să verifice și să distrugă diversele corespondențe pe care Stalin le ținuse secret.

În primul rând a distrus dosarele care dețineau diverse denunțuri și evidențe despre diferiții membrii ai conducerii Partidului pe care Stalin le ținea ca probe împotriva unor eventuali dușmani.

A distrus evidențele din care rezulta rolul dubios pe care l-a avut Beria în Baku în timpul Războiului Civil, precum și unele documente care arătau rolul sângeros al modului în care au rezolvat diverse situații Malenkov și Hrușciov în perioada așa numitei Marii terori și cazul Complotului Doctorilor din Leningrad.

Beria găsisese printre hârtii și unele scrisori ale lui Lenin din 1923 prin care îi cerea lui Stalin să-i ceară scuze lui Krupscaia pentru modul jignitor în care îi vorbise.

De asemenea a găsit scrisoarea lui Iosif Bros Toto prin care acesta îi spunea:

„... oprește-te să mai trimiți asasini care să mă omoare.

Dacă nu te oprești. Voi trimite la Moscova un om și apoi nu va mai fi nevoie să mai trimiți pe nimeni”.

Ani de zile după moartea lui Stalin, luptele intestinale din cadrul Biroului Politic și al Comitetului Central al

Partidului Comunist al U.R.S.S. au continuat.

Suspiciunile dintre membrii de conducere și lupta pentru putere se desfășura în mod tacit și continuu și după cum se știe se desfășoară și în prezent.

(184). Serghei Kirov (1886 - 1934) Revoluționar bolșevic și lider comunist sovietic.

S-a născut într-o familie săracă din Urjum, Rusia.

De timpuriu a fost orfan de ambii părinți și a fost crescut de o bunică; la 7 ani a fost trimis la orfelinat.

A devenit încă din tinerețe marxist, iar în 1904 a aderat la Partidul Social-Democrat din Rusia (PSDMR).

Kirov a fost un participant activ la Revoluția rusă din 1905

și a fost ținut în arest timp de trei luni; el s-a alăturat bolșevicilor la scurt timp după eliberarea din detenție.

În 1906, a fost arestat din nou și condamnat la trei ani închisoare pentru tipărirea de texte interzise de lege. La scurt timp după eliberare, și-a reluat activitatea revoluționară ilegală. A fost închis din nou, timp de un an, pentru tipărirea de materiale considerate subversive. După ispășirea pedepsei s-a mutat în Caucaz, unde a stat până la abdicarea țarului Nicolae al II-lea.

În această perioadă și-a luat numele Kirov. L-a ales ca pseudonim literar, aidoma altor lideri bolșevici contemporani.

După victoria revoluției ruse din 1917, Kirov a luptat în războiul civil rus până în 1920. În 1921 a devenit șeful

organizației de partid din Azerbaidjan.

Serghei Kirov a fost un susținător loial al lui Stalin, care l-a răsplătit în 1926 numindu-l șeful organizației de partid din Leningrad.

După numirea în această funcție pe Stalin l-a îngrijorat popularitatea crescândă a lui Kirov. La Congresul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice din 1934, unde s-a votat pentru noua componență a Comitetului Central, Kirov a primit numai trei voturi împotriva, spre deosebire de Stalin care a avut 292 de voturi împotriva, cele mai multe dintre toți candidații.

În același an, Stalin l-a chemat pe Kirov să lucreze pentru el în Moscova, probabil pentru a-l putea supraveghea mai îndeaproape.

Kirov a refuzat, cei doi intrând în competiție.

La 1 decembrie, Kirov a fost asasinat în Leningrad de Leonid Nikolaev¹⁷².

Stalin a pretins că Nikolaev era membru al unei vaste organizații conduse de Lev Troțki, care ar fi urmărit răsturnarea guvernului sovietic. Au fost arestați, în 1936, 16 demnitari sovietici, în frunte cu Lev Kamenev și Grigori Zinoviev.

Lumea era încredințată că asasinarea lui Kirov a avut loc din ordinul lui Stalin, însă această prezumție nu a fost dovedită niciodată.

Scurte note cronologice 1870

22 Aprilie S-a născut Vladimir Ilich Ulyanov (Lenin)

172 Nikolaev era un tânăr membru al Partidului Comunist . La un anumit moment dat avea mari dificultăți să găsească de lucru și să-și asigure existența. A fost exclus din partid. La scurt timp fiind lipsit de bani și negăsind de lucru, a început să aibă un comportament considerat ca fiind antipartinic. În acelaș timp a început s-o suspecteze pe soția lui (Milda Draule) care era membră a comitetului regional de partid, că ar avea relații extra conjugale cu Kirov, fapt apreciat de diverși autori că gelozia ar fi fost cauza omorării lui Kirov. Sursa: http://en.wikipedia.org/wiki/Leonid_Nikolaev

1881

13 Martie A fost asasinat Țarul Alexandru II 1883

Septembrie Plehanov formează grupul marxist
„Grupul Emanciparea Muncitorilor” (în Geneva)

1887

25 August Lenin se înscrie la Universitatea din Kazan
(Rusia)

17 Decembrie Lenin este arestat la o demonstrație
studentească de protest 1895

Mai Lenin îl întâlnește pe Plehanov 21 Decembrie
Lenin este arestat în St. Petersburg 1897

10 Februarie Lenin este exilat pentru trei ani în
Siberia 1898

Martie. Se formează Partidul Muncitoresc Social
Democrat Rus (PMSDR) în Minsk 1900

10 Februarie. Se termină exilul lui Lenin din Siberia
Martie Lenin ajunge la St. Petersburg 3 Iunie Lenin este
arestat pentru 10 zile 1901

Iarna. Se formează Partidul Revoluționar Socialist
(PSR)

1902

Aprilie-Mai Lenin este la Londra 1903

30 Iulie 23 August Are loc al doilea Congres al
Partidul Muncitoresc Social Democrat Rus (PMSDR) (la
Brussels și Londra). Are loc separarea bolșevicilor de
menșevici 1905

22 Ianuarie „Duminica sângeroasă” în St. Petersburg
25 Aprilie Al Treilea Congres al PMSDR la Londra 26
Octombrie. Se formează Sovietele muncitorești și Troțki
este numit conducătorul acestora 30 Octombrie Țarul
Nicolae al II promite în cadrul Dumei (Parlamentului)
acordarea unor drepturi civile 21 Noiembrie Lenin vine în
St. Petersburg 1906

23 Aprilie 8 Mai Al 4-lea Congres al PMSDR în
Stockholm 21 Iulie. Se dizolvă Parlamentul țarist. Stolîpin

este numit Prim-Ministru 1907

Ianuarie-Aprilie Lenin se stabilește în Finlanda (la Kokkala)

5 Martie. Se deschide al doilea Parlament Țarist (Duma)

15 Iunie Este lichidat al doilea Parlament 13 Aprilie începe al 5-lea Congres al PMSDR la Londra Decembrie Lenin se stabilește în Elveția 1908 Lenin se stabilește la Paris 1912

Iunie Lenin se mută în Cracovia 1913

Mai Lenin se stabilește în Poronin 1914

30 Iulie începe mobilizarea în vederea Primului Război Mondial 1 August Germania a declarat război Rusiei 3 August începutul Primului Război Mondial August St. Petersburg este denumit Petrograd August Rusia invadează Galiția și Estul Prusiei 8 August Lenin este arestat ca fiind spion rus Septembrie Lenin părăsește Austria și pleacă în Elveția Septembrie Lenin participă la Conferința de la Zimmerwald (Elveția)

1917

8 Martie începe Revoluția în Petrograd (Februarie)

12 Martie. Se formează Sovietul în Petrograd 15 Martie. Se formează Guvernul Provizoriu. Țarul Nicolae II abdică Stalin și alți bolșevici sosesc din exilul din Siberia 16 Aprilie Lenin sosește la Petrograd din Elveția Mai Troțki sosește în Rusia din SUA/New York 16 Iunie. Se deschide Primul Congres al Sovietelor 4 Iulie Guvernul Provizoriu emite ordin de arestare a lui Lenin 13 Iulie Lenin fuge în Finlanda 24 Iulie Alexandru Kerensky devine Prim-Ministru August Are loc al 6-lea Congres al Partidului bolșevic în Petrograd 8 Octombrie Troțki este numit Conducătorul Sovietului din Petrograd 23 Octombrie Lenin se întoarce în secret la Petrograd pentru ședința Comitetului Central care votează declanșarea acțiunilor militare 6 Noiembrie Armata bolșevicilor declanșează

acțiunile militare împotriva armatei „albe”.

7 Noiembrie Lenin emite Decretele cu privire la Pace și Pământ 15 Decembrie. Se negociază armistițiul Sovieto-German la Brest-Litovsk 1918

18 Februarie Germania încetează războiul împotriva Rusiei 3 Martie. Se semnează Tratatul de la Brest-Litovsk de către Rusia și Germania 10 Martie Capitala Rusiei se mută de la Petrograd la Moscova 13 Martie Troțki este numit Comiarul Poporului pentru acțiuni militare. Începe formarea Armatei Roșii.

16 Iunie Lenin semnează reintroducerea legii pedepsei cu moartea 17 Iulie Țarul Nicolae al II-lea și familia sa sunt executați la Iekaterinburg 1919

2 - 6 Martie Are loc Primul Congres al Internaționalei Comuniste (Comintern)

11 Aprilie. Se înființează primul Lagăr de concentrare în Rusia Sovietică 1921

1 - 18 Martie Acțiunea anti-bolșevică din Kronstadt 1922

26 Mai Lenin are primul atac cerebral 1 Vara Lenin își petrece convalescent la Gorki 16 Decembrie Lenin face cel de al doilea atac cerebral 25 Decembrie Lenin dictează Scrisoarea către Congresul Partidului care este „Testamentul” Real a lui Lenin 1923

10 Martie Lenin face al treilea atac cerebral 17 - 25 Aprilie Are loc al 12-Congres al Partidului Comunist bolșevic 18 Octombrie Lenin vizitează Moscova și Kremlinul pentru ultima oară 1924

21 Ianuarie Moare Lenin 27 Ianuarie Lenin este mumificat la Mausoleul din Moscova Din arhiva secretă de fotografii a Comitetului Central al PCUS

Alexander Dimitrievich Blank (Născut Israel Blank)
(Bunicul matern a lui Lenin a murit cu un an înainte
de nașterea lui Lenin)

Ilya Nikolaevich Ulyanov (1831 - 1886)
(Tatăl lui Lenin la vârsta de 32 ani)

Maria Alexandrovna Ulyanova (Născută Blank)
(1835 - 1916)
(Mama lui Lenin)

Anna Ulyanov**a** (1864 - 1935)
(Sora lui Lenin)

Maria Ulyanova (1878 - 1937)
(Sora lui Lenin)

Lenin la Gorki - 1923

BIBLIOGRAFIE Partea I-a 1. ALBISETTI, C. JAMES - Secondary School Reform în Imperial Germany, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1983

2. ALTHUSSER, LOUIS - For Marx, translation: Ber Brewater, Pantheon Books, New York, 1969

3. ANNENKOV, PAVEL - The extraordinary Decade: Literary Memoirs, Ann Arbor, University of Michigan Press, Michigan, (USA), 4. ASHTON, ROSEMARY - Little Germany Exile and Asylum in Victorian England, Oxford University Press, Oxford (UK), 1986

5. AVELING, EDWAED - The Student's Marx, London, New York:

Journeyman Press, 1975

6. BAIRD, ROBERT and ROSENBAUM, STUART - Economic and Philosophic Manuscripts of 1844 and the Communist Manifesto, Promrtheus Books, New York, 1988

7. BARZUN, JACQUES - Darwin, Marx, Wagner: Critique of a Heritage, Little, Brown, Boston, MA, 1941

8. BAUER, BRUNO - Die Judenfrage, Druck & Verlag von Friederich Otto, Braunschweig, Germany, 1843

9. BAUMONT, MAURICE - Au coeur de l'affaire Dreyfus" Edition Mondiales, Paris, 1976

10. BERENSON, EDWARD - Populist Religion and Left-Wing Politics in France, 1830 - 1852, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1984

11. BEECHER, JONATHAN - Biografia lui Considerant, California University Press, Berkeley, California, 2001

12. BERCA, ALEX - Crizele economice și ciclicitatea lor, Editura Institutului European, Iași, 2011

13. BERLIN, ISIAH - Karl Marx: His Life and Environment, 4-th edition, Oxford University Press, Oxford (UK), 1978

14. BLUMENBERG, WERNER - Karl Marx: An Illustrated History, Verso Edit., London (UK), New York, 1998

15. BRECKMAN, WARREN - marx, the Young Hegelians and the Origins of Radical Social Theory, Cambridge University Press, Cambridge, (UK), 1999

16. BREWITZ, WALTER - Familia Rothschild, Editura

Carpația Rex, București, 2011

17. BRIGGS, AŞA and CALLOW, JOHN - Marx în London, Lawrence/

Wishart, London, 2008

18. CHERNAIK, JUDITH - The Daughters, A Novel on the Life of Eleanor Marx, Harper and Row, New York, 1979

19. COHEN, I. JEAN - Class and Civil Society, University of Massachusetts Press, Amherst, MA (USA), 1982

20. COLE, G.D.H. și POSTAGE, RAYMOND - The British Common People (1746 - 1946), London University, Methuen /GB, 1961

21. DAHRENDORF, TALF - Class and Class Conflict în Industrial Society, Stanford University Press, Stanford, California (USA), 1968

22. DERFLER, LESLIE - Paul Lafargue and the Flowering of French Socialism, (1882 - 1911), Harvard University Press, Cambridge, MA (USA), 1998

23. ENGELS, FRIEDRICH - The Condition of the Working Class în England, Oxford University Press, Oxford (UK), 1999

2. FERNBACH, DAVID and HARVEY, DAVID, The First International and After, Political Writings, Verso Editure, London, 2010

25. FLETCHER, ANTHONY - Growing Up în England: The experience of Childhood, 1600 - 1914, Yale University Press, Yale, (USA), London (UK), 2008

26. FREI, A. MARTIN - Utopie și Realitate, De la utopia socialistă la Național-socialism, Editura Imago, Sibiu, 2005

27. GABRIEL, MARY - Love and Capital, Little Brown and Company, New York, Boston, London (UK), 2011

28. GIROUD, FRANCOISE - Jenny Marx, ou la femme du diable, Robert Laffont Edit., Paris, 1992

29. GODSEY, D. WILLIAM (Jr.) - Nobles and Nations

in Central Europe The Imperial Knights in the Age of Revolution 1750 - 1850, Cambridge University Press, Cambridge, (UK), 2004

30. GREGORY, T.E.

— Gold, Unemployment and Capitalism, King Edit.

London, (UK), 1933

31. HEILBRONER, L. ROBERT - The World Philosophers, Touchstone, Rockefeller Center, New York, 1999

32. HOPPE, H. HANS - Teoria marxistă a claselor - o reconstrucție austriacă, Institutul Ludwig von Mises, România, 2002 (traducere din limba engleză)

33. HOPPEN, K. THEODORE - The Mid-Victorian Generation 1846 - 1886, Oxford University Press, Oxford (UK), 1998

34. HUNT, TRISTRAM-Marx's General: The Revolutionary Life of Fiedericich Engels, Henry Holt & Co., New York, 2010

35. JONES, GARETH - The Communist Manifesto, (Ian Stedman - Edit.)

Penguin Books, London & New York, 2002

36. KAMENCA, EUGENE (Editor) - The Portable Karl Marx, Penguin Group Books, New York, 1983

37. KURZ, HEINZ-Marginalism, Classicism and Socialism în German-Speaking Countries, 1871 - 1932, (Ian Stedman - Edit.)

Routledge (Taylor & Francis Groop) London (UK), 1996

38. LAFARGUE, PAUL - Souvenirs personnels sur Karl Marx, Die Neue Zeit, IX Jhrg. 1890 - 1891 (Traducere și editare: Liviu Iacob, octombrie 2008).

39. LATTEK, CHRISTINE - Revolutionary Refugees: German Socialism în Britain, 1840 - 1860, Routledge (Taylor & Francis Groop) London (UK) & New York, 2006

40. LEFEBVRE, HENRI - The Sociology of Marx,

Pantheon Book, New York, 1968

41. MANEA, IRINA - Karii Marx, geniu și demon,
în: Historia.ro (situl:
[http://www.historia.ro/exclusivweb/portret/articol/
karl-marx-geniu-demon](http://www.historia.ro/exclusivweb/portret/articol/karl-marx-geniu-demon))

42. LINACHARSKY, A. - Revolutionary Silhouettes,
Translated by Michael Glenny, London (UK), 1967

43. MARSHALL, H.T.
— Citizenship and Social Class, Pluto Press, London
(UK), 1992

44. MARX, KARL - The Capital, Vol. I, International
Publisher, New York, Ed. 7-a, 1975

45. MARX, KARL - Selected Writings, Part two,
Chapter 16, The Poverty of Philosophy, Oxford University
Press, Oxford (UK), 1997

46. MARX, KARL and ENGELS, F. - Selected
Correspondence, (1846 - 1895), Progress Publisher, 1955 -
1975, London, (UK)

47. MARX, KARL și ENGELS, FRIEDRICH -
Manifestul Partidului Comunist, Editura Politică,
București, 1962

48. MARX, KARL and, ENGELS, F. - The Cologne
Communist Trial, New York, International Publishers,
Lawrence/Wishard, 1971

49. MARX, KARL and ENGELS, F. - Collected Works,
Volumes 1 - 50, Progress Publisher, Lawrence/Wishard,
New York, 1975 - 2004

50. MARX, KARL și ENGELS, F. - Opere, vol. 2,
București, Editura politică, ediția II-a, Editura Politică,
1962

51. MAYHEW, HENRY - London Labour and the
London Poor, Penguin Book, London, (UK), 1985

52. McLELLAN, DAVID - Karl Marx a Biography,
Palgrave Macmillan, New York, 1981

53. PEARSON, MICHAEL - Lenin's Mistress: The Life

of Inessa Armand, Random House, New York, 2001

54. PETERS, H.F. - Red Jenny: A Life with Karl Marx, St. Martin's Edit., New York, 1986

55. POPESCU, GH.

— Karl Marx economistul, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, România, 2008

56. PORTER, BERNARD - Refugee Questions in the Mid-Victorian Politics, Cambridge, London (UK), University Press, 1979

57. RĂILEANU, PETRE - Tzvetan Todorov: Democrația amenințată din interior, Revista Dilemateca, Martie 2012, 58. SCHUMPETER, A. JOSEPH - Capitalism, Socialism, and Democracy, Harper Colophone Books, New York, ed. III-rd, 1950

59. SPERBER, JONATHAN - Karl Marx; A Nineteenth Century Life Liveright Publishing Corporation, A Division of W.W. Norton & Company, New York, London, 2013

60. SPERMEZAN, GRIGORE - Introducere în gândirea unor mari filosofi, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2006

61. TARIQ, ALI and FERNBACH, DAVID - Karl Marx Surveys from Exile:

Verso Editure, London, New York, 2010

62. TOCQUEVILLE, ALEXIS (de) - Democracy în America, Vol. II, Alfred Knopf, New York, 1945

63. TOFFLER, ALVIN - Future Shock, Random House, New York, 1984

64. TSUZUKI, CHUSHIEHI - The Life of Eleanor Marx, Oxford University Press, Oxford, UK, 1967

65. WHEEN, FRANCIS - Karl Marx: A Life, Norton Ed., New York, London (UK), 1999

66. WURMBRAND, RICHARD - Marx a Satanist, Diane Books Publishing, Glendale, California, USA, 1978

67. British Encyclopedia (Ed. 11-a), Cambridge University Press, (UK)

68. Enciclopedia of American Social History, Vol. II, Charles Scribner's Sons, New York, 1993, 2009

69. Dicționarul explicative al limbii române, Editura Academiei RSR, 1975, 70. Webster Ninth New Collegiate Dictionary, Merriam-Webster Inc., Publishers, Springfield, Massachusetts, USA, 1984

Partea II-a 1. ALEXANDROV, VLADIMIR – The Black Russian, Atlantic Monthly Press, New York, 2013

2. ARON H. SAMUEL – Plekhanov în Russian history and Soviet Hystography, Pittsburg University of Pittsburh Press, PA, 1995

3. BAZHANOV, G. BORIS – Stalin – Der Rote Dictator, Paul Aretz Edit. GmbH, Berlin, 1931

4. BARNES, E. HARRY – The Genesis of the War, Alfred Knoff, New York, 1928

5. BERCA, ALEX – La început de secol, Editura ședeam, Iași, 2012

6. BOLLES, S. ALBERT – The Financial History of United Stastes, Vol. I, 4-th Edition, D. Applelton Edit., New York, 1896

7. BREWITZ, WALTER – Familia Rothschild, Editura Carpathia Rex, România, 2011

8. BROUE, P. – Histoire du Parti Bolshevik, Edition de Mânuît, Paris, 1963

9. CRANR, BRITON – Anatomy of Revolution, Prentice Hall, New York, Editions: (1938, 1952), 1965

10. DANIEL, V.R.

— The Conscience of Revolution, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1960

11. FISCHER, L.

— The Life of Lenin, London (UK), 1964

12. FAULKNERE, UNDERWOOD HAROLD, American Economic History, Harper And Row Publisher, New York, ed. VIII, 1960

13. GOMBRICH, H.E.

— A little history of the World, Du Mont Literatur und Kunst Verlag, GmbH und Co.

KG, Cologne, Germany, 1985

14. GRIFFIN, EDWARD - The Creaturi from Jekyll Island, American Media, California, (1994, 1995, 1998) 2002

15. HAGEDORN, HERMAN - The Magnate, John Day Edit., New York, 192

16. KENNAN, GEORGE - Russia and the West under Lenin and Stalin, Little Brown & Co., Boston, 1961

17. KERENSKY, ALEXANDER - The Catastrophe, D. Appleton Edit., New York, 1927

18. LUKÁCS, FEENBERG ANDREW - Marx and the Sources of Critical Theory, Rowman and Littlefield, Totowa, New Jersey 1981

19. MALAPARTE, CURZIO - Coup d'État: The Technique of Revolution, Morris Productions, New York, 1932

20. MANOLESCU, ION (Maiorescu), Războiul Russo-Japonez (1904 - 1905), Editura Minerva, București, 1912

21. MASARYK, TOMAS - Memories and Observations 1914 - 1918, Publisher: Frederick A. Stokes, New York, 192

22. MOOREHEAD, ALAN - The Russian revolution, Harper Edit., New York, 195

23. MONTEFIORE, SEBAG SIMON - Stalin, the Court of the Red Tsar, Alfred A. Knopf Edit., New York, 2004

24. O'REILLY, BILL and DUGARD, MARTIN - Killing Kennedy, The end of Camelot, Henry Holt and Company, New York, 2012

25. OVSEYENKO, ANTON ANTONOV-The Time of Stalin: Portrait of a Tyranny, Harper & Row Limited, New York, 1983

26. PAPINI, GIOVANNI - GOG, Editura POLIROM, București, 2012

27. PIPES, RICHARD - The Russian Revolution, Vintage Books-A Division of Random House, Inc, New York, 1990

28. PONSOMBY, ARTHUR - Falsehood în War Time, E.P. Dutton Co., New York, 1928

29. RAPPARD, WILLIAM - The Crisis of Democracy, Chicago University Press, Chicago, 1938

30. SCHELL, JONATHAN - The Un conquerable World, Metropolitan Books, Henry Hold & Company, New York, 2003

31. SEATON, ALBERT - Stalin, as a Military Comander, Combined Publishing, Pennsylvania, USA, 1998

32. STĂNESCU, S.N. - Economia românească de la ficțiune la realitate, Edit. Humanitas, București, 1991

33. SPENGLER, OSWALD - Decline of the West, Modern Library, New York, 1945

34. SUTTON, C. ANTONY - Wall Street and the Bolshevick Revolution, Veritas Publishing Co. Ltd. Western Australia, 1981

35. TISMĂNEANU, VLADIMIR - Despre comunism: Destinul unei religii politice, Ed. Humanitas, București, România, 2011.

36. TROTKY, LEON - The Russian Revolution, the overthrow of tzarism and the triumph of the Soviets, Doubleday, Garden City, New York, 1969

37. TROTKY, LEON - The History of the Russian Revolution, Translated by Max Eastman. University of Chicago, Edit. Pathfinder, 2010

38. TZVETAN, TODOROV - Les ennemis intimes de la démocratie, Édition Robert Laffont, Paris, 2012 (vezi și prezentarea cărții, făcută de Petre Răileanu în Revista Meridiane, Martie 2012)

39. WILSON, DEREK - Rothschild: The Wealth and

power of a Dynasty, and Russia's Imperial Family were Murdered, Institute for Historical Review, Newport Beach, California (USA), 1996

40. WISE, C. JENNINGS - Woodrow Wilson: Disciple of Revolution, New York, Paisley Press, 1938

41. VOLKOGONOV, DMITRI - Lenin, a new biography, The Free Press, New York, 1994

42. WORMSE, RENE - Their Power and Influence, David Adair, New York, 1958

43. ZAMAN, Z.A.B. & SCHARLAU, W.

— The Merchant of Revolution, London, (UK), 1966

INDEX A Alcoholism 212, 216

America 39, 40

Anglia 26, 135

Annenkov, V. Pavel 71

Antisemitism 153, 158 - 161

Problema evreiască 58, 155 - 160

Armata Roșie 225

Aurora (Vapor) 214

Australia 40

B Bakunin, Mihail 62

Barents Cohen 127

Barthélemy, Willich 69, 70

Basarabia 36

Bauer, Bruno 53, 58, 155

Bazhanov, G. Boris 224, 233

Bax, B. Ernest 110

Belgia 34, 57, 68, 69

Berlin, Universitate 53

Berthelemy, Emanuel 80, 81

Bismark, (von) Otto 19

Bolșevici 200, 201 - 207, 214, 221

Bonn, Universitate 51, 52

Brazilia 40

Bray, J. Francis 61, 100

Brest-Litovsk 209
British Museum 32
Buharin, Nikolai 202
Burns, Mary 66, 69, 74, 100
C Canada 40
Capitalul 31, 59, 62, 107 - 115
Contribuții la critica Economiei politice 31, 57
Carol I (Rege al României) 79
Ciupercă, Ion (Dr.) 31
Cammillo (di) Cavour (Conte) 19
China 25
Comunism Definiție 143, 217
Analiză 143 - 153
Condiții de viață 135, 136 - 139
Conservatorism 21
Considerant, Prosper Victor 82
Criza economică 95
D Democrație 140
Demuth Friederich Henry (Freddy) 78
Demuth Hellen 69, 76, 77, 89
Demuth Marianne 93
Dreyfus, Alfred 19
Duma (Parlamentul rus) 201, 202, 218
Duminica sângeroasă 201
E Eastman, Max 231
Einstein, Albert 159
Engels, Friederich 15, 16, 19 - 31, 33 - 40, 42 - 46,
52, 54 - 67, 74 - 87, 91 - 101, 109 - 115, 119 - 122, 130,
133
Europa, 16, 127, 20, 115
Evenimente (sec.19) 19, 34, 41
F Feuerbach, Ludwig 56
Filozofia mizeriei 71
Franța 26, 37
G Gabriel, Mary 55

Germania 26, 39, 45
 Girardin, Mark-Saint 36
 Gladstone, William 20
 Gorki, Maxim 209
 Grecia 34
 Gruckov, Alexander 215
 Guvernul provizoriu 215, 216
 H Harimann, H. Edward 207
 Hegel, F.W.G. 536
 Heine, Henrich 62
 Hess, Mosses 57, 58
 House, E. Mandel 207, 208
 Hruščiov, Nikita 224
 Hyndman, M. Henry 100
 I Ideologia germană 69
 Ipsilante, Alexandru 34
 Iskra 120
 J Josef, Franz (Kaiser) 187
 K Kahn, Otto 207
 Kamenev, Lev 25, 216, 227 - 229
 Kerenski, Alexander 215
 KGB 27, 28, 114, 127
 Köln 57
 Cercul revoluționarilor 57, 82
 Kornilov, G. Lavr (general) 2145
 Krupskaja, Nadejda 234, 242, 248
 Kuhn & Loeb 210
 Kun, Bela 25
 L Lafargue, Paul 75, 82, 85, 101, 106
 Lassale, Ferdinand 84
 Lenin, I. Vladimir 141, 199 - 218, 220 - 224, 229 -
 Testamentul (lui) 226, 229, Liberalism 22
 Liebknecht, Karl 19
 Liebknecht, Wilhelm, 91

Liga Comuniștilor 60, 82, 87
Limbi străine 85
Londra 31
Luxemburg, Rosa 19
M Manchester 67, 69, 78, 91, 96
Manea Irina 40
Manifest al Democrației 82
Manifestul din Octombrie 202
Manifestul Partidului Comunist 70, 199
Marea Britanie 32, 39
Londra 32, 39, 88
Marea Revoluție Socialistă 199 - 207
Marx Caroline 62, 83, 94, 122
Marx Edgar 92
Marx Eleanor 91
Marx Franziska 77
Marx Guido 72
Marx Heinrich (fost Mordechai Herschel) 45 - 49
Marx Henriette 45, 50, 84, 99, 102
Marx Karl 15, 16, 19 - 51, 56, 62, 67 - 69, 72 - 79, 81
- 83, 85 - 93, 101 - 103, 108 - 115, 119 - 123, 125, 126,
130, 133, 155 - 159, 199
Marx Laura 94, 106
Masaryk, Tomas 220
Materialism dialectic 40
Meissner, Otto 107
Menșevici 200
Metternich (von) Klemens 18
Miliokov, Paverl 215
Mizeria filosofiei 73, 113
Moldova 37
Mordechai Levy 45
Morgan, P.J. 207
Moscova 221
Muncă 38

Clacă 38
 Ziua (de) 38
 Condiții (de) Anglia 58
 N Napoleon Bonaparte 18
 Napoleaon III 18, 37, 38
 New American Enciclopedia 94
 New York Daily Tribune 32, 87, 95
 New York Times 203
 Nicolae al II-lea (Țarul Rusiei) 200, 201 - 209, 211,
 212
 O Olanda 34, 35, 46, 71, 76, 79, 102
 Oțetea, Andrei (Academician) 27
 Ovseyenko, A. Vladimir 216
 P Palatul de Iarnă 215, 216
 Paris 59, 61
 Partidul Social Democrat 199
 Parvus, Alexander 217
 Pax Britanica 14
 Petersburg 200, 201, 213 - 219, 221
 Philips, Leon 71, 76, 100
 Philips Nanette 99, 102
 Piper, Wilhelm 91
 Plehanov, Gheorghe 199
 Politbirou 218, 231
 Popa, Stela (blog) 27, 28
 Popescu Gh. (Dr) 23
 Populație 37, 39
 Pressburg, Issak Chaïm 46
 Primul Război Mondial 10 - 12, 190, 211
 Proudhon, Joseph Pierre 71, 72
 R Războiul ruso-japonez 200, 207
 Red Republican (ziar) 82
 Regulamentul organic 37, 38
 Religie 128, 129, 155
 Revolta din Kronstadt 219

Revoluție bolșevică 27, 218 - 221
Revoluția tehnologică 39, 122, 136
Rheinische Zeitung 31, 32, 34, 57, 67
New (R.Z.) 34
Rokovsky, Christian 209
România 34, 35, 36
Rothschild (familia) 127, 207
Ruge, Arnold 59, 61, 62
Rusia 36, 37, 199, 207 - 212, 218
Ryaznov, David 28
S Saint-Simon (Comde de) 40, 100
Saturday Review (ziar) 112
Sărbătorile Crăciunului 86, 87
Schiff, Jacob 207, 209
Schramm, B. Conrad 81, 90
Sclavie 39, 40
Sfânta familie 68
Situția clasei muncitoare 66
Smith, Adam 94, 100
Socialism 22
Societăți secrete 34
Carbonarii (Italia) 34
Comunarios (Spania) 34
Burschenschaften (Germania) 34
Frăția (Țara Românească) 34
Stalin, V. Iosif 27, 141, 211, 223 - 226, 229, 232, 233
Stănescu, S.N. 141
Stolîpin, A. Piotr 203, 204
T Teoria Marxistă 133, 140, 153
Todorov, Tzvetan, 210
Toffler, Alvin 136
Trier 45, 46, 47, 60, 90, 100, 102
Troțki, Leon 25, 207 - 210, 215 - 220
223 - 224, 229, 232
Țara Românească 37

Tze Dun, Mao 25
U Uniunea Europeană 33
U.R.S.S. 203, 204
V Vanderlip, Frank 207
Vorwärts 62
Z Zinoviev, Grigory 25, 216, 227 - 229
W Warburg Max 209, 217
Warburg, Paul 207
Westphalen Edgar 50, 60, 61
Westfaphalen Ferdinand 74, 92
Westphalen, Jenny 50 - 58, 61, 68, 69, 73 - 81, 83, 88
- 91, 103, 105, 110, 120, 121
Wilson, Woodrow (Președinte SUA) 207
Wurmbrand, Richard 116
Westphalen, Ludwig (baron) 49, 50, 60, 61
Wilhelm de Orania 33
Wilhelm II (Kaiser) 19
Willich, August 79, 81
Wolff, F. Wilhelm (Lupus) 91, 105